

jaarboek rolduc

'62|63

redactie: L. W. Wijnen en Drs. J. A. C. Lenders

eerste trimester

vacantie

Een zeer voorname gebeurtenis, althans voor wie zijn vaderstad hoog draagt, is het Wereldmuziekconcoers te Kerkrade. Avond in avond uit baadt de façade van ons huis in floodlight en wandelen niet enkel de gebruikelijke twee-aan-twee-tjes bij mooi weer de weg af naar Rolduc; gezelschappen worden per bus aangevoerd, om de schone illuminatie van ons voorplein te zien, waar tegelijk kleine schijnwerpers bomen en struiken een in-groen aanschijn geven. Alles tezamen een kostbare aanleg van liefst 28 grotere en 12 kleinere lichtbronnen.

Rolduc begrijpt de kans om zijn steen — een grote — aan te dragen voor het slagen van het W M C. 'Klein-Seminarie Muzikale Herberg' protst het opschrift van een kranteartikel; bescheidener, maar niet genoeg te waarderen en onmisbaar was het werk dat de zusters hebben verzet, om zo spoedig na het afscheid van de studenten, het huis weer bewoonbaar te maken voor de gasten van de Klankstad. Deze krachttoer was het er-saluut dat wij in de plaatselijke krant aantreffen, dubbel en dwars waard. En daar trokken ze dan onze voordeur in! Allereerst de Kaiserlich Königliche Hoch- und Deutschmeisterkapelle, Wien [sie lebe!] met 29 militair-uitgedoste streng-gedisciplineerde leden. Welhaast nog martialer stapte door de oude gangen de Muziekkapel van de Luchtmacht der Westduitse Bondsrepubliek [63 man]. Binnengedragen werden op het uur der metten de laatste leden van het 96 man sterke Londens Philharmonisch Orkest, die wel overtuigd van de waarheid van des dichters woord ' 't Water doet de palen rotten, Wie het drinken zijn maar zotten', zozeer de mate hadden vergeten, dat de wijsheid uit de man was gegaan. Men zegt dat bij de jongere leden van het personeel en bij enkele studenten die volgaarne de honneurs bij de gasten waarnamen, veel sympathie en zelfs medelijden hebben opgewekt de leden van het Meisjeskoor en Folkloristische Dansgroep uit Varazdin in Joego-Slavië, die ietwat schuw gesprekken meden en slechts steelsgewijs naar de kerk durfden sluipen. Prettige herinneringen hebben de zusters en enkele huisgenoten aan de kleurige zang op het bordes, waarmee zij voor de genoten gastvrijheid bedankten. Hun plaats werd weer ingenomen door de Fanfare Municipale de Luxembourg, uit Bonnevoie, in mankracht het sterkste gezelschap: circa 110 personen. Nog onwetend van de rel die hun uitzending in Kerkrade zou verwekken, sliep hier, vreedzaam gebet tussen weer schone lakens, het personeel van de A V R O-reportagedienst. En tenslotte was daar weer de bekende muziekcriticus en -recensent W. Paap, met echtgenote, die bezit nam van de kamers der beneden-infirmerie voor de hele duur van het festijn te Kerkrade. In totaal dus ongeveer 400 personen, voor wie de zusters hard hebben gewerkt, om hun naast een fris bed ook diverse maaltijden te verstrekken. Daarvoor moest zelfs hun retraite wijken, die dan ook eerst eindigde op 26 augustus.

Nog vóór het W M C zijn gasten hier herbergde, bood Rolduc onderdak aan enkele honderden deelnemers aan de Sociale Studieweek, die zich beraadden over de mogelijkheden om tot een dialoog te komen met het

Communisme. Naast de gewone leden en bestuurders van vak- en standsorganisaties en naast de grote groep belangstellenden uit het sociale leven waren prominente inleiders er te gast.

Uit aller heren landen keren voor en na de leraren terug, vermoeid en met bestoft voiture, de accu hunner energie weer opgeladen, maar geen duit meer in het zakje; de huid geschroeid door de in eigen land helaas te lang ontbeerde zon. Sommigen hebben een aardig mondje van enkele vreemde talen verzameld; het klinkt als jonge wijn in de oude tafelgesprekken. Zij zien aan het werk de schrob- en boenploegen der zusters, die de gemiste tijd volijverig inhalen. Zij horen enige verhalen van wat er onder de vakantie zoal is gebeurd. Zo het volgende:

Nauwelijks hadden de studenten opgelucht hun vaderhuis opgezocht, of de pioniers van Groot- en Klein-Rolduc begonnen aan hun zomerkamp, onder leiding van de nieuwe aalmoezenier, Mhr. Dobbelstein. De keuze was gevallen op Maboge bij Laroche. Het zal zelfs in ruimere kring dan die der Rolduciens waarschijnlijk niet licht vergeten worden. Bij een avondspel zou Hub Stroek ontvoerd worden. Het 'slachtoffer' was ervan op de hoogte gebracht en had zich bereid verklaard, alles zo echt mogelijk te spelen. Waarschijnlijk heeft het nachtelijk verblijf in het eenzame bos hem echter zo sterk aangegrepen, dat de ontsteltenis, die hij geheel volgens afspraak moest simuleren, echt was: hij 'verloor het bewustzijn'! De consternatie onder zijn kameraden schijnt ook de mede-campingbewoners niet onberoerd te hebben gelaten, want men zegt dat door het rumoer en de kreten sommige dames het voorbeeld van 'de ontvoerde' volgden.

Van 23 tot 28 juli was onze RTV onder begeleiding van Mhr. Lenders op 'tournee' met De Scepter van koning Bombazijn. Voor hun belevenissen volgen wij vrij de beschrijving in Het Masker, het onregelmatig verschijnend blad voor de leden en voor allen die zich voor Rolduc's toneel interesseren:

De plannen waren reeds gesmeed en de opzet was groots. Van de uitvoeringen die waren gepland, was reeds een tweetal definitief, toen wij elkaar die maandag begroetten. Dit vond plaats op Rolduc, op 23 juli om 7 uur 's avonds. Wij besloten eerst een stukje te eten, waarna we in het amfitheater een generale repetitie hielden. Het was zo'n zweele avond dat we daarna de benenwagen hebben genomen, om onze eerste dorst te lessen. Nadat de engeltjes de ingang aldus hadden vrijgemaakt voor wat nog komen ging, legden we ons ter ruste.

Dinsdag de 24-ste: de uitvoering van vandaag zal in Maastricht zijn, om 2 uur. Wij worden eerst in twee groepen naar Voerendaal overgebracht, waar we ons nestelen in de school tegenover 'Huize Vleugels', de banken worden aan de kant gezet, en, te oordelen naar de rommel, zal het er echt gezellig worden. De filosoof-chauffeur — een pluim op zijn hoed voor het rijden! — zorgt ervoor dat we om 12 uur op de plaats van bestemming zijn. Het spel slaat geweldig in bij de jeugdige toeschouwers; 'voor de geschiedenis' moet ik nog even vastleggen dat Frens niet zijn beste dag had: hij vergat te roffelen, wegens andere 'zeer belangrijke zaken'.

Nadat we alles hebben ingepakt en weer in Voerendaal zijn aangekomen, verorberen we onze warme maaltijd in ons 'hotel', qua plaats niet zo heel acceptabel, maar wat de fourage betreft uitstekend. De verdere avond brengen wij door met keuvelen op het grasveld bij Jan Vleugels; sommigen voelen zich tot de sterren geroepen. Ook Cöl komt zijn hart nog even warmen. Omdat het de volgende dag nogal 'zwaar' zal worden, trekken wij om 11 uur naar bed.

Woensdag 25 juli: Om kart over acht werd reveille geblazen, door de prof in hoogsteigen persoon. Na de H. Mis en het ontbijt, dat uitmuntend verzorgd was, toerden wij dan naar het Steinerbos, waar we Chris Wiermans ontmoetten, die ons de volgende dagen zou tatoeëren. De eerste opvoering was druk bezet, en het spel was opperbest voor een openluchtspel. We hadden alleen de kinderen niet zo vlug 'te pakken', hetgeen de omstandigheden in aanmerking genomen en onze onwennigheid in de holle ruimte, begrijpelijk was. Voor de tweede uitvoering werden enkele spelers een beetje wit om de neus: Paul Haimon, pers-recensent van Culturele Zaken, zou verschijnen. De prof bleef er koud onder. Wij speelden gewoon als anders en het werd een succes — ofschoon de kritiek nu niet direct meeviel. Die avond hebben we, wel als ontlading van de zenuwen, wat meer herrie geschopt bij het naar bed gaan; de voorzitter scheen veel lucht nodig te hebben en Albert zocht naar een advocaat. Toch daalde tenslotte de weldoende rust neer.

Donderdag de 26-ste. Drie mensen doken na hun ochtendlijke plichten in het zwembad te Brunssum; de rest wipte even bij Bavaria binnen. Om half twaalf trokken we op naar Heerlerheide, waar twee uitvoeringen wachtten. Hier dan speelden wij allen in topvorm; zelfs de prof was tot in de zaal te horen! Natuurlijk moest er ergens een kink in de kabel komen: de financiën klopten niet! Dus zouden we de volgende dag niet kunnen eten. Dat mocht niet! De koppen werden bij elkaar gestoken en nadat we een gulden in de automaat hadden gedaan, was de oplossing er: Mhr. Vleugels zorgde ervoor: een uitvoering in Voerendaal. We waren uit de brand. Dat moest gevierd worden! Daarvoor zorgde weer de familie Bavaria. De prof knapte ervan op, na een langdurig particulier bezoek. 's Nachts bleek dat 'sikje' zich té goed had gedaan aan het heerlijke Bavaria; de technische adviseur verhielp het euvel met kunstmatige ademhaling. Albert was een beetje duizelig; hij scheen een slag op zijn hoofd te hebben gehad. Zo ging de rust wel met een beetje gestommel in.

Vrijdag, jammer genoeg de laatste dag en de laatste uitvoering! En nu bleek dat wij toch wel iets van het stukje in de krant hadden geleerd: het leek wel prof-s! Na een hartelijk afscheid bij onze aardige gastheren reden wij met twaalf mannen naar Bon Appétit waar we ons te goed deden aan een driedubbele uitsmijter. De prof vond dat we het verdiend hadden. Hij vond nog meer! 'Gedreven door vreugde en dankbaarheid', zoals hij in zijn toespraak zei, meende hij op Rolduc nog eens de stoppen te moeten laten knallen. En toen was het uit.

R T V, een scheidende wenst je voor de komende jaren: veel succes en veel plezier tevens [N. Arets].

6 september

In de avonduren is het dan zo ver: het huis stroomt weer vol en wordt weer luidruchtig. De ouderen keren terug — graag! zoals wij telkens weer van de ouders vernemen, — de nieuwelingen treden in, met van verwachting popelende ogen.

Ook de filosofen keren terug; ons afscheid in het vorige Jaarboek is dus voorbarig geweest. De bouwwerkzaamheden zijn nog niet geëindigd en de aanpassing van het interieur van het Retraite-huis aan de nieuwe bewoners vraagt meer tijd dan in aanvankelijk optimisme gedacht werd. In de loop van het jaar zal de verhuisdatum nog meermalen worden uitgesteld. Men zal kunnen begrijpen dat dit herhaalde uitstel van de uittocht naar het van alle goede gaven overvloeiende beloofde land niet weinig deprimerend gewerkt heeft op de belanghebbenden en de sfeer op de filosofie

niet bijzonder gunstig heeft beïnvloed. Het oog en het hart gericht op het toekomstige leven, dat begrijpelijkerwijs anders gereguleerd zal worden en een meer aan hun leeftijd aangepaste vorm zal krijgen, vinden de heren moeilijk meer de aanpassing aan het veel straffer geordende leven binnen ons huis. De raakpunten tussen de verschillende gemeenschappen worden soms tot wrijfpunten, die onprettige wondjes veroorzaken.

7 september

Wij zijn weer leraar, wij zijn weer student. Wij zijn niet meer toerist, badgast, bergbeklimmer, noch rozenkweker, bessenplukker, journalist of lid van de Bouworde. 'Wat een circus', zucht de prefect van Klein-Rolduc, die als ieder jaar onwennig rijs moet buigen en blinden wegwijs maken: Waar moet men zwijgen? Wanneer mogen we naar de slaapzaal? Waar moet ik me wassen? Welke zijn de Latijnse boeken? De bezigheid houdt op, het werk begint. Het wordt ons pas goed duidelijk, als om elf uur de bel gaat voor de derde les. Sommige klaslokalen puilen haast uit, in andere, vooral in 3 en 4 gym, is het aantal gezellig-klein. De rooster van de vijfde bleek bijzonder moeilijk dit jaar, omdat kandidaten voor de a, de b en de s-afdeling in 2 secties 'gemingeld ondereen' zitten, die diverse lessen nu eens apart, dan weer in combinatie met een van de andere afdelingen hebben. Maar Mhr. Pop heeft het gerukt, ook al komt er pas enige weken later de definitieve rooster. En dan begint weer de mannen-vellende slag om de puntjes; de wanhopige strijd met de leraren, die maar niet willen inzien dat 'nescire quaedam magna pars sapientiae est'; en de bezweringen van de kant der studenten dat 'geheel-onthouding' bezwaarlijk te rijmen is met de menselijke natuur. Laten wij er het beste van hopen en van elkaar geloven dat 'ons vermogen min als onze begeerte is'.

Met weemoed om het vergrijzen hunner jaren zien de oudere leraren een fris-gekuifde oud-leerling in hun midden terugkeren: Mhr. Gielis. Hij krijgt het gebruikelijke pak surveillance en wat godsdienstlessen en voor een groot deel de sport- en vrije-tijdsbesteding op zijn smalle schouders. Succes!

In de leiding van het leven-buiten-de-lessen is een verandering gekomen. Het systeem der driedeling is opgegeven, zij het met spijt in het hart. Maar personeelsgebrek is er de reden van, en het feit dat de accommodatie van onze gebouwen de doorvoering ervan [nog] in de weg staat. De Kleine Republiek wordt weer bestuurd als van oudsher. Het ministerie van Dagelijkse Zaken berust bij Mhr. Poulssen, met Mhr. Augustus als staatssecretaris. Drie surveillanten staan hun ter zijde; onder hen merken wij op Mhr. Brunenberg, kapelaan te Grubbenvorst en student in de Theologie te Nijmegen, die aan het verzoek van monseigneur gevolg heeft gegeven om Mhr. Buck te vervangen voor de godsdienstlessen en het contact met de jeugd. Welkom! Wij missen in de surveillance en in de omgeving Mhr. Kurris; volgens de wil van monseigneur zal hij zich gaan bekwamen te Rome in de kerkelijke muziek, bij welke studie wij hem succes wensen.

Mhr. Heijnen is na lange afwezigheid weer terug en in staat een gematigd lesprogramma op zich te nemen. Dat heeft tot gevolg gehad dat Mhr. Heyenrath elders een betrekking moest zoeken. Wij danken hem voor de toewijding die hij bij zijn werk hier heeft getoond en feliciteren hem alsnog met het behalen van het eerste deel van het examen Nederlands M.O.

De ochtendgymnastiek, reeds lang een doorn in het oog van de prefect, omdat die toch al te vaak voor de bijl moest, wanneer de wangunst van

ons klimaat het verblijf op de cour onmogelijk maakte, is afgeschaft. Trouwens, de tijd verglijdt en niets is zo moordend als dit; het ontleemt aan alle idealen het absolute karakter. Méeë glijden nieuwe dingen in het blikveld, andere gedachten, verse ideeën schuiven aan; het oude verliest zijn aantrekkelijkheid, het wordt niet meer als zó noodzakelijk gezien. Toen de ochtendgymnastiek, aanvankelijk door vrijwilligers onder de eerste recreatie, later verplicht door allen, ging beoefend worden, was dat niet ter compensatie van een gymnastiekles, die er volgens rijksvoorschrift moest zijn, maar die het aantal lessen per dag te hoog zou doen oplopen; dit nut heeft zij eerst later gekregen. Op 8 oktober 1945 vinden wij haar voor het eerst opgenomen in de dagorde: 'Op maandag, woensdag, vrijdag en zaterdag zal bij gunstig weer de morgenstudie 5 minuten eerder eindigen en het déjeuner 5 minuten later beginnen. In de aldus gewonnen tijd doen nu allen, klaggewijs, ochtendoefeningen op de cour'. En de chronicus voegt eraan toe: 'Het is een mooi gezicht en moet het wakker- worden' wel bevorderen', iets waaraan latere geslachten wel eens hebben getwijfeld, wanneer zij bij minder-lenige en soms zelfs bij notoire gymnasten de krachteloze en lusteloze pogingen zagen om bij de ijverig vóórtornende hogere-klusser niet al te zeer achter te blijven.

Wel niet ter compensatie der gemiste lichaamsbeweging zullen de leerlingen vanaf komende maandag zelf hun bedden opmaken, onder waakzame controle van de zusters, zo wordt vandaag meegedeeld. De eerste dagen zullen de zusters aanwezig zijn, om de nodige instructies te geven over schudden, opvouwen en instoppen; bij tijd en wijle zullen deze colleges worden voortgezet. Deze maatregel is niet weinig het gevolg van de inkrimping van het aantal zusters; wij missen er drie: zuster Euberta, wie de groteren wel dankbaar mogen zijn, omdat ze op niet te verbeteren wijze slaapzaal 1 op pootjes hield, tot ze echt niet meer in staat was een zelfstandige taak te vervullen; en twee jongere zusters, die verplaatst zijn. Een en ander heeft moeder overste ertoe gedwongen, tot rationeler personeelsgebruik en verdere mechanisering van de arbeid over te gaan, zodat we af en toe op de gangen en in onze kamers andere zusters en andere werkmethoden tegenkomen.

8 september

Heden arriveert op Rolduc Robert van de Vospoort, telg van blauwbloedigen stam; wij noemen hem Robbie. De Duitse herder, eigendom van Mhr. Brunenberg, ontvangt een verblijf bij het hertenkamp. Een jongen van Klein-Rolduc kan de scheiding van de huiselijke haard niet meer aan en zoekt hem weer op. We mogen nu alvast verraden dat in de komende twee weken nog twee spruiten door moeder worden teruggehaald.

9 september

Onze reporter schrijft: onder een stralende hemel wordt er in ons sportpark een snelle strijd gestreden om het clubkampioenschap van A V Schaesberg. Volgens verwachting valt er geen eerste prijs ten deel aan de Rolducse leden van die vereniging; de beste prestaties leveren zij nog op de technische nummers. Toch mogen wij tevreden zijn. Ger Voesten behaalt tezamen 2233 punten en kaapt daarmee een derde prijs weg bij de senioren; hetzelfde doet Piet Thijssen bij de A-junioren met — de kenners mogen aan het cijfermaterieel de graad der prestatie aflezen — 2304 punten. Bert Miesen weet ondanks een sterk bezet veld van B-junioren een eervolle 4de plaats te bereiken met 2134.

Het historisch moment in de binnenlandse geschiedenis van Rolduc heeft dan nu plaats: de jongens maken tegen kwart voor negen zelf hun bed op, dat zij 's morgens vroeg hebben afgelegd. Wij zien er telkens zeven geschaard om een zuster-instructrice.

Onze provisor blijkt overwerkt. Tengevolge van de vroege installatie van zijn voorganger heeft hij de hele vakantie moeten besteden aan het zich inwerken in de diverse lagen van het Rolducse economische leven; daarbij drukte hem de verantwoordelijkheid wel heel zwaar. Hij gaat nu met vakantie. Keer spoedig hersteld terug, wensen wij hem toe.

Zoals bij ieder begin staan de planken weer berstensvol met aankondigingen, zowel de bruine in de gang als de zwarte op de speelplaats. Zo lezen wij dat er vanaf vandaag op dinsdag en donderdag weer twee HH. Missen zijn, een voor de lagere, een voor de hogere klassen. Vanavond voor het naar bed gaan worden weer hervat de conferenties der verschillende groepen. De goochelclub werft nieuwe leden; de discotheek begint met een klassiek platenconcert, een week later zigzagt het woord jazz op de witte muur. Leden voor het zangkoor kunnen zich opgeven. 'De veelzijdigste van alle sporten'(!) spoort hen die 'zich ertoe geroepen voelen' aan, de spikes onder te binden. De academies van 5 en 6 gym beginnen hun ernstige jaar. Het blijkt dat wij 6 voetbalclubs rijk zijn: naast Minor en Sparta, oud, traditiegetrouw en roemrucht, voetballen minder-getalenteerden of jongeren in Olympia, Limburgia, Avanti of Wilhelmina, naargelang de streek 'waar hun wieg eens stond'. De tennisclub belegt een spaarzaam bezochte vergadering. Boekbinders, tonelisten, blaasmuzikanten, beoefenaars van de huismuziek, tuiniers en sijsjesfokkers, boetseerders en poppenspelers en wie al niet, allen geven zij hoog op van hun voortreffelijkheden of pronken met hun bergen van goud. Het gonst weer in de bijenkorf; het rijke leven in ons wereldje ontplooit zich weer.

Er is onmiskenbaar een tendens naar evenwicht, in de natuur als in het leven van mens en gemeenschap. Mhr. Lenders haast zich in de prille morgenuren naar de kerk, om zich energiek van zijn plicht van communieuitreiking te kwijten, en..... vindt geen jongens in de kerk. Het voorval wordt smakelijk verder verteld en neemt grillige proporties aan, als gespeelse geesten er zich mee bezighouden; evenals dat andere, van Mhr. Vogels, die met ogen groot van verwondering op de avond van de vierde september van zijn Olympische kamer afdaald om te vragen: 'Waar zijn de jongens?'

Profiterend van zijn jeugd loopt Rolduc's Elftal in een sensationele wedstrijd tegen de jongere kapelaans van Limburg (Tauri Basan) uit tot 6—2; moet dan echter ervaren wat voor krachten de volwassenheid in reserve heeft, want het einde komt met 6—6.

Een Tsjechische film wordt in de avonduren vertoond, en daarmee begint dan ook de filmclub weer te 'draaien'. Hij heeft indertijd op het filmfestival van Brussel de eerste prijs — naar wij veronderstellen, maar nét — gehaald. Het primitieve ratjetoe van buizen, draden, armen en handles, waarvan Jules Verne indertijd dacht dat men er de hele wereld mee zou kunnen verwoesten, ontlokte de toeschouwers soms even een kleine glimlach; en we koesteren de verdenking dat de eenzame helle lach die nu en dan opklonk, meer de hoonlach was van een jeugd 'die wel heel wat anders gewend is' op het gebied van techniek.

22 september

Rolduc speelt tegen een fabriekselftal uit Chèvremont: 9—1. De stand zegt alles, wij doen er het zwijgen toe.

Enkele kleinere leerlingen uit de Fatima-parochie te Brunssum gaan voor de tweede maal hun pastoor installeren. Zou het nu lukken, denk je?

Na lange tijd van mesten, gisten, snoeien berst de knop open en staat daar weer onze Roos in Bloei te prijken. Mocht u haar niet meer kennen, wacht dan het zeldzame moment af dat onze boogschutters achter het voetbalveld gaan trainen. Waarschijnlijk zou zelfs een intensiever bespeling van de boog hun vandaag niet hebben gebaat tegen het handzekere Wilhelm Tell, dat enige tellen vaker de roos trof.

23 september

Gehoorzaam aan de klemmende wens van de overheid hebben de ouders van de nieuwelingen gewacht met bezoek, tot deze enigszins geacclimatiseerd zijn en gewapend om manhaftig weerstand te bieden aan de verlokkingen van de penaten. Vandaag echter stróómt het binnen.

Jeugdsportdag onder auspiciën van de Sportraad Kerkrade, een organisatie die nog eerst kort geleden is opgericht en er [begrijpelijkerwijs] nog niet de slag van heeft, zo'n sportfestijn te organiseren. Zo was tenminste de klacht van onze atleten bij hun terugkomst op Rolduc. Of zij ook ingegeven werd door teleurstelling? Want slechts een van hen [W. Boonen, die de 100 meter afraffelde in 11,3 seconde] heeft kans gezien een eerste plaats te veroveren; indien wij althans buiten beschouwing laten de prestaties van G. Voesten, die immers niet tot de eigenheimers, maar tot de gasten behoort. Maar bij het hoogspringen waren wij in geen enkele groep bij de eerste drie; moesten wij ons bij het verspringen tevreden stellen met een derde plaats door B. Miesen, die zich met de kogel naar de tweede plaats stootte; J. Jochems bracht het nog tot een resultaat door bij de junioren de 60 meter als tweede te beëindigen. En dat was het dan ook.

24 september

Bijna zou de grijze, dreigende lucht het surveillantencongé in het water hebben doen vallen. Nog het weerbericht van één uur moest worden afgewacht, alvorens de weifelende president met reden het besluit kon nemen, ons te verheugen met een vrije middag. En de zon heeft geschenen!

De inférieure, in getal supérieure, heeft tot nu toe halsstarrig geweigerd, zich groen te laten noemen; zij boycotte elke poging van de verontwaardigde hoogste klas, de ontgroening haar verloop te doen vinden en paradeerde uitdagend voor de deuren van het gesloten casino. Vandaag gooien de heren weer een van hun geheimen te grabbel: in het bijzijn van de 'cour' spelen zij de schertswedstrijd Sup-Inf, die de laatste traditionaliter verliest. Van de stilte op het voorplein maken enkele van de buitengesloten groenen-in-spe gebruik om het casino binnen te dringen. De in allerijl verwittigde supérieure verwijderd hen met vuistkracht. Voorwaar een hartverheffend schouwspel voor ons huis!

25 september

Mhr. Brunenberg rolt het communauteitsleven binnen met het onstuitbare élan van een die zich in zijn element weet. Vlotte technicus-van-liefhebberij ontvouwt hij plannen voor ons die onze ver- en bewondering wegdragen. Op sommige gebieden werkt hij samen met onze 'professional' Mhr. Lemmens, die na de vakantie de zorg voor de aula van Mhr. Salemans heeft overgenomen. Samen broeden zij op plannen tot vernieuwing van de hele lichtinstallatie voor het toneel. Werklui planten een indrukwekkende televisiemast op het dak van de aula; voortaan zullen alle bijzondere

evenementen in binnen- en buitenland [feesten van het koninklijk huis, concilie-uitzendingen, voetbalwedstrijden etc.] ook door de leerlingen kunnen gadegeslagen worden en iedere zondagavond is er gelegenheid te kijken naar Sport in Beeld. De prefectuur behoudt zich verder het recht voor, naar eigen inzicht andere uitzendingen toe te staan.

De prik-girls zijn er weer; zij ontvangen ons dit jaar op de tekenklas, waar menige schielijke trek van pijn manhaftig onderdrukt wordt vanwege de aardige kwelgeesten.

Zes gym schijnt weer zijn klasselied te hebben en weer spant de vijfde al haar krachten in, om het voortijdig in handen te krijgen en te publiceren. Bij een repetitie in de aula speurt een van hen zijn kans, maar de jager wordt gejaagd en het aangeschoten wild komt terecht op de infirmerie.

27 september

Na een lang 'spraakloos' tijdperk heeft de president de hand weten te leggen op een nieuwe spraaklerares. Het is Mej. Van der Wijden uit Heerlen. De filosofen groepsgewijs, en al wie nog meer niet goed van de tongriem is gesneden individueel, worden aan haar zorgen toevertrouwd. Tot diep in de nacht maakt radio Hilversum in onze aula opnamen van het Harmonie-orkest der Staatsmijn Wilhelmina.

28 september

De zesde zingt haar liedje en toont haar distinctief. De gescandeerde melodie van het eerste is niet origineel, wel de tekst, die lichte sporen vertoont van de moeite die het kost, de gymnasiale heerlijkheden te hullen in een kleed van Amerikaanse snit. Men oordele zelf:

28 september

Door Zeinstra zijn wij gekweld
met exercitiegeweld.

Na een jaar vol lief en leed
zijn wij, zes gym, geheel doorkneed
in tempora en modi bij de vleet,
in alles wat syntaxis heet.

Studeren is ons parool, [goed zo!]
Homerus is ons idool. [o, lala!]
Tacitus of stereo,
grammatica of gonio,
Vondel, Shakespeare, Goethe of Pascal:
't eindexamenrecital.

Voor alpha, bèta en es
dit jaar een jaar van sukses!
't gymnasiale mozaïek,
modern, wiskundig of klassiek,
wordt dit jaar als klaar 'becommitteerd', [?]
hopelijk gediplomeerd.

En na ieder couplet een refrein 'van rederijkschen oirspronck', als weggeslopen uit het Scaecbert van Matthys de Casteleyn:

Zesde gym zijn wij dit jaar,
Rolduc's studenten prominent;
culminerend in een happy end, [wie?]
door en voor en met elkaar.

De kleding van de abiturienten zweemt naar de Engelse high-society — enkel kwaadwillende tongen beweren dat zij lijkt op die van een goochelaar voor zijn optreden — en wordt alom geroemd om de chique metamorfose die zij bij de dragers te weeg brengt. Laten wij hun eerste optreden schilderen met de opgetogen kleuren waarin een hunner, niet vrij van zelfoverschatting, het zag: Jazz-march-tonen schallen door de gangen en een keur van wit-gedaste gentlemen bolt uit de antieke schemer van de donkere gang: zes gym presenteert zich als Roda's fine fleur. De toeschouwers schommelen 'wat hun gemoed betreft' tussen eerbiedig ontzag en meesmuilende sipheid. Dit laatste vooral bij de hogere klassen. Zes gym is in de woelingen der laatste dagen n.l. niet onder een *hoedje* te vangen geweest; het deed de wijd en zijd lagen-leggende vijfde de *das* om. Een hoogvlieger zag voor zijn vermetele plannen een *stokje* gestoken, hetgeen enkele dagen infirmerie voor hem tot gevolg had. Doch ook de lager geklasseerden ervoeren dat niet alle katjes zonder *handschoenen* aangepakt kunnen worden: uien-gooiende heethoofden werden gisteravond op een koude douche vergast. Dat hierbij ook de *p i p* [primus inter pares, of te wel de klassevoorzitter van de zesde, red.] waterschade opliep, mocht de pret niet drukken: happy days are here again..... [J. Simons].

2 oktober

De blijde gebeurtenis in het gezin van Mhr. Soethout heeft voor Klein-Rolduc een aardig gevolg: bij het *gôûter* staan er muisjes op tafel.

3 oktober

Datzelfde Klein-Rolduc kan gerust zijn: in de toekomst geen lekkende dakgoten meer, noch glibberige keien, want de breed-schaduwende linde in het zuidelijk carré, die iedere herfst kwistig zijn gestorven bladeren rondstrooide, is gevallen, onder de bijlslagen en zaagstreken van enkele flinke filosofen en begeleid door veel geredeneer en commentaar van de kleine stuurliu aan de wal. Een machtig uitzicht opent zich nu op deze kant van de kerk en de heldere kleuren van de herengang en de pas-opgeknaptte speelzaal komen beter uit.

11 oktober

Vandaag wordt in Rome het Tweede Vatikaans Concilie geopend. Het is in onze kleine kring voorbereid in godsdienstlessen en conferenties en met geheel de Nederlandse kerkprovincie hebben wij de voorgeschreven gebeden verricht. Gisteravond hebben wij ons in een openingslof met enthousiaste preek met de vergaderde bisschoppen verenigd. Samen met die van de hele wereld zijn nu ook onze blikken vol verwachting gericht op de resultaten. De berichten uit de H. Stad vormen het hoofdthema van onze gesprekken en naarmate de beraadslagingen hun verloop vinden, meer stemmen gehoord worden en..... oorspronkelijke schema's vaker worden verworpen, groeit het vertrouwen zelfs van de meest sceptische onder ons, dat de vele problemen van de hedendaagse kerk en wereld een open kans zullen krijgen.

De hele communauteit zit deze morgen voor de televisie, om de plechtige intocht van de vaders in de St. Pieter gade te slaan. Daartoe worden de eerste twee lessen vrij gegeven.

Niet in aansluiting aan deze plechtige dag hebben de laagste klassen een vrije middag, om in het kader van de jeugduitvoeringen van de Culturele Kring te kijken naar een Engeltje van Niets.

Vandaag ontmoeten wij in het Dagblad voor Noord-Limburg een bespreking van Rolduc's Jaarboek 1961|1962. Ook andere Limburgse bladen en Radio Zuid wijden er korter of langer een artikel aan en prijzen de kunstzinnige omslag, de smaakvolle opmaak en de voor huidige en vroegere bewoners interessante inhoud. De welwillendheid waarmee haar werkstuk allerwegen wordt ontvangen, steekt uw redactie een fier hart onder de riem; zij wil hier echter ook een grote pluim op de hoed steken van de heer Wim Simons, die met zulk groot vermogen de lay-out heeft verzorgd. Roda-jeugd meet de jeugd van Bleyerheide een pakkie aan met 2—1. Maar het voornaamste nieuws komt van de senioren. Men heeft de hand weten te leggen op een trainer, die uit een selectie van goede voetballers zal uitmaken wie een plaats in het eerste elftal waard is. Het is Mhr. Heyenrath, trainer van de voetbalclub Heer, oud-trainer van Sittardia, in de bloem zijner dagen actief lid van Sparta, Bleyerheide. Succes!

Ook dit jaar wenst men de naam retraite-dagen niet te gebruiken: de opzet, de aard der conferenties en de Eucharistie-viering wijken te zeer af van de oude geestelijke oefeningen. Zo zijn de groepen kleiner, en de 'preken' krijgen veeleer het karakter van open besprekingen. Vooral indrukwekkend is de Mis-viering die de dagen telkens afsluit. Er is enige gradatie in lengte van de geestelijke verdieping, naargelang de ouderdom der leerlingen. Onder de paters treffen wij weer oud-bekenden. Verlangt ge beter bewijs dat zij in de smaak zijn gevallen? Dit jaar zijn het de Redemptoristen: Henning, Bogers, de Caluwe.

Wereldmissiedag 1962, bij ons aanleiding tot verhandelingen en discussies over het thema: Leek en Missie. Allerwegen ziet men het gebeuren dat studiedagen van aspect veranderen en een meer aan deze tijd aangepaste vorm aannemen. Er is niet meer de als deskundig geachte spreker, die zijn visie voor de algemeen geldende aan zijn toehoorders voorzet en in een debat zich bereid verklaart tegen opponenten zijn mening te verdedigen, of, zo zijn toehoorders tot de meer dociele behoren, enige vragen beantwoordt. De moderne manier is die van een forum, waarin ieder een ingeleide gedachte in eigen geest voortzet en mee-bouwt aan een totaal-idee, dat dan in een of andere vorm aan de vergadering wordt voorgelegd. In deze zin was ook deze dag gepland door de missievereniging, maar door wel bijzonder ongunstige omstandigheden moest te elfder ure van dit plan worden afgeweken, en deden wij het maar op de ouderwetse manier. Het bestuur verontschuldigde zich in zijn programma-blad daarvoor als volgt:

Door onverwachte moeilijkheden kan de oorspronkelijke opzet van deze missiefeestdag voor de hogere klassen van het gym geen doorgang vinden. Wij wilden, zoals de twee vorige jaren, u 's avonds contacten laten leggen met mensen, die direct betrokken zijn bij de in de inleiding van 's morgens besproken onderwerpen; dit jaar met studenten uit de ontwikkelingslanden, die aan de TH in Aken studeren. Lange tijd geleden bespraken wij dit in Aken en alles 'was' in orde. Totdat we op 10 oktober het ontstellende bericht kregen, dat de studenten niet konden komen wegens grensmoeilijkheden. In allerijl namen we contact op met Duitse studenten die van plan zijn in ontwikkelingsgebieden te gaan werken. Helaas zonder succes. Tijd om een nieuw programma te ontwerpen was er niet meer.....

Wij hopen de studenten uit de ontwikkelingslanden nu volgend trimester in ons midden te kunnen hebben, omdat over een verloop van langere tijd de gerezen grensmoeilijkheden kunnen worden opgelost.

Het programma zag er dientengevolg zo uit:

8 uur Plechtige Hoogmis, waaronder preek en collecte ten bate van het missiewerk.

11 uur Voor Filosofen inleiding door Pater B. Sanders SVD in het Casino.

Onderwerp: Botsing der Continenten.

Voor 4, 5 en 6 Gym spreekbeurt in de speelzaal door H. L. J. Huberts van de Alma [Algemene Leken Missie Actie].

Onderwerp: Leek en Missie.

Voor Klein-Rolduc, 1, 2 en 3 Gym in de aula dia's, verzorgd door Zr. M. Baptista van de Medische Missiezusters, over:

Het eerste katholieke ziekenhuis in Birma.

5 uur Plechtig Lof.

7.15 uur Film: 'Het Lot van de Mens'.

Regisseur: Sergej Bondartsjoek.

31 oktober

'Mijn leren is spelen', zong het knaapje bij Hiëronymus van Alphen, waarschijnlijk tot afgrijzen van menig student. In die opvatting vieren wij nu dus half-time. Voor wie het met de pedagogische stellingen van de verlichte kindervriend niet eens is, wordt deze vijfdaagse onderbreking eerder een uitpuffen, na de ene helft van het trimester, die, misschien om pedagogische motieven, geen onderbreking heeft gekend. Een korte na-viering is nog weggelegd voor zes gymnasium. Zij staan een dag van hun vakantie af, krijgen daarvoor echter enkele dagen van hogere genieting terug. En als ze terugkeren, blijkt dat de verlenging echt is meegevallen. Zij hebben n.l. verdiepingdagen gehad, voor het eerst buitenshuis, in Zonnig Zuiden te Valkenburg. Pater Henning hield de inleidingen; in onderlinge besprekingen zijn menigeen veel dingen duidelijker geworden.

5 november

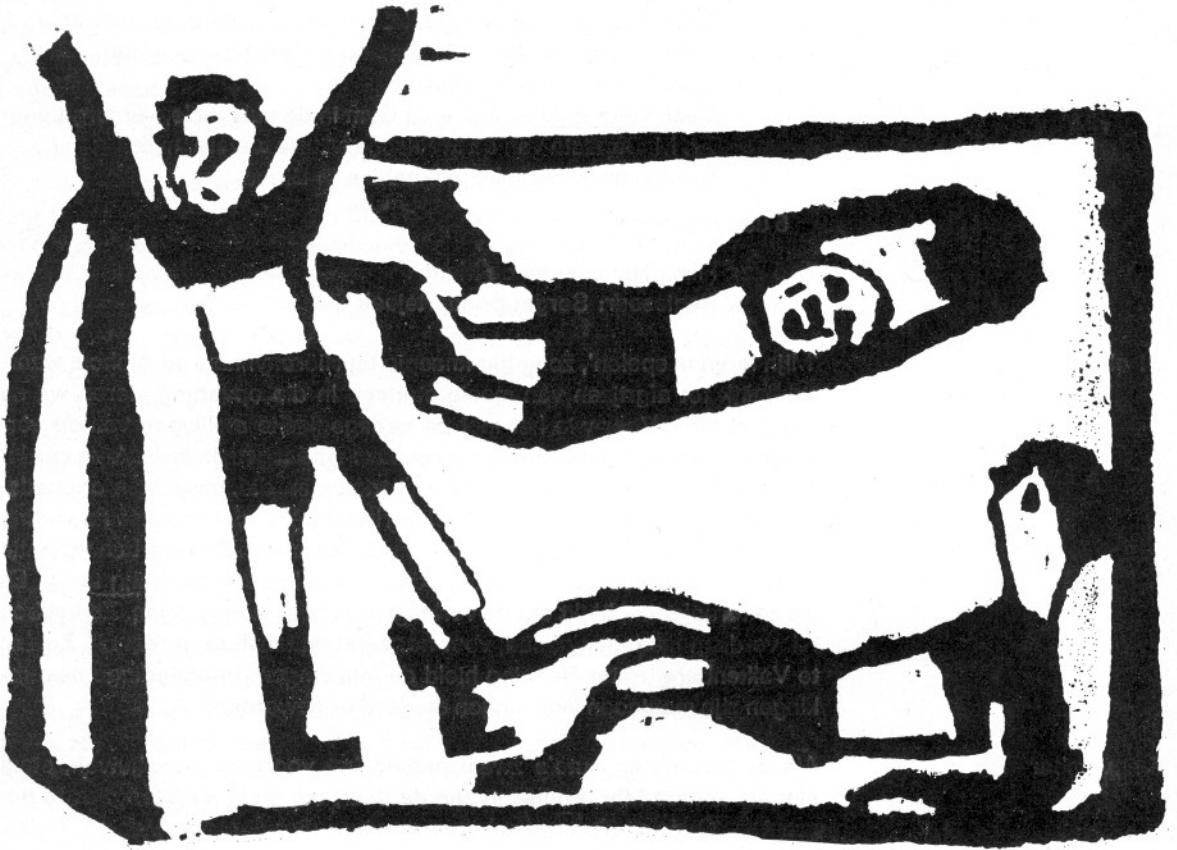
Als de bussen en auto's zwaar-bepakkt het voorplein opschuiven, staat niet als anders Mhr. Poulssen aan de deur, om ouders en jongens te begroeten. Onze prefect zal n.l. een ernstige nier-operatie moeten ondergaan, die waarschijnlijk een herstel van enige maanden zal vergen. Wij wensen hem een gunstige uitslag en een terugkeer in gezondheid. Via de president en enkele heren die hem herhaaldelijk bezoeken, worden wij in de komende weken van de ontwikkelingen op de hoogte gehouden. Intussen wordt het een harde dobber voor de achtergelaten surveillanten, maar met een lichte verschuiving en een flinke verzwaring van de toch al drukke dagtaak lukt het. Mhr. Augustus neemt het prefectschap waar, terwijl de met zijn nieuwe taak als godsdienstleraar op de hoogste klassen toch al zwaar belaste Mhr. Brunenberg onderprefect wordt.

11 november

Onze damvereniging, luisterend naar de schoolse naam Euskopos, speelt haar eerste competitiewedstrijd om het kampioenschap van Limburg, bescheiden in de tweede klasse. Tegenstander is V O S II van Spekholzerheide. Wij boeken een overwinning, twee remises en twee nederlagen, zodat de uitslag luidt: Euskopos-V O S: 4—6.

Het was een matige wedstrijd op ons voetbalveld, die weinig belangstellenden trok. De bezoekers waren niet beter dan wij en de strijd om de bal speelde zich meestal op het middenveld af. Tam en taai kwam het einde, met een beetje voordeel voor ons. De 'Vink-bewoners' keerden ontevren-

den over hun prestaties naar huis terug. Roda-Miranda: 2—1. Gisteren reeds maakte onze jeugdploeg met meer beslistheid kort spel met de junioren van Groene Ster. Het duizelde de gasten van onze schotvaardigheid: 5—0.

lino: Henk Bouten 2a

Het Masker, 4de jaargang, nummer 1 verschijnt. Dit jaar vormen de redactie: J. Dautzenberg, L. Crouzen, C. van der Schaft. Wij hebben er al de enthousiaste beschrijving aan ontleend die een van de deelnemers wijdde aan de tournee onder de grote vakantie. Wij treffen verder aan een enigszins te gecompliceerde samenvatting van de academie-lezing van J. van der Linden met de tot nadenken stemmende titel: Toneel, Leugen of Realiteit?, die een woord van kritiek ontlokt aan J. Vleugels, waarop de inleider met een wederwoord repliceert. Jos Boesten brengt, op de valreep, nog een geestdriftige toast uit op de Nieuwe Comedie voor haar uitvoering van Mariken van Nieumeghen. De levensgeschiedenis van Sarah Bernard, 'de grootste toneelspeelster van haar tijd, de godin van het

18 november

Frans Toneel' wordt verteld door J. Dautzenberg. De verdere titels bevestigen het vermoeden dat zo langzaam bij ons is gerezen, n.l. dat er op Rolduc veel gedacht wordt en gelezen over dramatiek: William Shakespeare, De Joden in de Nederlandse Toneelgeschiedenis, Toneel en Religie, kluisen voorwaar, die niet voor de poes zijn en waarvan wel niet al het sappige vlees wordt afgeknaagd; maar een club die hierover leest, schrijft en debatteert, moet wel een intens bloeiende rank zijn.

Niemand kan de staat verloochenen waartoe hij geroepen is; men vergeve het chronicus dus, dat hij lichtelijk blijde was, toen hij in hetzelfde Masker een gedicht vond van een oud-leerling, nu seminarist te Roermond, Colla Bemelmans, onder het ten dele als vertaling, ten dele als weldadig-bescheiden — té bescheiden? — uiting van misprijzen voor eigen werk bedoelde pseudoniem Ad. van Halzen; een gedicht dat onmiskenbaar gedachten oproept aan de klassieke pierrot-figuur. Het is getiteld: Toneelspeler.

zee is niet zee
zee is druppel aan een tak
en vogels zijn veren
een voor een voor 't voetlicht
denk ik op de planken

stilte is goed
voor ons woorden
dacht het woord

En telkens wordt
het woord
in mij weer vlees

maar dan voel ik
dat wij steeds
spreken met kapotte dingen

't publiek eist woorden
van romantiek
van twee lichtblauwe pikkeneesjes
in 'n geelgelakte kano
dan willen ze woorden
wild als leeuwen
hard als eenzaamheid
wreed als gekken

na afloop voel ik mij moe
mijn woorden
waren weer dun als maanlicht

ik leun tegen de kleedkamer
met achter mijn ogen
hele meren
die ik nog uit wil schreien

De laatste wedstrijd van ons volley-zestal in dit niet zo bijster gelukkig trimester, de laatste van het jaar voor enkele eindexaminandi, die nu reeds de schrik in de knieën hebben voor het tentamen en examen. Een van hen schildert de activiteiten van de club op de volgende levendige wijze:

Onder de naam 'Lightning' voegde het Rolducs zestal een nieuwe bladzijde toe aan de zeven, die de geschiedenis van de volleyclub tot nu toe telt. Een verbeterde uitgave van vorig jaar, zou men kunnen zeggen. Immers: de namen in de opstelling bleven dezelfde, maar werden geaccentueerd met uitroeptekens, eventueel vraagtekens. Ton Koenraad, Johan v. d. Boom, Piet Thijssen, Dré Reynen, Theo Pasing, Jan-Pieter Derksen en Jan Simons. Voorwaar, een team dat verwachtingen rechtvaardigt. Zo dacht blijkbaar ook Mhr. Gielis, toen hij in zijn sportkas tastte en hiermee onze wensdroom — een trainer — werkelijkheid maakte. Al onze verwachtingen werden in de persoon van Jef Klein, trainer van Hevok enz., verre overtroffen. Training alleen is echter geen garantie voor succes, zo bleek op het Justa-toernooi in Roermond [21 nov.]. Met een zesde plaats moesten we de vlag strijken voor een internationale volley-elite. In onze pool lieten het Kon. Athenaeum uit Antwerpen en Bernardinus uit Heerlen over hun klasse geen twijfel bestaan. Beide teams gingen over naar de finale, waarin ze de eerste, respectievelijk de tweede plaats veroverden. Geen schande dus om voor dergelijke tegenstanders te moeten onderdoen. Maar toch, nee, hét was er niet. Enkele individuele uitschieters, uitstekend, maar daar bleef het bij, en ongetwijfeld was dat alleen te wijten aan de luttele trainingsuren.

Maar averij oplopen betekent nog niet kelderen. Kop op, maats, met nog vier trainingswedstrijden voor de boeg klaren we het wel voor de intercollegiale! Een paar weken later konden we ons de gelukkige winnaar noemen van vier derbies, want per [on]geluk kwamen de tegenstanders niet opdagen of lieten 't afweten. Aldus zwelgend in succes zouden we op het Lightning-toernooi [11 nov.] eens een staaltje van ons kunnen geven. Helaas, we legden te veel de nadruk op het negatieve kunnen, zodat het bleef bij een staaltje van decadentie. Onze broeders in de volleybal, Roda uit Kerkrade, wisten beslag te leggen op de beker. Proficiat, boys, dat was de derde keer in successie. Bekkerveld bewees dat jeugdig vuur en wedstrijdroutine gecombineerd leiden tot een tweede plaats, en dwongen zo Smash — dat op papier toch over de sterkste spelers beschikt — met een derde plaats genoeg te nemen. Vervolgens kwam een hele tijd niets en dan, op de vierde plaats, Lightning, vol schaamte weggedoken in hun broeken-van-hier-tot-ginder. Juist ja, die broeken waren het! Of nee, de truitjes, dié deden het! Of misschien waren ze het wel allebei, maar zo kon het niet langer! In dergelijk tenue viel geen heil te bevechten! Het was een gok om na zo'n pover resultaat van truitjes te gewagen. We bestormden Rolduc met toto's. En het lukte! In alle recreatielokalen waren minzame volleyers te vinden, en de pools vlogen bij tientallen de emmers uit. De zebra-lijn-overdwars veroverde alle beurzen: f 65, alsjeblijf! De stemming was er duidelijk in. In nieuw tenue naar de intercollegiale, Holakidé! Was dat effe een domper toen van de fabriek bericht kwam dat de bestelling pas over veertien dagen klaar kon zijn. Enfin, niets aan te doen; we zullen zondag wel eens laten zien dat we ook zonder truitjes iets kunnen presteren.

Vol wraakideeën verscheen het Rolducs zestal in Weert als het bekende kruivvat met de bekende lont [18 nov.]. De openingswedstrijd Rolduc-

Roermond was dan ook een match waarin de explosies niet van de lucht beloofden te zijn. Bij traditie aan elkaar gewaagd, zouden beide colleges alles op alles zetten om victorie uit het vuur te slepen. Een krachtig 'Zjikimalaya' staafde deze verwachting. De eerste set was duidelijk een aftasten van beider sterke kanten. Wedstrijd-routine bleek meer gewicht in de schaal te leggen dan optimistisch vuur: Roermond won deze set met 15—5. In de tweede set bleek overmoed niet de zwakste zijde van onze als winnaars gedoodverfde tegenstanders. Na enkele minuten keken ze reeds tegen een 6—2 achterstand, hetgeen ze blijkbaar niet geloofden. Hun spel werd onzeker en fouten werden gehonoreerd met satires aan ploeggenoten en scheidsrechters. Dit deed de vlam in Rolducs kruisvat schieten, en een tot fanatisme aangewakkerd vuur brandschatte Roermond met 15—7. Status dubius! De derde set zal de historie ingaan als de strijd der getarte Titanen. Rolduc had zijn eigen grootheid ontdekt, Roermond wankelde in zijn superioriteit. Aanvankelijk hadden we een kleine voorsprong, die we met kunst-, maar vooral met vliegwerk, zelfs wisten te handhaven tot 13—10. Tergend langzaam maar feilloos zeker viel de kostbare puntenvoorsprong weg. Menig producer zou hebben gewaterand bij het zien van de staaltjes, door Rolducs sextet verricht; doch 13—13 werd een feit. Twee flitsende opslagen waren nog nodig om abrupt aan onze illusie een einde te maken. Opgelucht wist Roermond zich winnaar bij de gratie van individueel beter-zijn. Voor winnaar en verliezer een verdiend applaus. Na drie wedstrijden rust werd Weert het slachtoffer van onze overvloedige energie: 15—0 en 15—2 zijn uitslagen die voor zichzelf spreken. Was het wonder dat we na de wedstrijd nog koude vingers hadden? Als laatste tegenstander verscheen Sittard met zwaar, maar vooral lang geschut in het veld; tot veel treffers kwam het echter niet. Good-finish: 15—7 in ons voordeel. De tweede set leek aanvankelijk een getrouwe kopie te worden van de eerste, maar bij een 5—0 achterstand wist Sittard in te lopen tot 5—5! Even scheen het dat wij zouden bezwijken onder een laffe aanval van een rancuneus publiek dat pro-Sittards werd opgejuind. Een time-out bracht onze stemming echter weer op peil en de come-back was onherroepelijk: met 15—7 werd alle fureur gesnoerd. Eindstand: 1] Roermond, 6 pnt. 2] Rolduc, 5 pnt. 3] Sittard, 2 pnt. 4] Weert, 0 pnt. Voorwaar, deze tweede plaats was een overwinning gelijk. Bravo, Lightning! Een prestatie, die niet in de laatste plaats te danken is aan de training van chef Jef, alias Mhr. Klein.

Piet Thijssen en Jan Simons zetten met deze intercollegiale voorlopig een uitroepeten achter hun vijfjarige carrière. Het eindexamen vergt immers ook training; hopelijk met evenredig resultaat.

Als conclusie uit bovenstaande mag volgen dat zulk bravourestukje voor herhaling vatbaar is. Bij een meer consequente inzet van zichzelf moet het mogelijk zijn om volgend jaar Rolducs eer in de vorm van een medaille aan de roemruchte ketting te hechten. [J. Simons]

22 november

'Wer hastet so früh durch Nacht und Still?'

Te beweren dat het 'noch nie dagewesen' is, zou gezien de veeljarige geschiedenis van Rolduc voorbarig zijn; maar het geeft tot grote hilariteit aanleiding, als Mhr. Augustus deze morgen een uur te vroeg belt. Eerst als de meesten hun ochtendlijk toilet voltooid hebben, dringt de feitelijkheid tot het slaapzware brein door. De vermoeden leggen zich gekleed en al op het bed om de gemiste tijd in te halen, anderen beginnen goedsmoeds aan een matineuze wandeling in de nevelige, koude dreven.

Ongetwijfeld de laatste keer dat binnen de oude muren het feest van St. Kathrien wordt gevierd. Zonder twijfel voor het laatst hebben wij de sonore zang van het filosofenkoor gehoord in de stenen ruimte van onze eetzaal. Alle optimistische voornemens ten spijt ook wel de laatste keer dat het filosofentoneel op deze dag zal worden opgevoerd. Na vandaag ook niet meer de keurige hoogmis, gecelebreerd door de professoren en opgeluisterd met de verzorgde Gregoriaanse zang. Een reeks van tradities, jongere en oudere, die gaat verdwijnen. In eigen kring hebben de heren een stijlvolle ochtendzitting, waarin zang en voordracht elkaar afwisselen en die besloten wordt met een toespraak van president P. van den Baar, over betekenis en waarde van het feestvieren. Tijdens het diner de gebruikelijke zangnummers, dit jaar zwaar Russisch van Wolga en steppe en zo, naar de voorkeur van de dirigent Emile Ramaekers. Aan de talloze nieuwtjes die de jaarboeken van veertig jaar over de filosofen hebben vermeld, kunnen wij nu het laatste toevoegen: men heeft de behoefte gevoeld aan een onderscheidingsteken, teken van verbondenheid tevens: een insigne met de Griekse letter phi op een rose achtergrond — de symboliek van deze kleur ontgaat ons.

Mag chronicus herhalen wat hij reeds vorig jaar in een ander artikel heeft gevraagd: astublieft, geeft ons een ander feest dat de eentonigheid van het eerste trimester zal breken, waar we naartoe kunnen leven, zoals dat jaren gebeurd is met het filosofenfeest. Aan tafel rijzen reeds twisten over de vraag aan welke organisatie binnen de gemeenschap de eer te beurt zal vallen, haar feest aan de communautiteit op te dringen. En aangezien het getal onloochenbaar een macht vertegenwoordigt, bedenkt iedere groep gronden waarop de andere zich aan haar heilige zouden kunnen conformeren. 4 oktober, St. Franciscus vindt weinig onthaal. De combinatie met Werelddierendag wordt als te denigrerend gevoeld dan dat de leden van volière en aquariumclub enig succes kunnen boeken; daarbij komt dat men licht geneigd is, de voorstelling van de heilige, prekend voor de dieren, naar het rijk der fabeltjes te verwijzen. De kandidatuur wordt gesteund door de harmonie St. Franciscus, die intussen hoopt zich ontslagen te mogen achten van een concert, zo in het begin van het jaar. Al wat de muzikale muze is toegedaan, poneert trouwens St. Caecilia [22 november], op geen andere gronden dan die van een zwakke traditie; maar zangkoor, klassieke discotheek en de sierlijke huismuziek weigeren categorisch, de profanatie te dulden dat de jazz-club zich onder haar patronage schikt. De RTV wil wel een concessie doen en het op een akkoordje gooien met de plastische kunsten, nu zij de jaardag van haar Genesisus niet kan vinden; de geneesheer-kunstenaar St. Lucas [18 oktober] zou ook acceptabel zijn voor het groepje dat zich onder leiding van onze dokter Hamers bekwaamt in de E H B O; naar de opinie van de dit jaar wel bijzonder vege poppenkast wordt niet gevraagd; en de R T T, plotseling haar belangrijkheid begrijpend, is wel genegen zich een steunpilaar der kunst te noemen, zij het met een lede blik in de richting van Albertus Magnus [15 november], wiens feestdag nu al het kleine groepje bèta's noopt, in feestkledij te verschijnen. Vergeefs zoekt men een heilige van wie met enige zekerheid kan worden aangenomen dat hij de sportbeoefening in moderne stijl 'een warm hart toedraagt', of beter nog, die door een fikse sprong, trap of worp van zich heeft doen horen; men belandt bij het commune martyrum en vindt het zo vreemd nog niet, rondom Allerheiligen een algemene sportdag te organiseren.

Enfin, het gesprek kent zijn einde niet en de meningsverschillen blijven

groot; het front sluit zich echter, als een oudere de euvele moed heeft, een Dag van het Onderwijs voor te stellen.

26 november

Vandaag start Radio en Televisie Hilversum de actie voor het invalide kind, beter bekend als de actie voor Het Dorp. Vijftientig uur lang kunnen wij getuige zijn van het overweldigend enthousiasme van het Nederlandse volk, dat het R A I-gebouw haast bestormt met giften in geld en natura; een nationale wedloop in liefdadigheid, die wel voor een deel te danken zal zijn aan de ontstellende softenon-gevallen van de laatste tijd en aan de charme van de onvermoeide receptioniste mej. Bouwman. Wij zijn ook Mies-minded. Zo verbazingwekkend is het verloop van deze actie, dat de televisie op treize haast niet koud wordt en sommigen nog heel laat, of ongewoon vroeg, zo men wil, het schouwspel gadeslaan. In de aula mag het jongvolk, uit pedagogische overwegingen zelfs onder de godsdienstlessen kijken. In de namiddag is de geestdrift hier zo hoog gestegen dat er een bliksem-actie op touw wordt gezet; zes gym belast er zich mee en tegen de avond kan f 240 worden overgemaakt, als bijdrage van onze communauteit.

27 november

De zesde heeft een uitgangsdag. Zij brengt een hele dag door op het klein-seminarie van het bisdom Aken, als gasten van de Unterprimaner. Het moet wel een openbaring voor hen geweest zijn, rondgeleid te worden door de moderne paviljoens, de gezellige recreatieruimten gade te slaan en de van lucht en licht ruim voorziene studeerklassen. Na het middageten luisteren zij naar een bewogen toespraak van een godsdienstleraar over de toestand van de kerk in de Ostzone, de gewetensconflicten waarvoor de katholieken aldaar zich geplaatst zien, hun standvastigheid en realiteitszin, ook hun twijfels en vertwijfelingen. Een lof in de intieme kapel en een koffietafel besluiten de prettige dag.

29 november

Vandaag ontsnapt de R T V, of een deel ervan, aan een wisse dood. Tijdens de besprekingen met de toneeltechnici van het decor voor de komende uitvoering valt van de balustrade een zware ijzeren bout, die dwars door een plank van de brug slaat en het einde van zijn vaart vindt in de kelder. Het schijnt dat de pijp van Mhr. Lemmens van schrik uitging.

2 december

Ook vijf gym zoekt aansluiting bij de problemen in de buitenwereld. Zij mogen wel nog niet zo ver reizen, maar in de nieuwe parochie Maria Tenhemelopneming kunnen zij kennis maken met de problemen van de zielzorg; in gesprekken met de pastoor leren ook zij met verbazing wat er zoal vlak onder hun neus en in hun streek onder de katholieken mogelijk is. Zij komen voldaan terug.

4 december

Na het diner haasten wij ons naar huis voor de Sinterklaas-onderbreking. Het komt toevallig zo uit dat we thuis onze inkopen voor ouders, broers en zussen kunnen doen. Als de goedheiligman ook onze gaven gereden heeft, keren wij op zijn feestdag terug.

8 december

Vandaag heeft de statierijke begrafenis plaats van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Wilhelmina. Ook droevige gebeurtenissen kunnen soms een averechts gevolg hebben; er heerst enige vreugde, als bekend wordt gemaakt dat de overheid de twee laatste lessen vrij geeft, om de leerlingen in de gelegenheid te stellen te kijken naar de lange stoet die het stoffelijk overschot van de geachte vorstin van Den Haag overbrengt naar de

koninklijke grafkelder te Delft. De kerkdienst wekt verschillende reacties op bij de kijkers, maar allen die nog enigszins met hun Frans overweg kunnen, komen onder de indruk van de gevoelvolle rede van de Waalse predikant.

Het kan niet op deze laatste dagen van het trimester, ofschoon de vijand met de proefwerken reeds zeer nabij is. Er is toevallig een film in huis en dus wordt hij gedraaid: De Man die moest Verdwijnen, een Hitchcock van de goede soort, spannend en kundig verfilmd.

9 december

De compositie-orde begint en ook buiten de onderwijssector kondigt zich de vakantie weer traditioneel aan; weer staat er tussen de slaapzalen 1 en 2 de tafel gereed met verloren of ongetekend wasgoed; de voetbaltruitjes en bibliotheekboeken moeten weer worden ingeleverd, de biljartstokken worden weggesloten. Als de jongelui op

17 december

midwinterdag opgeruimd de bussen instormen, wachten de heren nog de rapportvergaderingen. Hun laatste plicht is, de ouders op de hoogte te stellen van de vorderingen van de leerlingen en de beruchte inlegvellen te schrijven die misschien ergens een lichte ontevredenheid of zorg zullen baren over de studiemogelijkheden dit jaar, of misschien zelfs over het gedrag van zoonlief. En dan begint de herenretraite, die dit jaar wordt gegeven door pater Terpstra S.J. Zij eindigt op de morgen voor Kerstmis met een korte ernstige toespraak van monseigneur.

21 december

tweede trimester

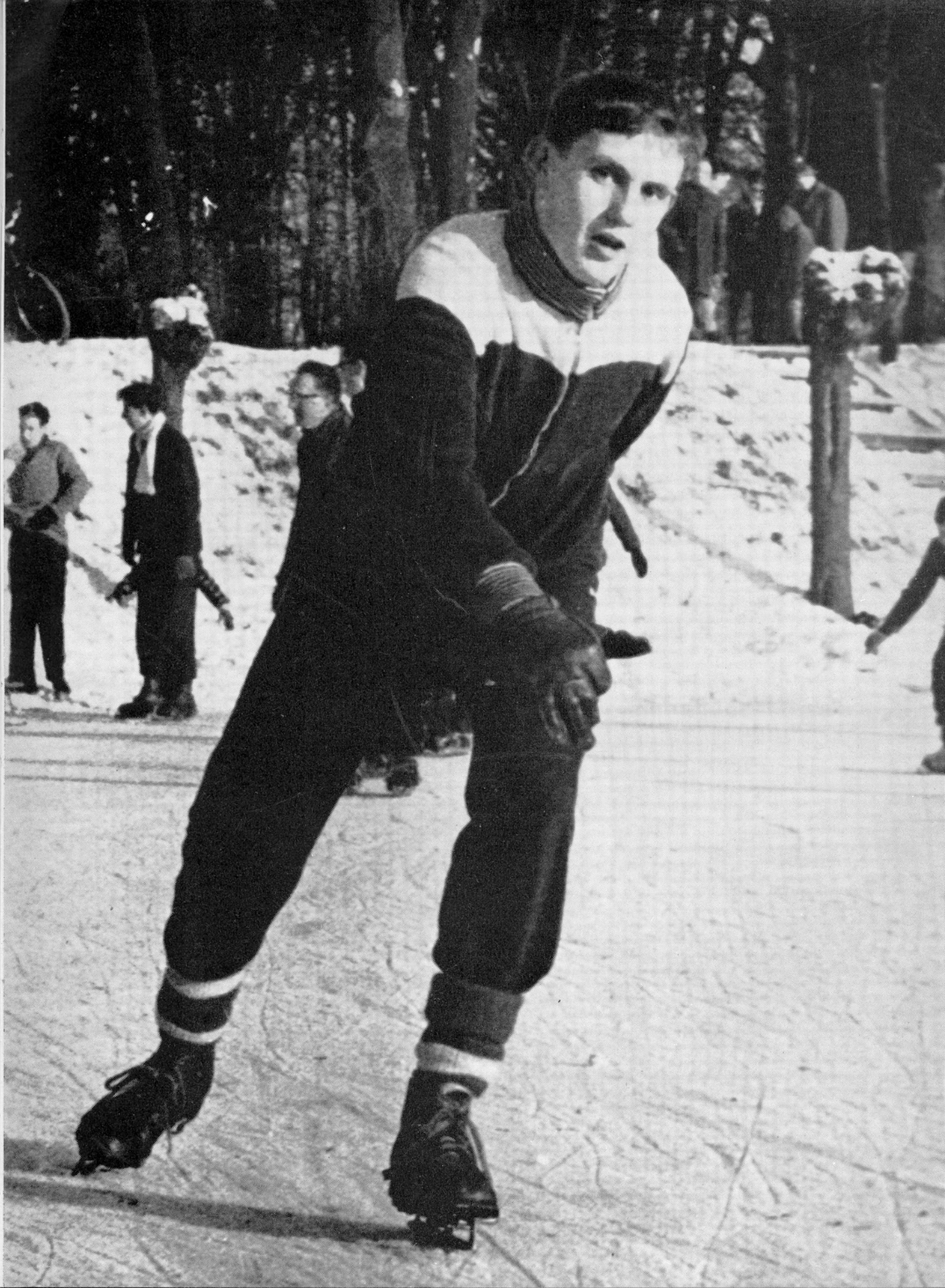
Wij keren terug in ijzige koude. Het voorplein, de carré's, de speelplaats, alles ligt gehuld in een dikke ijspels. De bussen laveren voorzichtig over de gladde ijslaag van de laan, die nog op het nippertje door de 'dames' is berijdbaar gemaakt. Dezelfde avond beginnen de filosofen aan hun driedaagse retraite onder leiding van pater Rietmeyer S J.

Wij moeten nog vermelden dat onze trouwe amanuensis en deskundige voor de electriciteit op Rolduc, J. Hougardy op 2 januari veertig jaar aan onze school en ons instituut verbonden was. Een dag als deze was bijzonder geschikt om de jubilaris te danken voor zijn zeer gewaardeerde diensten en voor de prettige omgang die allen met hem mochten hebben. Heren en jongens wensen hem nog vele goede jaren toe.

10 januari

Het wisselend weer en de zware sneeuwval van de laatste weken heeft onze vijvers geen goed gedaan. Het ijs is oneffen en met een korst bedekt. Daarom rijst in het brein van Mhr. Brunenberg en sportmoderator Gielis het plan, de bovenste vijver te overspuiten, hetgeen in de late avonduren gebeurt. Het resultaat valt uitstekend mee. Regelmatig zal men in de komende weken de baan dezelfde behandeling doen ondergaan, terwijl het schaatsgruis er telkens machinaal wordt afgeveegd. Om de leerlingen ook 's avonds de gelegenheid te geven, het stof der studiezalen en de maffe boekengeur kwijt te raken, worden de schijnwerpers, die enige maanden geleden nog de voorgevel in daglicht zetten, omgedraaid. De stemming wordt gezelliger nog, als ook sommige jeugdigen van Kerk-

11 januari

rade graag hun kwartje neertellen, om hun draai te hebben op onze baan, en een pick-up walsen, schlagers en hoela-hoela's uitschalt. Ook is de handelsgeest in de heren gevaren: een koffie- en choctent wordt geopend, waartoe de zusters graag hun medewerking verlenen. Het koek-en-zopie brengt een liefelijk bedrag op, dat gestort wordt gedeeltelijk in de recreatiekas, gedeeltelijk in de kas der filosofen.

De bruine plank brengt ons op de hoogte van de Provinciale Dikklamasiewedsjtrijd, op Zoadesjtig 12 jannewari voor de jongste groep en een week later voor de ouderen. Het biljet is getekend door de voorzitter en sikkertaris van Veldeke. Vandaag vertrekken ook van Rolduc vijf deelnemers, om met vierendertig anderen uit onze provincie een gooi te doen naar de tien prijzen die voor deze groep zijn besteed. Vier van hen vinden genade in de ogen en oren van de jury, waartoe ook Mhr. Heijnen behoort. De eerste prijs met het hoogste aantal punten van het hele toernooi is voor Hub Rutten met Biej 't krèbke en Meej. Jo Daemen wint de derde prijs met Een Benkelike Nacht, terwijl de eigen buutereed in het Roermonds en 't Bakauf in het Vaalser dialect, resp. voorgedragen door Frits Roumen en Willy Kremer, nog een zesde en negende prijs waard zijn.

Een week later treden de ouderen aan: Jos Gielen en Cor van der Schaft weten in het veld van 24 deelnemers beslag te leggen op resp. de tweede en de zesde plaats. Het is interessant te vermelden wat de recensent van het Limburgs Dagblad enkele dagen later in een vreemd brokje Nederlands over eerstgenoemde schrijft: 'Wij kennen geen landelijk equivalent aan radio of televisie in dit genre, dat de jonge Rolducien zou kloppen, die in het Sweykhuisens over Oud Jaar vertelde'. Toch zouden ook de twee niet-bekroonde deelnemers van Rolduc niet met lege handen thuis komen, want zij zagen hun optreden beloond met een troostprijs. De glorie van ons huis was wél volmaakt!

De zondag staat geheel in het teken van de schaatswedstrijden voor de studenten. De hele morgen en middag vullen zij en trekken veel publiek. De organisatoren, Mhr. Gielis en zes gymnasium, hebben eer gehad van hun werk! We vermelden enkele gebeurtenissen: zo herinneren wij ons de jammerlijke val van Hub Cleven op de tien ronden, waardoor hij de eerste plaats moest afstaan aan Ger Voesten; onder groot enthousiasme van de met zoveel pech begane toeschouwers nam hij echter een klinkende revanche bij de 25 ronden, die hij in 13 minuten 7,2 seconden aflegde; drie seconden sneller dan zijn rivaal van daarstraks. Bij de in dalende lijn daarop volgende groep bleken zowel op de kortere als langere afstand drie personen ongenaakbaar: Joh. van Rens, Jo Vaessen en Piet Boumans; bij hun 25 ronden haalden zij zich evenwel de wrevel van het publiek op de hals, omdat weldra bleek dat zij elkaar de trappen van het erepodium reeds bij de aanvang hadden toegewezen; wij vermelden dus de winnaar niet. In groep drie was Jac Lemmen er alleen, terwijl de kleintjes van Groot-Rolduc niet in staat bleken tot enig resultaat tegen Klein-Rolduc.

Heren filosofen, wij zouden u om enkele redenen graag willen beletten weg te gaan. Daar is allereerst het halfvastentoneel dat een flinke knauw gaat krijgen. Niet minder is de schade die uw heengaan toebrengt aan de harmonie. De toeschouwers zullen hun verwachtingen misschien wel op heel wat minder moeten afstemmen, dat zal ieder begrijpen die bedenkt dat juist deze ouderen na jarenlang oefenen onder leiding van de dirigent hun kunnen gepolijst en gevormd hebben, en de betrouwbare kern van het korps vormen door hun eigen spel en ook als opleiders van jonge krach-

12 januari

13 januari

ten. Vandaar dat op deze avond, tijdens de feestelijke jaarvergadering van Drumband en harmonie zowel door Mhr. Gerards als door de moderator Mhr. Wijnen veel aandrang op de filosofen-leden wordt uitgeoefend, om ook na het vertrek naar Heerlen lid te blijven. Al moeten wij afscheid nemen van P. Schoffelen als voorzitter, wij benoemen hem op staande voet tot ere-voorzitter voor het komende verenigingsjaar. Na enige stemrondjes neemt het volgende bestuur achter de groene tafel plaats: Hub Laeven als voorzitter en als leden Jos Slabbers en Tjeu Steijvers.

20 januari

De heimwee-film heeft deze keer iets langer op zich laten wachten. De keuze is gevallen op de geestige Franse film *La Belle Américaine*, welke schone, misschien tot deceptie van enigen een statige slee van Amerikaans makelij blijkt te zijn. Voor een bespreking zie men elders in dit Jaarboek.

De begeleidingsverschijnselen van de winter zijn er weer, niet alleen in de vorm van dassen, die door het lange gebruik — soms misbruik — wat goor zijn geworden, of van overjassen bij de oudere heren en alpino-petjes voor de surveillanten. Maar daar is ook de griep, die een respectabele hap neemt uit het getal studenten. Enkele tafels in de eetzaal blijven leeg. Een zestal heren zoekt het bed op.

28 januari

Dat gehoorzaamheid niet altijd gemakkelijk is, ondervinden vandaag zeven van onze zusters, die volgens hun kundigheden en mogelijkheden een andere benoeming van hun overste hebben ontvangen. Zij vertrekken met heel wat hartzeer van Rolduc. Wij danken hen voor wat zij op welke post dan ook, in nauwer of wijder contact, in ons huis hebben gedaan, om het internaat 'aan het draaien' te houden. Slechts vijf verangsters heeft het generalaat ons toebedacht; wij ontmoeten hen voor en na in de gangen en al is het niet altijd gemakkelijk onder de gelijke kappen de verschillende personen te onderkennen, nu en dan verrast ons een nieuwe glimlach en een nieuwe groet. Welkom, zusters, in onze gemeenschap, die uw diensten zozeer nodig heeft.

Bij het begin van de lessen vanmorgen begroeten wij weer de studenten van de zesde gym, die wij gisteren hebben gemist. Zij waren een hele dag te gast bij de paters Benedictijnen in het klooster Mamelis. Over de ontvangst daar en de gesprekken die zij er voerden, bericht ons een van hen in een andere rubriek van dit Jaarboek.

29 januari

Mede voor oudere leerlingen van de andere Kerkraadse scholen organiseert het Land van Rode in onze aula een toneelvoorstelling. De keuze is gevallen op *Kabale und Liebe* van Friedrich von Schiller. Voor een bespreking van dit evenement zie men elders in dit boek. Chronicus onthoudt zich dus van een oordeel, maar hem is wel opgevallen dat na de laatste avondstudie heel wat groteren zich naar de aula spoedden, om althans nog een klein graantje te pikken van de spannende en charmante Hitchcock 'De Man die te veel Wist', waarnaar de kleinen ademloos hebben gekeken. Zij kwamen nog juist op tijd om een angstige Doris Day de top-schlager van enkele jaren geleden te horen zingen: *Que será, será.....*

3 februari

De vier-in-een wordt dit jaar op Rolduc gehouden: vier binnenspelen beleven weer hun intercollegiale. Wij geven het woord aan onze ijverige rapporteurs. Allereerst onze huis-reporter, die in de Zuid-Limburger iedere week zijn Rolduc's Kapiteel aan het lezerspubliek toont:

'Vandaag werd te Rolduc de jaarlijkse intercollegiale gehouden onder

auspiciën van de sportclubs van Rolduc in samenwerking met 't Comité Heren 17. Ondanks de nogal slechte weersomstandigheden waren de vertegenwoordigers van de bisschoppelijke colleges Weert, Roermond en Sittard in de vroege morgenuren naar Rolduc gekomen.

Langzaam druppelden de gasten de oude abdij-gebouwen binnen en toen ook te lang en leste Roermond veilig en wel binnen de oude veste was, kon mgr [!] Gielis, sportmoderator van Rolduc, de spelen openen met de verwachting dat boven alles er sportiviteit op deze dag zou heersen.

In de morgenuren verkenden enkele pionnen het terrein en werden de stenen voorzichtig over het dambord geschoven, de biljarters waagden zich nog niet aan groots-gedurfde series en bij het tafeltennissen bleef het bij het korte tik-tak spel zonder het elan van een hevige aanval. Tot aan het diner lagen de kansen nog open.

Allengs kon men een zekere prognose maken aangaande de uitslag bij de verschillende takken van sport. Bij het biljarten kregen de Roermondenaars de betere papieren en hun schaakkampioenschap was eveneens in zicht. Bij het tafeltennissen wezen de uitslagen duidelijk uit, dat de hege-monie van Rolduc op dit gebied gebroken werd door Weert. De dammers van Rolduc hielden hun eer hoog door het kampioenschap op dit terrein te bemachtigen. Tegen half zeven in de avond was de strijd beslist. Roermond nam het leeuwedeel voor zijn rekening door het kampioenschap biljarten en schaken te veroveren. Weert werd kampioen bij het tafeltennissen en Rolduc bij het dammen. De uitslagen luiden als volgt:

Tafeltennis:	1 Weert	2 Rolduc	3 Sittard	4 Roermond
Schaken:	1 Roermond	2 Weert	3 Sittard	4 Rolduc
Biljarten:	1 Roermond	2 Rolduc	3 Sittard	4 Weert
Dammen:	1 Rolduc	2 Sittard	3 Weert	4 Roermond

Na afloop reikte de president H. Jochems aan de kampioenen de wisselbekers uit en hij dankte de deelnemers voor hun sportiviteit en de organisatoren voor hun moeite. Na een gezamenlijke koffietafel keerden de gasten weer naar huis terug."

Wij deden verder een keus uit de verslagen die wij ontvingen, en die is gevallen op het verslag van een sport, welke in ons Jaarboek bijna nooit het woord heeft gevoerd. Frans Klein schreef over de dam-intercollegiale: "Het was de vijfde die de eer van ons huis hoog hield en de andere colleges van de borden veegde. Rolduc scheen aanvankelijk met een verzwakt team in het dam-strijdperk te moeten komen, omdat onze Frans voortijdig het veld moest ruimen en met 38 koorts in bed ging liggen. Wij haalden toen het paard Pierre Moonen van stal, en voelden ons on-save, maar daar schamen wij ons nu over. Roermond ging het eerst aan de bajonet: 8—4. Pierre Ramakers zat al na twee zetten hoog en droog, omdat zijn tegenstander argeloos in een groenzet tippelde. Doordat ook Sittard won, ging alle belangstelling uit naar de partij Rolduc-Sittard. De spanning steeg in ons kamp en ook de temperatuur van Frans, die in bed telkens van de stand op de hoogte werd gehouden, was stijgende. Op bord 1 moest een degenkwestie worden uitgevochten, omdat het voor onze voorzitter Frans Klein een revanche-partij was voor een verlies van vorig jaar. Hij won. Match-winnaar werd Matthieu Hendriks, die bij de stand 7—5 een aanvankelijke achterstand door voortreffelijk eindspel wist te niet te doen. Het

was toen nog maar een wandeling naar het kampioenschap over de lijken van de Weertenaren heen. Met 6 punten wonnen wij de beker.'

12 februari

Onze oude Hoebèrt Moonen viert een groot jubileum. Veertig jaar geleden kwam hij op Rolduc, dat hij sindsdien met al zijn krachten heeft gediend; de laatste jaren als free lance, die al de kleine taken op zich nam, welke in zo'n groot huis licht over het hoofd worden gezien, maar die onvervuld op zekere dag gaan hinderen. Zijn bezorgde blik ging over alles. Moge hij nu van zijn trouwe plichten rusten. Onder de onderbreking brengt de harmonie hem een aubade, feliciteren hem de vertegenwoordigers van cour en filosofie en klappen wij allen hartelijk. De feesteling dankte persoonlijk, totdat hij in ontroering geen woorden meer vond. In de kring van zijn familie en zijn vrienden werd toen de viering voortgezet.

22 februari

Meer en vaker dan andere jaren prijken de aankondigingen van evenementen in den huize op de witte muren van de kruisgang. Zij winnen in formaat, naargelang de gebeurtenis enerwerender belooft te worden en bevatten naast originele tekeningen en karikaturen slogans, leuzen en slagzinnen, die onze reclamebureaus en publiciteitsmiddelen mitsgaders de politieke partijen van naijver het geel naar de kaken zouden jagen. Dat belooft wat voor een moderne aanpak van de zielzorg! Vandaag, op de vooravond van halftrimester lezen wij er iets leuks. Het geldt een oproep om te verschijnen in het vergaderlokaal en deel te nemen aan een smoorwedstrijd; hij is gericht tot alle *sigardeniers* en pijprokers. Een neologisme van de bovenste beste plank. Wat heeft de vindingrijke taalvormer willen suggereren? Heeft hij gevoel gehad voor de toegewijde zorg waarmee de ware sigaarroker de preparatie van het genot ter hand neemt, gelijk een hovener met zachte hand zijn loten streelt? Of had hij genoeg verbeeldingskracht, om zich te verplaatsen in de stemming van een die zich in de lusthof van het edele kruid tabak vermeit?

Tabak moet droog zijn maar niet te droog, vochtig maar niet te vochtig. Deze avond kon van geen recordverbetering sprake zijn, omdat de rondgedeelde Upper Ten het eerste gebrek vertoonde. Desondanks wisten enkele van de tien deelnemers er nog lang de brand in te houden. De sigaarrokers maakten het te bont; met hun vierentwintigen wisten zij van geen ophouden, totdat de prefect tussenbeide moest komen met het vriendelijk doch dringend verzoek te staken, aangezien de lampen op de slaapzaal uitmoesten. Rest ons nog te vermelden dat zes gym dit festijn organiseerde en dat het dus een van hen was die ons met deze taalvondst verheugde. Dat wekt verwachtingen voor het eindexamen!

23 februari

Nog altijd in een knappende koude gaan wij naar huis, om getuige te zijn van de dolle carnavalsvreugde en er misschien ook even een lik van te nemen. De thuisblijvers hebben in levenden lijve het verschil kunnen aanschouwen tussen Hollanders en Limburgers. Terwijl onze gewestelingen uitgelaten alle opgespaarde bloemetjes in de kou zetten, werken drie personen in straffe 'dagschichten' tot laat in de nacht aan onze klasborden. Het schijnt dat de dagelijkse wasbeurten deze meubels geen goed hebben gedaan; het zwart is gebarsten en vergrijsd. Nu worden zij opnieuw bespoten en gekamd, tot ze diep-zwart glanzen, als we op 27 februari in de avond terugkomen voor de tweede ruk. Wilt ge nog een bewijs van het grote verschil tussen noord en zuid in ons dierbaar vaderland? Uitgerkend vandaag, op aswoensdag, onderneemt de rijksinspecteur een

tocht langs de Zuidlimburgse scholen; daarbij doet hij ook Rolduc aan, dat nog stil in afwachting ligt van de terugkeer der studenten. Er is enige verlegenheid bij de leiding van onze school te bespeuren, wanneer zij de ordinarius van O K en W moet mededelen dat het halfrimester nog enige uren duurt.

Nu eerst is Mhr. Poulssen terug na maandenlange afwezigheid, ietwat bleek en zonder de vroegere rapheid en nog onderworpen aan talrijke medische voorschriften, die hij consciëntieus onderhoudt. Maar al danst de prefect nog niet de horlepijp, wij zijn allang blij dat hij weer zijn ambt waarneemt, want het brengt menigeen verlichting van programma.

Voor de derde maal gaat een Rolduc's team deskundigen trachten de volgende ronde in de verkeersquiz te winnen. Met supporters vertrekken zij naar Geleen, waar zelfs de burgemeester en wethouders in de houding zijn gesprongen om de verschillende regionale winnaars te ontvangen. Na de gebruikelijke toespraken krijgen allen een long-drink aangeboden. Zou het de alcohol zijn geweest die het Rolducse team, het enige van de mannelijke kunne, parten heeft gespeeld? Wij mogen echter tevreden zijn met de tweede plaats, aangezien onze voorbereidingen op deze gebeurtenis nog niet die graad van ernst hebben bereikt dat het spelelement eruit verdwijnt, zoals met de winnaars het geval schijnt geweest te zijn.

3 maart

Vroom en Dreesmann in Heerlen organiseert gedurende deze wintermaanden een reeks van spreekbeurten door bekende letterkundigen. Reeds eerder hebben enkele bevoorrechten de gelegenheid gehad, de Vlaamse romanschrijver Hubert Lampo te beluisteren, in een inleiding die tot meer begrip heeft geleid van zijn romans, met name van het bij ons druk-gelezene De Komst van Joachim Stiller. Deze avond is het Gerard Walschap, een oudere, vertegenwoordiger van een generatie die in de jaren dertig in Vlaanderen heeft gevochten voor een vrije letterkunde tegen ziellose bekrompenheid en kortzichtigheid. Met van levensmoed flikkerende oogjes achter het kleine brilletje haalt hij voor een uitgebreid gehoor, waaronder ook onze zesde-klassers, nog eens de argumenten op die hem indertijd hebben genoodzaakt, zijn Vaarwel aan de katholieke kerk te spreken, en betuigt wat al te nadrukkelijk dat hij vooralsnog geen reden ziet het eens ingenomen standpunt te wijzigen. Onze studenten klonk zijn verdediging tegen de [o, zo lieve] vijand wat ongenueanceerd en uit-de-tijd, nu zich zoveel nieuwe stromingen in de kerk hebben baangebroken. Een kostelijke ervaring was het overigens, uit zijn zuidelijke mond het eerste hoofdstuk te horen van zijn laatste roman: De Verloren Zoon.

5 maart

Voor het eerst sinds drie maanden geen vorst! Het sneeuwdek wijkt onder een dapper zonnetje, de ijskorst op het voorplein slinkt, de laan is weer in oude toestand, d.w.z. onberijdbaar. De eerste auto's, die maandenlang hun geïmproviseerde winterverblijven hebben moeten houden, komen te voorschijn. De klassen zijn geen broeikassen van bacteriën meer; men merkt weer dat er in het kleine carré een vijvertje is. Wat is het leven weer mooi! Wie maar enigszins kan, waadt door de drassige laan naar Kerkrade. En ofschoon de meesten nog gehoorzamen aan de wet der traagheid en zich blijven duffelen in een dikke overjas, lopen de filosofen reeds op het voorplein in hun colbertje. Het wordt lente!

6 maart

Vandaag viert oud-president mgr. Van der Mühlen zijn 50-jarig priesterfeest. Veel heren gaan ter receptie, die in verband met een naar wij hopen

7 maart

tijdelijke ziekte in het hospitaal plaats vindt. De harmonie moet afzien van de voorgenomen serenade, maar krijgt de verzekering dat de jubilaris later op Rolduc de jongens gelegenheid tot feliciteren zal geven. Hetzelfde feest viert vandaag onze oud-leraren de heren Deumens en Linssen; ook hun sturen wij onze gelukwensen. 'De hemel, die bedauw uw aller jaren menichvuldich met geduerige rust!'

Wij hadden nooit kunnen dromen dat de eeuwenlang om zijn degelijkheid geroemde onderwijsinstelling Rolduc nog eens haar bijdrage zou leveren aan de rubriek De Kwaal van gans een Volk. Een nijvere vorser naar onkruid in de Nederlandse taaltuin leest vandaag de Zuid-Limburger de les. Wat is het geval? Onze jongste reporter, die geregeld tot de kleinste gebeurtenissen van ons huis aan de openbaarheid prijs geeft, heeft enige taalvondsten ten beste gegeven, die aan de redactie van dat blad zijn ontsnapt. Hij heeft dus nog een dikke boom waarachter hij zich kan verschuilen, maar laat hij het niet doen, tenzij uit schaamte! Daar staan we dan te prijck temidden van gruwelijkheden als: Scherm wurgt witte doek, en: Econoom schrikt zich een Rina Lodders! Volgens onze correspondent heeft de jubilaris mgr. Van der Mühlen vandaag in de kapel van het ziekenhuis een H. Mis opgedragen, geassisteerd door zijn 'neefheren'. Hij zal verder te Rolduc 'ook in zijn aanwezigheid' worden gehuldigd, als hij het ziekenhuis mag verlaten. De zucht naar originaliteit moet hem wel hebben bewogen tot de volgende beeldspraak: Vorst gooit roet in het eten. Spraken wij eerder van grote verwachtingen ten aanzien van het eindexamen, nu slinkt onze hoop.

Wij komen niet op adem dit jaar. Nauwelijks is onze prefect weer in het haam, of een ander werkpaard begint te hinken. Mhr. Gijsen valt uit. Tot voor kort heeft hij voor onze verwonderde ogen een onvoorstelbare studeerkracht vertoond, vandaag breekt hij af. Overspannen, gaat hij thuis rusten. Zijn bijdrage aan de surveillance wordt over anderen verdeeld. Men zou hem moeten wensen een snelle berusting, al was het alleen al in het gedwongen nietsdoen. Maar wij voegen er van harte bij: een algeheel herstel en een spoedige terugkeer.

Vandaag viert iemand van de oude garde feest en allen die in de jaren voor en onder de oorlog en nog even erna student of leraar zijn geweest herinneren zich hem nog goed, de pianoleraar en organist P. Zeijen. Hij wordt vandaag 80 jaar en namens ons allen gaat de president hem feliciteren. Een dag om even te denken aan het mooie orgelspel, waarmee hij jarenlang op het vorige en het huidige orgel de kerkelijke diensten heeft opgeluisterd en menigeen diep in het gemoed heeft getroffen. Nog vele rustige jaren!

9 maart

Op deze zaterdag nemen wij kennis van een verzoekschrift dat door een grote groep leerlingen aan de president wordt overhandigd. Het bevat wensen ten aanzien van de televisie-programma's, bij wier keuze gezien de beperkte mogelijkheden altijd rekening moet worden gehouden met de jongeren. Dat daardoor aan de drang van de hogere klassen naar meer substantiële uitzendingen niet wordt voldaan, is begrijpelijk. Naast deze algemene oorzaak is er echter ook de uit zoveel geschiedenislessen bekende aanleiding: een programma van sterren-uit-de-allerlichtste-zang-regionen, dat een van de leraren het lichtvaardig gezegde ontlokte: 'De jeugd moet toch haar sterren kunnen zien!' Men heeft toen de pen geveld en toog ten strijde, met open vizier, en waardig: 'Ondergetekenden stellen er prijs op, langs deze voor hen ongebruike-

lijke weg hun ontstemming te willen uiten over het tot dusverre door de overheid gevoerde televisiebeleid. Naar de mening van ondergetekenden schort het vooral in de sector van cultuur en actualiteit, aan de mogelijkheid tot het zien van — ook pedagogisch — waardevolle uitzendingen. In acht genomen de ongunstige omstandigheden, die het de overheid voorlopig onmogelijk maakt, voor kleine groepen meer uitgezochte programma's te bieden, menen de ondergetekenden toch een beroep op de overheid te mogen doen, het beleid in deze te herzien, en op een nieuwe bredere leest te schoeien. Zij hopen in de toekomst te zien toenemen: de mogelijkheid voor alle groepen, om vooral algemeen ontwikkelende televisieprogramma's mee te maken.

Ondergetekenden verklaren uitdrukkelijk in te stemmen met het bovengenoemde en hopen hun beroep niet genegeerd te zien.'

Dit verzoekschrift, voorzien van zestig handtekeningen van leerlingen van 4, 5 en 6 gymnasium, werd heden, 9 maart, aan de Hoogerwaarde Heer President overhandigd.

Vandaag komen wij op de hoogte van een artikel dat de directeur van de Bisschoppelijke Kweekschool te Roermond heeft gepubliceerd in De Bronk. In verband met enkele beschouwingen over de priestersituatie in ons bisdom en de andere internaten komt ook Rolduc ter sprake. Welke reacties dit in de komende weken, ook van onze zijde, uitlokt, vindt men elders in dit boek.

12 maart

Op deze zondag, de dag zélf, vieren wij het veertigjarig priesterfeest van Mhr. Stroux. Hoe het werd gevierd en welke waarderende woorden er tot de jubilaris gesproken werden in de feestelijk versierde aula, daarover kan men verderop lezen. In de morgenzitting bracht de harmonie o.l.v. Mhr. Gerards op zeer verdienstelijke wijze twee nieuwe nummers ten gehore: de moeilijke Mars de Medicis en de forse Festival Hymne van G. Boudijn; dit laatste op speciaal verzoek van de feesteling, die voor de uitvoering dan ook 'heel, heel veel dank' uitsprak. Het eigenlijke nieuwtje van deze dag — men vergeve ons deze uitdrukking, maar reeds tientallen jaren is de viering van priesterjubilea in dit aan traditie rijke huis gebonden aan een vast ritueel — heeft plaats in de avonduren. Dankzij de zorgen van onze 'technische heren' en de aandrang van Lumière is onze filmapparatuur geschikt gemaakt voor vertoningen in cinemascope. Vanavond geschiedt de inauguratie, waarbij de keuze is gevallen op de oorlogsfilm in kleuren: De Kanonnen van Navarone. Het lijkt menigeen misschien bevreemdend dat op een dag van verbondenheid als deze, en voor een zo vredelievende jubilaris dood en verderf door de aula waren. Ter verklaring hoeven wij ons niet te beroepen op de uitdrukkelijke wens van Mhr. Stroux dat er een film moest vertoond worden, liefst een spannende, voor alle leeftijden; wij kunnen het woord geven aan Mhr. Stassen, die een andere verklaring weet: 'De plaats waar de film speelt, is een gebied dat de jubilaris uitermate dierbaar is..... een waar heldenepos rondom Griekenland. Toch wel een beetje in de geest van de jubilaris'.

17 maart

De eerste VREE van het schooljaar is uit! Tijdens de feestelijke zitting in de aula wordt hij met het geschenk van cour en filosofie aan de feesteling aangeboden. Men heeft moeten afzien van het heuse drukken van het studentenblaadje; de nieuwe lichtdruk voldoet echter zo goed dat men terecht van een Nieuwe VREE kan spreken. De redactie is dit jaar voor de overgrote meerderheid geformeerd uit vijfde-gymmers. Natuurlijk pre-

lino: Pieter Custers 2b

senteert de redactie haar werkstuk. Bescheidenheid verbiedt haar, de hoge wens te koesteren dat Van Roda's Eigen Erf een waardige opvolgster van haar voorgangsters zal zijn; het blad heeft geen opvoedende, dienende noch vormende aspiraties; helemaal geen pretentie, ook niet de meest voordehandliggende: iets nieuws te zijn. De redactie verbergt haar hoofd te diep in het stof, als zij beweert, de lezer alleen maar niet te willen ergeren. Maar op een negatieve basis valt niet te bouwen, daarom kiekeboe-t de slimme aap toch even uit de mouw: 'Het enige positieve dat wij willen, is: 'As ge maar leut hêt'. Alzo ten onrechte enkel een carnivaleske indruk wekkend, want geen gein, neen olijke glimlachjes en goedige spot om veel voorvallen in het Rolducse leven vinden wij er volop: op een alsmaar niet vertrekkende filosofie, op een courraadvergadering, op klasgebeurtenissen. De inhoud loochent verder radicaal de bescheiden inleiding, want 'er wordt gevormd': Mhr. Lenders schrijft een inleiding op zijn Oidipous-voorstelling van volgende week, waardoor alle klassikale uitleg overbodig wordt; Mhr. Stassen spreekt over de nog korte geschiedenis van de cinemascope. Wij vinden er verder een dichtproeve van een zekere stergo, die daarna zelf zijn product genoeglijk te lijf gaat. Wij hebben maar een greep uit de inhoud gedaan, om des te eerder te komen bij de staart, waar een druppeltje vergif achteloos zijn weg heeft gevonden. Wij zien met spanning uit naar het volgende nummer, want daarin zal duidelijk blijken welke kwaliteiten in ons het meest in het oog der jeugd springen.

Gevraagd is immers: stel een kabinet van levende[!] leraren van Rolduc samen en deponeer je vondst in de VREE-bus bij de studiezaal. Een prettig nummer en in dubbele zin een belofte voor de toekomst.

Nog iemand wie Rolduc en zijn studenten veel te danken hebben viert vandaag zijn veertigjarig priesterfeest, de tekenleraar, schilder en fijnzinnige penvoerder J. Adams. Hier en daar in ons huis hangen nog de tekenen van zijn kunstenaarsbegaafdheid en veel oud-studenten en oud-filosofen hebben nog de beste herinneringen aan zijn diepzinnige en mooie beschouwingen over kunst. Ook hem feliciteren wij van harte.

De lange winter is waarlijk voorbij! Het zekerste teken is wel als je een trekker ontmoet op het voorplein, in korte broek, de knieën nog wat spekkig en bleek, maar met de uitbundigheid van de stuwende lente-natuur in de aderen trappelvoetend naast zijn fiets, terwijl anderen een vrachtwagen volproppen met zeil en pannen. Het gebeurde vandaag op ons voorplein. Ze gaan bivakkeren in Welten. Voor de voorzichtigheid echter nemen zij stapels dekens mee, en het mocht wel, met die nacht-vorst!

23 maart

Een reeds lange jaren belangrijke dag: Mi-Carême, Zondag Laetare, Halfvasten, in de loop der tijden. Het 'grote' toneelstuk, dat maanden tevoren is uitgezocht en maandenlang oefenen heeft gevergd, wordt op deze dag weer ten tonele gebracht. Dit jaar zijn er 51 executanten, zodat de heer de Serno reeds onder het diner een begin moet maken met het grimeren.

24 maart

Vandaag verrast de president ons met het congé vanwege het gouden priesterfeest van Mgr. Van der Mühlen.

25 maart

De laatste les valt uit, omdat de hoogste klassen al vroeg naar het Stadttheater te Aken gaan, waar zij in de tempel van de Musageta en het koor der Helicon-bewoners een uitvoering van Tannhäuser zullen bijwonen. Alle voorbereidingen op Wagner ten spijt, wordt het Mozart's heerlijke opera, die onze Vlaamse broeders De Toverfluit noemen; niet weinig tot teleurstelling van de Kerkraadse studenten, die deze uitvoering reeds hebben gezien. Voor ons was ze nieuw en de indruk die de uitvoering achterliet, voor heel veel procent gunstig.

27 maart

Achttien van onze oud-leerlingen ontvangen vandaag de H. Priesterwijding. Zoals gebruikelijk woont zes gym de plechtigheid bij. De thuisblijvers vieren te zelfder tijd de Eucharistie in de eigen kerk tot intentie van de wijdelingen. Het is telkens een verrassing voor de leraren, de namen te zien van diegenen die door alle moeilijkheden streefden en hun ideaal verwezenlijkten; een deel van hun gesprekken geldt echter ook de velen die halfweg bezweken. In de avond vieren wij de grote dag op méer profane wijze, met een film: De Vreemdeling. Een ontroerend kunstwerk met uitstekend spel van een groepje kinderen, dat onder invloed van het godsdienstonderricht in de zondagsschool in een gevluchte misdadiger Jezus zelf meent te herkennen. De film, die nergens sentimenteel aandeed, vond algemeen veel waardering.

30 maart

Morgen zal een van de jonge priesters, Jan Latour, voor onze communauteit zijn eerste H. Mis opdragen.

1 april

Nu men met de argelozen doet wat men wil, zoals de maand zelf spreekwoordelijk de spot drijft met alle weersvoorspellingen; op de vanouds bekende gekkendag, waarop menigeen de bril op de neus krijgt, of met een 'clute' in het riet wordt gestuurd, noteren wij enige geestige voorvallen in onze communauteit. De onderprefect die zich in de prille ochtend opmaakt, om het belletje-van-opstaan te luiden, vindt de ketting losgehaakt en is gedwongen de jeugd uit bed te klappen. Dat de ketting tevens was zwart gemaakt, heeft hij niet lijfelijk ervaren, omdat een even lenige als argeloze vroegerd het defect op zijn verzoek verhielp. Slaapdronken naar de kerk wankelend, beleven wij ons tweede haha-Erlebnis: de weg is versperd door een hekje met 'opdooi' rondom een kapotte vloertegel, bijzonder op to date omdat wij dit opschrift talloze malen op de stuk-gereden wegen tegenkomen. Aanvankelijk zonder dat de leraren het merken wisselen de twee secties van vijf gymnasium van klas. De grap vindt waardering.

2 april

Haec dies quam fecit Dominus. Dit is de eigenlijke dag waarop 25 jaar geleden de heren en collega's Heijnen en Schrijen tot priester werden gewijd. De viering is vanwege de passietijd uitgesteld tot volgend trimester, behalve voor de leraren, die in de avonduren de gelegenheid hebben het 'zilveren paar' hun gelukwensen aan te bieden.

En nu haasten wij ons naar de vakantie. Men schaaft zich weer in twee partijen: de schrijvende, de corrigerende. De tijd is kort, de stof is na zo'n lang trimester uitgebreid. Palmzondag met de eerste plechtigheden der laatste passieweek, de palmwijding op het voorplein, de devote processie, de passie van Pothast ter opluistering van het lijdensverhaal, dat na de verplaatsing van Mhr. Salemans een nieuwe Christus-vertolker heeft in Mhr. Brunenberg. Dit jaar is het vertrek voor het eerst vastgesteld op de morgen, na het déjeuner, van Goede Vrijdag. Daardoor zijn ook de leraren klaar vóór Paaszaterdag, als de biechtstoel verscheidene van hen wacht en allen zich voorbereiden op de paaswake, binnen of buiten het huis. Happy Days to you all.

derde trimester

Als wij deze morgen, doordrongen van ernst vanwege de korte beslissende etappe die voor ons ligt, maar nog met vakantie-verstrooiingen gonzend in ons hoofd, naar de lessen tijgen, bemerken wij dat sommige klaslokalen in een modernisering zijn blijven steken. In enkele is de vermolmdde vloer uitgebroken en zitten wij zo maar op de koude grond, in andere verwelkomen ons nieuwe ruime banken met aangename stoeltjes. De vakantie heeft dus nog niet lang genoeg geduurd!

Brede onderhandelingen met de dames Deutz over de aankoop van een smalle strook uit de tuin naast Klein-Rolduc hebben ten langen leste geleid tot een afwijzing, zodat de nodige renovatie van de 'gelegenheden' voor onze jongsten haar gang kan gaan. Wij bouwen het oord maar op eigen grond, dat sedert het eerste metselwerk zich in onze levendige belangstelling mag verheugen, als wij ons langs de houten trap naar de klassen begeven, en welks vorderingen meermalen in woord en letter gememoereerd en zelfs bezongen worden.

Tijdens de vakantie, op 29 april, werd de priestercontactdag gehouden, waaraan een 160 vertegenwoordigers uit alle graderingen van de Limburgse clerus hebben deelgenomen. De discussie in de morgenuren werd voorgezeten door monseigneur en onze president. De stem van verscheidenen — nog te weinigen — heeft in onze speelzaal geklonken en het mag hun een voldoening zijn dat zij in de gelegenheid zijn geweest te belanghebbender plaatse hun mening over priesteropleiding en roeping te hebben gezegd, die dan ook welwillend werd aanhoord. Wij bevonden

2 mei

dat anderen niet zo voldaan de speelzaal verlieten, om zich aan het aperitief te wijden. Men hoorde de mening opperen dat bij het grote belang der zaak en terwille van de juiste voorlichting van priester en leek het de voorkeur zou verdienen, deze dag in de vorm van een studiedag te houden, uitgerust met alles wat tot de bagage van zo'n dag behoort: een concrete doelstelling, inleidingen op beide vlakken: dat der theorie en dat der praktijk — bij dit laatste konden dan onze ervaringen worden meegedeeld — groepsgewijze discussies en een samenvatting daarvan in een slotvergadering. Mocht men daarnaast voor de bestaande contactdag het karakter van een minder formele en ongedwongen ontmoeting willen behouden, dan zou men hem meer kunnen gaan zien als een dag van mededelingen over het klein-seminarie of van bezieling voor het belangrijke werk dat er wordt gedaan. Inderdaad is deze dag voor velen een soort uitgangsdag, een reünie met oud-bekenden, waarvoor ons huis genoeg plaats biedt; dit maakt ook het gezamenlijke diner zo gezellig. En misschien maakte dit de Poolse film Moeder Maria van de Engelen minder geschikt, omdat hij problemen opriep waarin verscheidenen niet bereid bleken zich ernstig te verdiepen.

In de late namiddag van deze tweede mei concerteert voor ons in de aula het Limburgs Symphonie-orkest o.l.v. André Rieu. Wij hebben de indruk dat hoe langer deze dirigent de staf zwaait, hoe ruimer het repertoire van het orkest wordt, hoe hechter zijn greep op de leden en hoe bezielender zijn leiding. Wij beluisterden met plezier het fijnzinnige klarinet-concert van Mozart, dat solospeler Jacques Ubaghs met veel beheersing en een mooie toonvorming ten beste gaf. Maar naar onze mening werden alle achttiende-eeuwers vandaag overtroffen door de uitvoering van Stravinsky's balletsuite L'Oiseau de Feu. Toen deze onvermoeide stromen van exotische klankcombinaties, frappante ritmen en geraffineerd instrumentengebruik over ons heen waren gegaan, waren wij Rameau en J. Chr. Bach vergeten en zelfs het genie Mozart was wat verbleekt.

5 mei

Dodenherdenking overal in ons land. Bij ons staan de traditionele bloemen en vlaggen in de gang bij de slachtoffers van concentratiekamp of oorlogsgeweld.

De eerste zondag van het trimester, dus recollectiezondag. Voor de lagere klassen treden de kapelaans P. Linssen en G. Coumans op; J. Brounts, rector van het ziekenhuis te Venlo, houdt een toespraak voor de vierde. Vijf gym ziet godsdienstleraar W. Heuvelmans verschijnen, terwijl de directeur van het Diocesaan Missiebureau zes gym toespreekt. Is het geoorloofd ook in de keuze der sprekers een climax te zien?

In het heldere maar nog frisse lenteweer willen ook wij ons aansluiten bij de vele wandelaars uit Kerkrade, die Rolduc tot het doel van hun excursies maken, als een drom ons naar de muur bij de watertoren trekt. Twee zwemmers van de mannelijke kunne, rillend in hun veel te kleine bedekking, lopen bedrijvig heen en weer langs de oever van de bovenste vijver, kennelijk hebbende gezwommen of op het punt het nog eens met het water te proberen. Naderhand heeft men chronicus verteld dat het geen voortijdige zwemdemonstratie gold, maar de vangst van enkele zwanen.

7 mei

Voor menige bezorgde heer toch eigenlijk nog te vroeg, begint vandaag het schriftelijk eindexamen van het gymnasium. Dit jaar zal het hetzelfde aantal dagen beslaan als bij de h.b.s.-ers; wij boffen er een dag mee.

Zo lang zijn wij nog nooit opgebleven! En dat voor een voetbalwedstrijd! Maar, het is dan ook voor Feijenoord, dat doordrong tot in de halve finale van het Europese Bekertournooi! Dat Benfica in Rotterdam aan banden legde: 0—0! Leve Feijenoord!! Heeft niet wekenlang door heel Nederland uit alle luidsprekers en in onze gangen uit alle kelen het lied geklonken: Geen Woorden, maar Daden, dat bij ouderen herinneringen wekte aan marcherende zwarthemden. En dan die kranten! Wij wisten precies hoe weemoedig blonde Jan kan kijken — het had iets van een stervende rog — welk automerk Kreijermaat prefereert en waar Koentje het huppelen langs het lijntje heeft geleerd. En zij stegen onder grote belangstelling in het vliegtuig en de trainer riep: 'Slapen, mannen!' en zij deden drie uren de ogen dicht tot zij in Lisboa aankwamen, waar ze met dichte mond maar raadselachtige glimlachjes om de gesloten lippen naar een luxe-hotel werden vervoerd, om daar in soberheid volkomen ontspannen te wachten op de komende wedstrijd; immers niet alleen de club-eer, maar die van heel Nederland, voetballend of niet, stond op het spel. Het werd een nederlaag; geen débâcle, maar zo een die na een kwartier al vaststaat en waarop men dan enkel maar berustend kan wachten. Wij waren blij dat wij het evenement konden bijwonen; het duurde tot kwart voor twaalf.

Door het uitvallen van 'eerste spelers' heeft onze damclub Euskopos in de Limburgse competitie voor vijftallen geen belangrijke rol kunnen spelen. Wat er dan nog aan uitstekend spel op het bord werd gebracht, wil de club nederig danken aan haar trainer en wedstrijdleader de heer J. Scheijen. Vandaag in een vriendschappelijke wedstrijd tegen V O S behalen zij een dubbele overwinning: zowel bij de senioren als bij de junioren valt de buit hun ten deel.

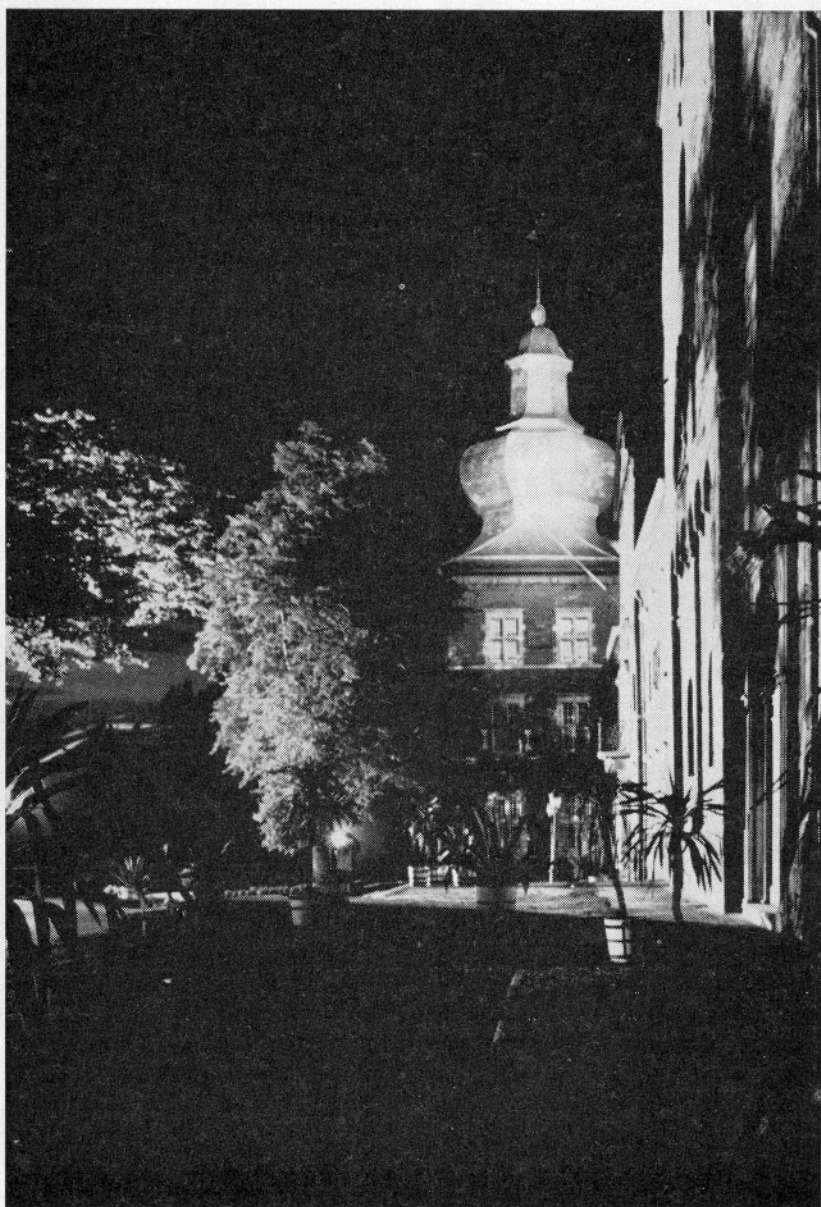
11 mei

Vandaag viert de gemeenschap het zilveren priesterjubileum van haar twee leraren P. Heijnen en H. Schrijen. De rector chori heeft zelf gezorgd voor een plaatsvervanger die op deze dag het vokale gedeelte voor zijn rekening neemt: Kapelaan J. Geurts, wiens leiding bij het Gregoriaans als bij het meerstemmig alom geprezen wordt. Aan Mhr. Heijnen viel de eer te beurt, de hoogmis tot dankzegging te celebreren in het bijzijn van de familieleden en de Rolduciens, en volgens afspraak ook de last, het woord te voeren in de aula. Het was een aardig idee van de courraad, de obligate speech te houden in de vorm van een tweespraak, waarbij ieder één van de feestelingen voor zijn — welwillende — rekening nam en hem preees voor diverse prestaties in de sector onderwijs, schone kunsten en..... vrije beroepen, waarbij zoals te verwachten viel de rij-instructies en het hulpaalmoezenierschap van het Oorlogskerkhof te Margraten ter sprake kwamen. Op welke geestige wijze J. Boots namens de filosofie nog een aanvulling gaf op de waarderende woorden van de gymnasiasten, kan men elders lezen in dit boek.

12 mei

'Hoe onze dank te uiten?' vroeg de president zich af. Men zou voor de een te hulp moeten roepen het zoetvloeiende Nederlands, doorspekt met kernachtig dialect; bij de ander zou meer passen de zoetgevooisde zang of de tweede moedertaal van elk gymnasiast: het latijn. Het was voorwaar geen erkenning van onkunde op welk gebied dan ook dat hij zich beperkte tot enkele woorden van dank en waardering voor wat zij van de hun geschonken rijke mogelijkheden ten dienste van de Rolducse gemeenschap hadden gerealiseerd. Mhr. Heijnen dankte tenslotte in een mooi slotwoord en vond wel betere maar geen actueler woorden om beider

opgetogenheid over de feestviering uit te drukken, dan die welke 'de meest populaire vrouw van Nederland' bij een andere gelegenheid herhaaldelijk gebruikte: 'Fantastisch, mensen!'. Wij hebben nog langer genoten van zijn aardige opmerkingen, zo persoonlijk in woordkeus en beeldspraak — wie herinnert zich niet de typering van 'de andere 50% van het zilveren paar' als het type van het stoere Belgische trekpaard, waartegenover hij, zeker met een verwijzing naar zijn langdurige ziekte, en de gevolgen daarvan, zichzelf plaatste als het luxe-paardje voor lichter werk. Met zang en muziek liep deze plechtigheid ten einde, waarna de werkzaamheden van de zusters inzetten, die ongeveer 70 gasten van een kostelijke maaltijd voorzagen. Van het charmante achttiende-eeuwse blijspel dat de innemende feestgave vormde van het huis aan de jubilarissen vindt u elders in dit boek een prijzende bespreking.

De eerste der twee contactdagen tussen de klasseleraren en ouders, die na de kennismaking leidt tot het bespreken van het reilen en zeilen van de leerlingen en de verwachtingen voor de toekomst. Er is een keurig programma opgesteld, met een dagorde, waaraan wij de ouders welwillend vragen zich te onderwerpen, en waarin enige bijzondere gebeurtenissen staan vermeld welke de jongens hebben gearrangeerd tot vermaak van de bezoekers. Wij laten het hier volgen:

2.15 uur: GEVARIEERD PROGRAMMA 'BONT EN BLAUW'

waarin optreden:

Th. Reul en J. P. Derksen als conferenciers

B. Bouten en J. Janssen als 'Flip en Flap'

de 'Young Stars': J. Ebus en B. van Klooster

Vorbereidende Klas, 2e sectie.

De R T V met scènes uit:

De Wondersteen

De Betoverde Prinses

T. Kock, pianospel

H. Rutten en W. Sijben in 'Boer Hendrik'

De Turnclub

Bij deze uitvoering kunt U vrijelijk in- en uitlopen

3.45 uur: Muzikale rondwandeling van de Harmonie over de speelplaats

4.15 uur: LOF, aansluitend koffietafel

5.30 uur: Toespraak door de Hoogeerwaarde Heer President in de aula, voorafgegaan door enkele volksliederen, gezongen door de 'Courlijsters'

6.45 uur: Vertrek van de extra-bussen naar Heerlen

Bij wijze van intermezzo kunt U bezichtigen:

IN DE KRUISGANGEN: Een tentoonstelling van teken- en boetseerwerk van de jongens en van het, uit rijkssubsidies aangekochte, kunstbezit van de school

Om 15.15 uur enkele voorstellingen van de Poppenkastclub 'Het Keldertje'

IN DE SACRISTIE: Een gedeelte van de paramenten en het kerkelijk edelsmeedwerk van Rolduc

IN DE BIBLOTHEEK: Een keuze uit de archiefstukken en de diverse verzamelingen van Rolduc

Toegegeven, het was leuk, dat bezoek van thuis; maar de eigenlijke belangstelling ging die dag toch uit naar het klassevoetbal in de avonduren; en menigeen die bij de prikkelende voorbereidingen der laatste dagen was betrokken geweest en op wie de roes vat had gekregen, gluurde steeds op het horloge, toonde ongewild wat te weinig aandacht voor de ernstige vermaningen en praatte honderduit over Die Avond, zodoende zijn ouders voor vraagtekens plaatsend. Wij, die een taak hadden als

hoofdleraar van een der betrokken klassen, hebben althans meermalen die middag bezorgde gezichten horen vragen: 'Wordt hier niet te veel aan sport gedaan? Vraagt het voetballen niet te veel van de aandacht?' Zoals ieder jaar had drie gym getart. Ocherm, de zwakste ploeg! Niet een ervan staat in Rolduc's elftal! Zo was aanvankelijk de reactie van de uitgedaagden: de vierde-gymmers. Maar u weet hoe dat gaat: de volgende dag hangen er tegen de witte muren van de kruisgang vernederende opmerkingen over de capaciteiten der tegenstanders; een dag later wordt een vlugschrift verspreid: 'Wat Meent Men? Onze correspondent heeft enkele meningen gepeild: De president zegt..... u vroeg toch 3 tegen 4? Dat wordt 2—0. Mhr. Wijnen: hoe kun je dat vragen! Je moet morgen maar eens komen kijken. Mijn kerels zullen vier gym vermorzelen! Mhr. Berkels: 4—1! Ik weet dat ik trots kan zijn op mijn jongens!' Als men zich op de derde grauwe morgen naar de kerk haast, grijnzen verbeten of triomferend caricaturen van spelers van de wanden, allen met bijnamen die in de wereld van de bal internationale vermaardheid genieten. Zo'n stage actie doet je wat! Ga je niet met gelijke munt betalen, maar laat je het gekef wat geërgerd of hautain over je heen gaan, dan vreet de worm des verderfs reeds in je. Wat betekent een mislukte actie van enkelen die in holle nacht door inklimming dachten alle propaganda-materiaal met een slag te

kunnen vernietigen? Dat is nauwelijks in staat, het gescheurde moreel te stutten, het sloopt het veeleer, wanneer zoals in dit geval de tegenstander op zijn tellen heeft gepast. En de actie gaat voort: er wordt een lied gecomponeerd en ingestudeerd dat het eigen kamp verheerlijkt en de tegenstander 'in een knoop', of 'overhoop' of 'gelapt aan de voetbalschoen' in zijn hemmetje doet rillen. Nog de laatste avond had drie gym de durf, iets te doen wat allerwegen wel als het toppunt van lichtvaardige verwaandheid gold: door middel van vlugschriften riep de begrafenisonderneming Berden en Elzenberg op tot deelneming aan de uitvaart van de vier-gym-

mertjes. 'Na de begrafenis gezellig samenzijn op de cour: Klein-Rolduc alleen onder geleide'.

Nóg kan men van de kennersgezichten aflezen: 'Veel kaecks op 't nest en noyt een ey', maar zij kwamen bedrogen uit! Want 3 gym wist dat het de zwakste ploeg op het veld bracht en dat betekende alles! Immers het begreep daarmee ook dat de tegenstander derhalve niet tot normale ontwikkeling van zijn spel mocht komen; dus: geen ogenblik verzwakken, iedere tegenstander direkt aanvallen en het spel snel verplaatsen. En daar kwamen ze dan het veld op, schamele groep, als sandwichmannetjes, van voren en van achteren nog als in doodsnoed hun rivalen de strijdkreet toerochelen: 'Opperuimd staat netjes'. Maar nee heb je, ja kun je krijgen, moeten ze gedacht hebben; en ze begonnen, nog ietwat onzeker, doch rusteloos, te draven, te schieten met verre passes, aan te vallen en te passeren... en het eigen doel kwam gelukkig nooit in gevaar! En onder het oorverdovend kriegsgehuil van de aanhang, die diverse liedjes dooreen-hutste en uiteindelijk nog maar langgerekte kreten kon uitstoten. En toen het 1—0 werd, heeft men daar te midden van het enthousiast gewriemel twee heren zien tandakken onder een gekleurde muts en met beide armen in de lucht!

Na de rust ging het allemaal even mis. O neen, niet het voetballen, maar de scheidsrechter ging lijden onder het hete enthousiasme van voetballers en supporters: De nare gevolgen als van 'n zonnesteek deden zich gevoelen: afstanden vervaagden, kleuren vermengden zich voor zijn oog en argeloze bewegingen namen groteske vormen aan. De malaise resulteerde in een tweetal penalties, beide ten zeerste aanvechtbaar, en daarom gelukkig aan ieders kant een. Beide partijen benutten hem; drie gym nog juist in de laatste minuten van de wedstrijd. Uitslag 2—1 voor de zwakste partij, die uitgeput en leeggewerkt het terrein verliet, nauwelijks meer in staat te hijgen 'dat zij dit jaar vast kampioen werden'. Het rumoerde nog een tijdje na op de cour: handen werden geschud, spelers op de schouders getild, totdat de bel vriend en vijand naar de slaapzaal deed drommen.

22 mei

Het lukt niet! Als dat zo doorgaat, zal een heel oude traditie worden verbroken dit jaar! De maand mei heeft ons nog niet één mooie dag gebracht! Vandaag zou de jaarlijkse bedetocht naar Schaesberg plaats vinden, maar de hele vooravond gutste 't bedenkelijk, de hele nacht giet 't en in de vroege morgen drenst 'n motregen-om-niet-meer-te-eindigen omlaag, zodat de prefect al bij het opstaan besluit dat de gewone lesorde doorgang zal vinden. Telefonisch worden de bereikbare lekenleraren gewaarschuwd; slechts een der huisgenoten, wtkijker tegen alle wolken in, of gezegend met een osseslaap? moet uit bed worden geschopt.

23 mei

De jaarlijkse feestdag van de bij de muziekfederatie te Kerkrade aangesloten verenigingen, 's Heren Hemelvaart. Aangezien het georganiseerd zijn onze harmonie St. Franciscus voorwaar geen windeieren legt, neemt ook zij deel aan de plechtige hoogmis met feestpredikatie en de aansluitende optocht met défilé voor de autoriteiten. Het feestconcert door de fanfare St. Callixtus offeren wij blij van geest op aan het zo langzamerhand traditioneel geworden 'rondje op de kas'.

Als de ouderdag-Zuid om is, het motorgeronk en het stemmengeruis is stilgevallen, gaat er een machtig gebrul op uit de kelen der vierde-gymmers; als van een gewonde leeuw, die, 'in zijn machtige lende de schrij-

nende klauw nog, welke een tijger verraderlijk sloeg in het lillende vlees, zich opmaakt de hyena te verslinden, reeds beidende van ver, om grijnzend zich te goed te doen aan het lijk van de heerser over het lager gediert'. Vier gym zal zich niet meer laten overrompelen; het vindt in de vijfde een waardige partner voor een faire wedstrijd met snel en zeer goed spel. Een prestatie voor de vierde, dit gelijke spel tegen een klas die door vrijwel iedereen als kampioen wordt gedoodverfd.

Onze prefect moet weer gaan rusten! Het onderzoek is niet zo heel gunstig uitgevallen; voorlopig tot Pinksteren wordt hem rust voorgeschreven, maar iedereen is ervan overtuigd dat hij waarschijnlijk voor de zomervakantie niet meer zal terugkeren. Wat let hem? Het vervangingsprogramma ligt nog in de la, sinds gisteren, je weet wel. Een klein overstapje en 't is weer in de bus. Van daaruit zwaaien wij hem ten afscheid en wensen hem herstel van gezondheid.

Monseigneur is voor zijn kort bezoek aan Rolduc overgekomen. De leraren hebben hem even begroet aan het souper gisteravond, de jongens zien hem vanmorgen een gesolemniseerde H. Mis voor hun geestelijke en tijdelijke belangen opdragen. Dan houdt hij een conferentie voor 6 gymnasium, die zeer inslaat, en weer roepen zijn talrijke bezigheden hem elders.

Vijf gym behaalt een gelijk spel en lijdt een nederlaag. Het eerste in een afmattende strijd tegen een ontembare drie gym, dat zozeer alles gaf dat het de resterende tijd van de avondrecreatie niet meer de kracht bezat, op enigszins aangepaste wijze uiting te geven aan de vreugde om het behaalde kampioenschap. Een door welhaast allen als onzinnig gesmade gedachte was werkelijkheid geworden. Waren zij in hun propaganda-ijver weleens over de schreef gegaan, na de wedstrijd had de prefect geen kind meer aan hen. Anders dan aan vijf gym, dat de deuk in zijn hybris weet aan de scheidsrechter en reeds dacht acties op touw te zetten 'om 't niet te nemen'. Foei, 'wat is de uwe een vall' Toegegeven, de beslissingen van de scheidsrechter waren soms aanvechtbaar, maar dat een ploeg met meer mankracht, betere individuele techniek, meer gerenommeerde sterren in alle linies haar spel niet kon spelen, kwam door de enthousiaste ijver van een stelletje middelmatige of nog niet uitgegroeide werkers en de aanmoedigingen van een trouwe supportersschare, die in het onmogelijke geloofde, die 'Daumen drückte' ook al daverde hun hoofd van angst.

Terwijl op Roda zo het jaarlijkse voetbalevenement ten einde liep, zaten elf jeugdige spelers en enige invallers blozekakend in een stille bus, die hen verleggen naar de oude veste terugbracht. Hun schaamte werd in de algemene spanning van de klassenstrijd niet opgemerkt. Maar zij was er niet minder gerechtvaardigd om! De jeugd-intercollegiale voetbal te Roermond was alle training ten spijt op een zware nederlaag uitgelopen. Hans Janshen deelde ons enige bijzonderheden over de wedstrijd mee: Roermond-Rolduc 4—2

Roermond nam meteen vanaf de aftrap het heft in handen en dat leverde na 7 minuten spelen een verdiende 1—0 voorsprong op. Toen 3 minuten later onze linksback bij een corner over de bal heentrapte, kostte het de linksbinnen van Roermond weinig moeite doelman N. Beckers voor de tweede maal te verslaan. Na de rust leek het of Roda de zaken iets flinker zou aanpakken en het was J. Pinkaers die de overwinning weer binnen

25 mei

26 mei

schootsbereik bracht, toen hij de door J. Hopman voorgeschoten bal over de doellijn wist te duwen: 2—1. Daarna haalde Roermond uit voor de beslissende slag. Toen de kruitdamp opgetrokken was, bleek de stand 4—1 te zijn. Uit het slotoffensief dat Rodajeugd toen ontketende wist F. Urlings de achterstand te verkleinen tot 4—2; toen was het ook uit.

Rolduc-Weert 1—1

Weert, overmoedig door zijn overwinning op Sittard, vond de hechte verdediging van Rodajeugd op zijn weg, waarin P. Schwachöfer excelleerde, en onze aanvalslinie eiste alle aandacht van de Weerter defensie. De eerste 20 minuten werden dan ook besloten met een alleszins verdiend gelijk spel 0—0. Na de rust startte Weert overdonderend. Een openingsgoal werd afgekeurd, 2 minuten later was het raak toen onze keeper, die zwakke momenten afwisselde met spectaculaire reddingen, over de bal heen dook. Maar wat een vreugde toen 4 minuten voor het eindsignaal J. Pinkaers voor de gelijkmaker zorgde. Het slotoffensief van Weert was tot ieders opluchting te kort om nog resultaat op te leveren. Zo kwam een eind aan deze wedstrijd, de beste die Rodajeugd in het hele toernooi speelde.

Rolduc-Sittard 0—2

Dat het heel wat van de conditie vraagt twee wedstrijden vlak achter elkaar te spelen, moest Rodajeugd in deze laatste wedstrijd weer eens ondervinden. Volkomen futloos en zonder enig enthousiasme werd de bal op en neer geschoten. Zelfs de eenzame aanmoedigingskreten van Mhr. Gielis konden daar niets aan veranderen. Het verbaasde dan ook niemand dat Sittard bij de rust reeds met 2—0 voorstond. Dat de score daarna niet hoger opliep, was voornamelijk te wijten aan Sittard, dat eveneens zonder overtuiging voetbalde. Alleen invaller J. Verdellen zorgde tegen het einde nog voor wat acties; verder dan de backs kwam men niet zodat Sittard beide puntjes uit het smeulend vuur kon slepen. Qua techniek en ploegverband waren de Rolduciens zeker opgewassen tegen hun tegenstanders, in stootkracht echter schoten zij te kort. Er rest mij nog de uiteindelijke rangschikking te vermelden:

1 Sittard	:	4 p. 6—4	3 Weert	:	3 p. 5—4
2 Roermond	:	4 p. 5—4	4 Rolduc	:	1 p. 3—7

28 mei

Een miezerig mistregentje dreigt 'Schaesberg' weer te doen mislukken en wij menen vernomen te hebben dat enkel de doortastendheid van Mhr. Vogels met een groepje dapperen van 6 gym de vrije dag heeft gered. Nog vóór kwart voor acht staan zij de lof der Lieve Vrouwe te zingen bij de poort, terwijl de straaltjes langs hun kaken siepelen. Of het 'donneous un beau jour' was konden wij niet verstaan, maar terwijl zij manhaftig verdergleden over een spekachtige laan, brak warempel het zonnetje door en..... 't lukte d.w.z. de heen- en terugtocht. De H. Mis werd voorzichtigheidshalve toch maar in de parochiekerk van Leenhof opgedragen. De filosofen mogen weten dat wij na vandaag niet meer willen horen van 'PANTAREI. Wij gaan voor niemand meer opzij!' Hoevaak hebben wij niet plezier beleefd aan deze strijdkreet, wanneer in fair spel hun strijdvvaardige voorhoede een goal scoorde. Vandaag is hun brooddronkenheid ons te veel geworden. Waarlijk, wij beamen het volkomen: 'Het is beter dat wij weggaan', de leuze die een der vele spandoeken poneerde, onder welke explicatie het roemruchte Pantarei aantrad, van oudsher in oranje, tegen Rolduc's elftal. Tot rust werd het een gelijk-opgaande strijd; daarna deed de betere training en de geregelder sportbeoefening van het uitge-

daagde team zich voelen: een kopbal van Guus Janssen, een listig schot van René Creusen, weer een kopbal van Guus Janssen..... en dan kwam het twijfelgeval: een vermeend off-side-goal, die de scheidsrechter na overleg met de grensrechter correct toekende: 4—0. En toen weigerde de voorhoede van de filosofen af te trappen! Een kanjer van een blaam, mijne heren, op een sportieve traditie van tientallen jaren; een modder-vlek op het blazen dat de oude vetlap met mokka en pijp vervangt; een smet waarvoor een veteraan als ondergetekende zich diep schaamt. Zag men geen kans, tegen dit watervlugge Rolduc's elftal een redelijk resultaat te behalen? Zo legden de toeschouwers het uit, die van een snel en boeiend schouwspel werden beroofd.

De waarheid gebiedt ons, te getuigen dat de klas die het beste elftal op de been kan brengen, toch wel de huidige zesde is; de klas ook, die gedurende 3 achtereenvolgende jaren het kampioenschap heeft behaald. Zij stond erop, haar suprematie nog eens duidelijk te bewijzen en daagde daarom drie gym uit tot een gevecht. Nou ja, en die wilden hen niet teleurstellen, hoewel zij duidelijk inzagen dat een leeftijdsverschil van drie tot vijf jaar in deze ouderdom alles en dus ook een wedstrijd beslissend is. En dan..... de stemming was er niet die de junioren tot zulke daverende resultaten had opgezweept. Kon het verwondering wekken dat de nederlaag nogal wat omvang had?

29 mei

Vandaag brengt de hele filosofie in optocht de zijnskuip over naar Molenberg. De professoren ginds mogen gerust zijn: praeses J. Boots zal wel voor de microfoon van Radio-Zuid de diepgeheide mening van het hele corps hebben weergegeven, toen hij het doceergestoelte noemde 'het belangrijkste stuk en het meest typische kenmerk van de filosofie'. O zo, dat dachten wij ook! Die zijnskuip dan prijkte op een aanhangwagen-achter-tractor en daaromheen schreed of tolde, sprong en zong al wat het 'dissipere in loco' filosofisch kon beredeneren..... of ook niet. Voorop reed een kennelijk met het geval verlegen agent, die alleenlijk escorteerde. Ons zijn alleen bijgebleven spandoeken met kostelijke opschriften als: 'Wat doet Kerkrade nou zonder intellectuelen?' of: 'Gij bestaat', aan de voorkant, waarop de achterkant lakoniek: 'Gij bestaat niet meer'.

30 mei

De heren maken wat van hun afscheid, al dient gezegd dat de filosofie zich de laatste jaren al zover van het reilen en zeilen van de overige gemeenschap heeft gedistancieerd, dat het heengaan niet die beroering wekt die zij ervan verhoppen. Aan tafel wordt 'ter herinnering aan ons afscheid' een soort lijkprentje met enkele niet zo heel toepasselijke schriftuurteksten aangeboden. Ook leren wij het nieuwe filosofenlied kennen; het 'dulce dissipere in loco' beheerst de inhoud vrijwel; de melodie, vonden wij, toont een vreemde onbestemdheid, een n t ni t overgaan op het bekende wijsje, hetgeen geen hoge verwachting wekt van de kracht der inspiratie bij de compositeur. Gedurende de dag pakken de filosofen hun hebben en houden in en brengen het over naar Molenberg, 'op eigen gelegenheid' zoals dat heet. Een aardige attractie is het vuurwerk in de avonduren dat met zijn hevige knallen, zijn plotse lichtflitsen het jongvolk amuseert. Er was degelijk rekening gehouden met het opera-concert dat gelijktijdig in de aula ten gehore werd gebracht; dit in tegenstelling met wat een boze berichtgever in de plaatselijke krant suggereert. Waarom het dan toch even mis ging, is chronicus onbekend, maar hij kan niet nalaten de ontstemde muziekliefhebbers het woord te gunnen, wijl dit kort bericht wel het laatste zal zijn dat in de plaatselijke pers over de filosofen verschijnt; dan ook, omdat het hem amuseert, telkens van bepaalde zijde kritiek op plaatselijke gebeurtenissen te horen met een beroep op Klankstad Kerkrade, vooral als dit produkt van propaganda een leven van 120 jaar wordt toebedeeld, zoals het schrijven mild doet.

MUZIEK EN FILOSOFIE

Het 120-jarig verblijf van het Filosoficum van Rolduc in de Klankstad Kerkrade heeft in muzikaal opzicht kennelijk toch niet het effect opgeleverd, dat men had mogen verwachten en wensen. Enkele honderden muziekliefhebbers hebben dat vrijdagavond kunnen ervaren. In de aula van Rolduc was toen het Akens Stadttheater te gast dat daar een opera- en operetteconcert presenteerde. Het was tevens de afscheidsavond van de filosofen.

Zoals aangekondigd zou dit afscheid gevierd worden met een vuurwerk dat tijdens de pauze van het concert zou worden ontstoken. Voor de executanten en de toehoorders was het echter een vreemde ervaring om na de pauze muziek van Frans Lehar te moeten combineren met het geluk van gillende keukenmeiden. Een spektakel, dat niet strookte met de opvattingen van de filosoof Arthur Schopenhauer, die muziek als de hoogste kunstuiting der mensheid hartstochtelijk heeft aangeprezen. Maar die heeft dan ook hoogstwaarschijnlijk niet op Rolduc gestudeerd...

1 juni

Laatste dag van de eerste helft. Eerste van het halfrimester dat tot a.s. woensdag 5 juni zal duren. De informatiedienst werkt nog uitstekend in de Kleine Republiek! Nauwelijks zijn de laatste varkenspoten door de klaslokalen gevlogen en is de eerste ontsteltenis geweken, of op hoger bevel moet zich reeds een ophaaldienst van filosofen formeren, die de klassen van deze bloederige dingen zal zuiveren.

3 juni

Vandaag bereikt ons het bericht dat paus Johannes XXIII is overleden. Te midden van alle artikelen, herdenkingen, toespraken, die de verschillende facetten van zijn pontificaat vol sympathie belichten, herdenken wij, en met ons vele gelovigen, vooral de mens die door goedheid en eenvoud in voorkomen en optreden zich zo geliefd heeft gemaakt. Le roi est mort,

vive le roi! Reeds beginnen de vermoedens en gissingen over zijn opvolger; men hoopt dat de kardinalen, die voor en na te Rome aankomen, na de vele contacten tijdens het concilie spoedig tot overeenstemming zullen komen en de kerk een paus zullen schenken die het werk van de alom betreurde overledene zal voortzetten.

Deze vrije halftrimesterdagen gebruiken de filosofieprofessoren om hun have en goed bijeen te pakken en over te brengen naar de ruime kamers in het nieuwe paviljoen te Heerlen.

In Roermond vindt de wijding tot subdiaken plaats van 13 oud-studenten, die wij vanuit de klassen en de president namens ons in Roermond van harte gelukwensen met de eerste hogere wijding.

Vandaag en morgen staan wel zeer in het teken van de sport. Te Roermond vechten onze voetballers op de intercollegiale om Rolduc's voetbal-eer hoog te houden. Reeds voordat onze sportredacteur Jos v. d. Linden ter plaatse was speelden wij tegen Sittard gelijk: 1—1. Van de resterende wedstrijden geeft hij ons het volgende verslag:

Rolduc-Roermond eindstand: 0—3

Wat was er aan de hand met onze jongens? Hadden ze teveel gegeten? Konden ze niet wennen aan de grasmat? Of misten ze de supporters? Waar het ook aan gelegen mag hebben, het werd een uitermate slechte wedstrijd. Had Roermond niet zolang voor ons doel gearzeld, het zou wel 8—0 zijn geworden. De spelers van Roda waren niet waar ze moesten zijn, en waar ze wel waren liepen ze elkaar in de weg. Toen ook nog na een kwartier keeper Pasing het veld moest verlaten, liep de wedstrijd tot niets terug. Wij willen onze jongens sparen en niet opsommen, door welke oorzaken de doelpunten werden gescoord. Weg de beker..... auf wiedersehen!

Rolduc-Weert eindstand: 0—5

Zouden de spelers hun vorm weer hebben hervonden? De supporters van de zesde klas scharen zich nog eenmaal aaneen, doch al aanstonds bleek dat de bemoedigende woorden die zij de spelers toeriepen geen baat vonden. Twintig seconden na de eerste trap neemt Weert reeds de leiding. De rechtsbinnen verrast onze keeper Cordewener volkomen, door vanuit zijn 'ongunstige' positie — bijna horizontaal van het doel — de bal langs de binnenkant van de paal te schieten. Na tien minuten weet de linksback van Roda niet wat hij met de bal moet doen. De midvoor van Weert profiteert hiervan en scoort. Even later ontstaat er weer een hachelijke situatie voor het doel van Roda. De spil probeert de bal weg te werken, doch deze komt terecht bij een speler van Weert, die de grote kans benut. Zo breekt de rust aan.

Na de rust zijn alle supporters van Roda verdwenen. De wedstrijd dooft als een kaars uit. Tien minuten voor het einde scoort Weert nog eenmaal en doodt zo alle illusies die nog mochten bestaan bij onze spelers.

eindstand: 1 Roermond 6 punten

2 Weert 4 punten

3 Rolduc 1 punt

4 Sittard 1 punt

Rolduc kwam toch nog op de derde plaats terecht, door een beter doel-gemiddelde dan Sittard!

Stil en geslagen keert ons elftal terug, terwijl in de aula onze atleten een laatste les in atletiek krijgen voorgeschoteld met de Olympiade-film, welke Mhr. Gielis met enkele helpende handen zonder haperingen ver-

8 juni

toont. Wij vergapen ons mee aan de soepele bewegingen, de stijlvolle houdingen, de rusteloze muskulatuur van de allergrootsten en komen zo wel in de juiste stemming om althans met enige snuggere blik genoemde fysische uitrusting bij onze A V S-ers gade te slaan op

9 juni

Wij winnen het spel vóór Roermond en Weert, met liefst duizend punten voorsprong op de tweede. Welke overwinningen gingen klinkklaar naar ons? Met twee man aan kop lagen wij bij het hoogspringen en het kogelstoten: Piet Thijssen en de filosoof Gerrit Voesten. Laatstgenoemde wierp de discus het verst en J. P. Derksen won met een seconde voorsprong de 800 meter. Wim Boonen moest op de 100 meter met twee-tiende seconde onderdoen voor een Roermondenaar; hetzelfde overkwam Pie Hermans op de 1500 meter. De estafette over vier maal honderd meter werd onder grote spanning gewonnen door onze M. Gubbels, G. Voesten, J. P. Derksen en raspaard W. Boonen. Misschien wordt het uiteindelijk resultaat voor de leek nog duidelijker als ik hem zeg dat geen van onze atleten een lagere rangschikking had dan nummer drie bereikte, tenzij dan Willy Lacroix die op de 800 meter als vijfde door het reeds lang gebroken lint daverde.

Het is ondoenlijk telkens de activiteiten van onze trekkers of pioniers te vermelden. Het gemis aan een adviseur, moderator of aalmoezenier doet zich bij hen geheel uitvoelen, aangezien het heft actief gehanteerd wordt door een alleszins gezaghebbend filosoof L. Smeets, die zelfs vanuit Heerlen alle bivakken en kampeerevenementen regelt. Wij noteren uit hun kort verslag:

een bivak in Gulpen van de trekkers, een dito in Herchenrath en vandaag trekken de Klein-Rolducse knapen naar Wylré, bij gebrek aan een fiets met de trein, koken er hun potje, spelen er hun spelletje, doen alles wat verkenners zoal doen en keren 's avonds zeer voldaan naar huis terug.

12 juni

Vandaag slaagt aan de universiteit van Bonn voor het rigorosum onze rusteloze Mhr. Gijsen. Magna cum laude. Dat is een hartelijke felicitatie waard aan onze collega of leraar, die nu de doctorstitel mag voeren. Het nieuws wordt bekend tijdens het uitgebreide souper waarop de zusters nu al enkele jaren de priesters en de lekeleraren met hun dames vergasten. Zo luiden zij het presidentsfeest in, terwijl buiten het défilé op de gebruikelijk ongeïnteresseerde wijze wordt geoefend voor de dag van morgen. Toch zal het net als andere jaren wel lukken!

13 juni

De dag der dagen. Presidentsfeest, geopend met een plechtige hoogmis, ten dele meerstemmig. Voortgezet met het bekende défilé, dat telkens weer verrast door de nieuwe keuze uit het rijk der wiskundige mogelijkheden voor de opstelling der troepen. De witte glanzende overhemden, het groen van het loverrijke Roda op de achtergrond, plaatselijke, nationale en vorstelijke vlaggen in ongekende hoeveelheid, de aaneengesloten rij leraren op het bordes, lopende fotografen, schallend en bonkend de drumband en harmonie en daarboven de ene blauwe lucht, wie van de oud-studenten kan het ooit vergeten? Dan het diner met de gebruikelijke speeches: de Klein-Rolducien, zonder versje deze maal, maar met een eenvoudige toespraak, waarin hij onbevangen zijn gedachten liet gaan over vernieuwing van de speelzaal en de bouw van 'nog een gebouw', dat de lezer van deze kroniek gemakkelijk zal herkennen. In mooie stijl neemt Leo Coopmans ons dan gedeeltelijk in het ootje, gedeeltelijk voert

hij ons mee op de wieken van dank en erkentelijkheid voor de leiding in het huis. Mhr. Timmermans, olijk als altijd in de luim, indringend in de ernstige passage, waarin hij tot medewerking opwekt, hetgeen een storm van instemming oproept. De president tenslotte vraagt begrip voor de grote moeilijkheden die er tengevolge van ziekte onder de leraren ontstaan zijn en steekt een pluim op de hoed van Mhr. Augustus, die tranquillus in undis het wisselend getij te boven kwam. Dit jaar is het onder de

mijnkorpse dat der Domaniale Mijn, dat voor ons concerteert en ons ge-
tuige doet zijn van zijn opbloei. Het concert moest wegens het slechte
weer in de aula worden gehouden. Het frenetiek geklap dwingt het gezelschap een tweetal toegiften af. Een leuke geste: de dirigent verzoekt onze
Mhr. Gerards, zijn eigen mijnwerkersmars 'Glück Auf' te dirigeren.

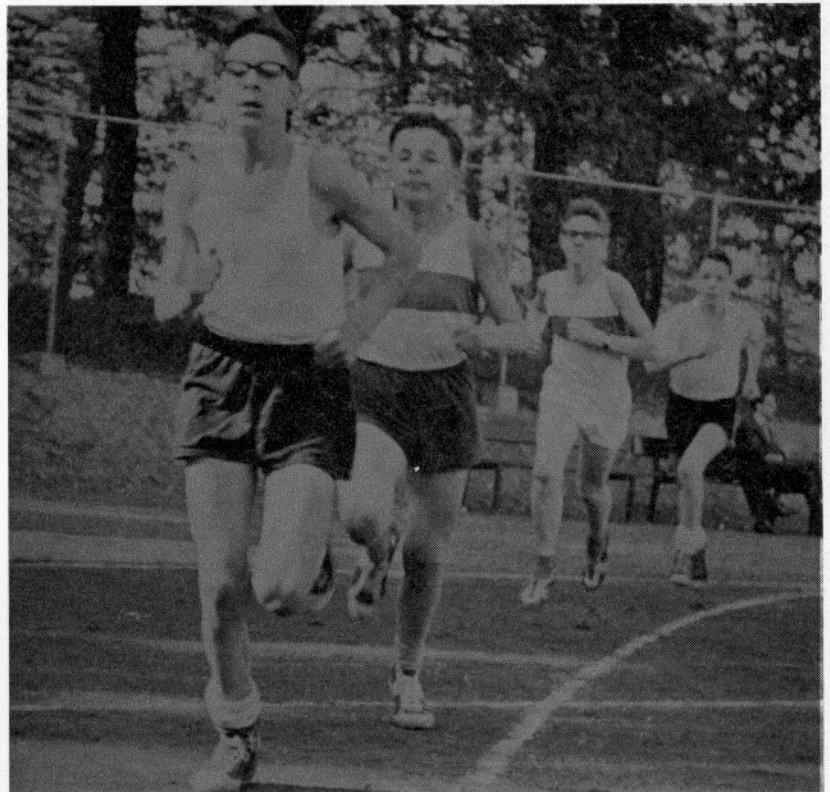
Wat jammer! De tot in de puntjes geregelde spelendag moet vanwege de
regen plotseling worden gewijzigd. Niet de aard der attracties; maar bijna
alle onderdelen van de Vlaamse Kermis moeten in de gangen worden
gehouden.

Als alle nummers met toewijding zijn beoefend en de resultaten worden
berekend, vertoont men een daverende Wild West: de Onsterfelijke Sheriff,
compleet met patronengordels, Tom Mix-hoeden en schoten, uit de heup
opgebouwd. Hij deed het op deze dag blijkbaar zo goed dat de jongelui
tijdens het martelende wachten op de prijsuitdeling van deelnemers aan
een Vlaamse Kermis tot leden van een Poolse Landdag werden, die luid-
ruchtig een liederenrecital van uiterst beperkte omvang ten beste gaven.
Uit de omvangrijke lijst van winnaars kunnen wij enkel een greep doen.
Dat drie gym de zomercompetitie voetbal won, hebben wij al met trots
vermeld. De beste tafeltennisser bleek Theo Houtvast; dam-ster van
Rolduc is Pierre Ramakers. Het evenement dat dagenlang de gedachten
van een grote groep gespannen houdt, is de vijfkamp. Zoals verwacht won
P. Thijssen hem, met 2533 punten; L. Coopmans, niet van A V S, bleef
er ongeveer 300 punten onder. Het zware veld was er wel de schuld van
dat W. Boonen zijn vroegere prestatie op de 100 meter niet evenaarde;

14 juni

met J. P. Derksen had hij er nu 12 seconden voor nodig. Dat J. Berden in groep 2 maar één-tiende seconde boven deze tijd bleef, belooft wat voor de toekomst. Onze beste lange-afstandsloper is voorzeker Pie Hermans, die zowel de 1500 als de 3000 meter won; het mag dan waar zijn dat beide afstanden op onze baan niet nauwkeurig waren berekend, chronicus vindt het dan nog een prestatie resp. $4\frac{1}{2}$ en 6 minuten alsmaar op een draffie te lopen. Discus en kogel waren voor onze vijfkampwinnaar, resp. 38.17 en 15.17 meter.

De spannendste finale was wel die van de viermans-estafette over 100 meter: één-tiende seconde verschil tussen beide teams — ongelofelijk hoe de stopwatch-men het hebben kunnen timen! De hoogste sprong op Rolduc? Een meter zestig centimeter (Ton Koenraad); de verste: Leo Coopmans vliegt over 5.65 alvorens te landen.

De academies houden hun slotvergaderingen met een enigszins feestelijk cachet. Er worden overzichten voorgelezen van wat het jaar bood, bezielde toespraken gehouden en door de moderatoren dankwoorden uitgesproken. Elders in dit Jaarboek kan men enige persoonlijke beschouwingen van de secretarissen lezen over lezingen, causerieën en kritieken, waarmee de avonden nuttig werden doorgebracht.

15 juni

Kermiszonntag, processiezonntag. Wij schuiven weer in de dekanale processie, om in voorbeeldige houding en doordrongen van godsdienstig besef het H. Sacrament te begeleiden op zijn tocht door de straten. Men kan jammer genoeg niet zeggen dat het bovenstaande de algemene opvatting weerspiegelt van de jongelui; men hoort reeds daags tevoren de verzuchting: 'Wat vreselijk, om zo bekeken te worden!' Chronicus kan het vermoeden niet van zich afzetten dat het onbehaaglijke van het videri ruimschoots vergoed wordt door het aangename videre. Zelf door omstandigheden langs de route terechtgekomen, heeft hij de weidende blikken opgemerkt, sommige gecamoufleerd achter een zonnebril. En hij kan u eerlijk verzekeren dat zij hem niet hebben gegolden!

16 juni

Later op de dag geeft de R T V een voorstelling van wat eens een avond van St. Kathrien sierde: Paghham Moor, herdoopt als De Treinduivel, een sensatie-thriller die een groot deel van de gemeenschap in aangename spanning verzet. Wij laten het oordeel over de prestatie over aan hem die de rubriek Van Horen en Zien Gesproken verzorgt.

Vandaag gebeurt het, onder de les. Om 11.22 wordt bekend dat er witte fumata uit de vergaderzaal van het conclaaf omhoogkringelt. Als meteen daarop de bel luidt, gaat er als een siddering van begrijpen door de klassen; een ogenblik later dreunen de gangen van de drommende en schreeuwende jongens, die in opperste spanning naar de aula rennen, om de naam te horen van wie de kardinalen de hoogste eer hebben waardig gekeurd. Al laat de televisie ons in de steek, door de radio vernemen wij met ontroering de keuze van kardinaal Montini tot summus pontifex. En nog groter is de vreugde, als bekend wordt dat hij 'sibi imposuit nomen Pauli Sexti' en het vermoeden rijst dat hij zijn pontificaat gaat opbouwen in de geest van de apostel der volkeren.

22 juni

Een sobere maar indrukwekkende plechtigheid rondt onze dankbaarheid af: een gloedvol Te Deum, voorafgegaan door het evangelieverhaal over de steenrots Petrus en een gebed om inzicht en kracht voor de nieuwe paus.

Na een half jaar van non-activiteit en met ergens in het achterhoofd nog een vaag begrip van training, toog het Rolducse volley-team vanmiddag naar de Kerkraadse Kampioenschappen; als vermeende kandidaat voor de titel, begon Roda met veel bravoure aan de wedstrijden. Het is toch wel pijnlijk, als je het telkens juist niet haalt! Daar het programma van de af te werken sets zelfs na een ingediend verzoek niet bleef stroken met de dagorde van het internaat, moest Lightning de laatste wedstrijd gewonnen geven. Hoe zegt men dat ook weer in Limburg? 'Plicht gaat voor.....?'

- 23 juni Zes gym neemt afscheid; een dag voor en door de abiturienten, een idee dat de volgende jaren wel een voortzetting mag krijgen. Zelf verzorgen zij keurig de zondagse hoogmis en het lof, en tijdens het diner brengen zij ons een vokaal Ständchen, dat zeer gewaardeerd wordt.
- 27 juni Naar het voorbeeld van de supérieure in de jongste jaren nodigt de zesde vanavond de heren uit voor een gezellig samenzijn in hun recreatieruimte. Bij beiden valt het initiatief zeer in de smaak, en wij geven latere organisatoren ter overweging of aan de hele viering van dit afscheid niet een min of meer officieel cachet kan worden gegeven. De zaak is het wel waard. Indrukwekkend was het besluit: de stemmige zang van de completen in onze mooie kerk, waarna de priesterleraren gezamenlijk de zegen over hun leerlingen uitspraken. Onze gedachten zullen jullie begeleiden, hetzij naar Heerlen, of waar dan ook. Behouden vaart en keert spoedig eens naar Rolduc terug, dat nu ook een stukje van jullie is geworden.
- 30 juni In de avonduren wordt Paus Paulus VI op het grote plein voor de St. Pieter met veel pracht en praal gekroond. Het schouwspel, door de televisie prachtig opgenomen en gerelayeerd, boeit velen: gedurende de lange plechtigheid is het een voortdurend va-et-vient van belangstellenden in de aula.
- Intussen verspreidt zich een jobstijding door het huis: Mhr. Vogels zal hoogstwaarschijnlijk het eindexamen niet kunnen afnemen! Vogels zullen de bekende strikken en lijmstokken vermijden, de mens is het zelden gegeven, van een vroeger ongeluk te leren. De hoeveelste keer reeds wordt de eerwaarde gangmaker zijn snelheid fataal? Vlak voor de voorpoort glijdt zijn bromfiets uit en deerlijk gehavend wordt hij naar het ziekenhuis in Kerkrade vervoerd. Als een schip op het strand vormen enkele bloedvlekken een waarschuwing voor de vele gemotoriseerde bezoekers die deze zondagmiddag het voorplein oprijden. Bekorst, bevlekt, met gescheurde kleren en gedeeltelijk omzwachteld gelaat, maakt de patiënt een bedenkelijke indruk; maar wie de luide opgewekte commentaren beluistert van het slachtoffer zelf, komt al snel tot de conclusie dat ook hier schijn bedriegt. De arts dunkt het echter beter dat hij nog een dag in het ziekenhuis blijft ter observatie naar verborgen gebreken, en zo onderhoudt dan op
- 1 juli de president een pendeldienst op het hospitaal en dienen de bèta's van hun kennen blijk te geven voor het 'vreeschelijke gezicht' — net een vogelverschrikker, beweert een grapjas. Een kluijfe naar het bekje van verschillende kranten, regionale en zelfs landelijke. Uit de Volkskrant knipten wij het volgende bericht:
- EXAMEN AAN BED
- Kerkrade, 2 juli — Maandag hebben bèta-leerlingen van het klein-seminarie Rolduc mondeling wiskunde gedaan in het ziekenhuis van Kerkrade. Leraar wiskunde J. Vogels had zondagavond vlak bij het seminarie een fikse val gemaakt met zijn brommer en enkele hoofdwonden opgelopen. Hij wilde toch dat de examens doorgingen. Vandaar die uittocht van zenuwachtige examinandi van Rolduc naar de sponde van een naar hun smaak toch nog (al te) pientere examiner. Deze had gezelschap van rijksgecommitteerde drs Lijdsman uit Utrecht. Vandaag gaan beide heren door met examineren, nu op de kamer van leraar Vogels, die gisteren-

avond het ziekenhuis alweer mocht verlaten. Maar hij moet nog een paar dagen het bed houden.

Zoals men al heeft kunnen lezen treedt Drs. R. Lijdsman uit Utrecht dit jaar op als gecommitteerde voor wiskunde; naar de kennis in de andere vakken speuren: Mevr. Dr. P. W. S. Roeffen-Van der Geijn uit Eindhoven [klassieken], Prof. Dr. J. C. Boogman [moderne talen, Nederlands en Geschiedenis] en Dr. L. Seekles, ook Professor te Utrecht [Scheikunde en Biologie, de twee vakken die door de regering als te examineren zijn aangewezen].

Dé grote uitgangsdag voor de clubs en verenigingen. Met bussen, busjes of particuliere wagens trekt men erop uit; kleinere groepen maken van de meer gewone vervoermiddelen gebruik. Sommige menen ook op deze dag zich in de lijn van hun activiteit te moeten ontwikkelen, de meeste echter gaan zomaar genieten van de natuur; vooral de Ardennen trekken.

29 juni

De laatste groep ontvangt de beloning van haar zesjarige vlijt en daarmee is voor de leraren weer een stuk enerverende arbeid ten einde. Vieren-twintig slaagden er, één moest jammer genoeg afgewezen worden. De prettige woorden van erkenning en waardering die Prof. Boogman voor het werk der leraren had, lagen voorzeker ook op onze lippen voor de commissie, bij wie wij zoveel begrip en welwillendheid hadden gevonden voor de leerlingen en hun schriftelijke en mondelinge prestaties. De S-kandidaten ontvingen hun diploma reeds eerder.

5 juli

De compositie-orde begint. Het komt chronicus voor dat de stemming niet zo geïrriteerd is als anders; hij hoort niet van afspraken om bij nacht en ontij de hopeloos geachte kansen op te vijzelen — of weten de prefecten zo goed te zwijgen? — de hele sfeer is rustiger: men heeft voldoende gelegenheid gehad te studeren dankzij het herhaaldelijk uitvallen van lessen tijdens het recente eindexamen, en de leerstof is uiteraard klein na zo'n kort trimester, dat — vanwege de vele vrije dagen — volgens de woorden van een der heren ook nog is uitgevallen. Geleidelijk is trouwens het besef gegroeid dat van één schok het paard niet tuimelt, noch een zwaluw de leraar in een nieuwe lente doet geloven.

8 juli

Op deze dag is het dan beslist: de papieren zijn nagekeken, de cijfers bepaald. Onder aanroeping van de H. Geest begeven de leraren zich in geheime vergadering, wikken en wegen, stemmen voor of tegen. De spanning onder de leerlingen heeft haar toppunt bereikt, de blikken zijn vertwijfeld geworden en de gelaten bleker, als de volgende avond na de plechtige slotzitting in de aula het 'teken met de bel' wordt gegeven, waarbij ieder zich voor de dreigende deur van de hoofdleraar posteert. Maar van al deze evenementen kan uw kroniekschrijver u geen mededelingen doen, aangezien persoonlijke redenen hem noopten verstek te laten gaan. Hij heeft ook niet het vaarwel of tot ziens meegemaakt, dat op 13 juli het schooljaar besloot.

11 juli

L. W.

Niet minder dan drie priesterfeesten werden er het afgelopen jaar op Rolduc gevierd. Ter herdenking van dit in ons huis thans niet meer zó frequente feit meende de redactie er goed aan te doen, twee der bij deze gelegenheid uitgesproken feesttoespraken in het Jaarboek op te nemen.

Mhr. Heynen en Mhr. Schrijen vierden hun Zilveren Priesterfeest op 13 mei. De laatste wijdde deze vijf en twintig jaar geheel, de eerste grotendeels aan de belangen van

Rolduc. Zij werden daarvoor hartelijk gehuldigd, met name door een toespraak van Jan Boots, die wij afdrukken op nevenstaande pagina.

Geachte Jubilarissen,

Het tegenwoordige streven naar team-work is al ver doorgedrongen. Een moderne kapelaan maakt zijn preken niet meer alleen; een modern speecher spreekt niet meer alleen; een dirigent dirigeert niet meer alleen; een goed chauffeur rijdt niet meer alleen; een geachte jubilaris jubileert niet meer alleen! De jubilarissen zelf zullen nu ongetwijfeld denken: dat is niets van deze tijd, want jaren geleden waren we zelfs samen scheidsrechter! Jammer genoeg meent de tegenwoordige arbiter te vaak alleen te kunnen beslissen. En wat kun je al niet allemaal bereiken met samenwerken? Iemand leest een ontroerend gedicht. Mooi. Iemand anders jubelt een aria. Mooi. Samen krijg je de opera! Zeer mooi. En het mooiste is dat beide feest-vierenden van vandaag ieder in deze takken van kunst voortreffelijk zijn. Staat U me toe wat markante punten te verzamelen uit een al grijs-wordend verleden.

Zoals onze Nederlandse les was, zo moet ook die van Guido Gezelle geweest zijn. Het enthousiasme van de gemoedelijke, vaderlijke priester-leraar deed literaire pennevruchten ontstaan bij de leerlingen, die de moeite waard bleken voor publikatie, zij het in beperkte kring. Als een tweede Gezelle haalde deze baron van Welsden de oude volkstaal in moderne uitgave voor de dag, en vele leerzame en gezellige uren heb ik hieraan te danken. Misschien zou hij nu zelfs liever horen dat ik dialect sprak, maar dan zou ik direkt ook nog moeten zingen, en dit lijkt me op zijn zachtst gezegd gewaagd. Want ik vergeet niet vlug meer het bemoedigend en tegelijk medelijdend lachje, dat, nu al meer dan acht jaar geleden, een ander bekend artiest me meegaf van achter de piano, toen ik al mijn aspiraties voor een zangercarrière hopeloos verknald had met slechts één, ó zo wankele toonladder. Ik denk dat ik enkele sporten heb overgeslagen, maar het is me nu nog een raadsel. Geschiedenis kon me meer bevallen. Maar het was ook onvergetelijk! Een nog beter punt zou ik gehad hebben als er geëxamineerd was in de avonturen van de Witte, Fompe en zijn andere kornuiten. Waarlijk boeiend. Als we dan na dit semi-literaire uur de laatste aanwinsten van de prisma zagen behandeld, was de hele dag geslaagd.

Maar zelfs buiten de les werd voor verrassingen gezorgd. Want met open mond stonden we te kijken naar een soort marsmannetjes die, naar later bleek, base-ball demonstreerden op het bordes. Een heerlijke tijd! Toen zag ik ook de eerste Amerikaan in mijn leven! Hij was in een innige omhelzing verstrengeld met onze hoogst eigen leraar Nederlands, en dit schouwspel greep in onze zielen, voorwaar! Op een minder aangename maar daarom niet minder waardevolle manier hield in dezelfde tijd een geschiedenis-leraar zich bezig met Caesar, of vroeg eeuwenoude stamtijden af. Als deze gratis lesuren nog betaald moesten worden, zou de Morris ongetwijfeld vervangen worden door een Mercedes. Misschien nog meer geschikt om er een privé-chauffeur op na te houden.

Natuurlijk hebt U, jubilarissen, al begrepen dat het voorafgaande het gebruikelijke luimige aanloopstukje was. De zin voor traditie in de kringen der speechers is bijna even sterk als die op Rolduc. Dezelfde traditie wil ook dat ik nu meer ernstig word. Om waarderende woorden te spreken over U beiden kost gelukkig echter niet veel moeite.

De overgave waarmee U, Mhr. Heynen, U wijdt aan Uw taak hier spreekt m.i. het duidelijkst uit de wijze waarop U zich na de langdurige en pijnlijke ziekte weer hebt ingezet. Daarnaast vond U ook nog tijd voor specifiek priesterlijke taken op Rolduc als ook daar buiten, en dit bewijst voldoende

uw rustige maar onstuitbare werklust. Hoe groot ook Uw verdiensten tijdens de oorlog geweest zijn, weet ik niet precies, maar hierover zouden vele Amerikanen ongetwijfeld uren met ontzag kunnen spreken. Dit zijn nog maar enkele punten die iedereen kent en die vooral in het oog springen. Talrijker zijn zeker nog de goede raadgevingen in persoonlijk contact waardoor velen nog steeds met innige dank aan U terug denken.

Als filosoof, Mhr. Schrijen, hebben wij nog steeds het voorrecht van U les te ontvangen. Dit stelt ons zeker beter in staat om U als persoon te waarderen, want de vele kleine moeilijkheden van het gymnasium vallen nu weg. En dat Uw belangstelling veel verder gaat dan muziek en geschiedenis ervaren we nu des te duidelijker. Ik kan onmogelijk alles opnoemen, maar de betekenis die U hebt gehad en nog hebt voor de zang en de liturgie hier op Rolduc alleen al, kan niet vaak genoeg geprezen worden. En dat U weet wat klaarstomen voor een examen is, ondervinden wij nog, nu U met kwint en terts ons zangersexamen voorbereidt!

En al had ieder ander hieraan de handen al meer dan vol gehad, U hebt ook nog altijd tijd voor een gezellig praatje of een meer ernstig gesprek.

Nu merk ik pas goed hoe moeilijk het is om een jubilaris in kort tijdsbestek voldoende te huldigen en bij twee is deze taak niet te volbrengen. Alles klinkt zo gauw als een oeroud cliché hoe oprecht het ook gemeend is.

Mag ik dan U beiden en Uw feestvierende familieleden hartelijk gelukwensen namens al Uw oud-leerlingen en in het bijzonder namens de filosofen. Wij zijn blij dat we dit nog mochten meemaken voor het lang beloofde en veel gesmade afscheidsuur viel. Groot is de dank die we aan U beiden verschuldigd zijn, en vandaag zijn we ons daarvan bijzonder bewust. Voor het geschenk moesten we wederom steun zoeken bij de cour.

Ik wens U beiden nog een lang, zegenrijk en gelukkig priesterleven en vandaag nog een prettige dag temidden van Uw familieleden.

De feestredenaar namens beide jubilarissen, Mhr. Heynen, had het treffend gezegd: het trekpaard Schrijen en het raspaard Heynen, beiden volkomen van elkaar verschillend, maar beiden één in

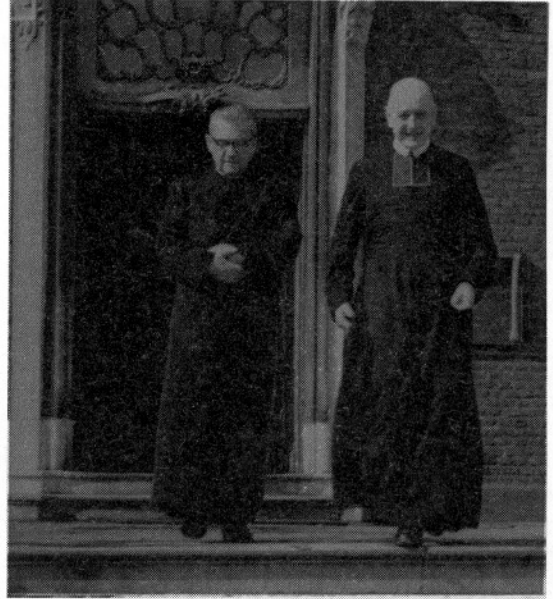
het feest dat zij vierden zoals in het ideaal dat hen leidde.

Wij danken dit 'zilveren paar' nogmaals van heler harte. Ad multos annos!

Veertigjarige priesterjubilea behoren bij ons langzamerhand tot de zeer hoge uitzonderingen. Wij vieren ze dan ook in een verdubbeld feestelijke Rolducse stijl. En ditmaal nog te meer omdat het Mhr. Stroux betrof.

Wij kennen Mhr. Stroux als de impeccabele Griekse leraar, wiens grote kennis van het Grieks ons in staat stelt, zonder ballast van woorden met liefde Homerus te vertalen - Jan Boots merkte het namens de filosofen op tijdens de plechtige zitting in de aula. Geen leraar om den brode is hij: zijn priesterambt manifesteert zich als vanzelf in zijn leraarschap.

Of, zoals Hub Cleven het uitdrukte — maar laten wij deze redenaar het volle woord, want als vertegenwoordiger van de zesde vertolkte hij de gevoelens van hen, die in hun opmars naar het eind-examen het meest met de jubilaris te maken hebben.

Geachte jubilaris, feestvierende familieleden, bewoners van Rolduc,

Veertig jaar arbeider in de wijngaard des Heren. Wie kan deze lange periode overzien? Volstrekt niemand, en het heeft ook geen zin omdat wij, studenten, U alléén kennen uit de lessen, die wij vanaf vier gymnasium van U krijgen. Wij zouden geen woorden gevonden hebben om U uit te tekenen voor alle aanwezigen, geachte jubilaris, ware het niet dat het woord van de dichter mij in de herinnering kwam, het woord dat volledig op U van toepassing is, namelijk:

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μουσα, πολυκεδνον, ὃς μαλα πολλὰ - πλᾶγθη, ἔπει Ροδῆς ἱερὸν πολιεθρον ἔλιπε - πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἰδεν ἄστεα καὶ νοον ἔγνω.

Vertel mij van de man, o Muze, de zeer zorgzame, die zeer veel rondzwierf nadat hij de heilige stad Roda verlaten had. Hij zag namelijk de steden van veel mensen en leerde hun gezindheid kennen.' Kunnen wij U beter eren dan door de woorden van Homerus voor ons te laten spreken? Luistert daarom naar de goddelijke droom die over mij kwam, nadat een zoete slaap op mijn oogleden was gaan zitten. 'En ik zag de oudste en opperste der goden met langzame, statige stappen schrijden over de krakende herengang van het stokoude Roda. In zijn rechterhand hield hij zijn scepter geklemd, stevig, waarmee hij de punten van zijn discipelen optekent in het boek van goed en kwaad, hetwelk hij onder zijn linkerarm droeg, stevig gedrukt tegen zijn bovenkleed. En toen hij dan aangekomen was bij het huis van de bolhoed-minnenden, toen dan ging hij over de drempel van de hofpoort naar binnen, en zette zich neer in de mannenzaal, in een brede, eenvoudig versierde leunstoel, dicht bij de verwarming.

En nadat allen verstomd waren in stilzwijgen, liet hij vervolgens zijn blikken gaan langs het tochtige sleutelgat en over de slecht sluitende ramen. En tevreden glimlachend, stak de in de hoogte tronende een sigaar op en liet hij zijn vriendelijke ogen gaan over de rijen der mannen, om te zien of er soms iemand ontbrak, die door ziekte aan het bed gekluisterd was. En zich verheffend sprak de in wijde toga gehulde opperste bestuurder: 'Mannen van Rolduc, gij die dagelijks vele stadiën gaat te voet, wéét dat in dit nietige, lage land de voetganger niet geteld wordt. In Hellas echter, waarheen ik gereisd ben, toen in Rome de spelen uit Olympia plaats vonden, wordt hem groter eer bewezen. Omdat de stad van Petrus uitpuilde van mensen, heb ik al mijn drachmen bij elkaar geteld en ben ik gestapt in de zilveren vogel die, zich verheffend boven de wolken, mij bracht in het machtige Athene. Hier liep ik de tocht naar Marathon, waar ik met de bus ben aangekomen.

Mannen aanwezig, laten wij nu gaan tot onze tekst en vooral onze tijd goed besteden. Ge moet studeren, hard studeren, positief leren."

Maar zijn stem verheffend, sprak een strijder, goed in het krijgsgeschreeuw: 'Vader van goden en mensen, alwijze, ik heb mijn boek vergeten!'

En hem antwoordend, zei de zeer moedige zoon van Kronos: 'Zoals wanneer een hopliet, terwijl hij naar voren stormt in de slaglinie en plotseling de vijand voor zich ziet opduiken met opgeheven lans, tot zijn ontzetting bemerkt dat hij zijn werpspies heeft achtergelaten in het kamp en weerloos is overgeleverd aan de willekeur van zijn tegenstander, zo zijt ook gij weerloos en waardeloos voor de strijd. Ga snel naar de studiezaal en haal uw boek, opdat ik u de beurt kan geven.'

Nadat hij zo gesproken had, stond de in de hoogte tronende op van zijn zetel, schreed over de drempel van de mannenzaal, waar ijverige dienaressen een mat stevig bevestigd hadden, en begaf zich vervolgens op weg naar zijn hemelse woning.'

Geachte jubilaris, zolang wij U kennen hebt U met nooit aflatende ijver de taaie substantie van een grammatica voor ons behandeld en de wondermooie verzen van Homerus met ons gelezen. Daarnaast hebt ge, getuigend van uw liefde voor de Griekse oudheid, ons aan de hand van uw reisverhalen geleid langs de paden van de Griekse cultuur. Vertellend van Philips-reclame in Athene en kromhoornige runderen in het Attische land, over gewoonten en gebruiken, hebt ge onze harten weten te veroveren voor dit land. En mocht U zich eens te zeer vermoeid hebben in de lessen, dan was een blik op uw piano reeds voldoende om de vermoeienissen van U af te laten vallen.

U doet alles goed en in het groot. Als U les geeft, dan doet U dat goed. Wanneer U een reis maakt, dan is dat ook een flinke reis. Als U een tentamenrooster maakt, dan klopt alles als een bus. Wanneer U feest viert, dan wordt dat een geslaagd feest met een daverend slot.

Geachte jubilaris, de wijngaard waarheen de Heer U als arbeider gezonden heeft, is Rolduc. Heel uw lange priesterleven hebt ge de grond bewerkt, de wijnstok geplant. Ge hebt de groei gadeslagen in tevredenheid, de vruchten geoogst en de druiven geperst. Een trouwe knecht, waarvan de Heer zegt: 'Omdat ge over weinig getrouw geweest zijt, zal Ik u stellen over veel'.

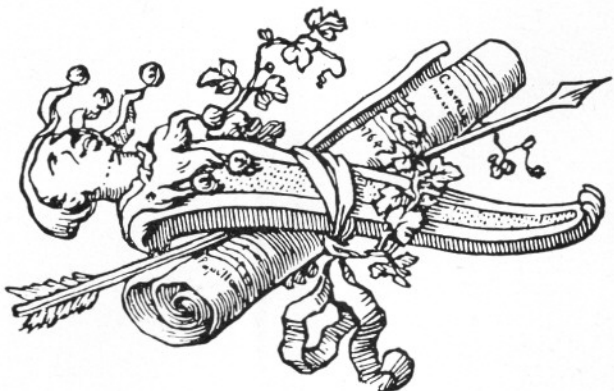
Meneer Stroux, wij willen U danken voor al het werk dat U voor ons gedaan hebt. Daarom hebben wij, alle studenten van Rolduc, na U geraadpleegd te hebben, uitgekozen als blijk van onze dank een kristallen schaal met bijpassende asbak. Wij spreken de hoop uit dat U er vele jaren van zult genieten. Moge God U dit geven. Onze hartelijke gelukwensen.

Woorden van waardering voor deze feesteling vinden achtte ook de President niet moeilijk: 40 jaar immers stond Mhr. Stroux in dienst van Rolduc, een mensenleven. De moeilijkheid is alleen, dat de jubilaris tot dat slag van mensen behoort die niet van woorden houden. Zo heeft hij als de gewoonste zaak van de wereld al die jaren door zijn priester-zijn gezien en beleefd als een beschikbaar-zijn voor de taak, die de Bisschop hem opdroeg, zo consequent dat men de indruk zou kunnen krijgen dat het een tweede natuur van hem is.

In het hartelijke dankwoord van Mhr. Stroux viel ons op, hoe goed het hem deed te mogen vaststellen, dat hij in de loop der jaren in stijgende mate sympathie en vriendschap had ondervonden. 'Ik accepteer vandaag alles!' riep hij spontaan uit tot allen die hij in zijn dank wilde insluiten. Veertig jaar priester.

Veertig jaar in dienst van Rolduc.

Mhr. Stroux, nogmaals onze hartelijke dank, van harte proficiat en: nog vele jaren!

donderdag 18 april

Het is drie uur en het carillon van de Sint Jan strooit blij klanken over Den Bosch. Op de Parade in de schaduw van de kathedraal verzamelen zich de deelnemers aan de zesde Pax Christi Voettocht. Maar vóór hun vertrek brengen velen nog een vluchtig bezoek aan de Zoete Lieve Vrouwe.

Als wij in tientallen autobussen de stad verlaten, op weg naar onze startplaatsen, régent het over de stad, maar ondanks de buien zijn er honderden belangstellenden samengestroomd.

Onze route — één van de tien, die kris-kras door het Brabantse land voeren — heeft als vertrekplaats Uden. Wanneer wij ergens in de bossen uitstappen, is de hemel opgeklaard. De eerste kilometers vormen een goed voorproefje van wat ons de komende dagen wacht, want een zeldzaam mooie route, zonovergoten, voert ons door een heerlijk brok natuur. Onderweg kunnen we kennismaken met onze tochtgenoten: jongens en meisjes uit heel Nederland, die vol enthousiasme aan de tocht beginnen.

Voordat we Uden bereiken, verzamelen we ons rond de moderator, de gespreksleider en de zuster, die ons tijdens de tocht zullen leiden en die aan onze gesprekken zullen deelnemen.

Neen, er wordt nog geen gespreksstof aangesneden. Vandaag is er enkel volop tijd voor een eerste spontane ontmoeting binnen het groepje van rond 20 jongelui, ons kapittel, waarmee we de komende dagen zullen trekken.

De eerste blaren — nu al — bezorgen sommigen wat pijn, maar Uden wacht in de verte. De bewoners begroeten ons eerst wat verwonderd, maar direct daarna breeduit glimlachend.

Het contact met de God van onze tocht leggen we samen tijdens de openingsplechtigheid in de parochiekerk. Wat is het bijzonder zinvol om voor een tocht als deze Gods rijke zegen te vragen! Allen zijn we naar Brabant gekomen om er biddend en discussiërend rond te trekken. Maar hoe uiteenlopend zijn onze redenen. De een komt uit nieuwsgierigheid of meegesleept door collectief enthousiasme. Een ander komt enkel om er eens een paar dagen voor het examen echt 'uit' te zijn;

weer een ander is op zoek naar iets groots en goeds, dat de voettocht ongetwijfeld biedt, omdat de genade er voor het oprapen ligt langs zonnige wegen en in gastvrije huizen.

De avonden brengen de contacten met de bevolking rond de markt. Het wordt een samenzijn vol bruisende feestvreugde, vooral omdat de bewoners niets achterwege hebben gelaten om het ons naar de zin te maken. Hossen achter een harmonie wordt daarbij evengoed hoogtepunt als het meezingen van nieuwe 'hits' met een dorpsjeugd-orkestje: een enthousiaste verbroedering tussen routiers en bevolking. En dat zijn niet enkel afgesleten cliché's, geloof het, ze krijgen een inhoud die iedere tochtgenoot niet licht zal vergeten.

Dan valt na het feestgedruis de gave stilte van de avond. Temidden van onze gastheren bidden wij dankbaar de completen. En wat later dan, de eerste nacht in hooi of op een zacht bed.

vrijdag 19 april

Morgen over Uden. De zon staat al veelbelovend hoog aan de hemel, wanneer de routiers zich vanuit alle richtingen van het dorp naar de kerk begeven. Sommigen met allerprettigste herinneringen aan een laat verjaarsfeest bij een molenaar, anderen nog vol 'stro-sfeer'. Temidden van de dorpsgemeenschap vieren wij vervolgens gezamenlijk de Mis, waarbij wij in onze intenties de gastvrije bevolking niet vergeten. Zo wordt het begin van de tocht ingeluid.

Na een ontbijt bij de Kruisheren, spreken wij samen een reisgebed en geeft de deken ons zijn zegen. Het is de inzet van een dag, die verder gevuld zal worden met serieuze gesprekken over ons route-onderwerp.

De eerste honderden meters trekken wij onder het zingen van Père Duvals routelied, dat op zo'n treffende wijze het klimaat van onze tocht weerspiegelt, zijn grote en kleine vreugden, een zalige hoerastemming evengoed als vermoeidheid en ongemak.

Een tocht als deze is immers een avontuur, een stap doen, zonder veel bedenkingen, in het duis-

ter, zonder daarvan de consequenties te kunnen overzien. Maar het duistere, het ongewisse wordt licht en de consequentie is een opener en blijer levenshouding.

In de verschillende kapitels wordt ergens bij een boerderij of zomaar in het gras van de weg een inleiding gegeven op het thema van de dag. Wij lezen het evangelie van Mattheus over het koninkrijk Gods en wat de Heer van ons vraagt. Het wordt treffend, schokkend reëel haast samengevat in de vier punten van de Bergrede, namelijk dat wij moeten worden als kinderen, dat wij moeten geloven, dat wij moeten bidden en arm leren zijn. Maar hoe dat vorm te geven in ons jonge leven? Dat hopen wij in de komende dagen in de stilte van de bossen, in de feestelijke onthalen bij de bevolking en niet het minst in ons gebed en de contacten met tochtgenoten te benaderen.

Onderweg komen de eerste discussies tot stand, wanneer we vlak voor de middagpauze de gedachten die in ons zijn opgekomen, naar voren brengen en in onderling gesprek uitwisselen.

De zon brandt rond het middaguur onbarmhartig fel. Een herder met een kudde schapen komt voorbij en blaren geven pijnlijk van hun aanwezigheid blijk.

De lunchpauze in Loosbroek brengt ons in contact met Mgr. Nierman, die even aanloopt om de routiers zijn beste wensen voor een vruchtbare tocht over te brengen.

Onder het uitgelaten klokgebeier trekken wij later Dinther binnen. Onderweg zijn we opnieuw geconfronteerd met ons onderwerp, nu onder het aspect van onze geloofservaring. En we komen tot de slotsom, dat ons geloof geen bovennatuurlijke materie kan zijn, maar even blij en reëel als de liefde in ons leven moet staan. Maar woorden zijn te klein om de waarde van deze tochtgesprekken te bevatten. Wij zouden ieder in ons enthousiasme willen laten delen. Mogen deze dagboeknotities enkel een afstraling zijn van het feest dat voettocht heet.

De pastoor van Dinther verwelkomt ons en even later vieren we samen het Lof. Een meisje van een van onze kapitels spreekt een dankgebed uit en samen zingen we in psalmen onze vreugde uit over de voorbije dag.

Intussen wacht men in Heeswijk op ons in het parochiehuis, en een geslaagde feestavond volgt. Weer niet licht te beschrijven, weer een ervaring op zich. Heeswijks burgervader vervoert na afloop routiers naar afgelegene logeeradressen, waar de rust van de nacht ongetwijfeld weer

nieuwe kracht geeft voor het laatste traject naar Den Bosch.

zondag 21 april

Wanneer wij bijna aan het eind van onze tocht deze dagboeknotities op schrift stellen, kan hier de regel 'hoe warm het was en hoe ver' het best als opschrift dienen. Maar hoe vermoeiend de kilometers ook waren, hoe pijnlijk de blaren, altijd brachten de pleisterplaatsen verdiende rust en verkwikking. Zaterdagmiddag hebben we in de bossen van het sanatorium Mariaoord weer een algemeen kapittel gehouden. Ontroerend is daarna de gebedsdienst in de kapel van het sanatorium, waar we via de geluidsinstallaties verbonden zijn met alle zieken in de paviljoens. Die morgen en middag hebben we over de moeilijkheden van het gebed gesproken, maar ook over de schoonheid van het echt persoonlijk gebed. En dan in de kapel getuigen wij gezamenlijk in treffende gebeden, door sommigen van ons geformuleerd, van de grote waarde die wij aan het gebed toekennen. Het is een getuigenis geweest dat doorklinkt in ons zingen, eerst in de kapel en daarna ook op de laatste kilometers naar Den Bosch.

Hoe enthousiast wij later in de Sint Janskerk de jarige Mgr. Bekkers begroeten, hoe trekkers van de tien routes — nu samen in de Sint Jan — de dankgebeden uitspreken, hoe ons enthousiasme na de pontificale hoogmis in de Brabantse landstreek zich ontladde, is al beschreven en via radioprogramma's over het hele land verbreid. Wij namen Mgr. Bekkers op de schouders en brachten Kardinaal Alfrink een welhaast ovationele hulde, niet omdat een eindexamen zo leuk is, of omdat het zo leuk is er even 'uit' te zijn, maar om te bewijzen dat er na dat examen — méér dan dat examen — nog een leven is, dat vraagt om geleefd te worden in al zijn onbeschrijfelijk waardevolle facetten.

Routier

Anders dan anders, dit jaar. De redactie had het idee, in een aparte rubriek, een soort Kroniek der Voorstellingen, het visueel en auditief gebodene aan een korte nabeschuiving te onderwerpen.

Het begon dan op 18 september met een film, *Een duivelse Uitvinding* [Aventures Fantastiques], van Karel Zeman, naar een minder bekend boek van de 19de-eeuwse science-fiction-schrijver Jules Verne. Wij hadden afgaande op de Nederlandse titel, een spannend verhaal verwacht, en daarom viel de film wat tegen. Niettemin moesten we erkennen dat filmtechnisch deze rolprent bijzonder knap was: onbegrijpelijk hoe trucagefotografie, teken- en poppenfilm en levend spel zó kunnen samengroeien tot een gave eenheid, die bovendien een waarheidsgetrouwe afspiegeling is van de gravures in Jules Verne's boeken. Voor wie van dit soort werk houdt, werd de fantastische wereld van Verne inderdaad werkelijkheid: een stad van staal in een uitgedoofde vulkaan ergens in de oceaan, met onderzeese toegang; duikboten die zich door middel van ijzeren zwemvliezen voortbewegen; duikers op fraai versierde onderwaterfietsen; bezadigde heren met bakkebaarden en hoge hoeden; piraten in gestreepte truien, met hartsvanger en houten been, die per onderzeeboot rooftochten ondernemen op de bodem van de oceaan en beleefd de hoed lichten, als zij weer een slachtoffer hebben gemaakt. Leuk amusement, al moesten we net even te lang wachten op de geweldige klap van het reusachtige kanon, dat een einde maakte aan alle boosaardigheid en ook aan de film.

De Culturele Kring begon dit jaar haar serie uitvoeringen voor de groteren met het moderne spel *Andorra*, van de Zwitserse auteur Max Frisch, dat gespeeld werd door het ons intussen zeer vertrouwde Zimmertheater uit Aken. De voorstelling vond plaats op 20 september in het Hollandia-theater. — Een merkwaardig boeiend stuk, enigszins in de trant van Brecht, dat op oorspronkelijke wijze de Jodenvervolging in de tijd van de Nazi's

behandelt. Maar tegelijk veel verder grijpt: de Jodenjongen Andri bestaat in elk politiek bestel met minderheden, die op grond van geloofsovertuiging, ras of wat dan ook aan misschien minder uitdrukkelijke, maar daarom des te geniepiger vervolging zijn blootgesteld. Dit driedimensionale karakter van het stuk [de eerste dimensie is die van het plot, het verhaal dat zich afspeelt in een denkbeeldig Andorra] liet de regie met eenvoudige middelen als schematisch decor en partiële belichting scherp tot uiting komen. Een gevaar van toneelspelen als dit is bloedarmoede: de reële figuren gaan te gemakkelijk op in de ideeën. Het ronduit aangrijpende spel van de onderwijzer en diens zoon Andri hield de voorstelling echter in een bewogen menselijk vlak.

Niet zo gelukkig waren de jongeren met hun *Engeltje van niets*. Dit blijspel van de Franse schrijver Claude-André Puget, op 12 oktober uitgevoerd, slaagde om twee redenen niet zo best. Het is voor het jeugdig publiek misschien wat al te fantasievol, te spits, te spiritueel, en biedt daarnaast te weinig concreets om er houvast aan te hebben. Maar vooral mist de Speelgroep Limburg de talenten om van zo iets lichtvoetigs een boeiende voorstelling te maken — de reacties van de toeschouwers, die zich niet zouden laten boeien, zonder meer verantwoordelijk stellen is goedkoop. Van beide zijden een vergissing dus, maar het moet ons nog wel van het hart dat het engeltje veel goed maakte: het was een zéér charmant en bijzonder aards engeltje...

Een film waar je even stil van werd: *Het Lot van een Mens*, van de Russische regisseur Sergej Bondartsoek, zagen we 21 oktober. Het is het relaas van de wederwaardigheden die een Rus tijdens de tweede wereldoorlog heeft beleefd in verschillende Duitse concentratiekampen. De man verschijnt in het begin van de film in gezelschap van een jongetje aan een rivier, waar hij een grijsaard aantreft wie hij zijn levensgeschiedenis vertelt. De held van de film, Sokolof, is getrouwd en heeft enkele kinderen. De oorlog

breekt uit, hij moet naar het front, na jaren gevangenis, marteling, slavernij keert hij terug, zijn vrouw is dood en zijn kinderen zijn, op één na, gevallen. De zoon is kapitein in het leger, ook zijn dood wordt gemeld. Zo heeft Sokolof niemand van zijn gezin meer levend aangetroffen. Een rondzwerfend jochie van een jaar of vijf maakt hij wijs dat hij zijn vader is en voortaan zullen zij samen door het leven gaan. De hoofdzaak van het verhaal is echter niet deze vernietiging van een gezinsgeluk, maar het walgelijke levende sterven van de concentratiekampen. Zelden werden de gruwelkampen zo treffend in een film verbeeld. Om nooit te vergeten is de intocht van de dwangarbeiders na een dag van helse marteling, terwijl een kleine fanfare een beheerste Duitse salontango speelt. Of ook, Sokolof, die verdwaalt in een tarweveld, waar hij de aren plukt om zijn honger te stillen. Uitgeput valt hij in slaap. Dan rukt de camera naar boven, laat de man verdwijnen in een zee van graan, en uit de verte wordt het vage geblaf van de bloedhonden hoorbaar.

Op 28 oktober draaide een film van geheel andere aard: de briljante documentaire van Herman van der Horst, *Faja Lobbi*. Van der Horst is een kunstenaar bij de gratie Gods, een van de weinige grote cineasten die wij hebben. In beeld zowel als geluid is zijn *Faja Lobbi* een meesterlijke evocatie van het Surinaamse land, dat ons Nederlanders zo na aan het hart ligt. Een adembemende impressie van de tropen, waarin de snelle vaart der watervallen, de schrille kreten van het oerwoud, tezamen met de stemmen van de mensen, ieder commentaar overbodig maken. Vitaal, uitgelaten feestelijk van kleur bovendien, van een barbaarse schoonheid zoals primitieve oerkrachten die weten op te roepen. Is van der Horst hier echter nog volslagen heerser over de materie? zo vragen wij ons af. Is hij niet eerder het slachtoffer van het exotische Suriname, dat hem zijn zelfbeheersing en daarmee zijn artistieke evenwicht doet verliezen? *Faja Lobbi* is ontegenzeggelijk een prachtige film, maar lijdt enigszins aan de fouten van zijn kwaliteiten: dit werk heeft niet die gaafheid, die strakheid die van der Horst in zijn vroegere werken wist te bereiken. De beeldende pracht is soms net iets overdreven, het geluid soms te overheersend. Maar misschien maakte het onderwerp deze overdaad juist noodzakelijk?

Geen onbekenden meer voor ons zijn de mensen

van de Nieuwe Komodie uit Den Haag. Hun ras veroverde faam getrouw, brachten zij op 12 november een zeer mooie uitvoering van het Middelnederlandse mysteriespel *Marieken van Nieuwmeegen*, in een regie van Johan de Meester. Ofschoon de Middelnederlandse tekst niet zonder moeilijkheden is, kwam hij zo geprononceerd over het voetlicht dat wij er weinig moeite mee hadden. Met name geldt dit voor de verteller, die ons met zijn warme, diepe stem al aanstonds in de sfeer binnenleidde. Kon de oom (loop van der Donk) ons niet helemaal overtuigen, de Moenen van Peter van der Linden was magnifiek. Geen wonder: in dit soort rollen heeft deze agiele kwikzilver-acteur reeds eerder zijn meesterschap bewezen. De andere figuren leverden, zonder bepaald uit te blinken, hun nuttige bijdrage tot het geheel, dat in sommige scènes, zoals bijvoorbeeld de Antwerpse kermis, tot toneel van de bovenste plank uitgroeide. De Meesters regie, over het algemeen sober, toonde zich hier bijzonder inventief. Volkomen eens konden wij het met die regie intussen toch niet zijn. Het wagenspel liet een Christus zien, die meer weg had van een zoet Saint-Sulpiceplaatje dan van de Verlosser zoals de ruige Middeleeuwer zich die moet hebben voorgesteld. En dan Mariekes dood. Waren die twee engelen werkelijk onontbeerlijk? Allons. Alles bij elkaar best werk, deze Culturele Kringuitvoering, waarvan wij allen rechthartelijk hebben genoten.

Op 4 december trad de *pantomime-kunstenaar* Rob van Reijn in het kader van de Culturele Kring voor de jongeren op. Hij gaf een voorstelling weg, in perfecte samenwerking met zijn muzikale assistenten, die menigeen van de ouderen enthousiast zou hebben gemaakt. Ieder nummer was tot in de details verzorgd, perfectionistisch bijna, en bewaarde toch de charme van het schijnbaar geïmproviseerde. De verschillende avonturen van het door hem gecreëerde Mannetje, met geluidsimitaties inclusief, deden het uitstekend, maar ook de niet in het geheel passende nummers, zoals de roofoverval in het park — waarbij hij op verbluffende wijze tegelijk de rol van beroofde vrouw, rover en politiemannet waarnam — waren van hoog artistiek gehalte. Wij vonden het allemaal jammer dat het zo gauw voorbij was, en nog nagenietend van de zwiigende grapjes van deze zeer begaafde kunstenaar, die ons wel even had laten wachten voordat de voorstelling begon, maar dat waren we alweer vergeten, verlieten

wij de zaal. Niemand die het betreurde dat van Reijn zich tot het komische genre had beperkt.

Het thrillergenie van het witte doek, Alfred Hitchcock, heeft reeds miljoenen bioscoopbezoekers van zijn geraffineerde griezelbedenksels doen smullen. Wij zagen op 8 december een van zijn meesterwerken: *De Man die verdwijnen moest*. Of het plot bepaald logisch is, interesseert deze unieke schepper van situaties minder: waar het bij hem op aan komt, is de spannende situatie zelf, liefst met meesterhand gefilmd. Het is ons dan ook, na zoveel maanden, volkomen ontgaan waarom de Man precies moest verdwijnen. Maar wat hij, eenmaal moedende verdwijnen, al niet had te doorstaan, och arme — die James Stewart kan toch zo het medelijden van de toeschouwer opwekken — herinneren wij ons nog bijzonder goed. Zo het adembenemende moment op die onafzienbare vlakte, de verdachte oogstbestuiver, de vrachtwagen, de botsing, de laaiende brand, en de Man maar net aan de dood ontkomen. Of die achtervolging over de in de rotsen uitgekapt koppen van de Amerikaanse presidenten. Een film van Hitchcock stelt zelden teleur, wij ondervonden het vanavond weer eens.

Aanvankelijk was Robert Dhéry in de wereld van de musical werkzaam. Hij liet die wel niet helemaal in de steek, maar ging tevens aan film doen en werd op slag een beroemdheid. Het succes van zijn filmdebuut, *La belle Américaine*, dat wij 20 januari mochten zien, is te vergelijken met het eerste werk van een René Clair of een Jacques Tati. Heerlijk verademend, deze familiekomedie met in de hoofdrol een slee van een Amerikaanse wagen, op volslagen absurde en toch aannemelijke wijze eigendom geworden van een eenvoudig arbeidersgezin. De avonturen die gezin en aanhang in deze wonderslee beleven, zijn hartverkwikkend in een tijd, dat iedere nieuwe filmmaker meent een nóg-zwarter-kijker of een nóg-meer-probleem-zoeker te moeten wezen. En dat Dhéry niet zomaar een verhaal weet te vertellen, maar ook de camera weet te hanteren, bewees de film menige keer, ofschoon, het moet erkend, hij het filmmedium traditioneel gebruikte.

Een kapotgeregiseerde voorstelling was *Kabale und Liebe*, treurspel van Schiller, dat op 29 januari door het Westduitse Tourneetheater 'Das Schauspiel Remscheid' onder auspiciën van de Culturele Kring voor de groep der groteren in de aula van Rolduc voor het voetlicht werd ge-

bracht. Onverantwoorde beweeglijkheid — overslaan naar het andere uiterste van het graag declamatorische Duitse toneel —, paradevas van majoor Ferdinand, vals sentiment van vader Miller maakten het geheel weinig genietbaar. Goed toneel gaven de zwerige hofmaarschalk von Kalb en de intrigerende secretaris Wurm, en ook bracht Lady Milford geen onverdienstelijk spel. Jammer dat juist in de scènes met haar de paraderende majoor zijn marionettechtig optreden zover dreef, dat hij uit een doos met tinnen soldaatjes gestapt kon zijn. En wat mompelde President von Walter eigenlijk allemaal binnensmonds?

Diezelfde dag, 29 januari, werd voor de jongeren wederom een vermaarde film van Hitchcock vertoond: *De Man die te veel wist*. Weer een op de keper beschouwd vrij onwaarschijnlijk verhaal, maar met de camera zo overtuigend gebracht dat je wel mee moest. Mee naar Noord-Afrika, waar de held, wie anders dan dezelfde James Stewart, toevallig getuige is van een duistere moord en zo terecht komt in hoe langer hoe benauwender avonturen. Wie zal ooit de scène in de concertzaal vergeten, met de dansende noten van de partituur en het loerende pistool achter het gordijn, vlak voordat het schot afgaat, en je wéét dat het af moet gaan en precies wanneer. Wie vergeet ooit het lievé lied van *Que sera sera*, gezongen door de lieve Doris Day, en naarmate zij de trappen bestijgt, dringt de stem duidelijker door tot de boven door lugubere boeven gevangen gehouden jongen. Er moesten meer cineasten van dit formaat zijn...

J. Lee Thompson is het beslist niet. Wel is hij een vakman, die zijn ambacht verstaat: *De Kanonnen van Navarone*, voor de regie waarvan hij signeerde, is een boeiend stuk werk. Dat ligt dan voornamelijk aan het verhaal, maar vergeten wij niet dat het de regisseur is die het verhaal vertelt. — In een fabriekachtige spelonk van een torenhoog uit de zee oprijzende rots, ergens in Griekenland, staan twee vervaarlijke Duitse kanonnen, die de zeeëngte volkomen beheersen. Deze kanonnen moeten verdwijnen. De sabotageploeg, bestaande onder anderen uit geconsacreeerde filmhelden als Gregory Peck, Antony Quinn, David Niven, staat voor een schier onuitvoerbaar taak. Met het vorderen van de film wordt hun opgave hopelozener — verraad, gevangenneming, manoeuvres, lucht-aanvallen — maar de argeloze toeschouwer heeft

er een sterk vermoeden van dat zij aan het slot toch zullen slagen. Zij slagen, maar niet dan na het doorstaan van barre avonturen, die ons twee en een half uur lang ademloos geboeid houden. Heerlijk lang duurt de spanning, want telkens wordt op het beslissende moment de climax uitgesteld. Totdat dan de Dikke Bertha's met oorverdovend geweld uit de reusachtige rotsbunker in de Griekse Zee tuimelen, terwijl tweeduizend Britse soldaten ongehinderd kunnen evacueren, torpedootjagers van de Royal Navy onder bevrijdend geloei van de sloopssirenes door de niet langer door de Duitsers beheerste zeeënge varen, en de helden in een gestolen motorbootje van de aanblik der Duitse vernieling genieten: enkele maten van het Rule Britannia klinken daarbij over het water. Een aantal gesneuvelden haalde het niet meer. Dat is de prijs voor de spanning, die Lee Thompson, in navolging van Alistair MacLean's verzonnen oorlogsavontuur 'The guns of Navarone', betalen liet.

De Kanonnen van Navarone is een cinemascope-film, de eerste op Rolduc, en werd vertoond bij gelegenheid van het 40-jarig priesterjubileum van Mhr. Stroux, op 17 maart. Griekenland en kanonnen. Het was een goede greep.

Van de Rolducse toeschouwersschaar in Aken zal wel niemand op 27 maart de ruil betreurd hebben, die de directeur van het Stattheater vlak voor de voorstelling in voorzichtig gekozen bewoordingen aankondigde: Tannhäuser kon wegens ziekte van een der actrices niet doorgaan, in plaats daarvan zou, Entschuldigung bitte, Mozart's *Zauberflöte* worden uitgevoerd. Alsof het daverend applaus, dat deze programmawijziging begroette en dat door Rolduc werd ingezet, de betrokkenen achter het doek moed en inspiratie gaf: zij speelden deze allermuzikaalste der opera's zo meeslepend als wij van Aken nog nimmer hadden beleefd. Het orkest begon aarzelend en had de hele ouverture nodig om over zijn aarzeling heen te komen. Maar daarna trok het zich kennelijk op aan het spel en de zang der acteurs, naargelang de voorstelling vorderde musicceerde het steeds zelfverzekerder, gloedvoller, zelf opgenomen in de wondere sproke. En wat te zeggen van wat er op de planken geboden werd? Een Tamino die meer deed dan hij kon, en een Papageno die zang en vooral spel liet horen en zien waar de vonken van af spatten, een Sarastro die van het 'In diesen heiligen Hallen' een gebeurtenis maakte, een Königin der Nacht die de hels-

moeilijke aria's zong als waren zij voor haar stem geschreven, een... Enfin, de rollen waren over het algemeen zo bezet, dat Mozart's goddelijke muziek volop tot klinken kwam. In een costumering, een decor — o, dat decor! — die de droom een betoverend sprookje deden zijn, een droom van een sprookje. Dat de drie Dames wat zwakjes waren, deed enigszins afbreuk aan het geheel, maar namen wij zonder moeite, mild en toegeeflijk als Mozart én Stattheater ons toen al gemaakt hadden.

Het knappe filmdebuut van de Engelse acteur en schrijver Bryan Forbes, *Whistle down the Wind* — de film werd in Nederland onder de titel van *De Vreemdeling* in omloop gebracht — zagen wij 30 maart, priesterwijdingsdag. De pers had van niet minder dan een klein meesterwerk gesproken, en enkele scènes daargelaten ondergingen wij de film ook zo. Het onderwerp is bijzonder teer: kinderen ontmoeten in een schuur een misdadiger en houden hem spontaan voor de teruggekeerde Christus. Wanneer hij naderhand gearresteerd wordt, geeft hij zich met uitgestrekte armen aan de politie over, omdat hij het onwankelbare vertrouwen van de kinderen niet wil beschamen, en denken de kinderen dat Christus opnieuw door de grote mensen wordt weggeleid om gekruisigd te worden. De wereld van geloof en liefde van het kind tegenover de wereld van scepticisme en haat van de volwassene, zeldzaam juist getroffen. Het gegeven wordt behandeld met goede smaak, met veel humor en met feilloze intuïtie voor het filmmedium, waardoor alle sentimentaliteit, de gevaarlijke klip waarop dit soort films graag stranden, vermeden wordt. Een bewolkte hemel, bladerloze bomen, die de onafzienbare heidevlakten markeren, heggen, sloten en vijvers bepalen vanaf het begin de sfeer, die voortdurend in de natgeregende velden van Noord-Lancashire aanwezig is. Het leven is hier onvervalst gewoon en nuchter, alleen een filmgevoelig kunstenaar, filmmaker en poëet, kon er een wonder zien gebeuren.

Op 2 mei had het traditionele concert van het L S O plaats. De programmakeuze kon, voor zover het de lengte van de uitgevoerde stukken betrof, onze goedkeuring wel wegdragen. Van lange muziekstukken houden wij niet bepaald: wij vinden ze al gauw langdradig. Kennelijk moest het L S O eerst wat warm lopen, want de suite *Les Indes Galantes* van de 18de-eeuwse componist Jean-Philippe Rameau, wel een charmant stukje

muziek misschien, maar echt wat saai, klonk niet overtuigend. Beter was de uitvoering van Mozart's melodieus klarinetconcert in A, waarin de solist Jacques Ubaghs, getuige het aanhoudende en felle applaus, de juiste toon wist te vinden. De Sinfonie in Es van Johan Christian Bach deed ons niet veel. Des te meer het slotnummer van de avond, Strawinsky's bruisende *Oiseau de feu*. Een moeilijk stuk expressieve muziek, dat goed werd gespeeld. De ovatie na afloop diende stellig om te bewijzen, dat wij aan dit soort werk van harte de voorkeur geven boven de oudere meesters.

Tenslotte een vraag: waarom moet zo'n concert-avond gehaast verlopen? Hebben wij er geen recht op, in avondkleding als de meesten van ons zich steken, een in alle opzichten welverzorgde, gedistingeerde uitvoering te mogen bijwonen? De dirigent, André Rieu, wie wij graag alle lof toekennen die hij verdient, mag zich wat ons betreft ook uiterlijk van zijn beste kant laten zien en zich met name in gala kleden...

Het dubbele zilveren feest, van Mhr. Heynen en Mhr. Schryen, op 12 mei, vond des avonds een dubbel geestelijk besluit met het *Spel van Liefde en Toeval* van de Franse blijspeldichter Marivaux. Wie te zwaartillend zou wezen om door het verrukkelijke verschijnsel van de 'marivaudage' geboeid te worden, moest zich toch al gauw overgeven aan de door Peter Oosthoek fijnzinnig geregisseerde en door Studio uit Amsterdam overrompelend gespeelde dwaasheden op het toneel. Pas na afloop realiseerde men zich, dat men drie bedrijven lang had zitten genieten van iets, zo doorzichtig dat men na vijf minuten al kon voorspellen hoe het zich, alle verwisselingen ten spijt, zou ontwikkelen. Dank zij Marivaux en dank zij Studio. Een voorstelling op hoog peil van een meesterwerkje in dit genre, met weinig inzinkingen, waarin Ad van Gessel als Pasquin en Ad Noyons als Orgon wel bijzonder uitblonken. De moeilijke rol van Dorante kreeg van Erik Plooyer niet voldoende mee om helemaal te overtuigen. Daartegenover maakte echter het heerlijk frisse, nu eens vrouwelijk-naieve, dan weer vrouwelijk-listige spel van Ingeborg Uijt den Bogaard, Silvia tot een dochter die alleszins te veroveren waard was. Van het uiterst eenvoudige maar geraffineerde decor en de zwierige costuums moet gezegd worden dat zij tot het feestelijk karakter van de voorstelling het hunne bijdroegen. Was het in dit spel van liefde en toeval beslist geen

toeval dat de liefde de hoofdrol speelde, evenmin was het toeval dat Studio voor dit spel liefde scheen opgevat te hebben. Wij zouden waarem-pel, en dat is weer geen toeval, liefde voor het spel van Studio opvatten, als wij nog niet helemaal vergeten waren hoe... Maar die oude koeien zijn dood en begraven!

Een aantal documentaires werd door Lumière ver-toond op 25 mei. Allereerst *De Sleutel*, een kleu-renfilm van Rob Houwer, het verhaal van een jongetje dat de huissleutel vergeten is en terug-gaat naar school. Via de wenteltrap in het ge-bouw binnengedrongen, ontdekt de knaap opeens de schoolwereld: de kamer van de directeur, de seininstallatie, de natuur- en scheikundeklas. Goed gebruik is er van het geluid gemaakt: zo geven de seinen en de stem van de jongen echoënd door de holle ruimten van de lege school uitstekende effecten.

Met *Doe het zelf* leverde Kees Stip een puntige satire op de tijdsbesteding van de vrije zaterdag. Een commissie en een subcommissie (deze laat-ste zetelend onder de tafel van de eerste) moeten een zwaar probleem oplossen, want er zijn on-danks alles nog mensen die zich vervelen. Het streven gaat uit naar de eendaagse werkweek. Als dit ideaal werkelijkheid is, wordt het gezin praktisch zelfverzorgend. De nuldaagse werk-week, afgekondigd door de bouwvakarbeiders, noodzaakt een jong paartje om zelf hun huisje te bouwen. Dat gaat natuurlijk falikant mis, de toeschouwer kon het voorzien, maar volgt geamu-seerd de mislukking, zoals heel deze satire.

Een hardere en meer technische film dan men tot nu toe van Haanstra gewend was, is zijn kleu-renproductie *Delta Phase I*, die de sluiting van het Veerser Gat op bijzonder instructieve wijze ver-telt. Zeer goed doet het de parallel tussen mo-dellen van het Waterbouwkundig Laboratorium, waarmee proeven genomen worden, en de daar-aan corresponderende uitvoering ter plaatse. De historische sluiting zelf is een boeiende climax.

De laatste documentaire van deze reeks was *The Travelling Tune*, een door Joop Geesink voor Phi-lips gemaakte reclamefilm met hoge filmische kwaliteiten. Het geheel is een merkwaardige mu-sical in kleuren, waarin poppen van plakpapier als musici optreden. Het muzikale thema past zich aan de verschillende landen aan en wordt in al-lerlei variaties uitgevoerd.

Deze toneel-, film- en muziekavonden vormen een respectabel aantal, vooral wanneer men bedenkt dat in het begin van dit schooljaar door de plaatsing van een televisieprojector in de aula de mogelijkheid geschapen werd voor de leerlingen om belangrijke televisieprogramma's bij te wonen, waarvan een redelijk druk gebruik is gemaakt: een uitgebalanceerd televisiebeleid zou overigens volgend jaar de moeite van het overwegen ten zeerste waard zijn.

Na deze avonden een enkel woord over wat de RTV ons geboden heeft. Haar toneelvoorstellingen zijn als aanhangsel in deze rubriek wel op haar plaats, want het horen en zien verging er soms van! Zoals sinds enkele jaren gebruikelijk, nam zij vier stukken in studie, die in tegenstelling tot andere jaren ook alle vier gespeeld zijn.

Het répertoire werd op 1 december geopend met *De Wondersteen*, een weliswaar praatgraag maar toch in zijn geheel genomen goed sprookje. (Dat de RTV sprookjes voor ons opvoert, betekent geen onderschatting van onze toeschouwerskwaliteiten, het zij nog eens ten overvloede vermeld, maar is bittere noodzaak in verband met de te geven uitvoeringen buiten). De wondersteen is maar een ordinair stukje glas, dat echter, op de markt voor een prik verkocht aan Simon de Marktkoopman, plotseling begint te stralen. De steen maakt enkele omzwervingen en komt uiteindelijk, mét Simon, aan het hof terecht. waar de een hem een prul vindt, de ander een juweel, en de koning aarzelend toe moet geven dat hij er wel een ietsepietsie licht in ziet. De wijze Antonius lost tenslotte het raadsel op: niet de steen glanst of glanst niet, maar het innerlijk van wie er naar kijkt. Aan het eind bewijst de wonder toversteen nog uitstekende diensten door de prins, over wiens huwelijk de koning zich het hoofd brak, zijn leven lang gelukkig te maken met een even beeldschone als deugdzame prinses. — Sjef Mols maakte van Simon een kostelijke rol, vooral zijn net niet overdreven ongeciviliseerd gedrag aan het hof bracht de lachers op zijn hand. De koning werd door Theo Reul raak gespeeld: een onconventionele vorst die niet graag in de plooi zit, een menselijk wezen, zich zijn beperktheden wél bewust. Ook de secretaris, Jean Rouwette, en de ministerpresident, Jo Dautzenberg, gaven aan hun figuren overtuigend gestalte. Blonken de overige rollen, met uitzondering dan van Hub Rutten als het kamermeisje Liesje, niet bepaald uit, het was alles tezamen

een voorstelling die de RTV eer aandeed. — Jammer dat de *Wondersteen* slechts één keer buiten gespeeld is: in Maastricht, op 9 december.

Een tweede RTV-groep had zich toegelegd op het enigszins experimentele spelletje van Aad Greidanus, *De Schaduw van de Koning*. Een curieus stuk, dat met het traditionele sprookjesklimaat wil breken, maar daar toch niet geheel in slaagt. Koning Hieronymus heeft twee liefdes: zijn kanarie en zijn schaduw. Minister Infidel laat, wanneer de koning vertoerd op zijn schaduw is omdat die niet haasje-over met hem wil springen, de trouwe makker tot onherstelbaar verdriet van Hieronymus verdwijnen, in afwachting overigens van het verdwijnen van de koning zelf. Generaal Ballon, een onbenul, helpt hem daarbij een [onhandig] handje. Het loopt echter goed af, want dokter Tirantello en vooral de door en door goede Marius Muisgrijs dwarsbomen de plannen van de trouweloze dienaars: na drie bedrijven spanning en vermaak is de *Schaduw* terug, worden de booswichten gestraft, krijgt de verwaande Tirantello, die maar een kwakzalver is, een lesje en heeft de scheerkwastenkoopman Marius, vriend van de vogels en vriend van de schaduw, voor het eerst in zijn leven geluk. — Ton Kock speelde de rol van Marius Muisgrijs bijzonder knap: de sullige oude man, maar met gevoel voor het schone en net genoeg geest, en Laurens Crouzen, ofschoon wat klein van postuur, zette een intrigant van een Infidel op het toneel om bang van te worden. Raymond Smets was een zeer aanvaardbare Ballon, en ook Wim Dijkstra als koning overtrof veler verwachtingen. De Tirantello van Jan-Pieter Derksen had voortreffelijke momenten, maar miste ook vaak de juiste toon. De rol was kennelijk niet ingespeeld. Hulde aan de RTV, tenslotte, voor het decor-op-wieletjes. — *De Schaduw van de Koning* werd drie maal buiten gespeeld: in Heerlen op 3 februari, in Heel op 10 februari en in Susteren op 26 mei.

Er loopt door het gehucht is het schone verhaal van twee prinsessen, Astra, het sterrenkind, en Atra, de donkere. Atra haat haar zusje Astra, wil zich van haar ontdoen, lokt haar mee in het duistere bos naar de boze tovenaer, die haar voor een zak goud in een nachtegaal verandert en, voor een tweede zak, in een boerenmeisje. De betovering valt van haar af op een stralende zomermiddag, op slag van twaalf, als Prins Sole van Lichtenstein een bezoek brengt aan het dorpje waar Astra haar armoedige leven slijt.

Omdat de tweede zak geen goud bevatte, maar stenen, had de tovenaar Atra zwaar gestraft door haar krom te laten groeien en haar achtervolgd te laten worden door de immer verwijtende stem van haar geweten. De liefde van de herboren Astra voor haar zusje geneest Atra lichamelijk en doet haar ook geestelijk inkeren. — Onder de titel *Een betoverde Prinses* bracht de RTV dit enigszins tere spel met groot succes voor het voetlicht. De gevoelige sfeer, die vooral naar het einde het sentimentele benadert, werd zeer beheerst gespeeld in een mooi verzorgd decor. Het is moeilijk in een stuk als dit, waarin eigenlijk meer dan twintig rollen te bezetten zijn, de schijnwerper te richten op individuele prestaties. Grote lof in elk geval voor hen die, in een drie- of soms vierdubbele-rol, het ondankbare karwei van de kleine rolletjes opknaptten! Moeten er toch namen genoemd worden, dan dienen we te beginnen met Jos Gielen als verteller, die de verbindende tekst tussen de taferelen op uitmuntende wijze uitsprak. Ook wekten de tovenaar van Jo Dautzenberg, de burgemeester van Jan-Pieter Derksen en de onnozelaar Bart van Frans Gielkens terecht bewondering. Wim Sijben, die in travestie prinses Astra speelde, wist zich aardig uit de voor hem toch niet gewone situaties te redden, en Cor v. d. Schaft was een charmante prins. Wij laten het hierbij wat de namen betreft. Allen mogen er echter van overtuigd zijn dat wij veel waardering koesterden voor wat zij ervan hebben weten te maken. Eigenlijk was dit stuk het mooiste van de drie. Doodjammer daarom dat men er om allerlei redenen niet toe is kunnen komen, het buiten op te voeren.

Drie jaar geleden werd een traditie gevestigd: in het eerste trimester valt (viel?) Sint Kathrien, in het tweede Halfvasten, het derde neemt de RTV voortaan voor haar rekening, en wel met een griezelstuk, een thriller. Dat was toen het Monster van High Castle. Dit jaar had men zijn keuze laten vallen op *Pagham Moor 11.55*, dat gespeeld werd onder de meer rechtstreeks aansprekende titel van *De Treinduivel*. — In Engeland verongelukken treinen met angstwekkende regelmaat. Zijn het inderdaad wel ongelukken? Is het sabotage? Werk van een gek? De Great Trunk Company is tot nu toe van aanslagen vrij gebleven. Totdat de South Express, de trots van deze maatschappij, aan het eind van het eerste bedrijf rampzalig ten onder gaat en de directeur, Sir William, door een schot recht in het hart wordt

gedood. De treinduivel schijnt door dit succes overmoedig geworden: in het huis van de nieuwe directeur, Roger Doyle, een vroegere sportheld en neef van Sir William, kondigt hij aan dat de Rainbow Express zijn volgende prooi zal zijn. Tijd en plaats worden genoemd: Pagham Moor 11.55. De energieke Roger weet, met behulp van de inspecteur van de spoorwegpolitie Ratchett en een mannetje van Scotland Yard, én met veel geluk, de ramp te voorkomen. In het laatste bedrijf wordt tijdens een Nieuwjaarsfuif de schuldige ontmaskerd. Natuurlijk had iedereen de oude Noah, een gewezen machinist en een type van een kerel, verdacht, of de beursspeculant Chester Kyle, of Roger zelf. Dat de plichtsgetrouwe, punctuele Barney de dader bleek, was voor velen een verrassing. Het stuk is niet in alle opzichten aannemelijk, maar weet knap de spanning op te voeren en kent goed geschreven dialogen. De RTV-spelers hadden zich, in zeer korte tijd maar, viereenhalf week, met overgave in hun rollen ingewerkt. Het succes bleef dan ook niet uit. Ton Kock als Chester, Sjef Mols als Noah, Theo Reul als Roger, Jo Dautzenberg als Barney — het was een uitstekende bezetting. Trouwens, alle dertien bij deze uitvoering betrokken spelers stonden hun mannetje, de een beter dan de ander, naargelang capaciteiten en ervaring. De techniek deed het niet altijd feilloos, en ook haperde de tekst wel eens. Nou ja, dat drukte de spanning toch geenszins en kon niet verhinderen dat bepaalde momenten, zoals het veilig door de wissels rijden van de Rainbow Express en de verplettering van de vluchtende Barney, op het einde, aangrijpend waren.

Wat wij verder nog hoorden en zagen, de toneeluitvoeringen van Sint Kathrien en Halfvasten namelijk, wordt elders in dit Jaarboek besproken.

J. L.

eiland

ik verlang niet meer
dan een dromerig eiland
onder een eindeloze hemel van tijd
om te leven met de kleine dingen
die gaan komen
of gekomen zijn
en die op aarde vallen
als de witte sneeuw
die langzaam wegsmelt
onder de tere vingers
van de voorbijtikkende seconden
enkel een klein eiland
om de dorst van mijn hoop te lessen

iwosyg

De lezer zal het me naar ik hoop niet euvel duiden, als ik er niet in zal slagen, hem voldoende de zuivere sfeer te laten proeven waarin wij, zesdegymmers, op zondag 27 januari op St-Benedictusberg hebben geleefd. De enige manier om hem hiervan te laten genieten, zou zijn, hem een re-tour Mamelis te schenken. In feite zal dus dit artikel zich grotendeels beperken tot de gebeurtenissen, die echter voor ieder die erbij was een warme, weldadige kleur krijgen en een sprookje worden waar zij weer met verlangen naar zullen luisteren. Misschien dat het me lukt, ook op buitenstaanders iets over te dragen van wat wij hebben ervaren.

Om half negen, na een musical-rit met de lijndienst Kerkrade-Vaals, betreden wij het pad dat ons voert naar het klooster van de Benedictijnen. Boven op de berg wachten twee klasgenoten, die de tocht per fiets hebben gemaakt, en gezamenlijk bestijgen wij de trappen naar de voordeur. De broeder, die ons vriendelijk welkom heet en binnenlaat, wijst ons het vertrek aan dat die dag het onze zal zijn. Omdat de hoogmis eerst om half tien begint, keuvelen we wat onder elkaar over de abdij en bekijken de ikonen die op een kastje staan uitgesteld. Dan gaan wij naar de krypte [geld voor de eigenlijke kerk ontbreekt nog] om deze nog voor de hoogmis te bezichtigen. Het is een rechthoekig, sober, ietwat kaal gebouw, zoals men van een keldergewelf kan verwachten, maar juist door zijn eenvoud zo sfeer-vol. Die sfeer zal nog intenser op ons inwerken, wanneer straks tijdens de hoogmis het geheel — granietblauw en grijs van kleur — in overvloedig licht baadt. De resterende tijd brengen wij er bid-dend door.

Om precies half tien treden de monniken twee aan twee in hun wijde koormantels de kerk binnen, schuiven met een gracieus gebaar de kap-pen van het hoofd, buigen naar het kruis dat boven het altaar hangt, vervolgens naar elkaar en zwenken af naar hun plaats in de koorstoelen. Men knielt eerbiedig neer en na een teken van de prior begint de terts. In mannelijk ritme van ruige

stemmen gaat het psalmodiëren. Het Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto wordt majestueus ge-rekt op langzame toon. Zij zingen zacht en rustig, maar toch krachtig en geladen, en altijd zonder orgel.

Na de terts trekken de monniken en alle aan-wezigen in processie het levend hart der abdij, het slot, in. Voorop gaat een acoliet met wie-rookvat, gevolgd door een novice met kruis, het teken waaronder deze gemeenschap leeft. In een kruisgang wordt hulde gebracht aan de be-schermvrouwe, de H. Maagd. Weer in de krypte gekomen, zetten de monniken de introïtus in en treden de celebrant en zijn assistenten rustig en waardig binnen. Ik zit diep-verloren en scherp-bewust — of ik nu eerst weet wie ik ben — te luisteren en mijn luisteren is woordeloos bidden geworden. Hier is het geloof niet veraf en onwe-zenlijk, maar naaste werkelijkheid.

Na de hoogmis gaan wij in stilte naar onze kamer terug. Slechts een enkeling geeft uiting aan zijn gevoelens. Pas als de broeder met warme koffie en peperkoek binnentreedt, komen de tongen los. De gastenpater komt ons even begroeten en be-looft ons over een kwartier — op ons verzoek — iets te komen vertellen over roeping en roeping tot het kloosterleven in het bijzonder. Inderdaad, nadat we allen van binnen wat verwarmd zijn door de voortreffelijke koffie, verschijnt hij weer. Blijheid is er, geweldige blijheid, in deze ziel. En eenvoud, de simpelste eenvoud. Zijn ogen zijn, als die van de andere monniken, als water zo zuiver en er straalt een diepe rust en warme lief-de uit. Nauwelijks een half uur later moet hij helaas weer gaan, omdat een andere gast op hem wacht. Hij belooft ons in de tijd na het diner en voor de noon de gebouwen te laten zien en ons daarna de gelegenheid te geven, om ongedwon-gen wat te praten en vragen te stellen. Ik zal hierop nader terugkomen.

Wij hebben de rest van de tijd tot aan de sext doorgebracht met een open en eerlijk gesprek onder elkaar over onze Rolducse problemen, de sfeer en de stemming die er op ons seminarie

heerst. Iedereen neemt eraan deel en durft zijn mening naar voren te brengen, hetgeen de onderlinge band niet weinig verstevigt. Wij komen overeen dat wij bij ons zelf zullen beginnen, om er verbetering in te brengen en vinden als motto: kankerbestrijding.

Na de sext eten wij onze broodjes op in een heerlijke stemming en omstreeks half een komt de gastenpater om ons rond te leiden. Eerst brengt hij ons naar de sacristie, die sober en strak is, maar zeer stijlvol. Hij laat ons kelken en kazuifels zien; zij zijn allemaal heel eenvoudig, en bezitten de strakke, maar toch elegante Griekse vormen. Het hele leven, alles is in deze abdij teruggebracht tot een ongestoorde eenheid; wat moet dat een strijd gekost hebben en pijn hebben gedaan! De menselijke natuur verzet zich tegen eenheid; zoveel middelpuntvliedende krachten werken in ons. Alleen de liefde dwingt tot eenheid.

Daarna gaan we door de laaggewelfde gangen waar het licht van een heerlijk winterzonnetje weerkaatst door het smetteloze sneeuwdek in de binnenplaats, verbrokkelt door glas-in-lood-ramen en vrolijk speelt op de grijze muren. Via een wenteltrap komen we in de gang waarop de deuren van de cellen der monniken uitkomen. De afgrondelijke stilte die, wanneer ik even achterblijf, ik om mij voel leven, die in mij ademt, tot in het diepst van mijn wezen doordringt, als een onzegbare tegenwoordigheid, wordt nu ruw verscheurd. Maar een enkeling laat zich toch nog ontschieten: 'Wat is het hier rustig; ik geloof dat ik dat niet zou kunnen verdragen. Het moet wel een roeping zijn, dit te harden; het is heerlijk, maar van de andere kant ook weer onverdraaglijk'. Gelukkig hebben de paters nu recreatie, zodat we hen niet storen.

Onze leider brengt ons nu naar de oer-degelijke, uit ruw hout gebouwde bibliotheek en laat ons daarna nog een kijkje nemen in de abtenkapel en de refter. Op de terugweg ontmoeten we de prior, maken een kort babbeltje en trekken met hem naar de kerk, want het is tijd voor de noon.

Wanneer we in ons lokaal zijn teruggekeerd, begint het eigenlijke hoogtepunt van de dag. Aanvankelijk worden slechts schuchter enkele losse vragen gesteld over de dagorde en zo. Maar dan komt men los; jammer dat op dit moment de heren Brunenberg en Gielis binnenkomen, want nu is de gastenpater verplicht, ook hun enkele plaatsen van het huis te laten zien. Maar inmiddels hebben wij onze schroom overwonnen en

als hij terugkeert, wordt hij onder schot genomen. Via allerlei slinkse wegen wensen wij een antwoord in onze onzekerheid ten aanzien van De Monnik. Wij zouden zo graag willen weten: 'Leven deze mensen wel reëel in deze wereld?' Monniken zijn voor ons poëtische legende-figuren, waaraan wij, mensen van de twintigste eeuw, nauwelijks aandacht kunnen schenken. Mensen die de hele dag met God bezig zijn, in gebed, meditatie en handenarbeid? Sublieme legende! Wij hebben wel wat anders te doen, dan onze dure tijd te verknoeien met zulke geëxalteerde buitenissigheden. Zij zijn uit de tijd. Het zijn lieden die in het actieve leven toch niets betekend zouden hebben, een soort zwakkelingen, wat zoetelijk van aard en met een sombere vroomheid.

Misschien zal iemand opmerken: 'Dat is toch te kras gezegd'. Maar was het niet deze mentaliteit die achter vragen school als: 'Waarom heeft men hier geen televisie, radio, discotheek? Waarom gaat u nooit naar een schouwburg of film? Waarom reist u nooit? Waarom mogen er geen vrouwen in het slot komen? Waarom dat studeren de hele dag, terwijl de verworven kennis niet wordt uitgedragen? Heeft u geen taak in de wereld?' Dank zij de antwoorden van Dom Eggen weten wij nu beter; daaruit bleek steeds weer hetzelfde: dit zijn al dingen die de ziel niet raken. Een ziel die God kent, wordt er bijna door gremd. God roept en de ziel rent hem tegemoet; ze begraaft zich niet, ze wordt levend. De waachtige monniken zijn geen slappe dutsen, die uit angst voor het leven, uit misantropie, uit moeheid of zucht naar een rustig bestaan zonder al de beslommingen en nijpende dagelijkse zorgen, de eenzaamheid en de stilte van een klooster invluchten. De drift die hen joeg vindt haar oorsprong in heel iets anders: ze zoekt de rechte, steile weg naar God, niet anders dan uit liefde tot God en tot de mensen. Die liefde is een realiteit in hen, geen zinledige klank. Zij leeft, ademt, gebaart, denkt en spreekt in hen; het is de blik van hun ogen geworden, de slag van hun hart. Zij verlaten de tot enkele zichtbare plaatsen beperkte apostolische arbeid, voor de missiearbeid over heel de wereld. Want de aarde, heel het mensdom is het missiegebied van de contemplatieve monnik, die vanuit zijn cel de onzichtbare kerk hoedt en naar God drijft. Want dit is de grote waarde van het gebed dezer mannen, die enkel en alleen voor God leven, aldus het doel van schepping en verlossing vervullend, en door God leven voor de mensen.

Dit alles heb ik beluisterd uit de antwoorden van de gastenpater. Gij, zesde-gymmers, hebt gelijk, wanneer gij opmerkt dat Dom Eggen dit zo niet heeft gezegd, het was veel concreter, inderdaad. Gij zoudt voldoende hebben aan de weergave van het gesprek dat in feite is gevoerd, om u weer in de sfeer van die heerlijke dag te kunnen verplaatsen. Maar als ik dit gesprek hier letterlijk had neergeschreven, zouden de andere lezers niet begrepen hebben waar het schone van die dag in heeft geschuld. Deze persoonlijke weergave is naar mijn mening de enige manier om buitenstaanders iets van de sfeer van die middag te doen proeven.

Hij vloog om. Als de broeder om vier uur binnenkomt met heerlijk-vers 'benedictijns' brood en koffie, moeten wij tot onze spijt het debat sluiten.

Wij keuvelen onder elkaar nog wat door tijdens dit goûter en sluiten vervolgens dit indruk-wekkend bezoek af met de zondagsvespers. We hebben een beetje begrepen hoe dit leven in een ander licht staat dan het onze en weten voor altijd dat dit leven in zijn smalle gang naar het doel zich beweegt op een hoog plan.

Stil en vol vreugde dalen wij de berg weer af, de ikonen bestuderend die wij in een kleine pauze hebben gekocht. In de bus eerst komen de stemmen voor goed los, maar — of erbaar ik dit alleen? — veel warmer en enthousiaster dan vanmorgen. En bij menigeen staat het besluit vast dat hij nog eens zal terugkeren. Dank, veel dank aan de prior, de monniken en last but not least aan Dom Eggen, die ons deze mooie dag hebben verschaft.

Pierre Seeverens

vijf gymnasium

Alvorens een begin te maken met het schrijven van dit jaarverslag, doorploegde ik verschillende verslagen van vorige jaren. Het viel mij daarin op, dat de academie-secretaris telkens weer zijn volle tevredenheid uitsprak over de prestaties van het afgelopen jaar. Het is met spijt dat ik deze traditie doorbreek. Ik ben namelijk niet tevreden, althans niet helemaal. Ik voel, dat ik u een verklaring schuldig ben. Welnu, ik zal ze u geven.

Nemen wij eerst de lezingen onder de loep.

Peil: vrij goed.

De inhoud van de lezingen was over het algemeen wel goed. Zouden deze lezingen als brochure zijn uitgegeven, dan waren de meeste de moeite van het lezen beslist waard geweest. Waar het echter aan ontbrak, was aan een goede voordracht. De gemiddelde spreker sprak te snel en te eentonig. Vaak moest ik denken aan Monsieur de Bonnefoi, de notaris uit 'Scapin als Wonderdokter', zoals deze rol enige jaren geleden op zondag Laetare werd vertolkt. De meesten van u zullen het zich nog wel herinneren. Alleen was het vertoon nu niet lachwekkend, maar huilwekkend.

Toch waren er lezingen, die een stuk boven de andere uitstaken. Enkele ervan mogen niet onvermeld blijven, bv. de lezing van de heer Willemsen over de grote kunstenaar Pablo Picasso. Van deze steeds weer boeiende figuur kregen wij een treffend beeld, hetgeen niet in de laatste plaats te danken was aan het vele illustratiemateriaal, dat de heer Willemsen voor ons had meegebracht. Ik geloof, dat ik namens het gehele auditorium spreek, wanneer ik mijn dank voor deze lezing uit. Overigens, ook de assistentie, die de heer Franck verleende bij het projecteren van de dia's werd en wordt door het auditorium hogenlijk gewaardeerd. Een tweede lezing, waarvan het peil een stuk boven het gemiddelde lag, was die van de heer André Reijnen. Hij had als onderwerp gekozen: 'Aart van der Leeuw'. De heer Reijnen had een grote moeilijkheid te overwinnen. Door omstandigheden was de datum van zijn lezing vervroegd, zodat hij nauwelijks een week tijd had om zijn lezing te maken. Niettemin was

deze zeer boeiend. De inleider gaf blijk van een grote deskundigheid. Al mijn stiekem te voren opgestelde vraagjes werden óf zij kwamen mij na afloop zó onbelangrijk voor, dat ik ze niet heb durven stellen. Mijn complimenten. Verder mag ik niet vergeten de lezing van de heer Van de Ven te vermelden, getiteld: 'Hubert Lampo's werken'. Het was niet gemakkelijk hierover een boeiende lezing te maken, omdat er nauwelijks literatuur is verschenen over de werken van deze Vlaamse auteur. De heer Van de Ven moest werken met zijn eigen gedachten over Hubert Lampo, met zijn eigen oordeel over diens boeken en deze tot een sluitend geheel aaneensmeden. Hierin is hij geslaagd. Na deze lezing hebben wij ons met bredere kijk en grotere belangstelling verdiept in de romans van deze auteur. Bovendien was het een ware verademing eens niet enkel lofuitingen te horen. De inleider heeft bewondering voor Hubert Lampo, maar geen kritiekloze bewondering. Een welgemeend compliment.

Het is merkwaardig en verheugend tegelijk dat deze drie lezingen, die ik toch wel de beste van het jaar vond, alle op kunst betrekking hebben. Bewandelen wij verder de paden der kunst, mijne heren!

Maar laat ik van het kunst-opstapje afstappen en eens denken aan de min of meer wetenschappelijke lezingen, die er gehouden zijn.

Meteen springt dan de lezing van de heer Van Rens over Dekolonisatie mijn geheugen binnen. Zij was zeer goed. De heer Van Rens trachtte — zonder zich in historische petieterigheidjes te verliezen — de tegenwoordige toestand te verklaren uit het verleden, hetgeen overigens ook de bedoeling is bij politieke en sociale vraagstukken. Ik zei al: de lezing was zeer goed, maar na de kritiek van de heer Boonen kwam de heer Van Rens pas goed op dreef. Hij bleek een meester in het debat. Een tweede lezing met wetenschappelijke inslag, die goed uit de verf kwam, was die van de heer Ramakers over mensapen. Op de hem eigen lakonieke wijze vertelde en verklaarde hij ons verschillende interessante proeven. Wij

hebben iets geleerd en bovendien eens hartelijk [en legaal] kunnen lachen. Dit laatste is eigenlijk een pluspunt. De meeste lezingen waren toch wel vrij zwaar van stof. Zoals gezegd, kwam hier vaak nog een slechte voordracht bij. Het was dus niet te verwonderen, dat de aandacht van het auditorium wel eens verslaptte.

Een algemeen overzicht van de titels der lezingen wijst er op, dat de culturele onderwerpen hoog in aanzien staan. Behalve de reeds genoemde werden nog lezingen gehouden over Albert van Dalsum en Frans Hals. Op de tweede plaats komen de politieke onderwerpen. Behalve de boven vermelde lezing van de heer Van Rens over dekolonisatie, noteerde ik o.m. nog onderwerpen als: Churchill en Het Communisme. Tot zover de lezingen.

Ten tweede: de causerieën.

De heren causeurs kon men — globaal genomen — in twee groepen verdelen, n.l.

1. Causeurs, die wel iets zeiden, maar niets beweerden. Het enige verstandige wat zij zeiden, was: 'Ik dank u voor uw aandacht'. Deze dank was niet op zijn plaats. De aandacht ook niet.
2. Causeurs, die heldhaftige pogingen deden iets te zeggen. Het gewone beeld van een causerie was het volgende:

De pijnlijke onechte glimlach van de causeur smolt weg als sneeuw voor de zon, zodra de voorzitter hem naar voren had geroepen. De eerste minuut viel het nog al mee, zowel voor de causeur als voor het auditorium. Tegen het einde van de tweede minuut — na enkele foutjes en 'eh... eh'-tjes — trok de spreker het gezicht van een ietwat oudere cowboy, die besloten heeft zijn leven zo duur mogelijk te verkopen. Het auditorium begon te soezen. Aan het begin van de vijfde minuut zag de causeur eruit als Catharina II van Rusland op haar sterfbed. Bijna geluidloos haspelde hij verder. Het auditorium herontwaakte. Na nog twee of drie folterende minuten, perste de spreker nog een jubelkreet uit: 'Ik heb gezegd', om daarna een zucht van grenzenloze verlichting te slaken, waarmee het fijngevoelige auditorium hartelijk instemde.

Gelukkig waren er echter enkele uitstekende en een paar zeer goede causeurs, die dank zij hun uiterste krachtsinspanning het peil nog redelijk hebben gehouden. Ik denk hier b.v. aan de causerie over Amerikaanse ruimtevaart, van de heer Jac Peeters, die het klaarspeelde zelfs de alpha's met huiveringwekkende cijfers voor de exacte vakken, iets van deze ingewikkelde mate-

rie te doen begrijpen, hetgeen voorzeker een prestatie genoemd mag worden. Verder mijn oprechte bewondering voor de briljante causerie van de heer Lemmens over de Invloed van de Film. Hij sprak vlot, zonder het zo hinderlijke 'eh... eh' en gaf in zijn causerie, maar vooral ook in het debat blijk, op het gebied van film zo ongeveer alles te weten, wat hij volgens zijn titel weten moest. Elke vraag van de criticus of van een lid van het auditorium werd duidelijk beantwoord. Het was een stijlvol geheel. Deze causerie is een proficiat waard. Misschien iets minder briljant, maar toch het vermelden zeker waard was de causerie, getiteld 'Evolutie', van de heer Goossens, die zich overigens reeds in het begin van het jaar als een scherpzinnig criticus ontpopte. De spreker leidde ons op boeiende wijze binnen in deze interessante, maar moeilijke stof. Wij hebben er iets van geleerd. Ook wil ik nog vermelden de causerie van de heer Hunnekens over de in ons land minder bekende Duitse schrijver Kurt Martin Magiera. Een van de kwaliteiten van deze causerie was de uitstekende voordracht. Wij hadden overigens, de bekwaamheid van de heer Hunnekens op dit gebied kennend, niet anders verwacht. Door een vlotte spreekwijze onderscheidde zich verder de heer Jaminon in zijn causerie over de componist Hubert Cuypers. Tenslotte: als de causerie van de heer Slangen over goochelen iets langer had geduurd en niet verzand was in truukjes, had zij beslist tot de beste van dit jaar behoord. Zij was interessant, maar nauwelijks zes minuten voor een causerie vind ik toch wel wat erg kort. Ook bij de causerieën waren er verschillende, die een tak van kunst of een kunstenaar behandelden, b.v. een causerie over 'spirituals', een over 'Maria Callas'. Verder valt er nauwelijks een bepaalde lijn te bespeuren. Men sprak [of sprak niet], b.v. over bijen, Eef Kamerbeek en Hugo Claus; volgens sommige zal ik deze laatste bij de culturele sector moeten rekenen. De *gustibus non est disputandum*. Dit, wat betreft de causerieën.

Punt drie: de kritieken.

Peil: kritiek.

Als ik iets meer tijd had gehad, zou ik een boekwerkje hebben geschreven, met als titel: 'de Onbevoegdheid der Academische Kritiek'. Verreweg de meeste critici bleken hun taak verkeerd verstaan te hebben. Meestal gaven zij geen algemene kritiek, maar slechts een lijst van vragen over dingen, die zij niet hadden begrepen. Het aantal vragen varieerde van vijf tot veertien, al

naar gelang de intelligentie van de criticus. Een algemene beschouwing was vaak afwezig. Met wezenlijke dingen bleek men het altijd eens. Met kleinigheden nooit. Ik heb zelden een criticus horen verklaren, dat hij het niet eens was met het standpunt of de werkwijze van een inleider of causeur. Wel werden met een bijna zondige hartstocht vóórnamen veranderd en jaar- of gewone getallen gecorrigeerd. Enkelen, hoewel alpha in nieren, blijkbaar bèta in het hart, vroegen zelfs met gulzige gezichten om meer 'ge- of jaartallen'. Ik heb dit jaar slechts één uitstekende en zeer weinig goede kritieken gehoord. De uitstekende kritiek was van de heer Derksen. Doordat hij de reeds genoemde lezing van de heer Van de Ven met een voortreffelijke kritiek afrondde, maakte hij de Academie-zitting van 10 februari 1963 tot de interessantste en belangwekkendste van het jaar. Het was niet gemakkelijk een goede kritiek te schrijven op de lezing over Dekolonisatie van de heer Van Rens, die van alle markten thuis bleek. Toch heeft de heer Boonen dit klaargespeeld. Ook de kritiek van de heer Dautzenberg op de lezing van de heer Sluysmans over Verdovende Middelen mag genoemd worden. Tenslotte: Hoewel de heer Franck in zijn kritiek op de zeer verdienstelijke lezing van de heer Bartholomeus over Albert van Dalsum, ook liefst 7 puntjes noemt, gaat het hier meestal om dingen van belang. Een vrij goede kritiek. Het is u misschien opgevallen, dat ik slechts kritieken op lezingen vermeld heb. De redenen hiervan is eenvoudig: Ik wil niet graag iets zeggen over de

geïmproviseerde kritieken op de causerieën, want vanwege het peil der causerieën — soms — en de bijzondere moeilijkheid die dit stante-pede spreken met zich mede brengt, mag men er slechts goed over denken.

Even wil ik het nog over de heren voorzitters hebben. Dit 'personaghie' was zich in het algemeen niet ervan bewust, dat hij de leiding had. Hij verzuimde al te enthousiaste debaters tot de orde te roepen en de woordenvloed van sommige vasthoudende heren leden af te kappen. Deed hij dit tóch, dan was dat pas na een waarschuwend seintje van de moderator, die het — terecht — ál te bar werd. Kort gezegd: de hamer werd niet genoeg gebruikt.

Zeker op zijn plaats is hier een dankwoord aan de moderator Mhr. Wijnen. Hij heeft veel tijd en nog meer moeite aan onze Academie besteed en menigeen — waaronder schrijver dezes — mocht van zijn goede raad gebruik maken. Dat hij onder een vervelende lezing of causerie wel eens mopjes tapte met de voorzitter, vergeven wij hem graag.

U zult wel opgemerkt hebben, mijne heren, dat dit jaarverslag hier en daar nogal negatief is. Maar het geeft mijn eerlijke mening weer. Ondanks alles wat ik gezegd heb, koester ik echter de stellige hoop, dat het volgend jaar beter zal gaan. Nu wij ons met veel moeite de techniek van het vergaderen hebben eigen gemaakt, kunnen wij het toekomstige Academie-jaar vol vertrouwen tegemoet zien.

Heren Academie-leden, ik dank u.

Theo Reul, secretaris

Het heerlijkste moment van een avondje academie vind ik nog altijd het ogenblik dat de voorzitter de vergadering opent, de hamerslag klinkt, het publiek voor het laatst hoest en met sigaretten, sigaren en tabak ritselt en dan... de inleider met gespannen nekaderen het spreekgestoelte nadert. Op dat moment is de hele avond, die vóór me ligt, nog louter belofte; ik ben ervan overtuigd dat voorzitter, inleider, causeur en critici mij uitbundig zullen doen schateren of tot in het diepst van mijn ziel ontroeren. Ik ben er telkens weer zeker van, dat zij zich zullen doen gelden als nooit tevoren. [Al die verwachtingen komen niet altijd uit, maar iedere keer geniet ik bij voorbaat]. En het is zo prettig erover te mogen schrijven, immers ik mag aandacht besteden aan gebeurtenissen die ik zelf mag uitzoeken.

Zeg niet meteen 'nee' als ik het woord openingsvergadering noem. Men moet alles leren: lopen, lezen, schrijven, en ook academie-doen. Academie-doen is een kunst op zich en daarom hadden wij die eerste vergadering nodig. De moderator, de Zeereerwaarde Heer Berkels, moest ons toch vertellen hoe het allemaal moest en zo, en er moest toch een voorzitter gekozen worden. Dat dat nou net de heer Creusen moest zijn en dat ondergetekende secretaris zou worden, mag verwonderlijk worden genoemd.

Het begon dit jaar pas goed met de alcohol. Zij die over de historie van het alcoholisme schrijven, beginnen onveranderlijk met de eerste ramp in de geschiedenis, met de gestrafte overmoed van Noë. De Heer J. Koolen bepaald niet. Hij zwaaide niet met bijbels, maar deed ons afschuwelijke paardemiddelen aan de hand om vooral toch maar van de alcohol af te komen. Ik geloof beslist niet dat de Heer Koolen achter hetgeen hij proclameerde staat. En de vergaderden, die dachten er het hunne van: het was kermis!

Rechtuit en eerlijk was wel de Heer H. Cleven, die [heel eventjes] het conflict in de studentenbond uit de doeken deed, zó dat de moderator bleekjes werd, de Heer J. v. d. Linden páárs. De vergadering vond het te moeilijk en dacht reeds aan de kermis.

Zaten we afgelopen zondag meteen al in de olie, ook de volgende bijeenkomst liep gesmeerd: de

Heer J. v. d. Linden doceerde met handen en voeten, stemverheffingen en retorische vragen: 'Toneel: leugen, realiteit'. Zonder ook maar één enkele huwelijkskwesitie of het kinderprobleem aan te raken, wist de inleider het geachte auditorium begrip bij te brengen, méér voor de leugen, minder voor de realiteit. De Heer J. Vleugels had daar weinig begrip voor, vermoedelijk omdat hij de inleider niet zo héél goed kent. Er ontstond een fel debat, waaraan ieder meedeed en waar tenslotte niemand meer uitkwam. De voorzitter stelde voor: de theorie aan de praktijk te toetsen door aan de prefect bij gelegenheid een knots van een leugen te vertellen. Uiteraard werd de moderator de zwijgplicht opgelegd.

Er is een steen, de 'steen van Kensington' geheten, waarvoor archeologen, historici, stenenverzamelaars en directeuren van oudheidkundige musea staan te likkebaarden. De Heer W. Ament, die zelf ook stenen en paddestoelen zoekt, deed zijn best ons iets te geven van 's mans vreugden. Zo van: zwoegende Noormannen met koehorens en bijltjes, die hun weg zoeken tegen de snelle stroom in totdat zij met een dof gekraak tegen de oever van Amerika aanschuren. En koning Olaf is aan wal gestapt, en we wachten in ademoze stilte tot een luid geschal de lucht doorklieft en de grote hoeksteen van de geschiedenis stevig is gelegd. De Heer A. Vaessen wist deze inleiding te appreciëren als 'een historische terugblik, in het bijzonder voor schoolgebruik ingelast'. En aldus werden we uit de dagen van het roemrijke verleden teruggeroepen tot het prozaïsche heden met zijn museumvitрины.

De causeur bracht ons geheel tot de kern van de zaak: tot be or not to be, 'het ontstaan en de ontwikkeling van het embryo'. Dit leidde natuurlijk tot een plezante kout over celdeling, mutaties, chromosomen e.d. Op dit gesprek moest wel een verlangen naar 'nog-meer-weten' volgen. Ik moet ten gunste van het auditorium zeggen dat het zich niet liet noden. De kritiek van de Heer M. Gubbels bracht iemand één van zijn kennissen in herinnering, die bij de Vrijwilligers geweest was en die in een woeste krijg één zijner benen verloren had. Niettegenstaande dat kreeg de kennis na verloop van enkele maanden een zoon... met één been.

Het mysterie van het Paaseiland is dank zij het werk van de inleider, de Heer J. Crijns, en vooral dank zij de kritische medewerking van de Heer P. Thijssen, voor ons deugdelijk opgelost. 'Het Paaseiland is het meest oostelijk gelegen — 'of het meest westelijk?' vroeg de heer Thijssen — eiland ter wereld.' Na vele en moeilijke omzwervingen — aldus de inleider — kwamen mensen op het Paaseiland wonen, die zich terstond splitsten in Langoren en Kortoren, 'doordat zij, zoals de naam reeds zegt, resp. lange en korte oren hadden'. De Kortoren konden uren achtereen kijken hoe de Langoren aan het ploeteren waren. Ze zeiden dat het hun werkelijk goed deed. Het auditorium daarentegen kon niet stilzitten en toekijken hoe de een zwoegde. Het had behoefte, scherp op te letten en naderhand te zeggen hoe het allemaal zat.

Daarna stond de Heer W. Lacroix op en liep naar het spreekgestoelte met de opgewektheid van een man die op het punt staat iemand een goede gave te overhandigen. Op een aangename en verpozende wijze onderhield hij ons over Willem Mengelberg. Hij vergastte ons ook nog op Hongaarse Dansen van Brahms, gedirigeerd door de grote dirigent.

Een week later hield de Heer Ch. Genders een uitstekende inleiding over Anton van Duinkerken: dichter, denker, katholiek. De enige lezing dit jaar die de letterkunde raakte. Ondanks de verscheidenheid een afgerond geheel. In de titel had nog 'mens' vermeld mogen zijn, getuige de dichtregelen: 'O Heer, als wij beschonken zijn,

Wil ons dit kwaad niet tellen.'

De kritiek getuigde eveneens van een persoonlijke zienswijze, ondanks de beroemde huwelijkskwestie, une spécialité du personnage.

Degenen die de mens van de aap willen laten afstammen, zijn er op zijn zachtst gezegd niet zo gelukkig mee, dat de 'geologieken' daarvoor sprekende gegevens kunnen verstrekken. Het wordt immers bijzonder pijnlijk als benen op 40 km afstand van de schedels gevonden worden. Vele problemen heeft de Heer J. Niesen in zijn causerie besproken, de afstammingsgeschiedenis blijft een probleem. Dat been trouwens lag de Heer J. Brunenberg zwaar op de maag.

Het is duidelijk: iedereen, ook de psycholoog en de psychosoof, zit tegenwoordig met één of meer anderen in de knoop. Maar dit is niet erg! Volgens de Heer P. Seeverens moet het op het ogenblik een grandioze tijd zijn voor dergelijke mensen, ik bedoel voor psychologen en zo. Ja, de

geachte inleider heeft goed werk verricht; in enkele ogenblikken tijds wist hij ons onze complexen te openbaren, en dat op een afschuwelijke manier. Ik blijf sindsdien een overgecompenseerd minderwaardigheidscomplex te bezitten. En was het begin louter theorie, de Heer P. Seeverens en de Heer J. Vleugels, criticus, brachten alles samen in de praktijk.

Langzamerhand raak ik aan de kern van de causerie van de Heer T. Gorissen: Hypnose. Het is allemaal een kwestie van *willen*. U zult voortaan onmiddellijk uit uw bed stappen, als dat moet, fiks een kouwe douche nemen en niet van de duikplank vallen... als u maar wilt.

Om de volgende boeiende en leerrijke inleiding in uw herinnering terug te roepen, ga ik hier en daar uit de tekst enkele kardinale punten lichten. De Heer W. Lacroix meent dat — bij de zigeuners althans — de geboorte wel een der belangrijkste stadia van het leven is. De Heer J. Vleugels, criticus, heeft hiertegen geen stelling genomen. De Heer Lacroix zette zijn betoog logisch door: Want, zo zegt hij, meestal komt het kind levend ter wereld.

'Zijn er nog mensen die het lijk willen zien?'

Toen ik in de derde of vierde klas van de lagere school zat, werd mij met alle oirbare en onoirbare middelen der toenmalige moderne pedagogiek verboden dit liedje te zingen. Maar na schooltijd kraste ik luidkeels:

'Zijn er nog mensen die het lijk willen zien?'

't Is vanavond te bezichtigen tussen 9 en 10...'

En nu eindelijk, na zóveel jaren, kregen we zo maar, in schoolverband, een relaas te horen, veel en veel erger dan:

't Lijk is gevonden in een zeer oud kasteel,

't Stinkt een beetje muf en is hardstikke geel...'

Nee, het was schokkend, realistisch... worüber mann nicht spricht. Het auditorium nam de zaak nogal kalm op, maar de Heer L. Kleinen kon er niet genoeg van krijgen en vuurde met brede grijnslach puntige vraagjes af. Uiteindelijk bleek dat de causeur, de Heer H. Keybets, niet één lijk bedoelde, maar twee... Toet-Ank-Amon en diens vrouw. Gelukkig dat beide geboeid waren in meters linnen.

Zondag 10 februari werd een grote dag voor ondergetekende: onze voorzitter, de door ons zeer gewaardeerde Heer R. Creusen, lag zwaar ziek te bed en daarom mocht ondergetekende de vergadering leiden. De nieuwe voorzitter beijverde zich, de eerste klap een daalder waard te laten wezen en stak meteen van wal: gaf de secretaris het

woord, vond diens woord geweldig en hamerde in een mum van tijd het volgende punt er door: de Heer H. Berghuis zou voor de academieleden van 5 en 6 gym komen spreken over: 'De Culturele Situatie in Limburg' op zondag 31 maart. Vervolgens werd het woord gegeven aan de Heer H. Lambrichts, wiens bedoeling het was een beeld te geven van de opkomst van het Nationaal Socialisme, en vooral hoe Hitler in Duitsland aan de macht is kunnen komen. Mijnheer de Voorzitter zat hem stiekum te knijpen, dat hij dadelijk in het debat een kort résumé zou moeten weggeven. Maar het auditorium verklaarde via de mond van de Heer Steyns dat de inleider een duidelijk overzicht gegeven had. De zaak was gered! Er ontstond nu een zeer geanimeerd debat, waarin de ideologie van het Nazidom aan de orde kwam. Zowaar twee stromingen ontstonden; de ene stroming was tegen de andere...

En dan de Heer J. Jakobs. Hij sprak over de dageraad van de hartchirurgie. Geen mens die er ook maar een moment aan had gedacht om er bij neer te vallen — zoals de moderator een keertje had meegemaakt. Je voelde, de Heer J. Jakobs, die wist waar het hart zat, en waar het vocht en zo; hij hoeft geen zeven jaar te kloppen! Kortom — en dat was de mening van allemaal, enthousiast uitgesproken door H. Janshen: Mijnheer Jakobs weet waar Abraham de mosterd haalt. Iemand uit de vergadering zei dat hij dorst had; terstond werd het debat gesloten en de vergadering zette de hoed op en verliet het huis.

Dies kwamen wij de volgende week weer bijeen en onderhielden ons over ikonen. De Heer F. Riga sprak uit het diepst van zijn hart. Met vele, prachtige illustraties leerde hij ons het allerbelangrijkste: de enige juiste benadering van ikonen — 'even proeven', noemde hij dat — is het gebed, de meditatie en de studie over haar godsdienstige voorstellingen. Het debat via de Heer T. Gorissen verliep evenwel vrij onrustig. Vandaar misschien dat de causeur A. Hanraets een beetje geschokt het spreekgestoelte naderde. Hij sprak, zéér kort, over regie, maar de voordracht was goed voorbereid en logisch opgezet... Maar zodra twee regisseurs één stuk willen regisseren, wordt het pijnlijk...

Op zondag 31 maart hadden wij een gastspreker in ons midden, de literator Hans Berghuis, die voor de academiëvrienden van 6 gym, de heren filosofen en voor enkele waarnemers van 5 gym in felle woorden sprak over 'De Culturele Situatie in Limburg'. De Heer Hans Berghuis achtte onze

Limburgse cultuur [cultuur: niet alleen uitingen van kunst, maar de totale gestalte van ons menselijk leven] bepaald niet hoogstaand. De manifeste kunsten bestaan nauwelijks in Limburg; onze 'kunstenars' kunnen alleen maar imiteren en reproduceren. Ook van volkscultuur kunnen we nauwelijks meer spreken: onze folklore en ons dialect worden 'beschermd', zij zijn niet levend meer. Dit alles is onverbreekbaar door het solide chauvinisme dat elke evolutie verstikt. De Limburger klampt zich vast aan de situatie zoals die hier en nu is, terwijl volgens de Heer Berghuis een gezonde ontwikkeling alleen kan plaats vinden, wanneer men vreemde elementen durft te accepteren en deze weet te maken tot iets nieuws, iets eigens. Een ander aspect, dat kenmerkend is voor Limburg, is de absolute scheiding die er gemaakt wordt tussen persoonlijke en publieke moraal. Wat men in het openbaar zegt en doet komt niet overeen met wat men persoonlijk meent, uit vrees om 'verbannen' te worden. Vandaar dat elke sociale en politieke structuur verstarde is. Aan het slot van zijn lezing zei de Heer Berghuis nadrukkelijk, dat heel zijn voordracht berustte op een persoonlijke visie.

Na een korte pauze volgde een nogal gemoedelijk debat — we waren er een beetje stilletjes van geworden — waarin aanvankelijk de Heer Berghuis werd aangevallen in zijn enthousiaste en daardoor ongenueanceerde uitdrukkingwijze. De Heer Wijnen stond ons bij, door de inleider waarlijk het vuur aan de schenen te leggen. De Heer Berghuis echter bleek eelt aan de voeten te hebben. Later op de avond hadden wij, 6-gymmers, het genoegen nogmaals met de Heer Berghuis te toeven in een 'gezellig samenzijn'. Hij deed ons nog onthullingen waarbij ons de tranen in de ogen sprongen. Het was voor ons echter moeilijk, zijn argumenten op hun waarde te schatten, maar één waarheid was ons duidelijk: al sprak hij felle veroordelingen, zijn kritiek kwam voort uit een grote genegenheid voor Limburg. Met tranen in de ogen van spijt, deden we zelfs een wanhopige poging tot vrolijkheid. We vulden onze glazen en brachten een toast uit op oô's sjoène Limburg.

Ben Tacken

Het laatste Sint Kathrien-toneel, dat de filosofen als leden van onze gemeenschap onze gemeenschap aanboden, was een hoge greep. Jan de Hartogs spel van de zee laat zich niet zo gemakkelijk voor het voetlicht brengen. Dat zij er een vertoning van maakten, die ons over het algemeen gesproken wel boeide, was te danken aan hun toegewijde acteren en aan de kundige regie van Mhr. Wijnen.

In de jaren vlak vóór de tweede wereldoorlog tracht kapitein Joris Kuiper van de 'Hoop voor Allen' met zijn schip 146 Joodse vluchtelingen in veiligheid te brengen. Daartoe zet hij koers naar de Zuidamerikaanse staten. Voor de kust van Uruguay probeert hij zijn passagiers aan wal te zetten. De douane laat weliswaar de vluchtelingen passeren, maar soldaten dwingen hen weer aan boord te gaan. De Nederlandse consul te Montevideo geeft schipper Kuiper de raad, met zijn lading terug te keren naar het land van herkomst: de havens van Brazilië, Argentinië, Chili zelfs zijn potdicht, nergens zal men hem binnelaten. Maar Kuiper, een calvinistisch christen van robuuste overtuiging, acht dit in strijd met de naastenliefde. Hij weigert pertinent zijn pogen op te geven; dan maar naar de Verenigde Staten, het enige land, zo heeft hij van de consul vernomen, dat eenmaal binnengekomen vluchtelingen niet uitlevert, althans volgens de letter van de wet. De enige wet echter die in de Verenigde Staten geëerbiedigd wordt, is die van de openbare mening. Slechts als Kuiper er in slaagt, zijn passagiers aan wal te smokkelen in het volle licht van de openbaarheid, is de zaak gezond. Maar de Amerikaanse kustbewaking is van dien aard, dat elke poging er door heen te breken bij voorbaat tot mislukken is gedoemd. Toch zal Kuiper het wagen: het voorbeeld van zijn vader, die 40 jaar lang op de 'Hoop voor Allen' voer, is in staat hem tot heldendaden te inspireren. Van hem erfde hij een Bijbel, waarin de oude man een opdracht neerschreef. 'Hijs de kruisvlag als je de duivel aan boord krijgt!' Eerste machinist Davelaar, een vies manneke, insinueert dat er met die kruisvlag

vuile dingen zijn gebeurd; kapitein Bruinsma van het ss. 'Amsterdam', die bij Kuiper aan boord komt, raadt zijn collega aan geen domheden te begaan en vooral aan vrouw en kinderen te denken, al kan hij, zelf atheïst, niet nalaten uiting te geven aan zijn bewondering.

In het tweede bedrijf, dat anderhalve maand na het eerste speelt, vaart het schip blind voor de Noordamerikaanse kust. Kuiper legt in een schaars verlichte kajuit aan de rabbi en twee Joden uit, welke weg zij, aan land gezet, dienen te gaan als zij veilig willen zijn. In elk geval moeten zij recht op een drukke badplaats afstevenen en zoveel mogelijk lawaai maken, teneinde de openbare mening te alarmeren. Het is de derde poging reeds die Kuiper onderneemt. Ook deze poging mislukt: een stopschot van de Amerikaanse torpedobootjager dwingt de sloepen, terug te keren. Het schip zal wederom over de driemijlsgrens worden uitgeleid.

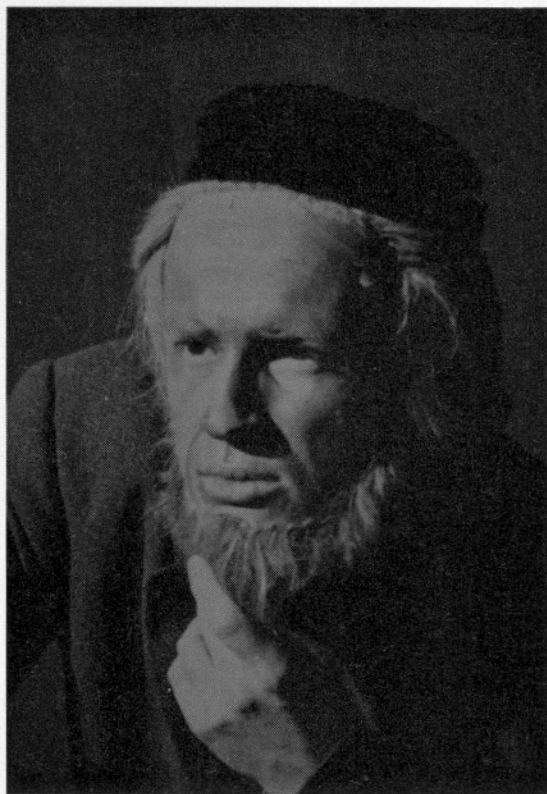
Nu is het zover gekomen, dat de Nederlandse regering, bij monde van haar Marine-attaché uit Washington, alle politieke verantwoordelijkheid voor Kuipers daden afwijst en zijn schip niet langer als haar gezagsgebied erkent. Kuiper verloochent ook thans zijn christelijke motieven niet en zegt liever een vogelvrijverklaarde ergens op zee te zijn dan een goed staatsburger in de hel. Hij weigert als steeds van zijn plannen af te zien. Het dan volgende onderhoud met de voorganger van de Nederlandse Gemeente te New York heeft evenmin resultaat. De dominee begint het gesprek eigenaardigerwijze met een slag op Kuipers wang, om nogal naief zijn christendom te beproeven. De schipper heeft op iedere moeilijkheid een raak antwoord paraat, in de trant van: Er bestaat geen Jodenprobleem, alleen een christenprobleem, terwijl hij telkens de uit het verband gerukte Schriftteksten in het licht van de naastenliefde plaatst. De verklaring, die de dominee tenslotte ter ondertekening aan de schipper voorhoudt, wordt ongelezen verscheurd.

Niets of niemand kan Kuiper dwingen, terug te varen naar het land van herkomst, hij zal niet

rusten eer hij de Joden ergens aan Amerikaanse wal heeft gezet, waar men hen zonder gevaar voor uitlevering zal internen. En al stapelen de moeilijkheden zich op, vergrijpt de bemanning zich aan de weerloze vluchtelingen, dreigt er muiterij, waartoe Davelaar en eerste stuurman Meyer aanzetten, wanhopen zelfs de Joden aan het uiteindelijk succes en voorziet de scheepsarts zelfmoordpogingen van de kant van deze opgejaagde ongelukkigen — de schipper houdt vol. 'Ik hoop dat God, die zich de moeite heeft gegeven om zijn wet voor te schrijven, me de middelen zal verschaffen om aan die wet te gehoorzamen', zo zegt hij tegen Davelaar.

De Marine-attaché komt nu binnen en leest zijn ambtelijk protocol voor, waarin Joris Kuiper verklaart, bewust te handelen in strijd met de bevelen der Nederlandse regering, als hij verder gaat met zijn pogingen, de 146 statenloze burgers op het territorium van enige bevriende mogendheid aan wal te zetten. Kuiper tekent het document. Het enige wat er dan opzit is, zo spoedig mogelijk het schip vaarklaar te maken en uit de buurt weg te komen, want binnenkort beginnen de manoeuvres van de Amerikaanse slagvloot. Als Kuiper dit verneemt, ziet hij plotseling uitkomst. Zijn schip blijft Nederlands grondgebied in de zin der wet en — 'Jij heet Gabriël!' voegt hij de verbaasde attaché toe. In een telegram aan zijn vrouw vraagt hij, wat hij moet doen — maar hij weet het al: hij geeft bevel de kruisvlag te hissen.

Vier dagen later, tijdens het derde bedrijf, dat begint met het zeemansgraf van een der vluchtelingen die zelfmoord heeft gepleegd, blijkt de sfeer aan boord hopeloos geworden. De bemanning is onbetrouwbaar, muiterij kan nu niet uitblijven. Kuiper drukt deze echter de kop in door machinist en stuurman met arrestatie te bedreigen, en met overheveling naar het ss. 'Amsterdam', dat onder bevelvoering van kapitein Bruinsma in dezelfde haven ligt. Tegenover deze Bruinsma ontvouwt de kapitein van de 'Hoop voor Allen' zijn plan. Op 9 mijl afstand oefent de Amerikaanse vloot met vertegenwoordigers van alle landen aan boord. Hij wil een SOS uitzenden, zijn passagiers de sloepen laten betrekken, en dan zijn schip tot zinken brengen: de Amerikanen, die stellig de dichtstbijliggende schepen zullen zijn, moeten de sloepen met de vluchtelingen komen oppikken. Hij weet dat hij een straf van 5 jaar riskeert en nooit meer bevel zal mogen

voeren over een Nederlands schip. Dit offer heeft hij er voor over.

Nog is het niet zover: er heeft nu iets afgrijselijks plaats. Het is vooral op het voorbeeld van zijn aanbeden vader, dat Kuiper zijn heldhaftig plan wil doorvoeren. Dit voorbeeld wordt besmeurd door de gemene Davelaar, die een smerig verhaal vertelt, dat Meyer bevestigt, over wat er met de kruisvlag is gebeurd, jaren geleden, in Nieuw-Guinea, toen er nergens vrucht te krijgen was. Onder dekking van de kruisvlag voer Kuipers vader toen naar de wal om vermomd als Jezus de inboorlingen te vertellen, dat hij de kokosnoten kwam halen, die twee zendelingen hun hadden geleerd voor de hemel te bewaren. Voor de helft van de prijs mocht Kuiper deze prauwen en prauwen vol kokosnoten van de zendelingen overnemen.

Dit verhaal is voldoende om de schipper alle moed te ontnemen. Trouwens, de banvloek van de Pentateuch over zijn lotgenoten uitsprekend, verwijt ook de rabbi hem nu, zich te stellen tussen de Joden en God. En Kuipers vrouw heeft nog steeds niet geantwoord. Dan fluistert scheepsmaat Henkie hem haar antwoord in, dat hij stiekem heeft gelezen en dat Meyer en Davelaar hebben

achtergehouden. Plotseling veert de kapitein op. Hij weet nu dat dit de enige verantwoorde oplossing is: drie ijsbommen in de schroefastunnel. Biddend laat hij zijn schip zelfmoorden.

De Hartogs stuk heeft sterke kanten. Het is goed gecomponeerd: poging voor de kust van Uruguay in het eerste bedrijf, voor de Amerikaanse kust in het tweede, en opoffering van het schip als wanhopige laatste mogelijkheid in het derde. De dramatiek is al in het begin van het spel duidelijk voelbaar gemaakt: uit de dialoog tussen Kuiper en de consul blijkt, dat de omstandigheden geen andere oplossing toelaten dan terugzending van de Joden naar het land van herkomst, waar hen echter een zekere dood wacht. De christen Kuiper kán niet anders dan tegen alle wetten in de wet van de naastenliefde doen zegevieren. Tegen alle wetten in: en tegen alle moeilijkheden in die de personen uit zijn omgeving hem bij de uitvoering van zijn plan in de weg leggen. De

consul en de Marine-attaché als personificaties van de liefdeloze wet, de dominee als vertegenwoordiger van een ontaard christendom, de bemanningsleden Davelaar en Meyer, de dokter, de Joden zelf, als mensen wier zuivere blik door boosheid, zelfzucht of wanhoop vertroebeld is. Alleen de ongelovige Bruinsma en het jatterig scheepsjochie Henkie begrijpen iets van wat er in de schipper omgaat en zijn uiteindelijk zelfs bereid hem te helpen.

Toch is het stuk niet volkomen overtuigend. Kuipers christendom moge mannelijk en robuust zijn, zijn spreken over Jezus en zijn zweren bij de Bijbel maken soms een sentimentele indruk, die ons, katholieke christenen, als weinig authentiek aandoet. Hierdoor komt er een vals sentiment in het stuk, hetgeen met name zo jammer is omdat juist het christendom als motief voor Kuipers handelen zo'n grote rol speelt.

Een zuiver toneeltechnisch bezwaar lijkt mij de

de rolverdeling was als volgt:

van de bemanning van de 'Hoop voor Allen':

<i>Joris Kuiper,</i>	kapitein	Harrie Heykens
<i>Meester Davelaar,</i>	eerste machinist	Frans Janssen
<i>Meyer,</i>	eerste stuurman	Gerard Seuren
<i>Richters,</i>	scheepsarts	Herman van Horen
<i>Henkie,</i>	scheepsjongen	Arnold Borghans

van de passagiers:

<i>Rabbi</i>	Miel Ramakers
<i>Eerste Jood</i>	Huub L'Ortije
<i>Tweede Jood</i>	Arthur Meertens

van de buitenwereld:

<i>Bruinsma, gezagvoerder van het ss. 'Amsterdam'</i>	Harry Brouwers
<i>Willemse, zijn scheepsarts</i>	Albert de Rouw
<i>De consul te Montevideo</i>	Frans Wiertz
<i>De dominee uit New York</i>	Gard Kleynen
<i>De Marine-attaché uit Washington</i>	Jos Boesten
<i>De Uruguaanse marine-officier</i>	Pieter Philipsen

<i>souffleur:</i>	Thijs Peeters	<i>decor:</i>	Mhr. Minkels en R.T.T.	<i>regie:</i>	L. W. Wijnen
<i>grime:</i>	L. J. J. de Serno	<i>costuums:</i>	J. de Munnik, den Haag		

Geluid, opgenomen met medewerking van de Provinciale Zeeuwse Stoombootmaatschappij, welwillend afgestaan door de Heer F. Kraat

ongespeelde aanwezigheid van de 146 vluchtelingen. Zij zijn er en zij zijn er niet. Wij vermoeden in de ruimen hun leven en lijden, maar er blijkt zo weinig van, af en toe een gebed, een geschrei. Het moet de diepgevoelde deernis om hun lot zijn die Kuiper drijft; in de tekst komt hier niet veel van terecht.

Dat de uitvoering op dit punt te kort schoot, moet dus eerder aan de schrijver dan aan regisseur en spelers worden geweten. Anders is het gesteld met het klimaat, de sfeer: meestal ligt het schip voor de wal, soms bevindt het zich op zee, het verschil was niet altijd duidelijk merkbaar.

De niet zo gemakkelijk te spelen rollen van dit stuk waren, vond ik, redelijk bezet, gezien de beschikbare krachten. Het heeft weinig zin namen te noemen: allen kweten zich naar best vermogen van hun taak. Harrie Heykens als kapitein stak echter torenhoog boven de anderen uit. Van zijn spel kan gezegd worden, dat het stuk er door gedragen werd. Hij wás de bonkige, energieke, gelovige schipper, die door niets van zijn plan kan worden afgebracht. Zijn christelijk getuigenis in de dialoog met de consul was diep ontroerend.

Mhr. Wijnen heeft in zijn regie vooral op de dialogen gelet. Zij kwamen dan ook sterk over het voetlicht. Hulde aan regisseur en spelers voor deze prestatie, die in een als steeds uitstekend decor, verzorgd door Mhr. Minkels en R.T.T., vele voorafgaande Sint Kathrien-uitvoeringen sloeg.

Het is de laatste officiële Sint Kathrien-voorstelling geweest. Echt de allerlaatste, deze keer. Maar zal er een weg gevonden worden om deze schone traditie toch in een of andere vorm te handhaven?

J. L.

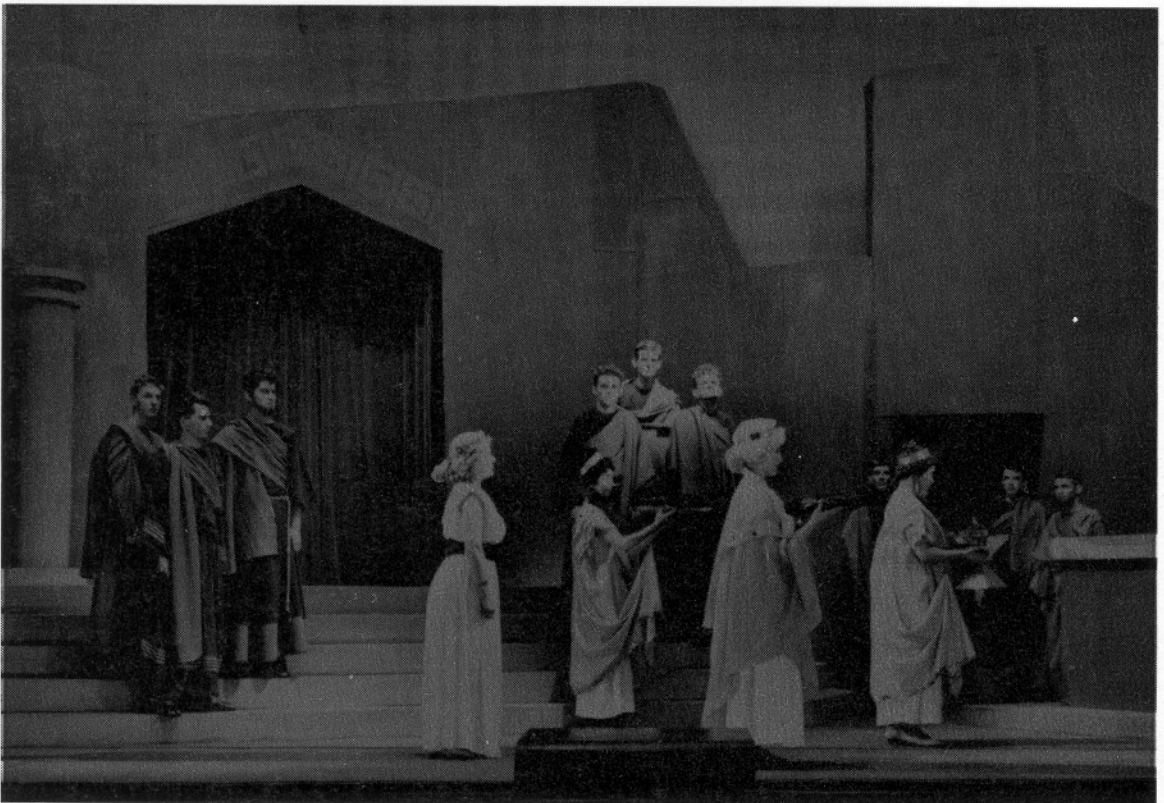
S. A. Peto

meisje
sluit je ogen en
droom
fiets vaak op een hobbelpaard
luister naar cliff en
word stil
als hij zegt
young ones should not be afraid
dans
op de lichte snaren
van je frisheid en
lach want je twist en
de snaren breken niet
nooit
beethoven is hoofs en
simpel
kijk samen met hem
in het heelal van de morgen
verrijk je
door het gebrek
van anderen
van mij
speel
met de atoombom
laat hem vallen
hij spat uiteen in de kleuren
van je jurk
zo wordt de regenboog geboren
wandel
met bomans
over de glibberige paden
van een grammolekuul
rust
in een berm van ozon
neem met strauss
een ijsco boven de wolken
kijk
op de aarde neer en
weet dat je toch
groot bent
voor god
ga mee
met odysseus
overwin de koene hektor
neem de buit mee terug
een witte roos
verwelkt in je hand
ga dan
naar de bron toe
en drink jezelf

de gespleten oidipous

Toen Sophokles zijn Oidipous Rex schreef, was de mythe nog levend; de godenwereld bestond nog, in het geloof van de dichter als in dat van het volk. De mens is geen strijder tegen de suprematie van de goden, noch reeds de door het noodlot gedetermineerde; maar de verdwaalde in een wereld van schijn, waarvoor hij nauwelijks verantwoordelijkheid draagt, maar die hem meesleept in haar ondergang. Beperktheid, verblinding verhindert hem de kijk op de waarheid, die is de onvergankelijke wereld van de goden, de realiteit van hun wereldorde. Een opvoering van dit Griekse drama dient dus rekening te houden met een dubbele wereld. In dit opzicht was het decor, dat Mhr. Lenders na veel studie had laten ontwerpen, te prijzen. Wat een openheid! Het speelplan — in feite het wereldplan — onder een

wijde hemel, waarop de mensen en hun lotgevallen nietig zijn. En in overeenstemming met wat de regisseur zelf vaker had benadrukt, n.l. dat het uiteindelijk Apollo is, die de antagonist is van de ongelukkige koning van Thebe, recht tegenover de ingang van diens paleis het altaar van de god. Spelbetekenis heeft deze offerplaats slechts een keer — en dan is zij nog niet noodzakelijk — n.l. als Jocaste heul zoekt met offergaven waar zij eigenlijk geen steun begeert. De regisseur echter benutte haar symbolisch het hele stuk door met wisselende [of geen] belichting. Het decor, dat Mhr. Stassen zo kunstzinnig had ontworpen en de RTT met zorg had uitgevoerd, bevatte nog een uitnodiging aan de regie, die echter niet werd ingewilligd. Men ziet de schijnkoning Oidipous, die zich een wereld heeft op-

gebouwd, in welke veilige omslotenheid de vervulling van Apollo's orakel op de achtergrond is getreden. Thans dreigt deze wereld ten onder te gaan. Onverbrekelijk verbonden aan zijn burgerij, raakt het leed de redder eens van Thebe. De oprechtheid waarmee hij het koningschap draagt, imponeert. Het volk verwacht wat van hem; zijn eer als koning is ermee gemoeid. En zo vat hij met alle energie de uitdaging aan die een onbewuste Kreon hem van Delphi [van het altaar dus] brengt: de menigte kan gerust zijn: het bevel van de god zal worden uitgevoerd. Oidipous stáát nog: hij decreteert, waarschuwt, beschuldigt. Nog is de vreselijke argwaan er allerm minst, en zelfs al rijst in een gesprek met zijn vrouw een duizelingwekkend vermoeden in hem, hij heeft nog de strohalm: de slaaf dient gehaald, die indertijd op de driesprong ontkomen is. Triomf is er als de bode Polybus' dood meldt. En zelfs als Jocaste het toneel — en de wereld — voorgoed verlaat, weet hij niet ten volle en hult hij zich in zelfgenoegzaamheid. Ziedaar wat voorafgaat aan de diepe val! De trappen op het toneel nodigden ook in dit geval uit tot een symboliek cum fundamento in re. In feite encanailleerde deze Oidipous zich van het begin af met de Thebanen, daalde hij af tot het niveau van boden en werd hij te zeer de gelijke van Teiresias, zodat de menselijke ellende van de gestorte tyran op het toneel een voor de hand liggend accent miste. Het koor biedt bij de opvoeringen van de Griekse tragedie altijd een bijzondere moeilijkheid. Leest men in de kritieken over de oplossingen die genomen werden door de regisseurs ervoor vinden, dan zijn de oordelen bijna nooit eenstemmig. En dat is begrijpelijk, gezien het tweevoudige karakter van de rei, dat zelfs de Renaissancisten er toe bracht in tweevoudige richting een oplossing te zoeken bij hun eigen drama's. Want terwijl de koorleden zich herhaaldelijk terugtrekken uit de handeling [en overblijven na het verloop der gebeurtenissen] om als bewogen toeschouwers hun emoties te uiten naar aanleiding van het vertoonde, treden zij groepsgewijze vaker op als een der dramatis personae, die een onmisbare

rol in het spel speelt. Dit eist in elk geval een voortdurende aanwezigheid bij de gebeurtenissen of het suggereren daarvan aan de toeschouwers, totdat hun aanwezigheid als speler geëist wordt; in beide gevallen wordt van de rei acteervermogen geëist — dat de regie kan stileren of zich in zekere vrijheid laten ontwikkelen. Men kan kiezen voor de grote groep: twaalf tot vijftien man, met het gevaar dat men de aandacht van de hoofdhandeling afleidt en de scène te druk bevolkt; of voor een sterk verminderd aantal 'toeschouwers-spelers', een soort vertegenwoordigers van een imaginaire menigte, die spelend en zich bezinnend op wat zij zagen en hoorden, de strenge sobere handeling niet schaden. Maar men moet kiezen. De regie had gekozen voor de grotere groep, die blijvend het toneel bevolkte en overbleef na de gebeurtenissen; welzeker werd het stuk zo een kijkspel, waaraan ook de lagere klassen plezier konden beleven en werd de realiteit van het gebeuren verhoogd; maar tegenover de machtig-dramatische gebeurtenissen met de hoofdpersonen bood zij spel noch reactie; zij gaf enkele gestileerde gebaren ten beste in de lyrische passages en symbolische achtergronden bepaalden haar plaatsing op het toneel. De bewogen passages van het koor na de verschillende scènes werden over het algemeen goed gezegd, vol gevoel gedeclameerd en met begrip voor de beweging van de bewoners van het oude Thebe. De muzikale fragmenten bleken uitstekend gekozen, al bemerkten wij somtijds een discrepantie tussen de vol-expressieve muziek en de ingehouden reciteertoon van de koorleiders, onder wie vooral J. P. Derksen opviel door zijn mooie uitspraak en intonatie. Harrie Heijkens gaf gestalte aan de hoofdfiguur op een wijze die respect afdwingt; het aarzelend begin was voorzeker te wijten aan het ontbreken van ieder spel bij zijn partners. Mhr. Lenders had geen moeite gespaard, om de jeugdige spelers alle geheimen van de niet zo makkelijke tekst te verklaren, op samenhangen te wijzen, op bedoelingen, betekenis der mythologische toespeelingen enz. enz. En men had de tekst begrepen!

Men sprak hem uit met begrip voor ieder detail, maar men gaf hem geen gestalte: mimiek, geste, houding en gang drukten niet uit wat men voelde, dacht, betoogde. Had de uitvoering van Iphigenia in Aulis van enkele jaren geleden door het Zimmertheater, die een juweeltje was van declamatiekunst, wel het hoogst bereikbare op dit gebied, de regisseur zozeer geboeid? Het is een opvatting die kansen heeft, dat de tekst voor zich zelf spreekt, en die te verdedigen is met een beroep op de weinige beweeglijkheid van de Griekse acteurs en de grote afstanden die hen van de toeschouwers scheidden. Maar Oidipous, die er zich aan onttrok, maakte juist van zijn rol zo'n bijzondere creatie! Juist waar hem de vrijheid werd gelaten breed de emoties uit te spelen, zoals in het laatste epeisodion, daar trof ons de

echte menselijkheid, die geen symboliek van node heeft.

Goede herinneringen hebben wij ook aan Teiresias, om zijn mooie dictie en spel. In zijn ziel botste het tussen medelijden en zelfbewustzijn; hij maakte duidelijk de last der verantwoordelijkheid waaronder hij gebukt gaat; wij proefden zijn getergdheid, als hij miskend wordt; en wij vonden het jammer dat hij de kans niet kreeg te rijzen tegenover de waarlijk blinde koning, zozeer Apollo te zijn in zijn ziensergave dat de vervoering hem niet eens het gemis doet voelen van de begeleidende knaap, die hij enkel weer zoekt, als hij terugkeert tot de gewone wereld na de vreselijke bedreiging uit een ander leven, en het afschuwelijke vertoeven bij een hogere macht, hier door het altaar gesymboliseerd.

Naar vreemden bodem moet hij tastend zijn weg
zich zoeken, steunend op zijn staf. Zijn eigen
vrouw
zal blijken hij de zoon, zijn vader was voorheen
derzelfder vrouwe echtgenoot, door hem ver-
moord.

Ga binnen in uw huis en onderzoek het. Als ik
gelogen heb, zeg dan dat ik mijn kunst niet ken.
Wij deden slechts enkele grepen voor u uit deze
rijke opvoering. Want rijk was zij aan vondsten:

zowel in het symbolische als in het reële. De op-
voering was goed-doordacht en vlijtig ingestu-
deerd; men wijdde er zich aan met grote ijver.
Dat zij niet zozeer insloeg, lag natuurlijk aan de
moeilijke tekst, de subtiele discussies, de mytho-
logische toespelingen. Maar vooral naar ik meen
hieraan dat diverse, niet te verenigen opvatting-
en de uitvoering hebben bepaald, dat getracht
werd, heterogene elementen met elkaar in over-
eenstemming te brengen.

L. W.

PERSONEN	<i>Oidipous,</i>	koning van Thebe	Harrie Heykens
	<i>Jokaste,</i>	zijn gemalin	Riek Riepen [a.g.]
	<i>Kreoon,</i>	broer van Jokaste	Theo Reul
	<i>Teiresias,</i>	blinde ziener	Gard Kleynen
	<i>Zeuspriester</i>		Miel Ramaekers
	<i>Bode uit Korinthe</i>		Ton Kock
	<i>Herder</i>		Jo Dautzenberg
	<i>Dienaar</i>		Herman van Horen
	<i>Koorleider</i>		Jan-Pieter Derksen

verder spelen mee:

HET KOOR VAN THEBE'S VOORNAMEN:

Wim Dijkstra, Frans Klein, Wim Clout, Paul Cordewener, Jos Hinskens,
Toon van Oeffelt, Gerard Seuren, Jos Slabbers

HET VOLK VAN THEBE

DIENARESSEN VAN JOKASTE

BODEN

PRINSESSEN ISMENE EN ANTIGONE

DIENAREN VAN OIDIPOUS

DIENAREN VAN KREOON

SLAVEN

KNAAP

decor: ontwerp J. Stassen, uitvoering A. de Bruyn, H. Vliegen en R T T

grime: L. de Serno
souffleur: Frans Gielkens
costuums: J. de Munnik, Den Haag
verlichting: Toverli, Amsterdam
technische verzorging: R T T

regie: J. A. C. Lenders

met herinneringen van zestig jaar geleden

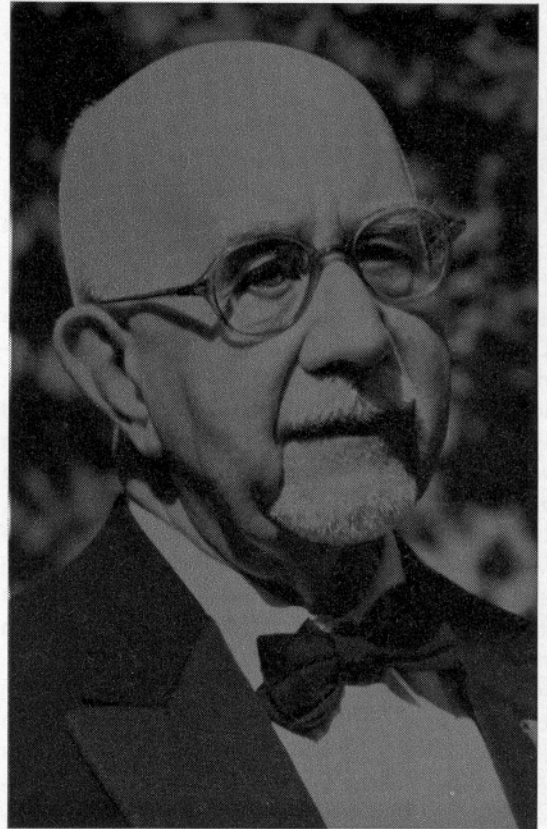
Het volgende schrijven, gericht aan de Heer Hoofdredacteur van het dagblad: „De Nieuwe Limburger”, moge dienen als inleiding tot een beschouwing over: „*Felix Rutten en Rolduc*”.

Uw medewerker Lou Maas biedt in Uw dagblad van heden een zeer lofwaardig artikel aan Uw lezers aan over Felix Rutten, dat met zijn nauwkeurige gegevens en aanhalingen uit brieven een zeer directe en persoonlijke weergave is van het bewogen leven van deze bezielde dichter en kunstenaar.

Er komt daarin evenwel een kleine vergissing voor, die een onjuist beeld zou kunnen geven van zijn studiezijn en activiteit. L. M. zegt, dat Felix Rutten van het College der P.P. Jezuiten te Sittard naar de filosofie te Rolduc ging. Hij vertoefde daar drie [en niet twee] jaar, van 1900 tot het jaar 1903. Juist tot de dag, waarop hij meerderjarig werd en in alles handelingsbekwaam volgens de wet [behalve voor het huwelijk, maar zover was hij nog lang niet]. Nu duurt de studie der filosofie te Rolduc normaal twee jaar [in die tijd en later]. Zou hij dus een klas gedoubleerd hebben? Dat lijkt weinig waarschijnlijk voor ieder, die de toeleg en de tucht heeft kunnen opmerken, waarmee de betrokken alumni te Rolduc zich aan hun taak wijdden: zij waren als de oudste leerlingen zich niet alleen hun verantwoordelijkheid het best bewust, maar waren ook belast met het toezicht op de jongere huisgenoten.

Waarom dan toch drie jaar?

De oplossing van deze 'paradox' is de volgende. F. Rutten is niet rechtstreeks naar de filosofie gegaan, maar heeft nog te voren de zesde klas van het gymnasium gevolgd. Het bewijs daarvan ligt voor mij in de vorm van de lijst van de 'élèves de l'année scolaire 1900|1901'. Daarop staat hij onder de leerlingen van de laatstgenoemde klas genoemd met een streep er onder, hetgeen wil zeggen: 'Nouveau du premier trimestre'. Felix Rutten was dus in september 1900 naar Rolduc gekomen en kwam op de zesde klas, de Rhétorique.

Dr. Felix Joh. Jos. Rutten, geboren te Sittard 13 juli 1882 en sedert drie decennia te Rome, dat zo'n grote plaats in zijn leven is gaan innemen. Student van Rolduc van 1900 tot 1903.

Opgemerkt zij nog, dat wijsbegeerte, physique en chimie, die deel uitmaakten van het onderwijs, voor een leerling met zijn gemoedsleven en emotionaliteit wat moeilijk te verwerken waren. Hij bracht dan ook geen prijs mede naar huis voor die vakken, maar wel voor 'déclamation' en wel samen met J. Peters uit Schinveld [die hij vermoedelijk overleefd heeft]. Bij mijn komst op Rolduc was Felix R. onze cantor ['chanteur'] in de Abdijkerk en heeft als zodanig stellig bijgedragen tot het bloeiende godsdienstige leven op

Rolduc, dat niet alleen bij hem zelf heeft nage-
werkt, zoals ook Loe Maas uit het jaar 1947 ver-
meldt, maar dat bij vrijwel allen een diepe indruk
heeft nagelaten, gelijk zelfs Floor Wibaut, later
voorman van de S D A P en wethouder van Am-
sterdam, in zijn mémoires verklaart, als hij zegt,
dat hij als een diep godsdienstige jongen Rolduc
heeft verlaten.

Maastricht, 25 jan. 1963.

Dr. J. E. Schulte

In de loop van het studiejaar 1962|1963 is de
dichter en schrijver Dr. Felix Rutten in zijn ge-
boorteplaats op geestdriftige wijze gehuldigd,
waarbij hij ook zelf het woord heeft gevoerd, zij
het dan door een 'actio in distans' dank zij de
moderne techniek.

Op de dag, aan die huldinging voorafgaande, was
er in het alhier verschijnende dagblad 'De Nieuwe
Limburger' een beschouwing van L. M. versche-
nen over de tachtigjarige, een vlot en met bezie-
ling geschreven artikel. Bij het lezen ervan werd
ik evenwel getroffen door een onjuistheid ten
aanzien van zijn verblijf te Rolduc. Om dit recht te
zetten volgde er een kort antwoord mijnerzijds,
dat zonder verweer is gebleven. Voor de Redactie
van dit Jaarboek was dit echter een reden tot mij
een verzoek te richten om een bijdrage voor het
Jaarboek 1962|1963. Ik voldoe daaraan gaarne en
hoop aan haar verwachtingen te beantwoorden.
Mijn kennismaking met Felix Rutten dateert van
de lente van het jaar 1903, in zover er hier van
kennismaking gesproken kan worden van mij als
jongen van dertien jaar op een der onderste tren-
den van de Rolducse ladder, terwijl hij de boven-
ste sport, de philosophie supérieur, had bereikt
en bijna voltooid. Doch ofschoon wij toentertijd
slechts drie maanden samen op Rolduc waren,
kan ik mij hem nog levendig herinneren: ik zie
hem voor ons zitten in de kerk, en wel in een der
voorste koorstoelen of -banken rechts. Het was
dan o.m. zijn taak, bij het avondgebed telkens een
van de prachtige Franse liederen in te zetten, die
een enigermate gevoelige leerling zijn leven lang
niet meer vergeet. Hij was namelijk onze *cantor*,
onze chanteur, en de wijze waarop hij zich van die
taak heeft gekweten, heeft stellig het zijne bijge-
dragen tot het bloeiende godsdienstige leven op
Rolduc zoals het mij bekend is geworden.

Kardinaal J. H. Newman wist zich het overlijden
van zijn zuster Mary nog na zestig jaar te herin-
neren 'as if it were yesterday'. Zo staat mij ook
het leven op Rolduc van die tijd nog levendig

voor de geest, en Felix daarin als *cantor*, én als
surveillant [als J. E. de Quay niet de kwaaieste!].
Het zij mij vergund, dit met enkele beknopt weer-
gegeven eigen ervaringen [beknopt: 'le moi est
haïssable' - Blaise Pascal] toe te lichten.

Het is deze maand juist zestig jaar geleden dat
mijn goede ouders mij uit de ultra-diaspora naar
Rolduc zonden, na een tweetalige voorbereiding,
deels op een Nederlandse openbare school met
verder onderwijs door het H. D. S. Braam, deels
op een Duitse school, waar een vicarius [Jos.
Schlömman] het onderwijs gaf; drie klassen in
één lokaal, dat ging uitstekend onder Duitse disci-
pline. Deze man was tevens belast met de zorg
voor de parochie naast zijn taak als 'Schulvikar';
daarbij onderwees hij nog een groepje jongens,
enige verre neven van hem, later allen ge-
sneuveld, en ondergetekende, in Latijn, Grieks
en Frans e.t.qu., louter uit ambitie. Opgemerkt zij
dat wij in alles met die parochie meeleeften, want
onze eigenlijke herder[s] woonde[n] op 20 km
afstand, hetgeen evenwel niet belette dat zij
ons gezin telken jare zonder mankeren kwamen
bezoeken. Vandaar, ook voor onze godsdienstige
vorming, ons bezoek [halve dagen] aan die veel
dichterbij gelegen Duitse school. En dat de resul-
taten nog zo slecht niet waren, bleek toen direc-
teur Dr. R. Corten mij aan de tand voelde en mij
verwees naar de tweede klas van het gymnasium
[laatste trimester], want in de leerlingenlijst van
1902|1903 staat er achter mijn naam onder de
cinquième latine een teken dat wijst op de voet-
noot: 'nouveau après Pâques'. Gelukkig waren er
geen strikvragen gesteld, zoals Frans Erens met
zijn lotgenoot uit Zwolle was overkomen. Er moge
'salva modestia' worden opgemerkt, dat mij als
laatkomer toch de prijs voor het Duits werd toe-
gekend door M. George van Poppel, die ik later
tijdens mijn studie te Berlijn weer zou ontmoeten
in een zusterklooster [te Berlin-Neukölln], waar
hij vertoefde 'voor studie en om gezondheidsre-
denen', aldus in „Rolduc 1843-1943”.

De tocht vanuit het hoge Noorden, en wel vanuit
de meest Oostwaarts gelegen plaats van ons
land, was indertijd een complete dagreis. Eerst in
een rijtuig naar het op 20 km afstand gelegen sta-
tion [de dorpstoren sloeg bij ons eerste vertrek
naar Roda juist twee uur in de nacht, wel even
roerend]. De aansluitingen waren maar weinig
geregeld, zodat er te Arnhem enige uren moest
worden gewacht. Laat in de namiddag kwamen
wij te Venlo aan, en dan ging het verder onder de
hoede van de energieke prefect M. Louis Tijssen,

zich zijn taak en verantwoordelijkheid wél bewust. Hoe kon ik destijds vermoeden dat men mij later zou oproepen voor een kerkelijke rechtbank onder leiding van mijn dortoirgenoot en surveillant Guillaume Lemmens, inmiddels bisschop geworden van Roermond, om getuigenis, waarvan de inhoud 'sub sigillo secreti', af te leggen in diens beatificatieproces [d.w.z. van L. Tijssen].

Onder zijn actieve leiding ging onze extra-trein van plaats tot plaats door het langgerekt Limburg, zonder er één over te slaan, zoals de adelaars van Napoleon na zijn landing te Golfe-Juan, maar in wat minder triomfantelijke, ik zou zeggen, in ambivalente stemming. Op de kleine stations stapten er enkelen of maar één enkele in, op de grotere een groepje. In matig tempo bereikten we eindelijk Rolduc-Loaal, vanwaar we te voet opgingen naar de aloude Abdij, opgingen inderdaad, zoals de Joden destijds naar de Tempel. De avond was dan al lang gevallen; 'suadent cadentia sidera somnum', zo hadden wij met Vergilius kunnen zeggen. Rolduc was weer bevolkt, er was weer leven binnen zijn muren.

Bij onze terugkeer later na de Paasvakantie trof het mij telkens dat het jaargetijde er verder gevorderd was dan in het Noorden en dat met name de bomen op de cour, de 'marronniers', reeds hun bladertooi hadden. En dan die diverse typen van jongens, hun vorm van gelaat en hoofd en hun gelaatsexpressie! Rolduc had toen niet alleen bewoners uit het hele land, maar ook van ver daarbuiten.

Dat brengt mij terug op Felix Rutten. Hij was een zuidelijk, een Frans type met zijn complexie, zijn donker coloriet, zijn gestalte, zijn gang. Dan zijn euforie, al zal het gemoedsleven hem ook wel eens parten hebben gespeeld, de 'materia' is in de mens onvermijdelijk een element van beperking en van inertie. Dit alles werd bij Felix later nog geaccentueerd door een Frans baardje. Hij gevoelt zich blijkbaar tot het Zuiden aangetrokken; en al heeft hij in zijn boekje over Limburg geschreven: 'Italië begint in Zuid-Limburg', dat is hem wel niet zuidelijk genoeg, want hij woont nu al meer dan 30 jaar te Rome, waar hij volgens oorspronkelijk plan maar een korte tijd zou vertoeven. De mens wikt..... Na veel trekken en reizen had hij *nolens volens* een steunpunt gevonden met een actieradius als geen ander.

Zoals gezegd, hij was onze chanteur, die de onvergetelijke liederen voor ons aanhief, zoals op zondagen het plechtig lied:

Qu'ils sont aimés, grand Dieu, tes tabernacles!

Qu'ils sont aimés et chéris de mon coeur!

Of op Mariafeesten [hoezeer werd zij op Rolduc geëerd, al aan de ingang door een mooi beeld met een chronicum over het leerstuk omtrent haar Onbevleete Ontvangenis], het innige lied van de Franse matrozen, 'le cantique des marins', als zij uitvoeren ter visvangst:

Je mets ma confiance,

Vierge, en votre secours.....

[zie voorts L'Elève Chrétien van R. Corten]

Over dit lied heb ik zowaar een discussie gehad met een voorman onzer humanisten [nieuwe stijl], thans ter ziele, zodat ik hem kan noemen; bedoeld is Johannes B. Tielrooy, hoogleraar in de Franse letterkunde aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam. Het ging over Chateaubriand, voor wie die cantique het eerste was dat hij van buiten kende. De discussie ging over de vijfde en zesde regel:

Et, quand ma dernière heure

Viendra fixer mon sort.....

Tielrooy had evenwel geschreven: Viendra finir mon sort, en meende daaraan te moeten vasthouden. Onnodig te zeggen dat in de geest van het hele lied de te Rolduc gezongen versie de voorkeur verdient als christelijke opvatting omtrent het einde van het aardse leven. Voor het overige kan die discussie thans blijven rusten.

Na het vertrek van Felix Rutten van Rolduc en zijn terugkeer naar zijn 'penates' aan de Markt te Sittard, juist op het einde van zijn twintigste levensjaar, gingen onze wegen zeer ver uiteen, maar niet voor altijd. Op 22 maart 1916 [die datum kan ik precies opgeven] ontmoetten wij elkaar weer te Groningen in de kring van 'Albertus Magnus'. Het was de tijd na zijn vertrek hals over kop en te voet uit België wegens de oorlog. Hij heeft toen voor ons gesproken over een van zijn geliefde onderwerpen, het Limburgse landschap, over het wezen van de ballade en over 'Eva's droom', een avond van dichterlijk vuur in dat kille Noorden. Het bleek mij toen weldra dat hij zelf ook in een soort van droomtoestand verkeerde. Hij was in Amor's banden verstrikt geraakt, als het niet indiscreet is dit te zeggen binnen de kring van lezers van dit Jaarboek. En hij zou weldra op een 'echte berg' gaan wonen te Geulle, een verblijf dat hij later, zoals ik reeds zeide, heeft verlaten voor de 'stad op de berg', niet ver van S. Pietro in Vaticano. Voor kardinaal Newman was het bovennatuurlijke, de wereld van de on-

zienlijke realiteit, 'sa vraie patrie', aldus Brémond. Blijkbaar is Rome, stad en wereld, voor Felix Rutten geworden 'sa vraie patrie'.

Het ligt niet op mijn weg hier uit te weiden over de lyriek en over de toneelpoëzie van Felix Rutten. Dat zou ook overbodig en overdadig, ja overtollig zijn zelfs in dit verband. Belangstellenden kunnen zich desgewenst ter zake oriënteren in een boek over letterkunde of in een encyclopedie; en dan uiteraard in de 'opera' zelf. Ook zal ik niet, wat Rolduc betreft, nader ingaan op zijn bewoners van destijds, ook niet op de Heren en hun namen, en zeker niet op hun 'epiklêseis'. Deze waren niet alle even fraai, al gaf de jeugd er toen al blijk van, in het vinden van namen vindingrijk te zijn. Daarbij: 'cet âge est sans pitié', aldus de vaak gehoorde klacht van de Heren.

Wat die vindingrijkheid betreft, zij opgemerkt dat er tegenwoordig in de medische tijdschriften vaak sprake is van versnelling van de groei van de jeugd, van acceleratie op lichamelijk gebied, wat lengtegroei en gewicht aangaat, en ten opzichte van geest en verstand, van inzicht en scherpzinnigheid. Deze acceleratie wordt veelal in verband gebracht met de verstedelijking, de urbanisatie, die zozeer toeneemt in onze tijd. Rolduc bleef daar buiten, en zo valt het wellicht te verklaren dat de vindingrijkheid vroeger al het peil van de tegenwoordige Rolducse jeugd had bereikt. Er ontstond niet veel verschil. Helaas dringt de verstedelijking in de laatste tijd ook door tot de aloude Abdij, te betreuren, al is het wel niet te vermijden.

Zoals gezegd, ik zal verder zwijgen over de talrijke geschriften van Felix Rutten, zal echter gaarne één uitzondering maken voor een artikel dat mij aan het hart ligt, doch dat helaas maar weinig bekend is. Het is actueel, zelfs meer actueel dan 25 jaar geleden, toen het verschenen is, en een treffende bevestiging van het woord van Seneca: 'Verba volant, scripta manent'.

Bedoeld is een artikel, niet over letterkunde of een letterkundig werk, maar een studie over taalwetenschap, namelijk zijn artikel 'Philologischs zum Canon Missae' in de 'Stimmen der Zeit' van 1938. Felix betoogt daarin dat de gebeden rond het Eucharistisch offer, ook de eerbiedwaardige gebeden van de Canon Missae, naar hun vorm diep verankerd zijn in de werken van de schrijvers van de Klassieke Oudheid, zoals Cicero, Livius en anderen. En hoe kon het anders. Heel de Openbaring, de geloofswaarheden en uitspraken van de theologie zijn immers in menselijke taal

en in menselijke vormen tot ons gekomen, zoals thans algemeen wordt ingezien. Maar Felix legt de stukken op tafel en betoogt terecht dat die gebeden met een beroep op klassieke auteurs beter kunnen worden begrepen.

Als voorbeeld diene het memento vóór de Consecratie, waarin de woorden staan: 'quorum tibi fides cognita est et nota devotio'. 'Cognita' staat er niet alleen terwille van het ritme, aldus Felix, maar heeft een duidelijke zin volgens Livius [7, 40, 18], en wel van 'gewaarborgd', zoals 'probata'. Dan het woord 'familia'; dit heeft niet alleen betrekking op de verwanten, maar, afgeleid van 'famulus', op een veel grotere gemeenschap. In het gebed 'Nobis quoque peccatoribus famulis tuis...' dient het derde woord bijvoeglijk te worden opgevat. De vertaling luidt dus: 'Ook ons, uw zondige dienaren...' Een parallel is bijvoorbeeld de uitdrukking 'victor exercitus', zegevierend leger. De komma, die veelal in Missales voor leken wordt aangetroffen vóór het woord 'famulis', heeft dus geen zin. Deze ontbreekt trouwens in het eigenlijke Missale Romanum zelf. Opgemerkt zij dat ons op Rolduc, bijna zestig jaar geleden, reeds een volledig Missale in handen werd gegeven door M. H. Wismans. Het was genaamd 'Office Divin très complet'; daarin komt de komma vóór 'famulis' óók niet voor, naar ik zie. Met dankbaarheid zij vermeld dat wij destijds al in de eigen taal der liturgische gebeden werden ingeleid, lang vóór dat elders het geval was.

Merkwaardig is de herkomst van het woord 'devotio' in de Canon, in het bovenstaande reeds genoemd. Het is totaal van betekenis veranderd; bij Cicero betekent het verwensing, vervloeking, bijvoorbeeld door tovenarij. Later, in de Keizertijd, verdween deze demonische zin ervan en werd ermee bedoeld: toewijding, overgave. Die zin moet dus ook wel in de Canon bedoeld zijn; er is geen reden om daarvan af te wijken door te vertalen: godsvrucht of vroomheid.

In het tweede memento worden de afgestorvenen aangeduid als 'qui nos praecesserunt cum signo fidei...' De gebruikelijke vertaling 'met het teken van het geloof' acht Felix te zwak en niet equivalent. Signum, Grieks: sphragis, betekent zegel, waarvan later is afgeleid het diminutivum sigillum. De vertaling dient dus te luiden: 'die ons zijn voorafgegaan met het zegel van het geloof'.

Wij komen in de Canon ook het woord 'plebs' tegen, dat te Rolduc een zekere traditie heeft, zoals o.m. vermeld is door M. L. W. Wijnen in het vorige Jaarboek, blz. 95, eerste kolom. Het is

uiteraard ontleend aan de gangbare taal. Men onderscheidde de 'ordines', bestaande uit senatoren en de stand der ridders, en het 'plebs', de 'tiers état' van latere tijd. In het eerste gebed na de Consecratie wordt echter niet meer gesproken van 'plebs' zonder meer, maar van 'plebs sancta' ['nos servi tui, sed et plebs tua sancta']. Het profane woord 'plebs' heeft daar dus geen pejoratieve betekenis meer, maar wordt daarboven uitgeheven, al blijft de tegenstelling ten opzichte van de 'servi', de dienaren, bestaan.

Ziedaar enkele fragmenten uit het bovengenoemde betoog van Felix Rutten. Had hij toen kunnen vermoeden dat wij er thans alom op uit zijn, daartoe aangezet in ons land vooral van Franciscaanse zijde, om de gebeden rond de Eucharistieviering met de priester in de eigen taal der liturgie mee te bidden? Zijn artikel is nu actueler dan destijds; scripta manent. Hij heeft ons daarmee allen een dienst bewezen en zo zijn taak als *cantor*, als initiatiefnemer, als stuwer tot ver buiten zijn tijd en tot ver buiten de muren van het oude Roda voortgezet en uitgebreid.

In het artikel van L. M., dat ik als uitgangspunt vermeldde voor deze *éloge* aangaande Felix Rutten, wordt er gezegd dat laatstgenoemde bij de Padre Bianchi aan de Via Aurelia te Rome de min of meer Spartaanse leefwijze van het Rolduc van voorheen voortzet, misschien wel zijn behoud en de reden van zijn vitaliteit. De dagorde begon toen met 'lever à cinq heures et demie'; zonder verwijl opstaan, 'habillez-vous modestement', en dan over de witgeschuurde en uitgesleten vloeren, uitgesleten behalve de knoesten of kwasten, naar de gezamenlijke lavabo. Daarna morgenbed, Misviering met misdienen, een uur studie en ontbijt. Dit schema volgt Felix nu nog, behalve dat hij met het bereiken van zijn tachtigste jaar zijn leefwijze wat getemperd heeft en wat later opstaat. Het collectieve aspect ontbreekt uiteraard, maar activiteiten als misdienen en studie behoren nog tot zijn dagelijks programma. Zijn schrift is als dat van een pas geslaagde onderwijzer. De materiële component in de mens brengt hem ertoe om, behoudens remmende momenten, er een voorkeur voor te hebben op de ingeslagen weg voort te gaan. Wat een zegen dan, onder de tucht van het oude Roda, 'l'école de l'ordre', te zijn opgegroeid! Ik herinner mij, hoeveel moeite tal van studenten aan de universiteit hadden om in de morgen op tijd voor het eerste college-uur aanwezig te zijn. Wat waren wij, Rolduciens, in dat opzicht prachtig getraind!

Zo ook Felix Rutten. De boven geschetste dagorde kan zeker wel als een blijk van vitaliteit worden aangemerkt voor een tachtigjarige, hoezeer ook de te verwachten gemiddelde levensduur is toegenomen. Wie zou hem niet gaarne deze vitaliteit nog voor tal van jaren toewensen! Hij belichaamt voor ons, Rolduciens, nog het oude ideaal omtrent de dichter, niet alleen als *poète*, als maker, als schepper van dichtwerken in gebonden stijl of in proza, maar ook als gids, als herder en stuwer, als *poimèn laoon*.

En hiermede kom ik aan het eind van mijn betoog. In het bovenstaande is er menigmaal, maar lang niet in alle opzichten, over onze octogenarius Felix Rutten geschreven. Ik moge eindigen met *hem zelf* het laatste woord te geven door zijn in dit verband stellig toepasselijk gedicht aan te halen, dat hij getiteld heeft: 'Kostschool-herinnering' en dat voorkomt in zijn 'Eerste verzen'. Het is voor Rolduciens niet aan twijfel onderhevig, in welk levensmidden hij zich daarin verplaatst; het Rolducse leven lag toen nog vers in zijn geheugen.

Kostschool-herinnering

Der spreeuwen smeekgefluit in 't ochtendklaren
En 't ijl verscheemren van den nevelstreep
Waardoor de zon lijnt, rood en goud, een streep...
Reeds staat ze me als een vuurbol aan te staren.
En 't grijs der lucht wordt blauw, diep innig licht,
En mistvrij treedt de verte klaar te voren: —
Op 't spreeuwgefluit roept, smeekend in mijn
Nu voor mijn oogen klaar een oud gezicht: [ooren,
Kastanjes die de herfstpracht moede dragen
Langs ijzeren hekken, glinsternat van dauw,
En hoog een zonn'ge wijzerplaat in 't blauw:
De gouden wijzers gingen ach zoo trage...
Daar klonk zoo zoet-meewarig van de daken
Der spreeuwen smeekgefluit bij 't vroeg ont-
[waken.

Maastricht, 30 april 1963

Dr. J. E. Schulte

pennestrijd rond het hedendaagse rolduc

Dat het artikel in De Bronk van februari 1963, onder de titel 'De Limburgse Bisschoppelijke Colleges', zoveel stof zou doen opwaaien, heeft zelfs de schrijver, Dr. H. Litjens, waarschijnlijk niet vermoed. Het heeft aanleiding gegeven tot een pennestrijd, waarvan wij hieronder gaarne een zo objectief mogelijk overzicht publiceren, want nauw betrokken als wij ons bij deze zaak voelen, gaat zij ons wél ter harte.

Dr. Litjens betoogt dan, dat de huidige situatie, die het bisdom Roermond aan vier onderwijsinstellingen [Rolduc, Roermond, Sittard, Weert] een 70-tal priesters ter beschikking doet stellen, gezien het bestaande gebrek aan priesters in de zielzorg niet langer houdbaar is. Het apostolaatswerk immers, dat men vroeger met deze instellingen nastreefde: het Nederlandse katholieke intellect kansen geven zich op katholieke basis te ontwikkelen, wordt thans door een groot aantal katholieke middelbare scholen uitstekend waargenomen. De onderwijspacificatie maakt het mogelijk, dat men voor het genieten van goed katholiek onderwijs niet meer naar een internaat hoeft, omdat de eigen plaats of minstens de eigen streek er voldoende in voorziet. Tegen de plannen, die de colleges van Roermond en Weert koesteren tot het bouwen van een nieuw internaat, tekent de schrijver dan ook verzet aan. Terecht of ten onrechte? In de discussie is dit gedeelte van het betoog op de achtergrond geraakt als gevolg van het feit, dat in de volgende alinea een kwestie wordt aangesneden, die om haar gevoelsmatig karakter onmiddellijk alle aandacht opeiste.

Die alinea luidt, ontdaan van de drukfouten, als volgt:

'In 1946 werd Rolduc tot klein-seminarie van het bisdom gemaakt. Er is geen enkel gebouw in ons bisdom dat door zijn historie zo gepredisponerd was om klein-seminarie te worden. Degenen die de geschiedenis van Rolduc kennen zullen geen verdere adstructie nodig hebben. Er is echter in ons bisdom ook nauwelijks een gebouw denkbaar dat in 1963 zo ongeschikt is voor de priesteropleiding als Rolduc. Ongeschikt door zijn excentrische ligging en zijn slechte accommodatie [als gebouw]. In Rolduc is te weinig gelegenheid om de sfeer te scheppen die nodig is om in moderne

ruimten, leefbare gebouwen en goede ontspanningsmogelijkheden onze jeugd op te vangen en te vormen. Van de hoge onderhoudskosten die een dergelijk complex jaarlijks vraagt spreken we dan nog niet'. [De Bronk, p. 169]. Dr. Litjens stelt vervolgens voor, de bouwplannen van Roermond en/of Weert te richten op het stichten van een nieuw klein-seminarie, en in verband met de mammoetwet de opleiding aan het klein-seminarie aan een grondige en onbevengende studie te onderwerpen.

De bezwaren die het artikel tegen Rolduc als klein-seminarie inbrengt, zijn dus drievoudig: excentrische ligging, slechte accommodatie en hoge onderhoudskosten. Nader gespecificeerd worden zij niet; met deze taak belast zich, in het Limburgs Dagblad van 16 maart 1963, de schrijver van de rubriek Mensen en Dingen.

De excentrische ligging krijgt daar de volgende toelichting: 'Rolduc heeft een excentrische ligging. [...] Niet alleen ten opzichte van Limburg, maar zelfs ten opzichte van Kerkrade tot welke gemeente het behoort. Het zit tegen de grens aangedrukt en valt bij wijze van spreken bovenop Herzogenrath, dat in de diepte ligt. De toegangsweg naar Rolduc is bij slecht weer onbegaanbaar. [...] Rolduc ligt zover van het centrum van Kerkrade verwijderd, dat men er echt naar op zoek moet gaan, wil men het vinden. De afstand van het station is zo groot mogelijk. [...] Zelfs al zou Rolduc midden in Kerkrade liggen, dan nog zou de [ligging] excentrisch genoemd moeten worden, omdat Kerkrade zelf een grensgemeente is'.

De [niet zo] anonieme schrijver erkent overigens, dat voor onderwijsinstellingen excentriciteit voordelen kan hebben. Onderwijs moet gedijen in een rustige en besloten omgeving, studie vraagt stilte en mogelijkheid tot bezinning. Na deze concessie echter geeft hij aan het argument van Dr. Litjens plotseling een andere inhoud en vraagt hij zich in gemoede af, of klein-seminaristen zich wel van de rumoerige wereld moeten distantiëren: 'Zij studeren niet om later in een ivoren toren wetenschap te gaan beoefenen. Hun studie is gericht op de mens en wel op de mens in [zielzorgelijke]nood. [...] Jonge mensen die priester willen worden en daartoe de wens te kennen heb-

ben gegeven, moet men niet zes jaren in een kloosterlijke omgeving laten eer ze uit hun beschermende huis mogen komen. Zij moeten kunnen studeren en leven tussen stadsmuren en straten vol verkeer in, in de hedendaagse, snelle en reacties oproepende wereld, die die van 1963 is en geen andere van bijvoorbeeld middeleeuwse allure'.

Op de accommodatiegedachte, die in het Bronk-artikel al enigszins werd uitgewerkt, voor zover daar sprake was van gebrek aan moderne ruimten, leefbare gebouwen en goede ontspanningsmogelijkheden, welke tezamen toch de zo nodige sfeer dienen te scheppen, gaat de schrijver van Mensen en Dingen eveneens nader in. Hij onderscheidt een tweevoudige sfeer. Sfeer in oude zin heeft Rolduc te over: met zijn zolders, kelders, gangen en terreinen biedt de eeuwenoude abdij een ongeëvenaarde mogelijkheid tot romantiseren. Sfeer in hedendaagse zin, sprekend uit moderne ruimten, waarin het heerlijk ademen is voor lichaam en geest, mist Rolduc ten enen male. De oude sfeer kan de jonge mens volgens sommigen misschien wel leren, zijn leven inhoud te geven vanuit de traditie, het reeds gegroeide dat hem gevoel geeft voor maat. Maar: 'Anderen, de nieuwe denkers, zullen vóór al het andere existentieel de voor 1963 en voor deze na-oorlogse mens geldende nieuwe levenswaarden willen uitgedrukt zien in een huis voor klein-seminaristen: een open huis, dat in zijn betonnen constructie iets weergeeft van de spanning tussen hemels en aards, een ruimte waarin de jonge mens de totaal-andere wijze van leven gesuggereerd krijgt. Andere tijden vragen andere mensen. Totaal-andere tijden vragen totaal-andere mensen. En dus ook ruimten waarin zij kunnen bewegen. Al gaat het de Rolducien misschien het meest aan het hart: Rolduc is niet de meest geschikte plaats om er toekomstige priesters op te leiden. Misschien toekomstige kunstenaars of romantici. Maar geen priesters'.

Loopt het artikel hier uit op een tirade, die nauwelijks nog ter zake doende is, de conclusie schermt met modern levensgevoel en existentie-filosofen, poëzie van onze dagen en Teilhard de Chardin. De geachte schrijver laat na, het verband tussen het thema van zijn betoog en deze hedendaagse begrippen aan te tonen. Uit clementie voor Rolduc? Het einde doet het vermoeden: 'Onder zulk een vracht moet zelfs het aloude Rolduc bezwijken, dunkt ons'.

Het sprak vanzelf dat op beide artikelen reacties

zouden volgen: De Bronk verwachtte zelfs niet anders. Hoewel wij die op de eerste plaats tegemoet hadden gezien van oud-Rolduciens, die het als een sacrilege zouden voelen dat hun Rolduc aangevallen werd, is het anderzijds begrijpelijk dat slechts reageerden wie zich in dezen voldoende ter zake kundig konden oordelen.

In de Maas- en Roerbode van 16 maart verscheen een 'Verdediging van Rolduc' van de hand van Drs. J. Rouwet. Een rustig, wijs artikel, dat wars van alle strijdzucht de geopperde bezwaren bezadigd tracht te weerleggen. De ongeschiktheid van Rolduc als gebouw wordt er handig betwijfeld met een argument dat Dr. Litjens in zijn aanval zelf levert; want al gaat de geschiedenis snel, 'als Rolduc in 1946 het gebouw geweest is, dat gepredisponneerd was om klein-seminarie te worden, hoe valt daarmee te rijmen dat in het jaar 1963 datzelfde gebouw zo ongeschikt is voor de priesteropleiding?' De excentrische ligging is maar betrekkelijk, zeker gezien de moderne verkeersmiddelen. Vroeger 'best bereikbaar voor leerlingen uit Hulst, Hengelo en Sappemeer, zou het nu excentrisch liggen voor jongens uit Eysden, Ysselstein en Ottersum?'

Op de vraag die de schrijver zich vervolgens stelt, of namelijk de ligging misschien geen belemmering vormt voor gezonde contacten naar buiten, ziet hij zich genoodzaakt te antwoorden, dat ook een nieuw te bouwen klein-seminarie in een middelgrote stad of er tegen aan een zekere afgeslotenheid zou moeten kennen. Zijn conclusie op dit punt is dat Rolduc's ligging 'zelfs als een *pro* aangemerkt kan worden en in geen enkel opzicht een hinderpaal hoeft te zijn voor moderne openheid voor mensen met modern levensgevoel'.

Ook de slechte accommodatie stelt Drs. Rouwet voorzichtig relatief. Een vergelijking met andere internaten in den lande, en zeker met andere klein-seminaries, het gloednieuwe Rotterdam misschien daargelaten, kan Rolduc volgens hem glansrijk doorstaan, en waarom zou men ook niet eens naar het buitenland kijken, de Engelse kostschool én het Italiaanse klein-seminarie bijvoorbeeld, die als gebouw verre bij ons ten achter blijven? Dat de Rolducse gebouwen kloosterlijk zijn, behoeft volstrekt niet mee te brengen dat daarom ook de geest middeleeuws zou wezen. In elk geval maken kerk en crypte zeer wel liturgische vieringen op aangepaste wijze mogelijk. Al is verder de bestaande accommodatie der ge-

bouwen niet up to date, zij beantwoordt nog altijd vrij goed aan haar doel. De laatste jaren is er trouwens veel gedaan om binnen het oude kader 'moderne ruimten en goede ontspanningsmogelijkheden' te scheppen, en de kansen liggen er om voor een overzienbare som gelds de huidige outillage aanzienlijk te verbeteren.

Omtrent de 'jaarlijkse hoge onderhoudskosten' merkt de schrijver op, dat men zich moet afvragen of die wel zo buitensporig zijn en hoe deze liggen in nieuwe gebouwen. Ook bedenke men dat de mijnen en Rijksmonumentenzorg in deze post hun aandeel bijdragen en dus lang niet alle onderhoudskosten ten laste van het klein-seminarie komen.

Het voornaamste bezwaar van de door Dr. Litjens inzake Rolduc ontwikkelde gedachten vindt Drs. Rouwet, 'dat er over Rolduc gesproken wordt als over een instelling die heeft afgedaan'. 'Het is zijn goed recht', zo luiden de laatste regels van zijn artikel, 'er zo over te denken; ook om in intern beraad zijn gedachten te berde te brengen, maar met ze aan de openbaarheid prijs te geven moet men voorzichtig zijn'.

Kloek zoals men van hem gewend is, ja strijvaardig zoals men hem minder kent, ging collega J. Stassen in De Zuid-Limburger van 4 april niet zozeer degene die het projectiel had klaargelegd, als wel wie het ondoordacht op Rolduc had afgevuurd, te lijf. Hij deed dit in een zeer bijzondere stijl — en afdoende, menen wij.

Na een amusante inleiding, waarin hij de schrijver van het Bronk-artikel en de anonymus van Mensen en Dingen, met hun respectieve beweringen, aan de lezer ten voeten uit voorstelt, gaat Mhr. Stassen op rustiger, maar nog altijd zeer speelse toon de naar voren gebrachte bezwaren na. Over de fameuze ligging merkt hij schilderachtig op: 'Excentriciteit zou beperkend zijn als bij de grenzen van de provincie de wereld voor ons ophield. 'Het zit tegen Herzogenrath aangedrukt', zegt de schrijver. Neen, goede vriend, alleen op de kaart, maar ruimtelijk niet en geestelijk ook niet. De gevel, die U voor achterste aanziet, is een front, en het gebouw is net zo goed gesitueerd als een bungalow op een gezocht plekje, met uitzicht op een dal en een tegenoverliggende heuvelrug'. Hij gewaagt verder van de schoolontmoetingen met België en Duitsland, de excursies naar Aken en Keulen, en pleit voor een verblijf van het klein-seminarie op Rolduc. Wisseling van klimaat werkt immers altijd gunstig. Er worden twee jaar doorgebracht in de sterk pulserende stad Heerlen en

vier in het rustige Roermond. 'Laat u ons maar in Kerkrade, bij de naderende flats, dicht bij Heerlen en Maastricht, met Aken en Keulen in ons bereik', zo vat hij de verre van excentrische ligging van Rolduc samen.

Goed, maar ten opzichte van Kerkrade zelf ligt het huis dan toch maar zo ongelukkig mogelijk. Het hangt er van af hoe men het bekijkt, argumenteert Mhr. Stassen: 'Blijft de markt maatstaf aller dingen en distanties? Of tellen ook mee: de nieuwe wijken, vergezeld van schoolcomplexen, kerken en een winkelcentrum?' Weliswaar bevindt het station zich op zeer grote afstand, maar 'de jongens worden met autobussen naar huis gebracht en komen er welgemoed mee terug. De normale busverbinding met Heerlen ligt dichtbij en voor steeds meer mensen is er altijd nog zo iets als een auto.' Hetgeen wij nog kunnen uitbreiden met de mededeling dat, nu de filosofen vertrokken zijn, ook de leerlingen van 3 gym een fiets ter beschikking mogen hebben.

De ligging van Rolduc staat als zodanig dus geen openheid en uitzicht op de wereld in de weg. Daarnaast is echter ook beslotenheid gewenst, 'ja zelfs onontbeerlijk voor inbezitname van zichzelf, geestelijke en religieuze vorming en studie. Deze jongens moeten een thuis hebben, zoals wij allemaal, *une demeure*, in een zin zoals Bollnov ontwikkelt in zijn achtenswaardig werk 'Nieuwe Geborgenheid, een bijdrage ter overwinning van het existentialisme.'

De gedachte van de 'demeure' spint de schrijver breed uit, waarbij hij niet vergeet toepasselijk te citeren uit La Citadelle van Antoine de Saint-Exupéry en bouwkundige specialisten als Krüger en Le Corbusier aan te halen. De moderne architectuur, zo kan men het betoog van de bouwkundige expert Stassen resumeren, is niet emotioneel. Zij streeft er naar, de fout die in de eerste helft van de twintigste eeuw werd gemaakt, te vermijden en niet langer schoonheid met het volmaakt-gladde te vereenzelvigen. Moderne architectuur staat niet gelijk met bouwsels van glas, beton en aluminium. De hedendaagse bouwmeester creëert niet alleen ruimtegestalten, functioneel dienstbaar aan het 'gevarieerde leven der bewoners, als kunstenaar doet hij meer. 'En wat hij meer doet, scheidt geluk, behagen, zich thuisvoelen, lucht krijgen. En om dit alles zal menig modern architect met heimwee kijken naar sommige goede oude gebouwen, ja, als hij zelf te kiezen had tussen doorsnee-nieuw en goed-oud, zou het laatste prevaleren'.

Als deskundige op het gebied van de bouwkunde en haar geschiedenis merkt de schrijver over het hedendaagse Rolduc het volgende op: 'Men moet als algemene ervaring constateren dat Rolduc in genen dele licht-arm is, dat het ruimtelijk bevrijdend geordend is en, wat het interieur betreft, menselijk en redelijk organisch geproportioneerd. De achttiende-eeuwse, op het Oosten gerichte gevel is lichtrijk en de haaks er naast geplaatste gevels van Cuypers hebben zelfs nog meer licht aan de zuidelijke schoolkant. Door de schepping van twee carré's treedt het licht en de natuur aan alle kanten in het gebouw en wel als een steeds weldadig aanwezige ervaring in de blanke kruisgangen. Men noemt de kruisgangen kloosterlijk, maar hoeveel moderne gebouwen streven naar openheid en het doorspelen van licht en buitenruimte in het gebouw [...] De afwezigheid van ieder gevoel van benepenheid in het hart van het gebouw en de mogelijkheid van mobiliteit van grote groepen werken uitermate bevrijdend. Bij slecht weer ervaren de bewoners de invloeden daarvan bij lange na niet zo zwaar als in menig, overigens zeer bruikbaar en rationeel opgetrokken, modern gebouw.'

Wensen blijven er intussen vele. De verschillende ruimten aan een afzonderlijke studie onderwerpend, stelt Mhr. Stassen aangaande de kerk vast: 'Als liturgische ruimte-eenheid is het gebouw zeer goed bruikbaar. Te wensen ware een restauratie met klare soberheid van gewelf en muren en een goed geleid beeldenstormpje. De binnenplastic van het gebouw zal steeds zoveel gevoelsmomenten vertegenwoordigen dat de kerk, bij alle bruikbaarheid, sfeer heeft door de architectuur zelf.' Over de ruimtelijke mogelijkheden voor culturele vorming en recreatie: 'De aula is nog steeds modern, uitgerust met een toneelaccommodatie voor de beste gezelschappen, en kan zonder enige verandering als uitstekende bioscoop geëxploiteerd worden. Er bestaan verder ruimten waar een beperkte groep zich rond een spreker kan verzamelen of waar men een besloten voorstelling kan houden. De ruimten, die beschikbaar zijn voor recreatie, bieden mogelijkheden voor het samenzijn van grote groepen, leeftijdsindelingen en interessegroeperingen in clubs.'

Zeer wenselijk zou zijn op Groot-Rolduc een verdere doorvoering van het beginsel der leeftijdsunits. De mogelijkheden zijn er, en ze worden aangepakt met de middelen die de binnenhuisarchitectuur ter beschikking heeft. In dit verband

spreekt de schrijver over de kleur: 'Kleurgebruik is zelfs als erfenis van het Romaans in Rolduc verantwoord. Ik vrees dat de indruk van het huis nog voor velen bepaald wordt door de vroegere gestichtskleuren, die binnen afzienbare tijd geheel verdwenen zullen zijn.' Met een enkel woord over de sportvelden, die na de grondige vernieuwing zeer goed aan de eisen voldoen, en het bosquet, dat nu ook terrein van de studenten is, besluit Mhr. Stassen dit gedeelte van zijn artikel. Het schoolgebouw, tenslotte, ligt goed geordend en afgescheiden van de leefruimte op de zuidkant. 'De passage naar de klassen is te lichtarm en staat dan ook bekend als 'de donkere gang'. Voor enkele klaslokalen en de gang kan een oplossing gevonden worden in een doorbreking met glaswanden. Het gebruik van glaswanden in de noordwand van de op het zuiden uitziende klassen zou een lichtvoorziening geven, die in niets onderdoet voor een school uit 1963. Overigens, als men iets geheel nieuws wil bouwen, er is een flink stuk zuidgevel, die men historisch niet hoeft te ontzien. Men doe daar rustig iets gedurfd, maar met gevoel voor maat. Het enigszins misdeelde carré van Klein-Rolduc zou er wel bij varen en de kerk zou in plastic en materiaal nog verrassender spreken.'

Hoe moet het na dit alles met de levensdynamiek van de moderne wereld, de existentiële filosofen en Teilhard de Chardin? Nog eenmaal is het woord aan Mhr. Stassen: 'Wij kennen het betoog van Heidegger. Onbruikbaar geworden trekt het ding de aandacht; het zuiver voorhanden zijn komt nu op de voorgrond; het ding heeft zijn tuigkarakter verloren en het vraagt nu om reparatie of vervanging, opdat het weer ter hand zou kunnen zijn.'

Daarmee is de discussie niet gesloten. In het aprilnummer van De Bronk laat Dr. Litjens het artikel van Drs. J. Rouwet alsmede de bewuste aflevering van Mensen en Dingen voor wat de wezenlijke passages betreft afdrucken en doet beide vergezeld gaan van een commentaar, waaruit duidelijk blijkt dat hij in geen enkel opzicht zijn standpunt gewijzigd heeft. Wel formuleert hij het nu genuanceerder en zet hij meningen recht die zijns ondanks hier en daar post hebben gevat. De door Drs. Rouwet aangevoerde argumenten vindt hij zwak: ze komen voort uit een grote liefde voor Rolduc, maar hebben zakelijk weinig waarde. Zo behoeft wat in 1946 geschikt was, in 1963 niet per se nog geschikt te zijn. 'Er heeft zich een bepaalde ontwikkeling voorgedaan. Tot ongeveer

1940 was Rolduc voor alle bisschoppelijke colleges een voorbeeld voor wat betreft de sport- en ontwikkelingsaccommodatie. Rolduc had een prachtig voetbalveld, enkele tennisbanen en een nieuwe, moderne aula. De culturele vorming die de jongelui daar genoten door middel van film, toneel, cabaret enz. was voortreffelijk. Op het ogenblik echter is Rolduc wat de sportaccommodatie betreft volledig achterop geraakt. De bisschoppelijke colleges van Sittard, Roermond en Weert hebben hun riante buitenverblijven zoals kasteel Limbricht [Sittard], Schöndeln [Roermond] en de Tranchée [Weert]. Roermond heeft een eigen zwembad, Weert heeft er zelfs twee. Rolduc heeft niets van dit alles, terwijl het toch aan onze priesterstudenten zo goed besteed zou zijn.'

Edel van Dr. Litjens is zijn erkenning, dat allen die aan de internaten verbonden zijn, uitstekend werk doen: hij heeft het grootste respect voor hen en zegt rustig te durven aannemen, dat zij met de juiste geest zijn beziel en zeker niet conservatief of ouderwets genoemd kunnen worden. Vanuit deze achtergrond verklaart hij de afwijzing, die zijn standpunt op de betreffende instituten gevonden heeft. 'Iedereen die werkt aan een hem dierbare taak gaat van zijn werk houden. Hij raakt vergroeid met dit werk en voor wat Rolduc betreft komt daar nog de aantrekkingskracht bij die de rijke historie van deze oude abdij op zijn bewoners uitoefent. Als men dan hoort beweren dat Rolduc eigenlijk niet meer geschikt is om een goede priesteropleiding te herbergen, omdat er veel betere mogelijkheden openstaan, dan is men gemakkelijk geneigd dit te beschouwen als een kritiek op de opleiding van Rolduc. Dit echter is helemaal niet mijn bedoeling geweest.'

In een slotbeschouwing vat Dr. Litjens de hoofdzak van zijn betoog nog eens als volgt samen: 'Vroeger hadden de Limburgse bisschoppelijke colleges leerlingen uit alle delen van het land, omdat men dikwijls elders nog geen katholiek onderwijs kon volgen. Nu dat nagenoeg overal wel het geval is, worden de internaten van de colleges bevolkt door kinderen van meestal goede ouders. [...] Deze jeugd is afkomstig uit andere provincies dan Limburg, de Limburgse inbreng is maar gering. De colleges van Roermond en Weert bouwen beide een nieuwe school [die gedeeltelijk al gerealiseerd is] en zijn beide van plan een nieuw internaat te bouwen. Is het niet hoogst noodzakelijk om van deze gelegenheid

gebruik te maken om onze seminarieopleiding in een van deze internaten onder te brengen? De ligging van een klein-seminarie in Roermond of Weert is veel centraler dan in Rolduc, terwijl het klein-seminarie dan kan beschikken over nieuwe schoolruimten, over een nieuwe en aangepaste huisvesting en over een behoorlijke sportaccommodatie. Ik geloof dat zowel de school zelf als het klein-seminarie bij deze gang van zaken gebaat zullen zijn.'

Het is jammer dat Dr. Litjens in zijn antwoord op de reacties het artikel van Mhr. Stassen niet heeft kunnen opnemen. De daar geleverde argumentatie was in elk geval afdoende om te bewijzen, dat Rolduc niet zó ongeschikt is om het klein-seminarie te herbergen, en verder de ruimtelijke mogelijkheden heeft om zeer geschikt gemaakt te worden.

Bij het persklaar maken van dit Jaarboek bereikte ons het mei-nummer van De Bronk. Daarin verdedigt J. Bohnen, oud-directeur van het college van Sittard en oud-leraar van Rolduc, de bisschoppelijke colleges tegen een volgens hem te ongenueanceerd opgezette aanval. Even verder neemt hij het op voor Rolduc. Al dweept hij niet met Rolduc als klein-seminarie — de beslissing van 1946 noemt hij een alteratie — de bezwaren die Dr. Litjens tegen de 'leefbaarheid' van dit instituut inbracht, kan hij volstrekt niet delen, en zijn standpunt argumenteert hij uitvoerig. Helaas ontbreekt ons tijd en plaats om dieper op zijn artikel in te gaan.

De bouw van twee nieuwe internaten in ons gewest lijkt zeer weinig zinvol. Als het waar is dat de gelden daarvoor al voor een aanzienlijk gedeelte bij elkaar zijn, laat men deze dan, althans wat één van de instituten betreft, zoals Drs. Rouwet suggereerde, in Rolduc steken. Rolduc kan dan een goede sportaccommodatie krijgen, en frisse recreatieruimten, inclusief zwembad, en een verantwoord schoolgebouw, zonder dat het in zijn wezen wordt aangetast. Dan kan het, vanuit traditie en modern levensgevoel beide, als een huis dat een thuis is én sterk gericht op de buitenwereld, onderdak bieden aan jongelui die er zich gaarne op het priesterschap voorbereiden.

De priesteropleiding kent sinds enige tijd ernstige moeilijkheden. Men moet echter niet menen een onrustbarende situatie op te lossen met het plaatsen van een nieuw gebouw. Er worden andere maatregelen gevraagd.

Drs. J. A. C. Lenders

de annales rodenses, het schip der kerk te rolduc en aanverwante kerken

In mijn vorig artikel in dit tijdschrift ben ik in aansluiting op de 'Geïllustreerde Beschrijving' nader ingegaan op de krypta te Rolduc met betrekking tot de Annales Rodenses, nu wil ik meer ingaan op het schip der kerk.

Ik wees in genoemd artikel op de dissertatie van Diepen, die de juistheid der Annales Rodenses — wat betreft de bouwdata der kerk — in twijfel trok en deze ongeveer een halve eeuw later dateerde. Betreffende het schip steunde hij hierbij in hoofdzaak op een vergelijking met de Mariakerk te Utrecht, die hij als voorbeeld nam en dateerde na 1162, zich in hoofdzaak beroepende op Gall [1]. Laatstgenoemde kerk, welke in de eerste helft der vorige eeuw werd afgebroken, bezat z.g. pseudotransepten, welbekend te Rolduc en ook in de O. L. Vrouwekerk te Maastricht.

Voordat echter de verhouding tussen Rolduc, de Mariakerk en O. L. Vrouwe nader onder de loupe zal worden genomen, moeten eerst nog enige bijzonderheden omtrent het schip van Rolduc nader worden gezien. Volgens de Annales Rodenses zijn in 1143 de drie oostelijke travéén van het schip gebouwd [met hun resp. zijbeuk-travéén], waarvan slechts de twee oostelijkste werden overkluisd [2]. Ofschoon aangenomen wordt, dat de Annales Rodenses iets later [XII^{de}] zijn geschreven en wel met zekere tendenzen, is er toch geen reden tot twijfel omtrent de betrouwbaarheid der hierin vermelde bouwdata [3]. Bovendien is toch opvallend, dat ook het schip van Rolduc duidelijk de sporen vertoont van de in de Annales Rodenses genoemde bouwcampagnes [zie: Geill. Beschrijving Z.-Limburg].

Een tweede bijzonderheid is het feit, dat de pseudotransepten als een latere planwijziging te beschouwen zijn. Dit heb ik in de Geïllustreerde Beschrijving reeds duidelijk kunnen aantonen [4], evenals het feit, dat deze planwijziging gedurende de bouw ingetreden is.

Volgt nu dan de vergelijking met de Utrechtse Mariakerk. De relaties tussen Utrecht en Rolduc worden door de Annales Rodenses voldoende belicht, want juist Rolduc stichtte in het bisdom Utrecht in de 12-de eeuw verschillende dochter-

kloosters, o.a. te Ludingakerke, Haske, Anjum en Bergum in Friesland [5]. Voorts was ook volgens de Annales Rodenses o.a. de Utrechtse bisschop Conradus, die de Mariakerk bouwde, in 1106 te Rolduc [6]. Ook lezen wij, dat de latere Utrechtse bisschop Heribert in 1136 zijn zoon Gozewijn naar Rolduc stuurde, daarbij land te Schalkwijk [bij Utrecht] aan Rolduc schonk [7] en het jaar daarop nog verder land aldaar aan Rolduc verkocht [8]. De Annales Rodenses melden vervolgens merkwaardigerwijze uitdrukkelijk, dat Conradus de Mariakerk te Utrecht bouwde [6]. Vooral dit wijst op relaties van Rolduc in het bijzonder met de Mariakerk.

De Mariakerk is ons nog zeer goed overgeleverd door de rond 1636 uitgevoerde, zeer nauwkeurige tekeningen van Pieter Saenredam [afb. 1] [9] en een plattegrond-tekening uit de tijd van de afbraak [10]. Hieruit is zonder de minste twijfel af te leiden, dat het een basilica was in de zin van het 'Gebonden Systeem'. Als steunpunten tussen middenschip en zijbeuken wisselen elkaar zuilen en pijlers af. Zij was doorgaans overkluisd door kruisgewelven, in de zijbeuken slechts met graten, in het middenschip op rechthoekig geprofileerde ribben, welke op diagonaal tegen de pijlers staande, rechthoekige, pilasterachtige uitsprongen rustten [evenals de graten der zijbeukgewelven aan de zijde van het middenschip]. De gordelbogen in middenschip en zijbeuken rustten op zuilen resp. halfzuilen tegen de pijlers en buitenwanden. Ook waren er schildbogen, die aan de buitenwanden der zijbeuken op lisenen rustten, welke de halfzuilen flankeerden. Het dwarspand was eveneens overkluisd door kruisgewelftravéén op rechthoekige ribben, welke in de hoeken op kwartzuilen rustten, terwijl de schildbogen weer neerkwamen op flankerende pilasters. De kruising had de aanzet van een acht-kante koepel.

De zijbeuken hadden bovengalerijen, welke zich naar de eerste en derde middenschip-travé [vanaf het dwarspand gerekend] met twee bogen op middenzuil openden en door kruis-graatgewelven overkluisd waren. Ter plaatse van de tweede

en vierde middenschiptravé waren de galerijen in de vorm van pseudo-transepten, door dwarse tongewelven overkluisd, zoals te Rolduc.

Aan de westzijde is er een atrium geweest met galerijen, achter de zuid-galerij een rechthoekige t.o.v. het middenschip vrijstaande, t.o.v. de voorgevel der kerk iets terugliggende toren, welke ook aan de noordzijde geweest moet zijn of gepland. Het koor was gothisch.

Het staat buiten twijfel, dat de kerk een zeer Noorditaliaanse indruk moet hebben gemaakt. Men denke o.a. aan S. Ambrogio te Milaan met haar atrium, haar zijbeuk-galerijen, haar gewelf op rechthoekige ribben en haar twee campaniles. Ook de voorgevel zag zeer Noorditaliaans uit. Dit wordt nog onderstreept door Latijnse schriftteksten op twee pijlers van de kerk, welke woordelijk weergegeven zijn op een der schilderijen van Saenredam, volgens welke de Utrechtse bisschop Conradus in 1081 zou zijn begonnen met het bouwen van de kerk met de hulp van keizer Hendrik IV, nadat bij een belegering van Milaan door de keizer een kerk aldaar, ook aan Maria gewijd, in vlammen zou zijn opgegaan. Voorts, dat wegens fundament-strubbelingen het werk 18 jaar vertraagd zou zijn geweest, maar na verraad van vakgeheimen voortgezet, waarop de gedupeerde de bisschop in 1099 zou hebben vermoord [11].

Dit opschrift is vanzelfsprekend niet te dateren. Veel van dit verhaal zal wel legende zijn. Boeren [12] schenkt het geheel geen geloof. Het klopt echter in grote trekken wel met de Annalen der Utrechtse Mariakerk, waarvan hij zelf toegeeft, dat zij reeds in 1138 geschreven waren [13]. Daar echter een vervalsing van gebeurtenissen binnen 40 jaar toch te kras lijkt, is eigenlijk geen reden aanwezig, met name aan de wijdingsdatum te twifelen. Wel is het verhaal van de brand van Milaan onduidelijk. Hier schijnt wel een verwar- ring met de verwoesting van Milaan onder Frederik Barbarossa te hebben plaats gehad. De beschrijving op de pijlers geeft n.l. nauwkeurig de gebeurtenissen van het jaar 1162 weer. Onder Hendrik IV werd Milaan nooit verwoest [14].

Nu wordt er verondersteld, dat er een tweede bouwperiode is geweest onder Barbarossa met als aanleiding de verwoesting van Milaan; o.a. Gall neemt dit aan en hierin schuilt de datering der pseudotransepten na 1162 [1]. Maar ook dan is het verhaal onduidelijk, want bij de verwoes- ting van Milaan werden geen kerken verwoest, met uitzondering dan van de dom, inderdaad een

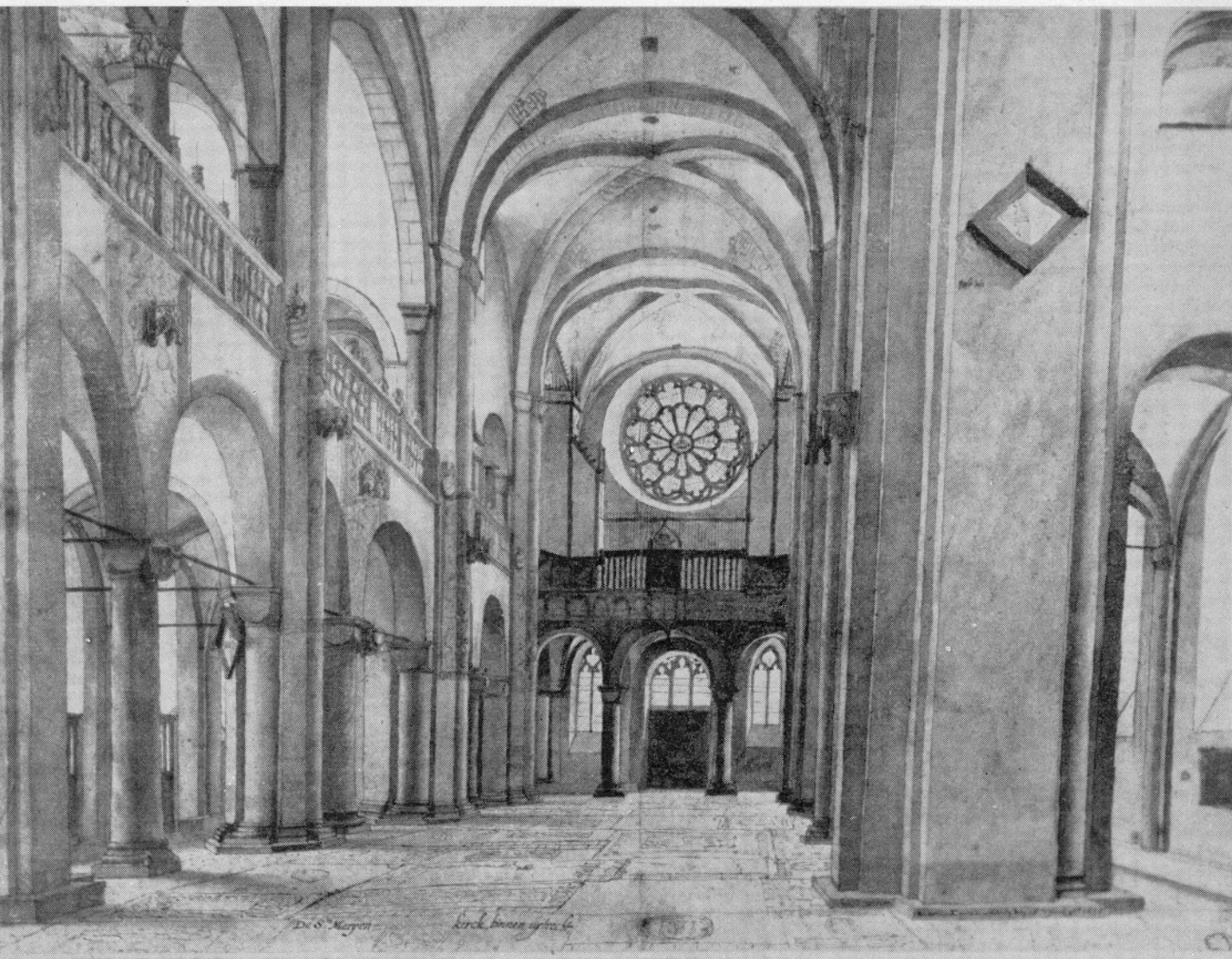
Mariakerk, maar midden in de stad gelegen, ter- wijl een completering van het verhaal in de 'Catalogus Episcoporum Ultrajectinorum' uit het tweede kwart der 14-de eeuw van een kerk spreekt 'juxta muros civitatis Mediolanensis' [15]. Daarentegen was Hendrik IV wel in Milaan maar als bondgenoot, op zijn mislukte tocht naar Rome in 1081, precies 18 jaar voor de kerkwijding en de dood van bisschop Conradus, die overigens met hem de tocht meemaakte. Hendrik IV vernieuwde te Milaan o.m. een oorkonde van een klooster aan de noordrand der stad, welke door brand verloren was gegaan [16].

Er is dus wél sprake van brand onder Hendrik IV in Milaan en wel kort bij de stadswal. Nu wordt het misschien verklaarbaar, waarom hij de brand ener event. Milanese Mariakerk wilde goedma- ken, omdat hier geen sprake is van oorlogshan- delingen en het hier ging om een niet vijande- lijke stad.

Naar mijn opvatting is er dus geen reden aanwe- zig, aan het begin van de bouwwerkzaamheden der Utrechtse Mariakerk in 1081 met de hulp van Hendrik IV te twifelen, evenmin als zonder meer een tweede bouwperiode aan te nemen na 1162 met hulp van Frederik Barbarossa.

Toch vallen er bij de eerste oogopslag in de teke- ningen van Saenredam [afb. 1] [17] reeds onre- gelmatigheden op, die erop wijzen, dat de Utrechtse Mariakerk niet in één campagne kan zijn gebouwd. Zo hadden de halfzuilen tegen de zijwanden en die tegen de pijlers in de zijbeuken geen abaci en basementen. Dit wijst op een latere wijziging [herbeziging]. Ook het feit, dat de pijlers aan de zijden der zijbeuken eveneens diagonaal geplaatste uitsprongen hadden, terwijl zij aan de buitenwanden ontbraken, en dat ook de gewelven hier geen ribben hadden, hetgeen toch de diago- nale uitsprongen impliceren, wijst eveneens op een latere wijziging.

Afgezien van de 18 jaren vertraging wegens fun- dament-strubbelingen volgens het pijler-opschrift, dus bij het begin van de bouw, schijnen er in de Annalen van Ste Marie nog aanwijzingen te zijn van een tweede bouwperiode. In 1134[35] is n.l. het kerkgebouw als vesting gebruikt door Floris de Zwarte [broeder van Dirk VI van Holland] [18]. Dit wijst erop, dat toen de kerk of een deel ervan [het schip] wel nog niet in gebruik was. Maar vooral is er bij de melding der kerkwijding in 1099 sprake van een latere verplaatsing van het hoofd- altaar naar het westen. Dit doet vermoeden, dat het altaar tevoren slechts een voorlopige plaats

afbeelding 1

Interieur der voormalige Maria-kerk te Utrecht, naar een tekening [pen en aquarel] van Pieter Jansz. Saenredam, in het Gemeente-archief te Utrecht [foto: Universiteitsbibliotheek, Utrecht].

had, hetgeen weer impliceert, dat alleen het oostelijk deel [het koor] voltooid moet zijn geweest. Deze melding der kerkwijding is — zoals reeds verduidelijkt [13] — in de marge van het handschrift met gelijke hand toegevoegd als gelijktijdige completering in of kort vóór 1138. Het hoofdaltaar moet dan ook verplaatst, resp. de kerk moet voltooid zijn vóór 1138. En nu komt nog iets: Waarom wordt de tocht van keizer Lotharius van Supplinburg naar Italië [1136|37] in de Anna-
len [en wel in het zelfstandig en speciaal voor het kapittel van Ste Marie geschreven deel] zo uitvoerig beschreven? [19]

Wij weten, dat bij deze tweede tocht van Lotharius naar Rome de toenmalige bisschop van Utrecht, Andreas van Cuyck, aanwezig was [20]. In Lombardije nam Lotharius Pavia in. Zijn aanwezigheid in Abbiate Grasso en Vercelli, beiden kort bij Novara, wordt ook gemeld. En nu zijn aldaar juist verschillende kerken te vinden, welke dezelfde bouwvormen hebben als de Utrechtse Mariakerk. Zo heeft o.m. S. Michele in Pavia kruisgewelven met rechthoekig geprofileerde ribben. Aubert [21] dateert ze in het begin van de 12-de eeuw. Ook S. Giovanni in Borgo te Pavia heeft deze rechthoekige ribben, alsmede de dub-

afbeelding 2

Interieur der O. L. Vrouwe-kerk te Maastricht
[opname Rijksdienst voor de Monumentenzorg, 's Gravenhage].

bel-kathedraal te Pavia, eveneens uit de eerste helft van de 12-de eeuw, en bovendien heeft deze een pseudotransept met bovengalerij en dwars-tongewelf [22]. Voorts had de oude dom van Novara, die in 1132 gewijd werd, weer dezelfde ribgewelven in het schip, dezelfde pijlers met diagonale, pilaster-achtige uitsprongen onder de rechthoekige gewelfribben en halfzuilen onder de gordel- en scheibogen zoals in Ste Marie te Utrecht, verder bovengalerijen en pseudotransept met dwars-tongewelf [23]. Dan komt nog S. Ambrogio in Milaan met haar bovengalerijen en rechthoekige gewelfribben op gelijksoortige pijlers [halfzuil en uitsprongen weliswaar verwisseld], welke volgens recente vondsten wel rond 1128 is te dateren [24], en tenslotte S. Eustorgio te Milaan, \pm 1120, ook nog met rechthoekig geprofileerde gewelfribben [21].

Het zou te ver voeren, nader in te gaan op de vraag, of de kruisgewelven met rechthoekige ribben reeds in de 11-de eeuw voorkwamen. Hoe ook, de kruisgewelven met rechthoekige ribben en pijlers met diagonale uitsprongen, benevens de pseudotransepten met dwarse tongewelven, zijn in Lombardije in het eerste deel van de 12-de eeuw wijd en zijd verbreid. Lotharius van Supplinburg zowel als Andreas van Cuyck zullen ze op hun tocht naar Rome ongetwijfeld hebben leren kennen. Het is nu zeer begrijpelijk, dat bij de tot dan toe onvoltooide Mariakerk te Utrecht, die toch al bijzonder in keizerlijke gunst stond en die tegen 1138 voltooid werd, de nieuwe bouwvormen uit Italië ingang vonden.

Er is dus ook hier sprake van een onmiskenbare planwijziging. Hoe de kerk tevoren ontworpen was, is niet meer nauwkeurig te zeggen. Wel zal zij reeds het Gebonden Systeem hebben gehad. Dat blijkt uit de halfzuilen tegen de pijlers in de zijbeuken, die immers dezelfde zijn als de respectievelijke tegen de buitenwanden. Dit wijst er reeds op, dat de pijlers van vóór de planwijziging zijn, juist als de met hen afwisselende volle zuilen met hun voor de laatste decennia der 11-de eeuw typische, achthoekige teerling-kapitelen. Blijkens deze korte zuilen zullen in de kerk vóór de planwijziging ook bovengalerijen zijn geweest of althans ontworpen geweest [overigens geschikt voor de geïmproviseerde verdediging door Floris de Zwarte].

Volkomen uit het kader vallen echter de diagonale pijler-uitsprongen in de zijbeuken. Zoals reeds gezegd, komen ze aan de buitenwanden niet voor, ergo waren zij oorspronkelijk niet voor-

zien. Hierbij horen rechthoekige gewelfribben zoals in het middenschip. Hier zijn echter graatgewelven. Deze uitsprongen zijn dus zeer zeker met de planwijziging gekomen, tegelijk met de rechthoekige gewelfribben in middenschip en kruisbeuk en zonder twijfel ook de pseudotransepten.

Men krijgt de indruk, dat in het uitvoerig verhaal van de tweede tocht van Lotharius naar Rome in de Annalen van Ste Marie een verkapte aanduiding te zien is voor het Noorditaliaanse karakter der Mariakerk. Deze kan dan als terminus post quem worden aangezien, en als terminus ante quem de altaarverplaatsing vóór 1138, evenals het feit, dat de Annalen in 1138 zijn geschreven [en als zodanig ook beëindigd], wellicht ter gelegenheid van de voltooiing van de kerk. Ook in het verhaal van de Milanese Mariakerk in de pijlerteksten zie ik een aanduiding voor dit Noorditaliaanse karakter, om het even wat van het verhaal formeel waar is of niet. Daar de pijlerteksten toch al niet helemaal te vertrouwen zijn [b.v. met betrekking tot de brand van Milaan], kan dit ook meer of minder als interpolatie worden opgevat. En nu in verband hiermee de vermelding der Utrechtse Mariakerk in de Annales Rodenses, waarbij gezegd wordt, dat zij gebouwd was 'grato scemate' [25], terwijl in 1107 te Rolduc het 'fundamentum monasterii scemate longobardino' gelegd werd [26]. Paul Rolland wijdt aan dit probleem een artikel [27]. Hierin toont hij aan, dat het woord 'monasterium' inderdaad door 'Münster' [munsterkerk, kloosterkerk] moet vertaald worden en dat 'scema' hier 'façon', 'structuur', 'dispositie', 'systeem' betekent. Hij meent, dat 'scema longobardinum' in het bijzonder het 'Gebonden Systeem' in het algemeen betekent, te meer, daar dit in het Frans nog 'système lombard' heet. Uit de plaatsing in de Annales Rodenses zou men dat kunnen afleiden, daar in 1107, het jaar waarop het staat genoemd, de planwijziging in Rolduc nog niet had plaats gehad. Maar de Annales Rodenses zijn na de planwijziging geschreven [3]. Hierdoor wordt een en ander echter weer onklaar, maar tenslotte werd door de inbouw der pseudotransepten het Gebonden Systeem niet gestoord. Men kan dus de pseudotransepten als een bijzonder soort, een bijzonder consequente doorvoering van het Gebonden Systeem beschouwen, als een van de vele karakteristieken der Lombardische bouwwijze. Wanneer men ook het 'grato scemate' van de Mariakerk in zijn samenhang vergelijkt, dan is dit tamelijk

ondubbelzinnig in verband te zien tot de gehele dispositie der kerk en als voorbemerking bedoeld tot het spoedig erop volgende, nauwkeuriger geformuleerde 'scemate longobardino' van de Rolducse kerk, dat hier nu ook betrekking moet hebben op de kerk in het algemeen en niet op het fundament alleen, dat niet bindend is voor de betreffende zinsnede. Het is echter hoogstwaarschijnlijk, dat de Rolducse annalist de oorspronkelijke dispositie te Utrecht niet heeft gekend en hij zich dus beroept op de voltooide kerk met pseudotransepten evenals te Rolduc.

Als *samenvatting* is het nu duidelijk, dat het schip der abdijkerk van Rolduc [1143, dus volgens de *Annales Rodenses*], afgeleid is van Ste Marie te Utrecht [1138] en die weer van de kerken uit Lombardije.

Maken wij nu de vergelijking met de O. L. Vrouwekerk te Maastricht [afb. 2]. Afgezien van haar pseudotransepten overkluisd door dwarse tongewelven, heeft zij bovendien dezelfde hoofdpijler-vorming als de Mariakerk te Utrecht, met halfzuilen onder de gordelbogen van het middenschip en diagonale, rechthoekige uitsprongen onder event. eveneens rechthoekige ribben van een kruisgewelf in het middenschip, waartoe het echter in het Romaanse tijdperk niet meer is gekomen. In plaats van zuilen tussen de hoofdpijlers zijn hier echter minder zware pijlers tussen de travéën der overgebleven zijbeuk-delen, die overkluisd zijn door stijgende dwarse tongewelven [zoals in de bovengalerij van de naburige Akense munsterkerk], die echter tegen de buitenwanden in halve bolgewelven eindigen.

Een graataanzet in de west-travé van het noord-oost zijbeuk-deel wijst erop, dat eens de bedoeling was, de zijbeuken met kruis-graatgewelven te overkluisen, resp. ten dele zo overkluisd zouden zijn geweest. Impost-profielen onder de zijbeuk-gordelbogen aan de kant van het middenschip met aanzet tot verkropping om de hele pijler, eveneens ter plaatse van de eerste schip-travé, wijzen op hetzelfde en duiden er voorts op, dat de scheibogen oorspronkelijk niet zo hoog zouden zijn aangezet [28]. De rechthoekige pilasters tegen de tussenpijlers in de eerste travé van het middenschip [in de derde ontbreken ze] wijzen erop, dat oorspronkelijk in ieder geval geen sterk geaccentueerd Gebonden Systeem gepland was, want deze pilasters impliceren een of andere verdere voortzetting erboven. Ook is men het huidige schip beginnen te bouwen zon-

der diagonale uitsprongen tegen de hoofdpijlers, want tegen de pijlers naar de kruising toe in de eerste travé [men bouwde ook hier evenals te Rolduc en Utrecht van oost naar west] reiken zij niet tot beneden, maar kragen hoog boven als kennelijk naderhand toegevoegde console voor [met het nog nader te bespreken, latere 'onderbroken ojief'-profiel; zie ook noot 46].

Dus ook bij de O. L. Vrouwekerk heeft een planwijziging plaats gehad. Tevoren was dus een kerk in aanbouw [29] met kruis-graatgewelven in de zijbeuken, zonder diagonale uitsprongen tegen de [huidige tussen-]pijlers, ongeveer van een opstand als van de eerste conceptie van de dom te Spiers ['Speyer I'] of van de dom te Mainz, maar zonder halfzuilen.

Daar omtrent de bouw van de O. L. Vrouwekerk in de 12-de eeuw geen schriftelijke bronnen aanwezig zijn, moeten wij trachten uit details van het gebouw zelf iets meer te weten te komen in vergelijking met Rolduc en de Mariakerk. In de Geïllustreerde Beschrijving heb ik nagegaan, dat er in het schip van Rolduc twee groepen van details zijn, een groep van vóór de planwijziging en een tweede groep van erna. Tot de eerste groep behoren de Attische basement- resp. plint-profielen met in verhouding zware onderste torus [30]; vanzelfsprekend ook de postamenten in de vorm van een omgekeerd ojief [reeds onder de oostelijke zuilen in het schip], dat ook al in de krypta voorkomt. Verder zijn het de impost-profielen in de vorm van een ojief [31]. Ook de zuivere teerlingkapitelen met extra omlijnde spiegel-onderrand zijn in principe van vóór de planwijziging [32] [bij Diepen o.c. Tafel XVI, links].

Tot de tweede groep behoren dus ten eerste de klassiek Attische plinten. Verder uiteraard de impost-profielen in het oost-pseudotransept [die van het west-pseudotransept zijn later, maar vanwege de uniformiteit weer van hetzelfde soort]. Zij bestaan uit afwisselend hol en kwartrond-staven, maar zijn steeds overtopt door een torus. Voor het gemak noemde ik ze in de Geïllustreerde Beschrijving 'torus-profiel' [33]. Ook de vlakke kraagstenen boven de lisenen, welke de halfzuilen flankeren aan de zijwanden in het oost-pseudotransept en ten westen ervan [bestaande uit hol waaronder halfgrondstaaf] zijn van deze tweede groep [34], en dan vooral de korfkapitelen in de derde schiptravé, versierd met schubwerk resp. met zich doorstrengelende palmetbladeren, alhoewel eerst in de 60-er jaren van de

afbeelding 3

Reconstructie van het interieur der voormalige abdijkerk te Rolduc, indien de planwijziging in het schip en de uitbreiding der krypta met resp. consequenties niet zouden hebben plaats gehad [zie ook artikel over de krypta van Ro'duc in Jaarboek Rolduc '61|62].

12-de eeuw aangebracht [35] [bij Diepen o.c. Tafel XVII beneden].

De profielen in de O. L. Vrouwe zijn allen van dezelfde typen als die te Rolduc evenals die in de Mariakerk. Men mag ze dus met elkaar vergelijken. In de delen, die kennelijk nog van vóór de planwijziging zijn, in de eerste schip-travé, heeft de O. L. Vrouwe vrijwel dezelfde profielen als in de overeenkomstige delen van Rolduc [ojief, ten dele zelfs klassiek ojief als impost; omgekeerd ojief als plint; zie Geïllustr. Beschr.]. De rest van de kerk heeft klassiek Attische plinten resp. basementen, juist als te Rolduc na de planwijziging. Als impost resp. abacus verschijnt in de O. L. Vrouwe na de planwijziging een profiel bestaande uit hol waaronder rondstaaf onderling horizontaal onderbroken [in de Geïllustreerde Beschrijving noemde ik het 'onderbroken ojief']. Dit profiel verschijnt echter te Rolduc in de westbouw, die eerst tussen 1157 en 1209 kan zijn gebouwd [36] en ook elders in de buurt eerst tegen 1200 of in de tweede helft van de 12-de eeuw [37]. Dit laatste wijst dus op een bepaald jongere stijlperiode dan die direct na de planwijziging te Rolduc. Dit wordt nog onderstreept door de kapitelen in de O. L. Vrouwe, die overigens allen van na de planwijziging zijn [bij Diepen o.c. Tafel XXXI]. Het zijn dezelfde korfkapitelen als in de derde schiptravé te Rolduc, een ervan heeft dezelfde palmetblad-ervlechtingen, een ander is ook weer bedekt met schubben. Toch maken deze kapitelen een iets ouderwetsers indruk. Zij zijn iets primitiever. Twee andere kapitelen [38] hebben zelfs nog schelpen resp. geïsoleerde palmetbladeren, die zelfs — wat de vorm betreft — nog iets aan de bladversiering der zuivere teerlingkapitelen te Rolduc [van vóór de planwijziging] herinneren. Ik zou daarom deze kapitelen tussen de zuivere teerlingkapitelen van de eerste travé en de korfkapitelen van de derde travé te Rolduc willen dateren, dus uit ongeveer dezelfde tijd als de middenschip-kapitelen en het loof-kapiteel in de west-absis te Maria-Laach [tegen 1156], dus in de 50-er jaren van de 12-de eeuw.

Daar er in de O. L. Vrouwe geen reden bestaat, dat deze kapitelen naderhand geplaatst of bewerkt werden [ook al vanwege de grote hoogte, waarop zij zich bevinden] [39] en daar deze datering ook al weer strookt met die der imposten resp. abaci in het schip, zou ik het schip in zijn geheel [bedoeld is vanaf de planwijziging] in de

50-er jaren van de 12-de eeuw willen dateren, dus na Rolduc. Het ligt dan ook voor de hand [gezien vooral de korte afstand], dat het 'scema longobardinum' in de O. L. Vrouwe via Rolduc zal zijn overgenomen.

Ik kom dus tot de *slotconclusie*, dat van de drie Romaanse kerken met pseudo-transepten in het Maas-Rijngebied de Maria-kerk te Utrecht deze uit Lombardije afkomstige bouwvorm het eerst ontwikkelde [1138], gevolgd door de abdij-kerk van Rolduc [Kloosterrade, 1143] en met als laatste schakel in deze serie de O. L. Vrouwekerk te Maastricht [50-er jaren van de 12-de eeuw].

W. Marres

noten

1
E. Gall, Die Marienkirche in Utrecht, in: Jahrbuch für Kunstwissenschaft, 1923, blz. 34.

2
Bij Ernst, Histoire du Limbourg o.c., deel VII, blz. 54, regel 35 - blz. 55, regel 2.

3
Zie hiervoor: P. C. Boeren, Rolduc en de Investituurstrijd, in Rolduc's Jaarboek 1947, blz. 110. - Dezelfde, Het handschrift van de oudste Annales Rodenses, in hetzelfde Jaarboek, 1953, blz. 91. - O. Opperman, De oudste oorkonden uit Kloosterrade en de Annales Rodenses, in Publications de la Société historique et archéologique du Limbourg, 1920, blz. 19.

4
Het voornaamste argument voor de planwijziging is wel de vondst van de dubbele, doorlopende stootvoeg binnen tegen de Z.-wand midden in het Z.O.-pseudotransept op onderlinge afstand gelijk aan de breedte van halfzuil plus flankerende lisenen zoals tussen de travéën in de overgebleven zijbeuk-delen, hetgeen impliceert, dat deze ook ter plaatse van het pseudo-transept geweest of gedacht geweest zijn. Vooral de halfzuil impliceert weer een gordelboog tussen twee uit te voeren of reeds uitgevoerde gewone zijbeuk-travéën ter plaatse van het huidige pseudo-transept [zie ook noot 33].

5
Bij Ernst o.c., blz. 95, regels 20 vlg.

6
Bij Ernst o.c., blz. 9, regel 1-7. In werkelijkheid was niet Conradus [† 1099] maar zijn opvolger Burchard op Rolduc, en niet in 1106 maar in 1107 op zijn reis naar de Rijksdag te Aken [zie: P. C. Boeren, Rodensia II; Maastricht 1942, blz. 44 vlg.; zie ook pijlerteksten Ste Marie].

7
Annales Rodenses bij Ernst o.c., blz. 46, regel 7-11.

8
Bij Ernst o.c., blz. 48, regel 25-29.

9
Verdere reproducties bij: P. T. A. Swillens, Pieter Janszoon Saenredam; Amsterdam 1935. - E. Gall, Die Marienkirche o.c. [N.B.: zijn schilderijen zijn veel minder nauwkeurig].

- 10
Zie: Oud Holland, Amsterdam 1902, blz. 194.
- 11
Volledige tekst bij: S. Muller Fz., Utrechts Mariakerk, in: Oud-Holland, 1902, blz. 193. - Zie ook aldaar afb. 135.
- 12
Boeren, Rodensia II o.c., blz. 44 vlg.
- 13
S. Muller Fz., Drie Utrechtsche kroniekjes vóór Beka's tijd, in: Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht, 1888 blz. 460 vlg. Het originele handschrift op perkament bevindt zich momenteel in het Museum Meermanno Westreenianum te 's Gravenhage. Muller toont hierin aan, dat de Annalen der Utrechtsche Mariakerk lopende t.e.m. 1138 in het jaar 1138 zijn geschreven. Hij maakt aannemelijk, dat de Annalen tot 1133 [of 1131?] van andere, oudere kronieken zullen zijn overgeschreven en verder zelfstandig zijn vervolgd t.e.m. 1138, alles in één campagne. Daar in de hierbij benutte handschriften wel niet over de Mariakerk werd gerept, zijn in het niet zelfstandige deel de hierop betrekking hebbende completering, zoals de wijding der kerk door bisschop Conradus in 1099, diens vermoording en een latere verplaatsing van het hoofdaltaar, in de marge met gelijke hand als gelijktijdige correctie toegevoegd. Vanaf 1139 komen naderhand geschreven toevoegingen voor in een weer in één campagne met de Annalen zelf aangelegde jaartabel. Zelfs de eerste toevoegingen hierin van 1139-1156 zijn niet meer van dezelfde oude hand. Ook in het in één campagne met de Annalen toegevoegde Martyrologium staan nog enige gelijktijdige resp. naderhand geschreven toevoegingen.
- 14
W. v. Giesebrecht, Geschichte der deutschen Kaiserzeit, 5-de deel; Meersburg 1930.
- 15
Zie Muller, Drie Utrechtse kroniekjes, o.c., blz. 492.
- 16
G. Meyer v. Knonau, Jahrbücher des deutschen Reiches unter Heinrich IV und Heinrich V, 3-de deel; Leipzig 1900, blz. 378, 571.
- 17
Vooral afb. 146 bij Swillens o.c.
- 18
Muller, Drie Utrechtsche kroniekjes o.c., blz. 477 vlg. In 1131 is er overigens sprake van een brand van een Mariakerk te Utrecht en een erop volgende wijding in 1132. Ik ben het met Muller eens, dat deze wel niet onze Mariakerk kan zijn geweest [zie blz. 476 noot 4].
- 19
Zie Muller, Drie Utrechtsche kroniekjes... o.c., blz. 478, 479.
- 20
Wilhelm Bernardi, Lothar v. Supplinburg; Leipzig 1879 [Jahrbücher der deutschen Geschichte] blz. 651. - W. v. Giesebrecht, Geschichte der deutschen Kaiserzeit IV; Meersburg 1930, blz. 324 vlg. Volgens de Annales Rodenses was de proost Fridericus van Rolduc bij de eerste tocht van Lotharius naar Rome [Ernst o.c., blz. 42].
- 21
Marcel Aubert, Les plus anciennes croisées d'ogives, in: Bulletin Monumental, Parijs 1934, blz. 6.
- 22
Richard Krautheimer, Die Doppelkathedrale in Pavia, in: Richard Salomon, Opicinus de Canistris, blz. 323 [The Warburg Institute, Londen 1936].
- 23
Paolo Verzone, Il duomo, la canonica et il battistero di Novara; L'Architettura romanica nel novarese, Novara 1935.
- 24
E. Gluckhohn, Gestalt und Geschichte der Ambrosius-Kirche in Mailand, in: Mitteilungen des Deutschen Kunsthistorischen Institutes in Florenz, 6-de deel, afl. I|II, December 1940, blz. 73. Hij stelt hierin vast, dat de N.-toren van deze kerk, welke volgens oorkonde in 1128 werd gebouwd, in verband staat met de kerk zelf. Ergo zal de uiteindelijke toestand der kerk wel ook weer uit 1128 stammen, temeer daar ook in 1906 een deel van het gewelf in het middenschip instortte.
- 25
Annales Rodenses bij Ernst o.c., blz. 9: '...1106 Conradus iste construxit monasterium Trajecti [grato] scemate in honore S. Mariae...'. Het woord 'grato' staat weliswaar niet bij Ernst. Everts [in Publications... o.c., 1949, blz. 110 noot 35] bewijst echter, dat het in het origineel - de betreffende bladzijde is toch in het origineel verdwenen - zo moet hebben gestaan.
- 26
Annales Rodenses bij Ernst o.c., blz. 12.
- 27
Paul Rolland, Scemate Longobardino, Basse Meuse - Bas Rhin, in: Les Cahiers Techniques de l'Art, volume 3 - fascicule 1; Straatsburg 1954, blz. 21 vlg., 32.
- 28
De Monumenten van Geschiedenis en Kunst in de Provincie Limburg [Geïllustreerde Beschrijving], eerste stuk, 4-de aflevering; De O. L. Vrouwekerk; 's Gravenhage 1938.
- 29
Als de huidige kerk reeds helemaal voltooid gestaan had volgens het oorspronkelijke plan, zouden ook de middenspilijers in de derde schiptravé de pilasters hebben gehad zoals in de eerste travé.
- 30
Niet alleen blijkt dit uit de in de Geïllustreerde Beschrijving behandelde pijlerplint, maar ook uit de plint buiten aan de Z.-zijde, waarvan een oud fragment zich verkropt om de liseen in het midden ter plaatse van de tweede schiptravé, die wijken moest voor het O.-pseudotransept [zie tekeningen Geïllustreerde Beschrijving].
- 31
Het is doorgaans ingesnoerd ojief, maar in de eerste schiptravé komen ook het in principe oudere klassieke ojief voor en zelfs het in principe nog oudere cavet-profiel. Men heeft hier blijkbaar geëxperimenteerd. Dat de ojief-profielen [maar ook alleen de ingesnoerde], de Attische basementen met zware onderste torus en zelfs het omgekeerde ojief-profiel [onder de westelijke vol-zuilen als postament maar bedekt door de huidige vloer] ook in de latere derde travé

voorkomen, is vanwege de uniformiteit heel goed te verklaren.

32

Dit toonde ik aan in de Geïllustreerde Beschrijving aan de hand van de gelijkenis der decoratie van een der kapitelen met die van een der oudere basementen [vogelfiguur]. Een argument hiervoor is ook, dat ze [in de eerste travé] gecombineerd zijn met de oudste impost-profielen. Maar ook een vergelijking met gelijksoortige kapitelen van naburige kerken toont dit aan. Zo zijn deze zelfde kapitelen terug te vinden tegen de pijlers in de zijbeuken der abdijkerk te Maria-Laach, kort na 1130 [zie A. Schippers, *Das Laacher Münster*; Keulen 1927]. Dat deze kapitelen eveneens in de derde schiptravé te Rolduc voorkomen, heeft weer een analoge verklaring als het voorkomen aldaar van oudere profielen. Hier kan men ook veronderstellen, dat de betreffende werkstukken al tevoren klaar waren en de steenhouwers de bouwlieden al een stuk voor waren.

33

Zulk een 'torus-profiel' [hier weliswaar ojief overtoopt door torus] bevindt zich ook boven de pilasters in het middenschip. Daar deze eveneens voorzien zijn van de klassieke Attische plinten, ook van de tweede groep, neem ik aan, dat de hele pilaster-architectuur in het middenschip van na de planwijziging is, temeer daar deze niet strookt met de geleding der zijbeuken [halfzuil geflankeerd door lisenen] en van het transept. In de abdijkerk van Knechtsteden, welke in 1138 werd ontworpen, dus vóór de planwijziging te Rolduc [W. Jung, *Die ehemalige Praemonstratenser-Stiftskirche Knechtsteden*; Ratingen 1956] komt deze liseen-halfzuil-geleding consequent in middenschip en zijbeuken voor. Deze kerk heeft ook het Gebonden Systeem zoals Rolduc; te denken is: voor de planwijziging. In de abdijkerk van Steinfeld [ook in de buurt, uit dezelfde tijd en volgens het Gebonden Systeem], welke in 1142 begonnen werd [J. Schmidt, Steinfeld, die ehemalige Praemonstratenser Abtei; Ratingen 1951, blz. 46], werd de pilaster-architectuur in middenschip en zijbeuken consequent doorgevoerd. Ik wees reeds in de Geïllustreerde Beschrijving erop, dat te Rolduc aan de oostelijke middenschip-pijlers de steenlagen links en rechts van de pilaster herhaaldelijk [vooral beneden] bepaald niet met elkaar stroken, terwijl zij bij de volgende pijlers over de hele pijlerbreedte doorlopen [hoogstens is een of andere laag aan één zijde onderverdeeld]. In de zijbeuken hoeven ze vanwege de hogere halfzuil-trommels niet zo te stroken en doen het ook niet, vooral tegen de buitenwanden maar ook tegen de oostelijke pijlers, die nog ten dele van vóór de planwijziging zijn en waar blijkbaar ook aan de zijde van het middenschip halfzuilen ontworpen resp. reeds gedeeltelijk aanwezig waren. In het middenschip valt dit nu op met betrekking tot de huidige pilasters. Om dit te corrigeren heeft men tegen de pilaster van de Z.O.-pijler zelfs lintvoegen scheef laten lopen [zie doorsnede kerk Geïllustr. Beschrijving; overigens is dit ook weer een aanwijzing voor de planwijziging gedurende de bouw]. Men moet zich dan voor de planwijziging ter plaatse van de hoofdpijlers een impost-oplossing onder de scheibogen met de erboven opstijgende lisenen [welke sedert de planwijziging uitgroeienden tot pilasterverkroppingen] voorstellen als die in de domkerken te Spiers ['Speyer I'] en Mainz.

34

Veelbetekenend is wel, dat dit soort profiel zich ook bevond in de Mariakerk te Utrecht, en wel als impost boven de diagonale uitsprongen tegen de hoofdpijlers. Dit is dus duidelijk eveneens van na de planwijziging aldaar [de tekeningen van Saenredam zijn nl. zo nauwkeurig, dat ik dit persoonlijk heb kunnen vaststellen op de tentoonstelling te Utrecht in 1961, nl. blad 150 en 151 - zie catalogus]. De Mariakerk had overigens nog andere impost-profielen met Rolduc gemeen, o.a. klassiek en ingesnoerd ojief en zelfs het cavet-profiel, deze alle van vóór de planwijziging aldaar, evenals het afgeschuinde profiel, dat in Rolduc in het transept voorkomt.

35

Deze kapitelen komen in ieder geval uitsluitend voor in de derde travé van het schip. Daar duidelijk zichtbaar [en ook volgens de *Annales Rodenses*] van O. naar W. gebouwd werd en de planwijziging in de tweede travé plaats had, moeten zij op zijn minst na de planwijziging geplaatst zijn. Zij zijn verwant aan de kapitelen in het middenschip en dat der middenzuil in het westkoor te Maria Laach [tegen 1156; zie Schippers, o.c., noot 39] met dezelfde, elkaar oversnijdende palmetbladeren, die echter nog iets stijver en ouderwets aandoen. Nog veel meer verwant [om niet te zeggen van dezelfde werkplaats] zijn de kapiteeltjes van de koorafsluiting der westkoohal van de St. Servaas te Maastricht. Deze heb ik in de 60-er jaren van de 12-de eeuw kunnen dateren [W. Marres, *Das Westwerk von St. Servatius zu Maastricht*, in: *Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins* 1957, blz. 5 vlg.]. Men zou dus de Rolducse kapitelen in de 60-er jaren van de 12-de eeuw kunnen dateren. Oppervlakkig gezien zou dat dan wel in tegenspraak zijn met de *Annales Rodenses*, die ook de bouw van de derde schiptravé in 1143 melden, maar wel uitdrukkelijk zonder overkluising. Helemaal voltooid was deze dus nog niet en waarschijnlijk in hoofdzaak opgebouwd als steun voor de gewelfdruk der tweede travé [dwarse tongewelven der pseudotransepten] en maar half afgewerkt, ook wat de decoratie betreft. Dit wordt nog bevestigd door het los verband, waarin vooral de kapitelen in de zijbeuken geplaatst zijn. De kapitelen onder de scheibogen zullen wel 'après la pose' bewerkt zijn, hetgeen gestaafd wordt door het feit, dat voor de restauratie een van de twee een onafgewerkte zijde vertoonde [Everts, in *Rolduc* 1843|1943; Kerkrade 1948, blz. 126. Het kan geen der oostelijke kapitelen zijn, daar dit bij dit model ondenkbaar is]. De voltooiing van de derde travé had dan plaats in de 60-er jaren na beëindiging der *Annales*, waarin dit dus niet meer vermeld kon worden. Hiermee verandert de schijnbare tegenspraak met de *Annales Rodenses* in een prompte bevestiging, eens te meer.

36

Zie de Geïllustreerde Beschrijving.

37

O.a. aan de absis van St. Servaas te Maastricht [XIIC] met volkomen gelijke kapitelen als aan de absis van St. Geeron te Keulen [1151|56; zie A. Verbeek, *Kölnner Kirchen*, Keulen 1959, blz. 48], alsook aldaar, verder in het westwerk van St. Barthélemy in Luik [± 1200]. Ook komt het voor in de zijkapellen van het met dat van St. Servaas zeer verwante westwerk te Nivelles, gebouwd tussen 1159 en 1185 [zie A. Mottart, *La collégiale Ste. Gertrude de Nivelles*; Nivelles 1954. - J. Hoebanx, *L'abbaye de Nivelles*; Aca-

démie royale de Belgique, cl. des lettres et des sciences mor. et pol., mémoires, 2-me série, t. XLVI - 1952, fasc. 4, blz. 327].

38

Het zijn geen nog voorhanden zijnde teerlingkapitelen van het oudere type zoals enkele in de W.-zijbeukdelen te Rolduc, maar korfkapitelen van hetzelfde soort als de overige.

39

Dit zou alleen doenlijk zijn geweest in het kader van een verdere, grotere bouwcampagne [zoals te Rolduc in de derde schiptravé], die - gezien het middenschip-gewelf - inderdaad gepland, maar kennelijk niet in de Romaanse stijlperiode tot uitvoering is gekomen. Dit en de verdere uniformiteit in detail [ook weer in tegenstelling met Rolduc] wijzen op ononderbroken afbouw en gelijktijdige afwerking [behoudens dan het middenschip-gewelf].

Ierarencorps '62|63

priesterleraren

Jochems Drs. H. L. W. J. 1959. President
Stroux Drs. F. A. A. 1923
Pop Dr. L. J. J. 1926
Vogels Drs. J. A. H. 1935
Senden Drs. J. F. J. E. 1936
Heynen Drs. P. J. H. 1938
Schrijen J. H. 1938
Hermens Drs. V. J. H. 1946
Meertens Drs. A. H. Chr. 1941
Wijnen L. W. 1946
Lemmens Drs. H. H. 1942
Timmermans A. B. J. 1942
Hommes G. P. 1944
Berkels M. H. 1945
Augustus F. L. 1946
Bosch Dr. J. W. 1949
Penders F. J. 1946
Rouwet Drs. J. P. H. M. 1946
Tagage Drs. J. M. B. 1946
Stassen J. J. 1947
Lenders Drs. J. A. C. 1949
Lemmen Drs. M. M. W. 1954
Brunenberg G. H. J. 1962
Poulsen G. W. A. 1956
Lemmen W. M. 1957
Gijsen J. M. 1959
Kurris A. M. W. J. 1960
Dobbelstein N. H. 1961
Gielis L. A. Th. 1962

lekenleraren

Van Loo E. M. 1939
Stenten Drs. F. L. G. 1957
Uitterhoeve Drs. A. 1960
Hansen J. M. G. 1962

onderwijzers voorb. school

Smeets J. 1955, hoofd
Soethout C. H. 1960

muziekleraren

Zeyen N. 1953
Gerards E. 1955
Steijns M. 1958

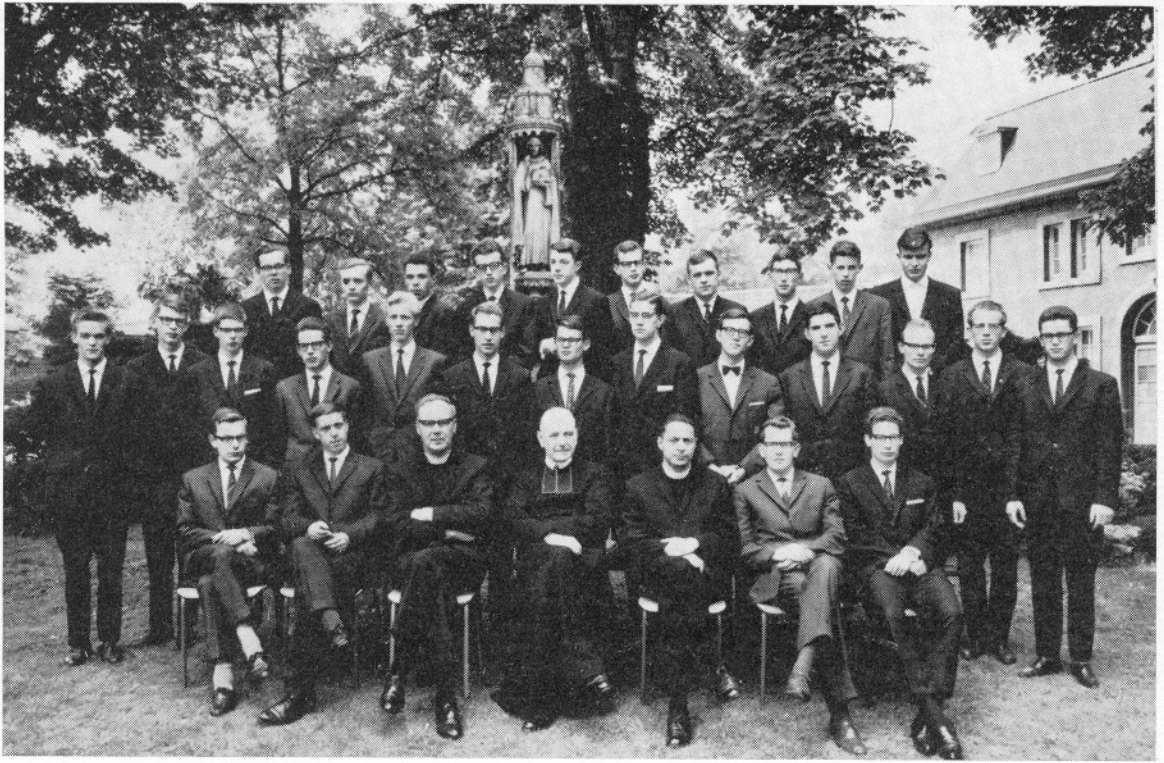
filosofie

supérieur

Boots Jan, Maasbree
 Clerx Constant, Neerbeek
 Crutzen Hub, Wylré
 Frenken Toon, Bergen
 Frissen Giel, Houthem
 Gorissen Ben, Maastricht
 Grond Guido, Kerkrade-Bleyerheide
 Heijkens Harrie, Geleen-Kluis
 Janssen Frans, Spaubeek
 Mooren Joop, Maasniel
 Peeters Thijs, Kessel
 Philipsen Pieter, Castenray
 Ramaekers Emile, Voerendaal
 Smeets Leo, Horn
 Steinbusch Matthieu, Ubachsberg
 Vestjens Jac, Helden-Egchel
 Voesten Gerrit, Venray-Heide

inférieur

Borghans Arnold, Schaesberg
 Broekhoven Gerrit, Einighausen
 Brouwers Harrie, Heer
 Cordewener Louis, Hoensbroek
 Custers Harrie, Venray-Oostrum
 Eijssen Denis, Schimmert
 Gielen Wim, Nederweert
 Heijenrath Jac, Simpelveld
 Hoenen Henk, Brunssum
 van Horen Herman, Helden
 Houben Jean, Stein-Kerensheide
 Janssen Jo, Helden
 Joosten Piet, Heerlen-Heerlerheide
 Kleijnen Gerard, Kerkrade-Spekholzerheide
 Kleynen Hub, Noorbeek
 Maassen Jan, Echt-Pey
 Maes Jan, Weert
 Meertens Arthur, Margraten
 Oberije Jac, Brunssum
 l'Ortije Hub, Wylré
 de Rouw Albert, Brunssum
 Schlenter Ambroos, Epen
 Schoffelen Piet, Klimmen
 Seuren Gerard, Lottum
 Schmeitz Jos, Sittard
 van Tulden Tinus, Nederweert
 Wiertz Frans, Kerkrade

gymnasium

6e klas, afd. alpha

Ament Wim, Leveroy
 Crijns Jan, Simpelveld
 Genders Charles, Kerkrade
 Gorissen Ton, Maastricht
 Hanraets Arno, Tegelen
 Janshen Hans, Gennep
 Keijbets Hub, Voerendaal
 Lacroix Willy, Noorbeek
 van der Linden Jos, Swalmen
 Riga Frans, Sweykhuisen
 van der Schaft John, Brunssum
 Seeverens Pierre, Heerlen-Heerlerheide
 Simons Jan, Melick
 Sleutels Jo, Roggel
 Steijns Hub, Kunrade
 Thelen Matthieu, Kerkrade-Chèvremont
 Vaessen André, Simpelveld
 Vleugels Jan, Voerendaal
 Mhr. Senden

6e klas, afd. bèta

Brunenberg Jo, Schaesberg
 Creusen René, Vaals
 Gubbels Matthieu, Noorbeek
 Jakobs Jos, Horst
 Lambrichts Henk, Weert-Keent
 Niesen Jan, Belfeld
 Thijssen Piet, Baarlo
 Mhr. Vogels

6de klas, afd. s

Cleven Hub, Horst
 Kleinen Luud, Maastricht
 Tacken Ben, Heythuysen
 Mhr. Senden

5de klas, alpha, 1ste sectie

Beerens Peter, Hoensbroek
Boijens Piet, Sweykhuisen
Dijkstra Wim, Susteren
Drummen John, Hoensbroek
Franck John, Schaesberg
van Gastel Harrie, Meijel
Hassink Jules, Maastricht
Janssen Guus, Heerlen
Klein Frans, Heerlen
Paquay Ger, Eysden
Rademakers Arno, Heerlen-Heerlerheide
Reijnen André, Echt
Reul Theo, Kerkrade-Spekholzerheide
Schwachöfer Marcel, Venray
van de Ven Peter, Geleen
Willemsen Wim, Sevenum
 Mhr. Tagage

5de klas, alpha, 2de sectie

Bartholomeus Joop, Geleen
Boonen Wim, Reuver
Bors Pierre, Tegelen-Steyl
Custers Willy, Baexem
Dieteren Martin, Hoensbroek
Geurts Joos, Venray-Heide
Gielkens Frans, Brunssum
Hunnekens Loek, Helden-Grashoek
Pierik Henk, Brunssum
Prompers Wiel, Sint-Geertruid
Reijnen Herman, Blitterswijk
Slangen Frans, Roermond
Sluysmans Alex, Simpelveld
Tielen Jan, Sevenum
Wilms Frans, Helden
 Mhr. Tagage

5de klas, bèta

Benders Paul, Eygelshoven
van de Boom Johan, Brunssum
Dautzenberg Jo, Schaesberg
Derksen Jan-Pieter, Rotterdam
Drummen Matthieu, Heerlen-Heerlerbaan
Geurts Wim, Bingelrade
Goossens Wim, Tegelen
Hendriks Matthieu, Nuth
Miesen Bert, Maastricht
Moonen Pierre, Voerendaal
Peeters Jac, Kessel
Ramakers Pierre, Echt-Pey
van Rens Herman, Horst-Hegelsom
Zuketto Jo, Heerlen
 Mhr. Vogels

4de klas, 1ste sectie

Boumans Pierre, Voerendaal
van de Broek Ton, Weert
Cordewener Paul, Hoensbroek
Dierks Peter, Schaesberg
Elissen John, Eckelrade
Hermans Pierre, Sweykhuizen
Horsmans Paul, Ulestraten
Janssen Gerrie, Tienray
Janssen Ton, Echt-Pey
Kock Ton, Heerlen-Molenberg
Laeven Hub, Wijnandsrade
Meertens Piet, Kerkrade-Haanrade
Moedersheim Willy, Voerendaal
van Oeffelt Toon, Kerkrade-Spekholzerheide
Peeters André, Swalmen
van Rens Johan, Venray-Heide
Rijs Herman, Neer
Schnackers Hub, Bocholtz
Smeets Jan, Bunde
Turnsek Frank, Hoensbroek
Wijnhoven Laurens, Baarlo
Wolters Jo, Echt-Pey
 Mhr. Lemmens

4de klas, 2de sectie

Bruijnen Piet, Baarlo
Claessens Jos, Valkenburg
Coopmans Leo, Baarlo
Delahaye Frans, Geleen
Dircks Hans, Montfort
Hoppers Wim, Brunssum
Koenraad Ton, Haelen
Koonen Peter, Heerlen-Heerlerheide
Leunissen Louis, Klimmen-Ransdaal
Marcellis Frans, Horst
Mols Sjef, Geleen
Naus Jacques, Helden-Egchel
Niesten Rob, Vaals
Nizet John, Roermond
Ritzen Jean, Eckelrade
Slabbers Jos, Linne
Stammen Jan, Helden-Panningen
Steijvers Matthieu, Stramproy
Vaasen Jo, Stein
Vossen Sjef, Heerlen-Molenberg
Wagemans Matthieu, Neer
Wanders Ben, Kerkrade-Haanrade
Zelissen Gabriël, Geleen
 Mhr. Augustus

3de klas, 1ste sectie

Bouten Ger, Horst-Hegelsom
op de Camp Louis, Spaubeek
Clout Wim, Roermond
Dieteren Tjeu, Hoensbroek
Elzenberg Theo, Venlo
van Enckevort Hub, Sevenum
Gielen Jos, Schinnen
Hanssen Con, Maastricht
Hermans Jo, Venlo-Blerick
Janssen Henk, Tienray
Laeven Guus, Wijnandsrade
Lemmen Jac, Horst-Hegelsom
van der Leeuw Hub, Echt
Litjens Jan, Venray-Leunen
Moonen Jean, Klimmen
Nellen Jos, Sevenum-Kronenberg
Peeters Jan, Horst-Meterik
Pörteners John, Susteren
Rouwette Jean, Sittard-Graetheide
Triepels Pierre, Weert
Verhagen Matthieu, Weert-Hushoven
Voncken Hans, Schaesberg
van Wissen Pierre, Mondercange [Lux.]
 Mhr. Berkels

3de klas, 2de sectie

Berden Jan, Blerick
Corstjens Ger, Thorn
Crouzen Laur, Maastricht
Ebus Jac, Venlo
Evers Hub, Swalmen
George René, Simpelveld
Geurts Jan, Ottersum
Hafmans Matthieu, Sevenum
Hoeymakers Wim, Sevenum-Kronenberg
Hopman Jan, Ottersum
Huver Paul, Heerlen-Molenberg
Lenders Hub, Maasbree
Peeters Willy, Belfeld
Pennings Leo, Brunssum
Philipsen Harry, Sevenum-Kronenberg
Reuling Albert, Brunssum
Rompelberg Loe, Amby
Schwanen Hub, Heerlen-Heerlerbaan
Spauwen Arnold, Amby
Teeuwen Bart, Brunssum
Triebels Pierre, Nieuwenhagen
Vollenbroek Henny, Roermond .
 Mhr. Wijnen

2de klas, 1ste sectie

Beckers Nico, Weert-Keent
Bouten Henk, Tegelen
Bruinsma Willy, Geleen
Crijns Jan, Sittard-Graetheide
Delahaye Louis, Geleen
van Dooren Jons, Bunde
Houben Jos, Eijs
Janssen Jac, Venlo-Blerick
Janssen Piet, Urmond
Janssen Ton, Ottersum
Jochems Jacques, Heythuysen
Kals Jacques, Heerlen-Welten
van Klooster Bert, Maastricht
Koonen Piet, Nuth
Korthout René, Kerkrade
Kurvers Jos, Echt
Meertens Martin, Margraten
Oostwegel Sjef, Maastricht
Philippens Emile, Eysden-Breust
Prevo Joep, Eyselshoven
Schreurs Jan, Margraten
Smits Paul, Ottersum
Urlings Frans, Bingenrade
 Mhr. Timmermans

2de klas, 2de sectie

Aquarius Peter, Weert
op den Camp Piet, Stein
Cleophas Harrie, Belfeld
Craenen Ton, Weert
Custers Pieter, Venray-Oirlo
Hafmans Jan, Velden
Hinskens Jos, Schaesberg
van Hoven Maurice, Wijnandsrade
Huijbers Sjef, Bergen
Keijzers Harrie, Sevenum
Kremer Willy, Vaals
Limpens Jan, Eys-Witte
Peeters Antoon, Baarlo
Rutten Hub, Eysden
Rutten Willy, Maastricht
van der Schaft Cor, Brunssum
Schmitz Jos, Melick
Sijben Wim, Voerendaal
Timmermans Jan, Horst
Vermeulen Ernest, Weert
Vullings Rob, Grubbenvorst
 Mhr. Gielis

2de klas, 3de sectie

Boers Sjef, Gulpen
Bouten Bart, Tegelen
Bouten Jac, Horst-Meterik
van Brederode Guus, Geulle
Coenjaerts Willy, Houthem-St. Gerlach
Custers Jan, Horst
Engelen Wiel, Sevenum
Halders Leo, Maastricht
Heffels Herman, Born
Houtvast Theo, Schinnen
Kamstra André, Heerlen
Lahije Jeu, Valkenburg
van Oppen Jacques, Klimmen-Ransdaal
Probst Pierre, Tegelen
Scholtissen Karel, Heerlen-Heerlerbaan
Schormans Frans, Schaesberg
Schutgens Kees, Spaubeek
Schwachöfer Piet, Venray
Slangen Charles, Beek-Genhout
Urlings Jo, Beek
Veltrop Ger, Brunssum
Wennmacker Jos, Schaesberg
Wijnen Jo, Brunssum
Ijpelaar Jo, Kerkrade-Spekholzerheide
 Mhr. Lenders

1ste klas, 1ste sectie

Bodelier Joep, Echt
Bun Peter, Brunssum
Daemen Jo, Jabeeck
Damoiseaux Paul, Heerlen-Molenberg
van Enckevort Chrit, Sevenum
van Gerwen Harrie, Maastricht
Gijsen Jean, Bunde
Gilissen Jacques, Maastricht
Habets Johan, Maastricht
van Ham Jac, Venray
Hendriks Jan, Roggel
Kerckhoffs Jan, Bemelen
Kerens Willy, Holtum
Knubben Jeu, Heerlen-Welten
Lamkin Loe, Eysden-Maarland
Marel Marcel, Brunssum-Treebeek
Prickaerts Jean, Amby
Rietjens Tjeu, Ell
Roumen Frits, Roermond
Royen John, Nuth
Schmitz Willy, Melick
Schuffelers Jacques, Maastricht
Stroek Hub, Weert
Tax Jan, Belfeld
Verdellen Jacques, Sevenum
Vollenbroek Matti, Roermond
Willems Nand, Berg
Wolters Wim, St. Odiliënberg
 Mhr. Stassen

voorbereidende klas

1ste klas, 2de sectie

Ambaum Jan, Tegelen
Bergmans Frans, Weert
Cremers Ton, Kerkrade-Bleyerheide
Creusen Jos, Brunssum
Delahaye Piet, Geleen
Dohmen John, Geleen
Eurlings Harrie, Voerendaal
Geurts Twan, Velden
Haanen Laurens, Venlo
Houppermans Sjef, Voerendaal
Janssen Denis, St. Odiliënberg
Janssen Henk, Venray-Oostrum
Kerkhofs Pierre, Maastricht
Luxembourg Eduard, Venlo
Paes Jan, Brunssum
Pallada Harrie, Geulle
Reitz Ben, Maastricht
van Rijn Gerard, Venlo
Roex Sjef, Gulpen
Schmits Ton, Vlodrop
Thissen Ton, Tienray
Uurlings Pierre, Ulestraten
Vossen Peter, Kerkrade
Vullings Jan, Horst
Wagemans Leo, Kelpen
Waterval Jean, Eysden-Breust
Wielders Pierre, Nieuwstad
 Mhr. Schrijen

1ste sectie

Berden Frans, Venlo-Blerick
Berden Gerard, Venlo-Blerick
Bodelier Leo, Kerkrade-Heilust
Brakeboer Johan, Kerkrade-Heilust
Claessens Leo, Venray-Oirlo
Dicker Matti, Maastricht-Caberg
Driessen Henny, Urmond
Evers Gerard, Nederweert
Flecken Harry, Bingelrade
Franssen Hub, Voerendaal-Kunrade
Hanneman Mathieu, Kerkrade-Spekholzerheide
Hendricks Frans, Echt-Koningsbosch
Huits Harrie, Simpelveld
Joosten Jan, Maasbree
van Kempen Jacques, Echt-Pey
Kraft Jan, Nieuwenhagen
Kunnen Jo, Stramproy
 Mhr. Smeets

2de sectie

Kalnenek Leo, Kerkrade-Spekholzerheide
Mund Albert, Nieuwenhagen
Muijsers Wim, Venray-Merselo
Peeters Piet, Horst-Meterik
Pinkaers Jules, Gulpen
van de Port Piet, Stramproy
van Rens Piet, Horst-Hegelsom
Reijnders Johnny, Reijmerstok
Simons René, Herkenbosch
Slangen Léon, St. Odiliënberg
Smeets Hubert, Bunde
Stassen Pieter, Spaubeek
Verheijen Piet, Sevenum
Vervoort Wim, Horst-Hegelsom
Wiertz Wim, Geleen
Wijnands Martin, Horst-Meterik
 Mhr. Soethout

hebben met goed gevolg afgelegd:

1 het eindexamen van het gymnasium afd. alpha:

Wim Ament, Leveroy
Jan Crijns, Simpelveld
Charles Genders, Kerkrade
Ton Gorissen, Maastricht
Arno Hanraets, Tegelen
Hub Keybets, Voerendaal
Willy Lacroix, Noorbeek
Jos van der Linden, Swalmen
Frans Riga, Sweykhuisen
John van der Schaft, Brunssum
Pierre Seeverens, Heerlen-Heerlerheide
Jan Simons, Melick
Jo Sleutels, Roggel
Hub Steyns, Kunrade
Matthieu Thelen, Kerkrade-Chèvremont
André Vaessen, Simpelveld
Jan Vleugels, Voerendaal.

2 het eindexamen van het gymnasium afd. bèta:

Jo Brunenberg, Schaesberg
René Creusen, Vaals
Matthieu Gubbels, Noorbeek
Jos Jakobs, Horst
Henk Lambrichts, Weert-Keent
Jan Niesen, Belfeld
Piet Thijssen, Baarlo

3 het toelatingsexamen tot de filosofie:

Hub Cleven, Horst
Lud Kleinen, Maastricht
Ben Tacken, Heythuysen

algemene prijzen

5 *gymnasium alpha*, 1ste sectie

Peter van de Ven, Geleen

5 *gymnasium alpha*, 2de sectie

Willy Custers, Baexem

5 *gymnasium bèta*:

Herman van Rens, Horst-Hegelsom

4 *gymnasium*, 1ste sectie:

Pierre Boumans, Voerendaal

4 *gymnasium*, 2de sectie:

Matthieu Steyvers, Stramproy

3 *gymnasium*, 1ste sectie:

Con Hanssen, Maastricht

3 *gymnasium*, 2de sectie:

Laur Crouzen, Maastricht

Gerry Corstjens, Thorn

2 *gymnasium*, 1ste sectie:

René Korthout, Kerkrade

2 *gymnasium*, 2de sectie:

Jos Schmitz, Melick

Willy Kremer, Vaals

2 *gymnasium*, 3de sectie:

Jan Custers, Horst

1 *gymnasium*, 1ste sectie:

Tjeu Rietjens, Ell

1 *gymnasium*, 2de sectie:

Sjef Houppermans, Voerendaal

Henk Janssen, Oostrum

voorbereidende klas, 1ste sectie:

Harry Flecken, Bingelrade

voorbereidende klas, 2de sectie:

Piet van Rens, Horst-Hegelsom

5 *gymnasium alpha*:

Willy Custers, Baexem: alg. pr., pr. gr., pr. lat.,
verm. fr., verm. eng., verm. wisk.

Peter van de Ven, Geleen: alg. pr., pr. natk., verm.
gr., verm. gesch., verm. wisk.

Wim Dijkstra, Susteren: pr. lat., pr. gesch., verm.
aardr.

Theo Reul, Kerkrade-Spekholzerheide: pr. du.,
verm. fr., verm. gesch.

Guus Janssen, Heerlen: pr. gr.

Joos Geurts, Venray-Veulen: pr. gesch.

Frans Slangen, Roermond: pr. aardr.

John Drummen, Hoensbroek: verm. du., verm. eng.

Jan Tielen, Sevenum: verm. gr.

Marcel Schachöfer, Venray: verm. gr.

Alex Sluysmans, Simpelveld: verm. gr.

Wim Willemsen, Sevenum: verm. lat.

Frans Wilms, Helden: verm. lat.

Henk Pierik, Brunssum: verm. du.

Pierre Bors, Tegelen-Steyl: verm. eng.

Joop Bartholomeus, Geleen: verm. gesch.

Frans Gielkens, Brunssum: verm. gesch.

5 *gymnasium bèta*:

Herman van Rens, Horst-Hegelsom: alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. ned., pr. fr., pr. eng., pr. alg.-anal. meetk., pr. nat., pr. scheik., pr. nat. hist., verm. du., verm. stereo-gonio.

Pierre Ramakers, Echt-Pey: pr. gr., pr. fr., pr. eng., verm. ned., verm. alg.-anal. meetk., verm. stereo-gonio.

Wim Geurts, Bingelrade: pr. lat., pr. alg.-anal. meetk., pr. stereo-gonio, verm. aardr.

Matthieu Drummen, Heerlen-Heerlerbaan: pr. du., pr. alg.-anal. meetk., pr. 5 verm.: verm. gr., verm. lat., verm. ned., verm. fr., verm. nat.

Jo Dautzenberg, Schaesberg: pr. ned., verm. gr., verm. nat. hist.

Johan van de Boom, Brunssum: pr. aardr.

Wim Goossens, Tegelen: verm. ned., verm. nat. hist.

5 *gymnasium sem.*:

Theo Pasing, Brunssum: pr. gr.

Jan Schoenmakers, Nuth: pr. alg. cultgesch.

4 *gymnasium, 1ste sectie*:

Pierre Boumans, Voerendaal: alg. pr., pr. gr., pr. du., pr. eng., verm. ned., verm. fr., verm. gesch.

Laurens Wijnhoven, Baarlo: pr. wisk., pr. natk., verm. scheik.

Ton Janssen, Echt-Pey: pr. aardr., pr. tek., verm. ned., verm. wisk.

Johan van Rens, Venray-Heide: pr. fr., pr. gesch.

Hub Laeven, Wijnandsrade: pr. lat., verm. gr., verm. fr., verm. du.

Ton Kock, Heerlen-Molenberg: pr. ned., verm. tek.

Ton van den Broek, Weert: pr. scheik.

Ger Janssen, Tienray: verm. aardr., verm. wisk., verm. natk.

André Peeters, Swalmen: verm. gr., verm. scheik.

Paul Horsmans, Ulestraten: verm. aardr., verm. natk.

Piet Meertens, Kerkrade-Haanrade: verm. gesch., verm. tek.

Toon van Oeffelt, Kerkrade-Spekholzerheide: verm. lat.

4 *gymnasium, 2de sectie*:

Matthieu Steijvers, Stramproy: alg. pr., pr. gr., pr. fr., pr. eng., pr. gesch., pr. aardr., pr. natk.

Jos Claessens, Valkenburg: pr. lat., pr. scheik., verm. gr., verm. aardr., verm. wisk., verm. natk.

Peter Koonen, Heerlen-Heerlerheide: pr. wisk., verm. scheik., verm. natk.

Frans Delahaye, Geleen: pr. du., verm. lat., verm. gr.

Sjef Vossen, Heerlen-Molenberg: pr. tek., verm. lat.

Leo Coopmans, Baarlo: pr. ned.

Frans Marcellis, Horst: verm. gesch., verm. wisk.

Matthieu Wagemans, Neer: verm. fr., verm. du.

Sjef Mols, Geleen: verm. fr., verm. eng.

Jac Naus, Helden: verm. tek.

Rob Niesten, Vaals: verm. ned., verm. aardr.

Ton Koenraad, Haelen: verm. tek.

3 gymnasium, 1ste sectie:

Con Hassen, Maastricht: alg. pr., pr. ned., pr. aardr., pr. wisk., pr. natk., pr. 5 verm.: verm. gr., verm. lat., verm. fr., verm. du., verm. gesch.

Jean Rouwette, Sittard-Graetheide: pr. gr., pr. lat., pr. fr., pr. eng., verm. natk.

Jo Hermans, Blerick: pr. gesch., verm. ned., verm. fr., verm. du., verm. wisk.

Ger Bouten, Horst-Hegelsom: pr. aardr., verm. lat., verm. ned., verm. eng., verm. gesch.

Pierre van Wissen, Mondercange [Lux.]: pr. du.

Jan Litjens, Venray-Leunen: pr. tek.

Jan Peeters, Horst-Meterik: verm. aardr., verm. natk.

Hub van der Leeuw, Echt: verm. gr.

Jos Nellen, Sevenum-Kronenberg: verm. eng.

Henk Janssen, Tienray: verm. wisk.

Matthieu Verhagen, Weert-Hushoven: verm. wisk.

John Pörteners, Susteren: verm. tek.

3 gymnasium, 2de sectie:

Laur Crouzen, Maastricht: alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. fr., pr. gesch., pr. aardr., pr. natk., pr. tek., verm. ned., verm. du., verm. eng., verm. wisk.

Gerry Corstjens, Thorn: pr. eng., pr. 6 verm.: verm. gr., verm. lat., verm. fr., verm. du., verm. gesch., verm. aardr.

Jac Ebus, Venlo: pr. ned., pr. du., pr. wisk.

Jan Geurts, Ottersum: pr. wisk., verm. gesch., verm. aardr.

René George, Simpelveld: verm. gr., verm. lat., verm. fr.

Henny Vollenbroek, Roermond: verm. natk., verm. tek.

Jan Berden, Blerick: verm. ned.

Paul Huver, Heerlen-Molenberg: verm. eng.

Jan Hopman, Ottersum: verm. wisk.

2 gymnasium, 1ste sectie:

René Korthout, Kerkrade: alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. ned., pr. fr., pr. wisk., pr. 5 verm.: verm. godsd., verm. eng., verm. gesch., verm. aardr., verm. nat. hist.

Jan Schreurs, Margraten: pr. gesch., pr. aardr., pr. wisk., verm. lat., verm. fr., verm. eng., verm. nat. hist.

Emile Philippens, Eijsden: pr. godsd., pr. nat. hist., verm. aardr., verm. wisk.

Bert van Klooster, Maastricht: pr. eng.

Sjef Oostwegel, Heerlen: pr. tek.

Frans Urlings, Bingelrade: verm. lat., verm. ned., verm. gesch.

Jos Houben, Eijs: verm. gr., verm. ned.

Piet Koonen, Nuth: verm. fr., verm. wisk.

Jons van Dooren, Bunde: verm. gr.

Joep Prevo, Eygelshoven: verm. tek.

2 gymnasium, 2de sectie:

Jos Schmitz, Melick: alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. fr., pr. eng., pr. wisk., verm. ned., verm. aardr.

Willy Kremer, Vaals: alg. pr., pr. ned., pr. fr., pr. gesch., pr. tek., verm. lat., verm. eng., verm. wisk., verm. nat. hist.

Wim Sijben, Voerendaal: pr. godsd., pr. gesch., pr. aardr., pr. nat. hist., verm. lat.

Antoon Peeters, Kessel: pr. wisk.

Ernest Vermeulen, Weert: verm. godsd., verm. ned., verm. nat. hist.

Hub Rutten, Eysden: verm. gods., verm. ned.

Cor van der Schaft, Brunssum: verm. aardr., verm. wisk.

Jan Hafmans, Velden: verm. gesch., verm. aardr.

Maurice van Hoven, Wijnandsrade: verm. fr.

Harrie Keijsers, Sevenum: verm. eng.

2 gymnasium, 3de sectie:

Jan Custers, Horst: alg. pr., pr. godsd., pr. gr., pr. lat., pr. ned., pr. fr., pr. eng., pr. gesch., pr. aandr., pr. wisk., pr. nat. hist.

Jo Ijpelaar, Kerkrade-Spekholzerheide: pr. godsd., pr. 7 verm.: verm. lat., verm. ned., verm. fr., verm. gesch., verm. aandr., verm. wisk., verm. tek.

Jos Wennmacker, Schaesberg: pr. 5 verm.: verm. lat., verm. ned., verm. fr., verm. eng., verm. wisk.

Wiel Engelen, Sevenum: pr. tek., verm. nat. hist.

Willy Coenjaerts, Houthem: verm. gr., verm. aandr.

Kees Schutgens, Spaubeek: verm. eng., verm. gesch.

Theo Houtvast, Schinnen: verm. gr.

Jeu Lahey, Valkenburg: verm. nat. hist.

1 gymnasium, 1ste sectie:

Tjeu Rietjens, Ell: alg. pr., pr. lat., pr. fr., pr. gesch., pr. aandr., pr. wisk., verm. ned.

Hub Stroek, Weert: pr. godsd., pr. ned., verm. aandr., verm. tek.

Chrit van Enckevort, Sevenum: pr. nat. hist., verm. gesch., verm. tek.

Jan Hendriks, Roggel: pr. tek., verm. nat. hist., verm. wisk.

Wim Wolters, Sint Odiliënberg: verm. wisk., verm. gesch.

Jeu Knubben, Heerlen-Welten: verm. lat., verm. fr.

John Royen, Nuth: verm. lat., verm. nat. hist.

Paul Damoiseaux, Heerlen-Molenberg: verm. aandr., verm. wisk.

Jan Kerckhoffs, Bemelen: verm. godsd.

Joep Bodelier, Echt: verm. godsd.

Jo Daemen, Jabeek: verm. ned.

Jean Gijzen, Bunde: verm. fr.

Willy Schmitz, Melick: verm. wisk.

1 gymnasium, 2de sectie:

Sjef Houppermans, Voerendaal: alg. pr., pr. lat., pr. ned., pr. gesch., pr. aandr., verm. wisk.

Henk Janssen, Venray-Oostrum: alg. pr., pr. 7 verm.: verm. godsd., verm. lat., verm. ned., verm. fr., verm. gesch., verm. aandr., verm. wisk.

Jan Ambaum, Tegelen: pr. wisk., pr. nat. hist., verm. godsd., verm. aandr.

Pierre Wielders, Nieuwstadt: pr. fr., verm. lat., verm. ned.

Harrie Pallada, Geulle: pr. godsd., verm. nat. hist., verm. tek.

Ton Thissen, Tienray: pr. wisk.

Gerard van Rijn, Venlo: pr. tek.

Jean Waterval, Eysden-Breust: verm. lat., verm. fr., verm. gesch., verm. wisk.

Sjef Roex, Gulpen: verm. wisk.

John Dohmen, Geleen: verm. nat. hist.

Jos Creusen, Brunssum: verm. tek.

voorbereidende klas, 1ste sectie:

Harrie Flecken, Bingelrade: alg. pr., pr. ned., pr. gesch., pr. aardr.

Frans Hendricks, Echt-Koningsbosch: pr. fr., verm. godsd., verm. rek., verm. aardr., verm. tek.

Jac van Kempen, Echt-Pey: pr. rek., verm. ned.

Matthieu Hanneman, Kerkrade: pr. nat., pr. tek., verm. gesch.

Gerard Evers, Nederweert: pr. godsd.

Harrie Huits, Sijpeld: verm. godsd., verm. rek., verm. ned., verm. fr.

Gerard Berden, Blerick: verm. fr., verm. gesch.

Leo Bodelier, Kerkrade-Heilust: verm. aardr.

Hub Franssen, Voerendaal: verm. natk.

Jo Kunnen, Stramproy: verm. natk.

Matti Dicker, Maastricht-Caberg: verm. tek.

voorbereidende klas, 2de sectie:

Piet van Rens, Horst-Hegelsom: alg. pr., pr. rek., pr. gesch., pr. aardr., pr. natk., verm. godsd., verm. ned.

Piet Peeters, Horst-Meterik: pr. ned., pr. 5 verm.: verm. rek., verm. fr., verm. gesch., verm. aardr., verm. tek.

Albert Mund, Nieuwenhagen: pr. fr., verm. ned., verm. gesch., verm. aardr.

Piet Verheijen, Sevenum: pr. godsd., verm. rek.

Leo Kalneek, Kerkrade-Heilust: pr. tek.

Johnny Reijnders, Reymerstok: verm. fr., verm. natk., verm. tek.

Martin Wijnands, Horst-Meterik: verm. godsd.

Léon Slangen, Sint Odiliënberg: verm. natk.

de heilige priesterwijding ontvingen:

Jean Bergh, Broeksittard
Harry Bogers, Heerlen
Pierre Bosch, Bunde
Piet Ewals, Tegelen
Jan Geraets, Nieuwenhagerheide
Mart Hafmans, Sevenum
Jacques Houben, Sevenum
Stef Kessels, Heythuysen
Hein Labriaire, Vaals
Jan Latour, Waubach
Theo Maes, Castenray
Piet Philipsen, Venray-Heide
Jan Reijnders, Schinveld
Mart Tacken, Horst
Nol Versleijen, Tienray
Hub Voncken, Voerendaal
Ger Willems, Ottersum
Bèr Willems, Maastricht

allen van het bisdom Roermond

Ton Sips, Heerlen, in het bisdom Hildesheim
Jacques Kuepers, Nederweert, bij de Missionarissen van het Goddelijk Woord
Martin Konings, Ospel, bij de paters Salvatorianen [België]

werden benoemd:

Dr. C. de Clercq, Antwerpen,
tot professor aan de Lateraanse Universiteit te Rome.

Dr. J. J. A. M. Houben,
tot Gewoon Hoogleraar aan de R.K. Universiteit te Nijmegen.

Mr. I. C. Debrot, voorheen minister van Volksgezondheid en Cultuur en
Opvoeding van de Nederlandse Antillen,
tot buitengewoon en gevolmachtigd Ambassadeur in Trinidad en Tobago.

Prof. Dr. Ir. H. Gelissen,
tot Eredoctor van de Universiteit van Gent.

Drs. Th. Coppus,
tot Lid van het Verbondsbestuur van de Vakcentrale der K A B.

werden onderscheiden:

Mr. I. C. Debrot, buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur in Trinidad
en Tobago,
tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Prof. Dr. H. G. J. Wijers, hoogleraar aan de R.K. Universiteit te Nijmegen,
tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

A. M. L. Omloo, oud-deken en pastoor te Weert,
tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Drs. L. A. H. van Eyseren, oud-leraar te Rolduc, directeur van de N V
Maastrichtse Spijker- en Draadnagelfabriek te Heer,
tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Mr. J. J. van Wessem, notaris te Sittard,
tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Dr. J. A. H. M. Houben, pastoor te Oud-Valkenburg,
tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Dr. A. G. Meijers, directeur der Karel I-Sigarenfabrieken te Eindhoven,
tot Ridder in de Orde van de H. Silvester van de H. Stoel.

L. Reinards, directeur van de Gemeentespaarbank te Maastricht,
tot Ridder in de Orde van de H. Silvester van de H. Stoel.

Mr. Drs. H. Wouters, bibliothecaris-archivaris van de stad Maastricht,
met de Limburgse Cultuurprijs 1962.

legden een examen af:

L. Muijtzers, Meerssen, doctoraal examen Nederlands te Nijmegen.

C. Klerken, Nunhem, doctoraal examen Psychologie te Nijmegen.

H. Meertens, Heerlerbaan, doctoraal examen Economie te Tilburg.

Th. Seelen, Venlo, doctoraal examen Geschiedenis te Nijmegen.
P. Ververgaert, Tegelen, doctoraal examen Biologie te Utrecht.
G. Daniëls, Maastricht, kandidaatsexamen Engels te Nijmegen.
F. Stassen, Amby, kandidaatsexamen Biologie te Nijmegen.
J. Miseré, Heerlen, kandidaatsexamen Geneeskunde deel 2 te Nijmegen.
J. Aussems, Bunde, kandidaatsexamen Rechten te Nijmegen.
K. Kruijtzter, Horst, examen Notariaat te Nijmegen.
H. Hoens, Roermond, doctoraal examen Theologie te Nijmegen.
H. Kempen, Nieuwenhagen, doctoraal examen Psychologie te Nijmegen
[met lof].
J. Poell, Weert, doctoraal examen Psychologie te Nijmegen.

overleden:

H. Th. H. Ramaekers, pastoor-deken te Kerkrade [Rolduc 1910|1912].
P. J. de Hesselle, emeritus-deken te Kerkrade [Rolduc 1894|1902].
R. W. J. Franck, pastoor te Bocholtz [Rolduc 1917|1919].
Th. Paimans S.J., oud-leraar aan het Klein-Seminarie en de Kweekschool te Muntilan [Indonesië] [Rolduc 1905|1911].
J. Weitmann C.ss.R., missionaris te Paramaribo [Rolduc 1912|1921].
J. W. J. Lanckohr, pastoor te Amby [Rolduc 1922|1924]:
G. G. A. Berden, kapelaan te Amstenrade [Rolduc 1942|1944].
J. Heijmans, kapelaan te Venray [Rolduc 1946|1952].
A. J. Mulder, emeritus-pastoor te Geesteren [O.] [Rolduc 1899|1901].
Prof. Mr. Dr. G. M. G. H. Russel, Amsterdam, president-commissaris van de N.V. Drukkerij De Spaarnestad, oud-hoogleraar te Nijmegen [Rolduc 1906|1910].
Mr. J. H. E. Notermans, advocaat-procureur te Venlo [Rolduc 1913|1918].
Ir. J. Th. Everts, oud-algemeen secretaris van de A.B.T.B. te Arnhem [Rolduc 1909|1915].
J. P. M. Vercauteren, arts te Breda [Rolduc 1909|1917].
Dr. W. Stassen, arts te Beek [Rolduc 1905|1911].
H. P. J. Koenen, kinderarts te Maastricht [Rolduc 1904|1909].
E. J. L. M. Steijns, commissaris van C. Alewijne en Co N.V. te Nijmegen [Rolduc 1918|1920].
G. J. Vroom, Groningen [Rolduc 1893|1895].
H. A. E. Steenhuis, Amsterdam [Rolduc 1926|1932].
Dr. J. Starmans, arts te Nuth [Rolduc 1905|1911].
Dr. J. M. H. Kurris, emeritus-pastoor te Oud-Valkenburg [leraar Rolduc 1917|1937].
Drs. W. J. Braun, leraar te Sittard [Rolduc 1941|1943].

	5	kroniek schooljaar '62 63 [L. W. Wijnen]
<i>Rolduc, zoals het reilt en zeilt</i>	54	drie maal 'tu es sacerdos! het zilveren feest van de heren Heynen en Schrijen [Jan Boots] het veertigjarig priesterfeest van mhr. Stroux [Hub Cleven]
	61	dagboek van een routier [routier]
	63	van horen en zien gesproken [J. L.]
	70	eiland [iwošyg]
	71	zes gym te gast [Pierre Seeverens]
	74	jaarverslag academie vijf gymnasium [Theo Reul]
	77	jaarverslag academie Alberdingk Thijm [Ben Tacken]
	81	schipper naast God [J. L.]
	85	meisje [S. A. Peto]
	86	de gespleten Oidipous [L. W.]
<i>artikelen</i>	91	Felix Rutten octogenarius [dr. J. E. Schulte]
	96	pennestrijd rond het hedendaagse Rolduc [drs. J. A. C. Lenders]
	101	de annales rodenses, het schip der kerk te Rolduc en aanverwante kerken [W. Marres]
<i>schooljaar '62 63</i>	112	lerarencorps leerlingen prijsuitdeling personalia

druk: H. van der Marck en Zonen, Roermond

lay-out: Wim Simons

clichés: A. C. Verhees, 's-Hertogenbosch

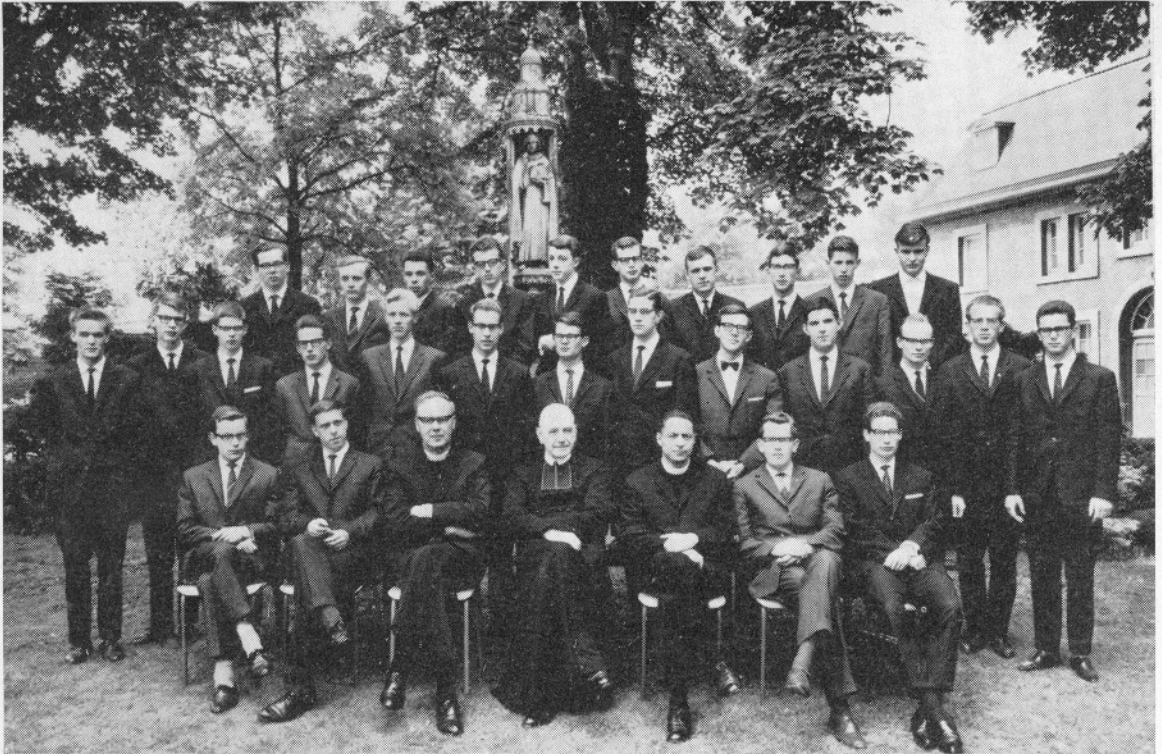
filosofie

supérieur

Boots Jan, Maasbree
 Clerx Constant, Neerbeek
 Crutzen Hub, Wylré
 Frenken Toon, Bergen
 Frissen Giel, Houthem
 Gorissen Ben, Maastricht
 Grond Guido, Kerkrade-Bleyerheide
 Heijkens Harrie, Geleen-Kluis
 Janssen Frans, Spaubeek
 Mooren Joop, Maasniel
 Peeters Thijs, Kessel
 Philipsen Pieter, Castenray
 Ramaekers Emile, Voerendaal
 Smeets Leo, Horn
 Steinbusch Matthieu, Ubachsberg
 Vestjens Jac, Helden-Egchel
 Voesten Gerrit, Venray-Heide

inférieur

Borghans Arnold, Schaesberg
 Broekhoven Gerrit, Einighausen
 Brouwers Harrie, Heer
 Cordewener Louis, Hoensbroek
 Custers Harrie, Venray-Oostrum
 Eijssen Denis, Schimmert
 Gielen Wim, Nederweert
 Heijenrath Jac, Simpelveld
 Hoenen Henk, Brunssum
 van Horen Herman, Helden
 Houben Jean, Stein-Kerensheide
 Janssen Jo, Helden
 Joosten Piet, Heerlen-Heerlerheide
 Kleijnen Gerard, Kerkrade-Spekholzerheide
 Kleynen Hub, Noorbeek
 Maassen Jan, Echt-Pey
 Maes Jan, Weert
 Meertens Arthur, Margraten
 Oberije Jac, Brunssum
 l'Ortije Hub, Wylré
 de Rouw Albert, Brunssum
 Schlenter Ambroos, Epen
 Schoffelen Piet, Klimmen
 Seuren Gerard, Lottum
 Schmeitz Jos, Sittard
 van Tulden Tinus, Nederweert
 Wiertz Frans, Kerkrade

gymnasium

6e klas, afd. alpha

Ament Wim, Leveroy
 Crijns Jan, Simpelveld
 Genders Charles, Kerkrade
 Gorissen Ton, Maastricht
 Hanraets Arno, Tegelen
 Janshen Hans, Gennep
 Keijbets Hub, Voerendaal
 Lacroix Willy, Noorbeek
 van der Linden Jos, Swalmen
 Riga Frans, Sweykhuzen
 van der Schaft John, Brunssum
 Seeverens Pierre, Heerlen-Heerlerheide
 Simons Jan, Melick
 Sleutels Jo, Roggel
 Steijns Hub, Kunrade
 Thelen Matthieu, Kerkrade-Chèvremont
 Vaessen André, Simpelveld
 Vleugels Jan, Voerendaal
 Mhr. Senden

6e klas, afd. bèta

Brunenberg Jo, Schaesberg
 Creusen René, Vaals
 Gubbels Matthieu, Noorbeek
 Jakobs Jos, Horst
 Lambrichts Henk, Weert-Keent
 Niesen Jan, Belfeld
 Thijssen Piet, Baarlo
 Mhr. Vogels

6de klas, afd. s

Cleven Hub, Horst
 Kleinen Luud, Maastricht
 Tacken Ben, Heythuysen
 Mhr. Senden

5de klas, alpha, 1ste sectie

Beerens Peter, Hoensbroek
Boijens Piet, Sweykhuisen
Dijkstra Wim, Susteren
Drummen John, Hoensbroek
Franck John, Schaesberg
van Gastel Harrie, Meijel
Hassink Jules, Maastricht
Janssen Guus, Heerlen
Klein Frans, Heerlen
Paquay Ger, Eysden
Rademakers Arno, Heerlen-Heerlerheide
Reijnen André, Echt
Reul Theo, Kerkrade-Spekholzerheide
Schwachöfer Marcel, Venray
van de Ven Peter, Geleen
Willemsen Wim, Sevenum
 Mhr. Tagage

5de klas, bèta

Benders Paul, Eygelshoven
van de Boom Johan, Brunssum
Dautzenberg Jo, Schaesberg
Derksen Jan-Pieter, Rotterdam
Drummen Matthieu, Heerlen-Heerlerbaan
Geurts Wim, Bingelrade
Goossens Wim, Tegelen
Hendriks Matthieu, Nuth
Miesen Bert, Maastricht
Moonen Pierre, Voerendaal
Peeters Jac, Kessel
Ramakers Pierre, Echt-Pey
van Rens Herman, Horst-Hegelsom
Žuketto Jo, Heerlen
 Mhr. Vogels

5de klas, alpha, 2de sectie

Bartholomeus Joop, Geleen
Boonen Wim, Reuver
Bors Pierre, Tegelen-Steyl
Custers Willy, Baexem
Dieteren Martin, Hoensbroek
Geurts Joos, Venray-Heide
Gielkens Frans, Brunssum
Hunnekens Loek, Helden-Grashoek
Pierik Henk, Brunssum
Prompers Wiel, Sint-Geertruid
Reijnen Herman, Blitterswijk
Slangen Frans, Roermond
Sluysmans Alex, Simpelveld
Tielen Jan, Sevenum
Wilms Frans, Helden
 Mhr. Tagage

4de klas, 1ste sectie

Boumans Pierre, Voerendaal
van de Broek Ton, Weert
Cordewener Paul, Hoensbroek
Dierks Peter, Schaesberg
Elissen John, Eckelrade
Hermans Pierre, Sweykhuzen
Horsmans Paul, Ulestraten
Janssen Gerrie, Tienray
Janssen Ton, Echt-Pey
Kock Ton, Heerlen-Molenberg
Laeven Hub, Wijnandsrade
Meertens Piet, Kerkrade-Haanrade
Moedersheim Willy, Voerendaal
van Oeffelt Toon, Kerkrade-Spekholzerheide
Peeters André, Swalmen
van Rens Johan, Venray-Heide
Rijs Herman, Neer
Schnackers Hub, Bocholtz
Smeets Jan, Bunde
Turnsek Frank, Hoensbroek
Wijnhoven Laurens, Baarlo
Wolters Jo, Echt-Pey
 Mhr. Lemmens

4de klas, 2de sectie

Bruijnen Piet, Baarlo
Claessens Jos, Valkenburg
Coopmans Leo, Baarlo
Delahaye Frans, Geleen
Dircks Hans, Montfort
Hoppers Wim, Brunssum
Koenraad Ton, Haelen
Koonen Peter, Heerlen-Heerlerheide
Leunissen Louis, Klimmen-Ransdaal
Marcellis Frans, Horst
Mols Sjef, Geleen
Naus Jacques, Helden-Egchel
Niesten Rob, Vaals
Nizet Jöhn, Roermond
Ritzen Jean, Eckelrade
Slabbers Jos, Linne
Stammen Jan, Helden-Panningen
Steijvers Matthieu, Stramproy
Vaasen Jo, Stein
Vossen Sjef, Heerlen-Molenberg
Wagemans Matthieu, Neer
Wanders Ben, Kerkrade-Haanrade
Zelissen Gabriël, Geleen
 Mhr. Augustus